

J a v a s l a t

**Ózd Város Önkormányzata 2024-2029. közötti időszakra vonatkozó
Helyi Esélyegyenlőségi Programjának elfogadására**

Előterjesztő: Polgármester

**Előkészítő: Településfejlesztési Osztály
Hatósági és Szociális Osztály
Képviselő-testületi Osztály**

Ó z d, 2024. november 6.

Tisztelt Képviselő-testület!

A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok életkörülményeinek javítását szolgáló Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP) elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) 31. §-a írja elő a települési önkormányzatok számára. Elkészítésének szempontjait, az esélyegyenlőségi területeket és a HEP célcsoportjait a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet tartalmazza. A 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” c. dokumentum előírásai rögzítik azokat a statisztikai mutatókat, adatokat és tartalmi elemeket, amelyek a HEP elkészítésének alapját képezik.

A jogszabályoknak megfelelően az önkormányzatokat HEP elkészítését támogató sablon, minta segíti. A sablon tartalmazza az esélyegyenlőség alapú helyzetelemzés elvégzéséhez szükséges adatgyűjtő táblákat és a táblák kitöltését segítő értelmezéseket.

Az Ózd Város Önkormányzata által elkészített és elfogadásra javasolt HEP két része a helyzetelemzés és az intézkedési terv.

- A helyzetelemzésben meg kell határozni a településen élő hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, különösen a mélyszegénységben élők, romák, gyermekek, nők, idősek és fogyatékkal élők teljes lakossághoz viszonyított képzettségi, lakhatási, foglalkoztatási, egészségi, szociális és területi mutatóit, valamint az adott település esélyegyenlőségi problémáit. Az Önkormányzat a helyzetelemzés elkészítése során felhasználja a kormányhivatalok és szakigazgatási szerveik, a település, a kistérségi többcélú társulás, a megye, illetve szükség szerint a Központi Statisztikai Hivatalnál és az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszerben rendelkezésre álló nyilvántartások hátrányos helyzetű társadalmi csoportokra vonatkozó aktuális anonimizált adatait.
- Az intézkedési tervben meg kell határozni, hogy a helyzetelemzésben feltárt esélyegyenlőségi problémák felszámolása érdekében milyen beavatkozásokra, intézkedésekre van szükség.

Az Ebktv. ötévente új HEP elkészítését írja elő. Ennek megfelelően a megbízott referensek 2023-2024-ben az új HEP sablon és hatályos jogszabályoknak megfelelően elkészítették a 2024-2029-es időszakra vonatkozó HEP-et, mely dokumentum jelen határozati javaslat 1. mellékletét képezi.

A véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében az új HEP a HEP Fórummal egyeztetésre került. A HEP Fórum célja, hogy a HEP elkészítése széleskörű szakmai egyeztetés mellett történjen, bevonva a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok számára ellátást, szolgáltatást nyújtó önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, állami és civil szervezetek képviselőit, a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 58/B. §-a által előírt szociálpolitikai kerekasztal képviselőit.

A HEP Fórum 2024. október 24-ei ülésén a HEP tartalmát egyhangúlag elfogadta és elfogadásra javasolja a Képviselő-testület felé.

Nyilvánosság, tájékoztatás:

Az elfogadást követően az Önkormányzat a helyben szokásos módon közzéteszi az általa elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Programot, valamint azt honlapján megjelenteti.

Javaslat:

Ózd Város Önkormányzatának Képviselő-testülete fogadja el a határozati javaslat 1. mellékletében csatolt Helyi Esélyegyenlőségi Programot. Ezzel egyidejűleg a jelenleg hatályos, a 103/2020.(XI.16.) határozattal elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Program hatályát veszti.

Határozati javaslat

**Ózd Város Önkormányzata Képviselő-testületének
.../2024. (XI.6.) határozata
Ózd Város Önkormányzata 2024-2029. közötti időszakra vonatkozó
Helyi Esélyegyenlőségi Programjának elfogadásáról**

Ózd Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a fenti tárgyú előterjesztést megtárgyalta és az alábbi döntést hozta:

1. Ózd Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” c. dokumentum előírásai alapján elkészített, a határozat 1. mellékletét képező **Helyi Esélyegyenlőségi Programot (2024-2029.)** elfogadja.
2. Az elfogadott programot az Önkormányzat honlapján meg kell jelentetni és az Ózdi Városi Könyvtárban hozzáférhetővé kell tenni.

Felelős: Polgármester

Határidő: folyamatos

3. Ózd Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 103/2020. (XI.16.) határozatát hatályon kívül helyezi.

Felelős: Polgármester

Határidő: értelemszerűen

Helyi Esélyegyenlőségi Program

Ózd Város Önkormányzata

2024-2029.

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP).....	3
Bevezetés.....	3
A település bemutatása.....	5
Értékeink, küldetésünk	12
Célok	14
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	16
1. Jogszabályi háttér bemutatása.....	16
2. Stratégiai környezet bemutatása	17
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	24
Fogalmak magyarázata	52
A szegregátumok helyzete.....	52
Népesség, iskolázottság, foglalkoztatottság, lakáskörülmények.....	52
Szociális helyzet:.....	54
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	78
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	122
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége.....	135
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	148
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása.....	161
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága.....	164
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	165
1. A HEP IT részletei.....	165
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	165
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	169
3. Megvalósítás.....	177
3.1 A megvalósítás előkészítése	177
3.2 A megvalósítás folyamata	177
3.3 Monitoring és visszacsatolás	181
3.4 Nyilvánosság	181
3.6 Érvényesülés, módosítás.....	182
4. Elfogadás módja és dátuma	183

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) értelmében a települési önkormányzatoknak ötévente öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programot kell elfogadnia.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése előírja, hogy a HEP-et a törvény és a felhatalmazása alapján kiadott kormányrendeletben meghatározott szempontok és eljárásrend, valamint azok figyelembevételével a társadalmi felzárkózásért felelős miniszter által, az általa vezetett minisztérium honlapján közzétett módszertani útmutató alapján kell elkészíteni. A fentieknek megfelelően a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet (a továbbiakban Korm. rendelet) meghatározza, hogy a HEP felülvizsgálata során is figyelemmel kell lenni a módszertani útmutatónak való megfelelésre.

Az Ebktv. 31. § (6) bekezdése alapján a települési önkormányzat az államháztartás alrendszeréből, az európai uniós forrásokból, illetve a nemzetközi megállapodás alapján finanszírozott egyéb programokból származó egyedi döntés alapján nyújtott pályázati úton odaítélt támogatásban csak akkor részesülhet, ha az e törvény rendelkezéseinek megfelelő hatályos helyi esélyegyenlőségi programmal rendelkezik.

A HEP célja a településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával. Az Esélyegyenlőségi Program tartalmazza a település feladatellátásához kapcsolódó különböző területek esélyegyenlőségi szempontok szerinti vizsgálatát, illetve az ehhez kapcsolódó feltételrendszer áttekintését.

A Helyi Esélyegyenlőségi Programban helyzetelemzést kell készíteni a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok - különös tekintettel a mélyszegénységben élők, romák, gyerekek, nők, idősek és fogyatékosokkal élők - oktatási, lakhatási, foglalkoztatási, egészségügyi és szociális helyzetéről, illetve a helyzetelemzésen alapuló intézkedési tervben meg kell határozni a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A helyzetelemzés és az intézkedési terv elfogadása során figyelembe kell venni a települési nemzeti önkormányzatok véleményét. A helyi esélyegyenlőségi programot a Belügyminisztérium által közzétett módszertani útmutatóban megadott részletes szabályok alapján kell elkészíteni. A programalkotás során gondoskodni kell a helyi esélyegyenlőségi program és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a közoktatási esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia célkitűzéseinek összehangjáról.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program elkészítése során kiemelt figyelmet kell fordítani

- a) az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás követelményének érvényesülését segítő intézkedésekre,
- b) az oktatás és a képzés területén a jogellenes elkülönítés megelőzésére, illetve az azzal szembeni fellépésre, továbbá az egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához szükséges intézkedésekre,
- c) a közszolgáltatásokhoz, valamint az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához szükséges intézkedésekre,
- d) olyan intézkedésekre, amelyek csökkentik a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci hátrányait, illetve javítják foglalkoztatási esélyeiket.

Az egyenlő esélyek biztosítása az Európai Unió és Magyarország egyik politikai célja. Az Országgyűlés elismerte minden ember jogát ahhoz, hogy egyenlő méltóságú személyként élhessen, hogy hatékony jogvédelmet biztosítson a hátrányos megkülönböztetést elszenvedők számára, valamint kinyilvánította, hogy az esélyegyenlőség előmozdítása állami feladat.

Összhangban az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvénnyel, ill. a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló **2021.06.30-án módosított 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” c. dokumentum előírásainak megfelelően átdolgozva Ózd Város Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.**

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Ózd az ország Észak-keleti részén, az észak-magyarországi régióban, Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyében található - a magyar-szlovák országhatár közelében -, a Bükk hegység, a Mátra, a Gömör-Szepesi érchegység között lévő dombvidéken, a Sajó folyóba torkolló Hangony patak és Ózd patak találkozásánál terül el.

A mai Ózd három nagyobb község egyesülésével jött létre, ezen települések Ózd, Sajóvárkony és Bolyok. Az Ózdot alkotó települések a középkorban még nehéz körülmények között élő kis mezőgazdasági községek voltak, és Borsod- és Gömör Vármegyéhez tartoztak. Ezen települések életében jelentős változást hozott a reformkorban megkezdődött iparfejlesztés, a vasúti hálózat kiépítése.

A település 1949-ben kapott városi rangot, lakóinak száma ekkor 24830 fő volt. A város az 1970-es évekre már egy 48 ezer lakosú közigazgatási egységgé vált, jelentős nehézipari központként tartották nyilván, a gyárban ekkor több mint 13 ezren dolgoztak.

Az emelkedő népességszám lakásépítést vont maga után, a lakásállomány és a lakosságot ellátó intézményhálózat kiépítése fokozatosan az 1980-as évekre megtörtént.

Az 1990-es évek elején bekövetkező gazdasági visszaesés az észak-magyarországi ipari városokat érintette leginkább, rövid időn belül több mint 10 000 ember vált munkanélkülivé. A város ipari kultúrájára alapozva kereste a kibontakozás útját. Ózdon a rendszerváltást követően gyors ütemben épültek ki a piacgazdaság helyi intézményei.

A város foglalkoztatottainak számát növeli az egészségügyben, a szociális intézményekben, az oktatásban és a kulturális ágazatban, valamint a közösségi szolgáltatásban és a közigazgatásban alkalmazottak száma. Az önkormányzat az intézményhálózatával és a közösségi szolgáltatást végző cégeivel együtt a legnagyobb helyi foglalkoztató. Mára több, korunk gazdálkodási körülményeihez magas fokon alkalmazkodó nagy- és közép vállalkozás honosodott meg. Ózdon napjainkban a megmaradt acélgyártás mellett a műszer és elektronikai ipar és legújabbban a kényelmi szolgáltatásokhoz kapcsolódó wellness medencegyártás térhódítása figyelhető meg.

A fő közlekedési hálózatok ugyancsak jelentősen meghatározzák a térség térszerkezetét. A megyeszékhelyről a 26-os számú főközlekedési útvonal biztosítja az egyik kapcsolatot, illetve Heves megye irányába a 25-ös számú főközlekedési út. A térség közvetlen autópálya kapcsolattal nem rendelkezik.

Ózd vasúti megközelítés szempontból zsák helyzetű, működő vasúti kapcsolata a három szomszédos megyeszékhely közül csak Miskolccal van.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén		
Év	Fő (TS 001)	Változás
2019	31 748	-
2020	31 234	98.38%
2021	30 639	98.10%
2022	30 865	100.74%
2023	30 550	98.98%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A lakónépességet úgy értjük, mint az adott területen lakóhellyel rendelkező, de másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen a területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes száma.

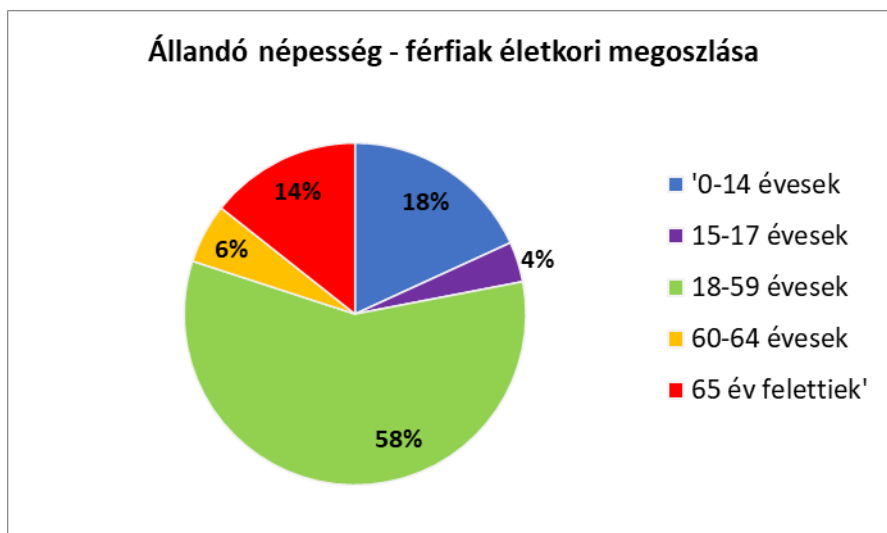
Fenti adatokból kitűnik, hogy a város lakónépessége 2019. évtől folyamatos csökkenést mutat. Egy település népességének csökkenése mögött két tényező áll: egyrészt a természetes fogyás jelensége, másrészt a kivándorlás az adott területi egységről. A város esetében a népességszám csökkenés a magas elvándorlási egyenlegre vezethető vissza, mely azonban napjainkra már a csökkenés irányába mutat

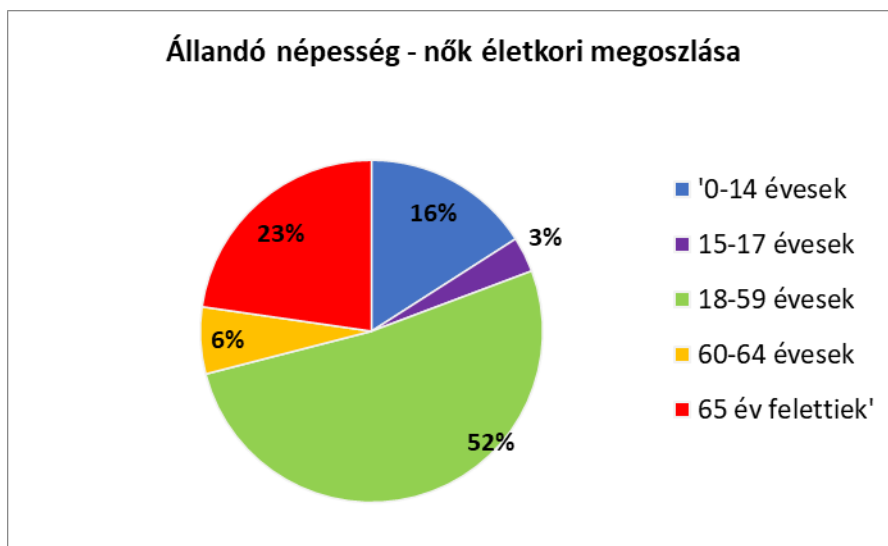
2022. évben – köszönhetően a betelepült vállalkozások által generált munkahelyeknek és a születés számok növekedésének – némi javulás mutatható ki a népesség számban, azonban 2023. évben újabb visszaesés tapasztalható.

2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2024)

Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	15 860	17 063	32923	48.17%	51.83%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			1 091	3.31%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	2 880	2 717	5597	8.75%	8.25%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	604	571	1175	1.83%	1.73%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	9 205	8 823	18028	27.96%	26.80%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	896	1 076	1972	2.72%	3.27%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	2 275	3 876	6151	6.91%	11.77%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

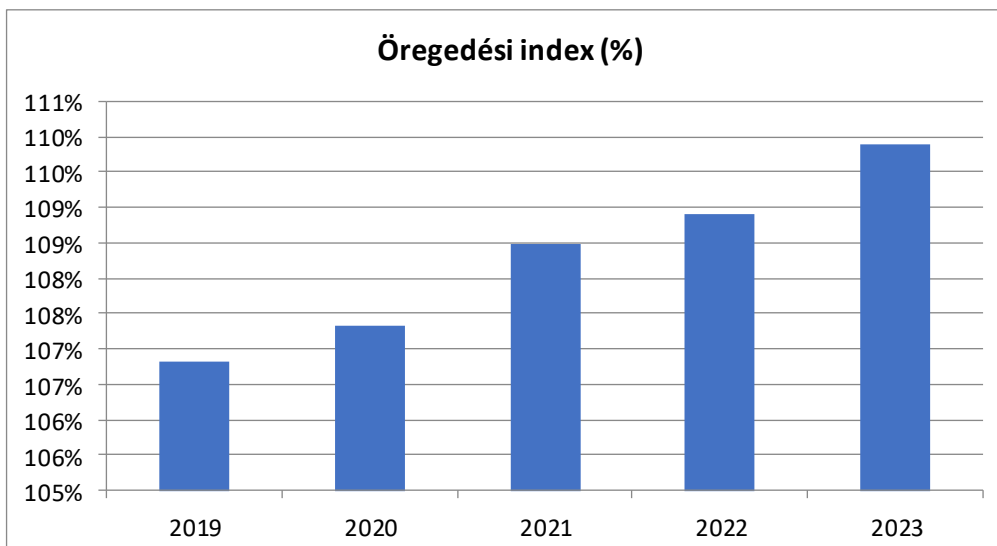

Az állandó népesség számát úgy értelmezzük, mint a bejelentett állandó népességet. Tehát az adott területen bejelentett lakóhellyel (állandó lakással) rendelkező személyek tartoznak a bejelentett állandó népesség körébe, függetlenül attól, hogy van-e máshol bejelentett tartózkodási helyük (ideiglenes lakásuk) vagy, hogy az összeírás eszmei időpontjában jelen voltak-e.

A település állandó népesség számából kitűnik, hogy a nők aránya magasabb a férfiakéhoz viszonyítva.

3. számú táblázat - Öregedési index			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2019	6 210	5 814	106.81%
2020	6 238	5 812	107.33%
2021	6 203	5 718	108.48%
2022	6 163	5 659	108.91%
2023	6 151	5 597	109.90%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az öregedési index azt jelzi, hogy 100 fő 14 év alattira hány fő 65 éven felüli jut. Ez az index megmutatja, hogy az adott település népességére mi a jellemző: amennyiben 100 alatti az index, akkor túlsúlyban vannak a 14 év alattiak, vagyis fiatalos a népességszerkezet. Ha az index 100 felett van, akkor a 65 év felettiak vannak többen, és a település elöregedő.

A település öregedési indexe alapján a város népességszerkezete elöregedő. Az adatokat figyelembe véve a 2019-es évtől az arány az idő előrehaladtával folyamatosan változott, a 65 év feletti állandó lakosok száma magasabb lett, mint a 0-14 éves korú állandó lakosok száma. Az esélyegyenlőség szempontjából - míg korábban a gyerekek fokozottabb ellátására volt szükség -, az utóbbi években az idősek fokozott ellátása, segítése került előtérbe.

Ózd nemzetiségi összetétele is megváltozott az ezredfordulót követően. Hazánk területén a 2001-es népszámlálás adatai szerint Ózdon élt a 3. legnagyobb roma közösség, a hivatalos 2011-es népszámlálás adatai szerint 11%-os az arányuk, a 2022-es népszámlálás szerint 9,5 %. A roma lakosság arány jelenleg ettől magasabbra tehető. A rendszerváltás után a romák nagy része a városban maradt, közöttük nem volt jellemző az elvándorlás.

A város által biztosított szolgáltatások, funkciók:

A település által ellátott feladatok, a biztosított szolgáltatások, funkciók lényegesen gazdagabbak, mint egy kisebb kistérségi központ esetében.

Az Önkormányzat a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Möt.) értelmében a helyi önkormányzatok képviselő-testületei megállapodhatnak abban, hogy több önkormányzati feladat- és hatáskör hatékonyabb, célszerűbb ellátására jogi személyiséggel rendelkező társulást hoznak létre. Ennek megfelelően a térségben Társulási Megállapodással létrehozták az Ózd Kistérség Többcélú Társulását, melyhez jelenleg 17 település tartozik. A Társulásban résztvevő helyi önkormányzatok képviselő-testületei a közös céloknak megfelelő hatékony és eredményes tevékenység érdekében szervezik és oldják meg, hangolják össze a közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatokat. Ezek a szociális-, gyerekjóléti szolgáltatások és egészségügyi alapellátás biztosításának kötelezettsége, nappali melegedő -, átmeneti szállás működtetése, gyermekek részére bölcsődei ellátás nyújtása, háziorvosi, védőnői ellátás biztosítása.

A város a kötelező és vállalt közfadatait saját fenntartású intézményei és gazdasági társaságai által biztosítja. Az oktatás terén több óvoda, általános iskola és a középfokú oktatási intézmény és a Miskolci Egyetem ózdi kihelyezett tagozata működik a városban. A városnak kórháza, szakrendelő-intézete van, továbbá fejlett háziorvosi ellátó hálózattal rendelkezik.

A településen működik Járásbíróság, Járási Ügyészség, Rendőrkapitányság és egyéb közbiztonsági szervezetek, mint az Ózd Városi Rendészet és a Polgárőrség, valamint a Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Kormányhivatal Ózdi Járási Hivatala és annak szakigazgatási szervei.

Ózd város vezetése 2021. szeptemberében hozta létre a Polgármesteri Hivatalban működő Ózdi Központi Ügyfélszolgálati Irodát (a továbbiakban: ÓKÜSZ), ahol a lakosság minden önkormányzati rendszerhez kötődő ügyet egy helyen el tud intézni, minden önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság képviselteti magát. A kezdeményezés a lakosság körében olyan sikeres lett, hogy ahhoz több közmű szolgáltató is csatlakozott, így az MVM Next Kereskedelmi Zrt., a Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Hulladékgazdálkodási Közszolgáltató Nonprofit Kft., és az Északmagyarországi Regionális Vízművek Zrt.

A korábbi nagy foglalkoztatók távozását követően (pl.: ABB bezárása) a városban és térségében mind a mai napig komoly problémát okoz a munkanélküliség, ami nehéz helyzetbe hozza az alacsony státuszú rétegeket. A nagyobb cégek (NEUTRIK Hungary Kft., Ózdi Acélművek Kft., Tesco Global, InterSpar, WELLIS Magyarország Zrt.) jelenléte mérsékli a problémákat, de a mai napig a város és a térség fejlődésének egyik legjelentősebb problémája a képzett munkaerő hiánya. A legnagyobb foglalkoztatók többsége az iparban alkalmazza a munkaerőt.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2019	-10.76
2020	-11.72
2021	-9.86
2022	-9.48
2023	-3.32

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A belföldi vándorlási mutató negatív előjelet mutat, a városban az elvándorlás nagyobb mértékű, de az utóbbi az egyenleg 2019. évhez viszonyítva javuló tendenciát mutat. Az iskolából kikerülő fiatalok, a munkahelyüket elvesztett egyének, családok a vonzóbb munkalehetőségek, a jobb megélhetés reményében néhány esetben nemcsak a városból és sok esetben az országból is elmennek. A város vezetése életpálya-modell bevezetésével, lakhatási támogatásokkal, tanulást elősegítő támogatással és egyéb munkahelyteremtést támogató intézkedésekkel, zöldmezős iparterület létesítésével igyekezett orvosolni a problémát, melynek eredményeképpen az elvándorlás némileg csökkent.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	Az élve születések és halálozások különbségének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2019	-5.41
2020	-5.81
2021	-11.02
2022	-7.60
2023	-6.15

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A fenti táblázatból kitűnik, hogy a településen az élve születések száma jóval kevesebb a halálozások számához viszonyítva.

Az élve születések száma, a halálozások száma ciklikusan változik, de jellemzően a természetes szaporodásra évről évre a csökkenés jellemző.

Az esélyegyenlőség minden ember számára fontos érték. Megléte segíti, hogy mindenkinek esélye legyen jó minőségű szolgáltatásokra, az esélyegyenlőtlenséggel küzdő emberek előnyben részesítését az élet minden területén, függetlenül attól, hogy nő vagy férfi, ép vagy fogyatékossgal él, milyen a származása vagy az anyagi helyzete.

Ózd Város Önkormányzata a Helyi Esélyegyenlőségi Program alapján folyamatosan érvényesíti az esélyegyenlőségi szempontokat a város működését, fejlesztését meghatározó alapvető dokumentumaiban. Az esélyegyenlőség megvalósítását horizontális elvnek tekinti, amely áthatja valamennyi önkormányzati tevékenységet: a kötelező és önként vállalt feladatok ellátását a helyi szintű közpolitika alakítása során.

Az Ebktv. a települési önkormányzatok számára megteremti annak lehetőségét, hogy helyi esélyegyenlőségi programot fogadjon el. A települési esélyegyenlőségi program elemzi a településen Ózd városában élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének alakulását, és meghatározza az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő célokat, kiemelt figyelmet fordítva a lakhatásra, oktatásra, egészségügyre, foglalkoztatásra, valamint a szociális helyzetre. A Program tartalmazza a célok megvalósításának forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését is.

A Program végrehajtása során mérvadó alapelvek:

A prevenció elve: a társadalomnak mindent meg kell tenni a fogyatékossgot okozó balesetek és betegségek megelőzése érdekében.

A **normalizáció elve**: minden fogyatékos személy számára olyan életminták és hétköznapi életfeltételek váljanak elérhetővé, melyek a társadalom megszokott feltételeinek és életmódjának a lehető legteljesebb mértékben megfelelnek.

Az **integráció elve**: a fogyatékos emberek kapcsolatot tarthassanak fenn embertársaikkal és a társadalmi, gazdasági intézmények széles körével.

Az **önrendelkezés elve**: a fogyatékos emberek képességeik és lehetőségeik keretein belül szabadon rendelkeznek életük alakításáról. Az önállóság kiterjed a személyes mozgás, az idő, a tulajdon feletti önrendelkezésre.

A **hátrányos megkülönböztetés tilalmának és az előnyben részesítés kötelezettségének elve**: a fogyatékos személy nem részesülhet hátrányos megkülönböztetésben, rá nézve sérelmes elbírálásban, kirekesztésben, fogyatékossga miatt nem lehet korlátozott a más emberek számára elérhető közjavakhoz való hozzáférésben. Miután az őket mindenki mással egyenlően megillető jogaikkal - állapotukból fakadóan - kevésbé tudnak élni, ezért indokolt, hogy előnyben részesüljenek.

A **rehabilitáció elve**: a fogyatékos embereket képessé kell tenni arra, hogy érdemi erőfeszítéseket telessenek állapotuk és képességeik javítására, vagy azok romlásának megállítására, lassítására. A fogyatékos személyek és a közszolgálati intézmények kölcsönös garanciákat tartalmazó rehabilitációs szerződéseket kössenek, egyéni rehabilitációs terveket készítsenek.

Az esélyegyenlőségi politika azt kívánja meg, hogy a diszkrimináció tilalmának betartásán túl erőfeszítéseket kell tenni a nők, a romák, valamint a fogyatékossgal élők esélyegyenlőségének javítása érdekében. Az esélyegyenlőségi politika tehát nem esik egybe az egyenlő bánásmód biztosításával: mindazon jogi és nem jogi eszközöket jelenti, amelyek azt a célt szolgálják, hogy mindenki egyenlő eséllyel érvényesülhessen az élet legkülönbözőbb területein – oktatás, egészségügy, munkaerőpiac, szociális biztonság stb. –, de legalábbis csökkenjenek az érintett célcsoportokat érő hátrányok. Ma már valamennyi fogyatékossgai csoporthoz tartozó embernél - azaz a mozgássérült, a látássérült, a hallássérült, az értelmi fogyatékos, autista és súlyosan-halmozottan fogyatékos emberek - a speciális szükségleteinek figyelembevételét kell a komplex akadálymentesítésen, azaz az egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése alatt érteni.

Az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti a közvetlen hátrányos megkülönböztetés, a közvetett hátrányos megkülönböztetés, a zaklatás, a jogellenes elkülönítés, a megtorlás, valamint az ezekre adott utasítás.

Közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül az olyan rendelkezés, amelynek eredményeként egy személy vagy csoport valós vagy vélt

1. neme,
2. faji hovatartozása,
3. bőrszíne,
4. állampolgársága,
5. nemzetisége,
6. nemzetiséghez való tartozása,
7. anyanyelve,
8. fogyatékosága,
9. egészségi állapota,
10. vallási vagy világnézeti meggyőződése,
11. politikai vagy más véleménye,
12. családi állapota,
13. anyasága (terhessége) vagy apasága,
14. szexuális irányultsága,
15. nemi identitása,
16. életkora,
17. társadalmi származása,
18. vagyoni helyzete,
19. foglalkoztatási jogviszonyának vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyának részmunkaidős jellege, illetve határozott időtartama,
20. érdekképviselőhöz való tartozása,
21. egyéb tulajdonsága, helyzete vagy jellemzője (továbbiakban együtt: tulajdonsága)

miatt részesül kedvezőtlenebb bánásmódban, mint amelyben más, összehasonlítható helyzetben levő személy vagy csoport részesül, részesült vagy részesülne.

Közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül az a közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek nem minősülő, látszólag az egyenlő bánásmód követelményének megfelelő rendelkezés, amely a közvetlen hátrányos megkülönböztetésnél meghatározott tulajdonságokkal rendelkező egyes személyeket vagy csoportokat lényegesen nagyobb arányban hátrányosabb helyzetbe hoz, mint amelyben más, összehasonlítható helyzetben lévő személy vagy csoport volt, van vagy lenne.

Zaklatásnak minősül az az emberi méltóságot sértő, szexuális vagy egyéb természetű magatartás, amely az érintett személynek a közvetlen hátrányos megkülönböztetésnél meghatározott tulajdonságával függ össze, és célja vagy hatása valamely személlyel szemben megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszegyenítő vagy támadó környezet kialakítása.

Jogellenes elkülönítésnek minősül az a rendelkezés, amely a közvetlen hátrányos megkülönböztetésnél meghatározott tulajdonságai alapján egyes személyeket vagy személyek csoportját a velük összehasonlítható helyzetben lévő személyektől vagy személyek csoportjától - anélkül, hogy azt törvény kifejezetten megengedné - elkülönít.

Megtorlásnak minősül az a magatartás, amely az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt kifogást emelő, eljárást indító vagy az eljárásban közreműködő személlyel szemben ezzel összefüggésben jogsérelemet okoz, jogsérelem okozására irányul vagy azzal fenyeget.

Az Önkormányzat az esélyegyenlőségi politikáját munkáltatói szerepkörben, közvetlen szolgáltatásai során és intézményfenntartói szerepkörben érvényesíti. Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége folyamán mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érdekelt civil szerveződések is aktív szerepet játsszanak, elősegítve ezzel a város lakosságának ilyen irányú szemléletváltását is. Ennek eszközei szabályozás, támogatás és a jó gyakorlatok bevezetése, bemutatása.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Az esélyegyenlőség minden állampolgár számára fontos érték. Érvényesítése nem csak jogszabályok által meghatározott kötelezettségünk, hanem hosszú távú érdekünk is, hiszen azt a célt szolgálja, hogy minden ózdi lakosnak esélye legyen a jó minőségű közszolgáltatásokra, életminőségük javítását szolgáló feltételek biztosítására.

Az Önkormányzat az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

1. az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
2. a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
3. a diszkriminációmentességet,
4. a szegregációmentességet,
5. a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP Intézkedési Terv (a továbbiakban: IT) tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan.

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Magyarország Alaptörvénye (továbbiakban: Alaptörvény) XV. cikk alapján:

- (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.
- (2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.
- (3) A nők és a férfiak egyenjogúak.
- (4) Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.
- (5) Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és 2021.06.30-i módosítása
- a Belügyminisztérium honlapján megjelent „MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

tartalmazzák.

2. Stratégiai környezet bemutatása

Kapcsolódás országos stratégiai programokhoz.

A felzárkózás politika alapidokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.] 2021-ben elkészült a **Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030** (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait. Az egyes szervezetek Helyi Esélyegyenlőségi Programjaiban megfogalmazott célok az alábbi országos szakmapolitikai stratégiákhoz kapcsolódva, azokhoz illeszkedve jelennek meg.

Új Roma Stratégia (2019-2030) a feladatok meghatározásáról szóló dokumentum, mely újfajta, un. diagnózison alapuló módszerrel tárja fel a romák életében jelen lévő problémákat. A jelenlét-típusú, komplex megközelítés alapján a helyben diagnosztizált problémákhoz, szükségletekhez rendelik hozzá a legalkalmasabbnak vélt megoldásokat. Az egyedi, személyre szabott megoldások hatékonyabb beavatkozást és forrásfelhasználást tesznek ezáltal lehetővé a Magyar Máltai Szeretetszolgálat égisze alatt. A többségi társadalomhoz képest leszakadó roma népesség felzárkóztatását sürgető dokumentum kiemelt figyelmet fordít a roma gyerekek sorsára.

A **Nemzeti Ifjúsági Stratégia** (NIS 2009-2024) egy 15 évre szóló keretprogram, mely az ifjúság életfeltételeinek javítását, az ifjúságban rejlő erőforrások kibontását, eredményes társadalmi integrációját tűzi ki céljául, és hozzárendeli a megvalósításhoz szükséges szakmapolitikai, ifjúságpolitikai tervezési, szervezési, ill. végrehajtási feladatokat, eszközöket. A stratégiai alapidokumentum az Európa Tanács és az Európai Unió ifjúságpolitikai útmutatásait felhasználva jelöli ki az ifjúság helyzetének javításához szükséges jogi szabályozás alapjait, irányát: a konkrét stratégiai (specifikus) célok mellett az európai stratégiához igazodó, un. horizontális célokat is megfogalmaz (pl. esélyegyenlőség elősegítése, nemzeti és európai identitás erősítése).

A **„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)** a gyerekek helyzetére fókuszál. A hazai gyermekszegénység helyzetének elemzésével, nemzetközi viszonylattal való összevetésével összhangban emeli ki az állami feladatvállalás fontosságát, célként kitűzve a szegénység arányának és mélységének csökkentését, minden gyermek esélyeinek javítását, jogainak és részvételének erősítését. A dokumentum fogalmazása szerint a szegénység újratermelődésének két legfontosabb intézménye és színtere a család és az iskola, ennek szellemében határozza meg a fejlesztés területeit, a célkitűzéseket, és az ahhoz tartozó eszközöket, indikátorokat. Az alapcélok eléréséhez, a szegénység és esélykülönbségek csökkentéséhez, az egészségesebb gyermekkor biztosítása érdekében szükséges a foglalkoztatás, munkaerő-piaci helyzet javítása; a gyermekes családok anyagi helyzetének javítását szolgáló ellátások, a lakhatási feltételek javítása; a képességek kibontakoztatását segítő intézmények és szolgáltatások fejlesztése; a szegregáció csökkentése; a gyermekes családokat segítő személyes szolgáltatási, szakellátási rendszer fejlesztése.

„A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021-2030)

A program elősegíti, hogy a szülők munkájuk és magánéletük között minél inkább egyensúlyt tudjanak találni, a családok életének könnyebbé tétele, gyermekvállalási terveik megvalósítása érdekében (GYES, GYED extra, CSOK, kedvezményes hitelek).

2010 óta az Európai Unióban Magyarországon nőtt harmadik legnagyobb mértékben a 15-64 éves nők foglalkoztatása. A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban (2021-2030) akcióterv tovább kívánja erősíteni és segíteni a nők munkába állásának esélyeit.

Specifikus célok és intézkedések bemutatása

Fő cél olyan élethelyzetek, olyan családbarát társadalmi közeg kialakítása, amely a férfiak és nők egyenlőségén túl a gyermekvállalás melletti érveket erősíti.

Stratégiai specifikus célok a nők családban történő szerepének erősítése érdekében:

1. A családi élet és munkavállalás összehangolásának támogatása;

Stratégiai specifikus célok a nők társadalomban betöltött szerepének erősítése érdekében;

2. A nők részvételének segítése azokon a területeken, ahol az jelenleg alacsony;

3. A nők és férfiak egyenlő mértékű gazdasági, egészségi és szociális védelmének megteremtése, munkaerőpiaci részvétele.

1. Az Akcióterv a családi élet és munkavállalás összehangolásának további támogatását tűzi ki célul, amelyet a következő konkrét intézkedésekkel javasolt elérni:

a) A női-férfi munkamegosztás elősegítése.

b) A nem fizetett háztartási és gondozási munkák nők és férfiak közötti egyenlő megosztása (Pl.: figyelemfelhívó kampánnyal; a nők és férfiak „fizetetlen” munkában való részvételének vizsgálatával).

c) A munka és családi élet összehangolása a nők és férfiak között a gyermekgondozási szabadság tekintetében (a gyermekgondozási idő alatti, a munkahellyel, illetve szakmai civil szervezetekkel való kapcsolattartást támogató programokkal/pályázatokkal; a nők-férfiak közötti munkamegosztás támogatásával).

d) A gondozási feladatokban való állami és munkaadói segítségnyújtás (munkahelyi bölcsődék számának növelése).

e) Szemléletmód formálás az oktatásban (módszertan és segédanyag kidolgozásával a pedagógusok, óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységet nyújtó szakemberek, iskolapszichológusok részére).

f) Szemléletmód formálás a vállalati magatartásban.

g) Család-és gyermekbarát környezet kialakítása (további pályázatok, díjak bevezetésével; a családbarát megoldásokkal rendelkező felsőoktatási intézmények számának növelése 10%-kal).

2. A nők részvételének segítése azokon a területeken, ahol az jelenleg alacsony. A cél eléréséhez a következő lépések javasoltak:

a) A nők részvételének támogatása a közéletben (képzéssel és mentorálással).

b) A nők vezetővé válásának elősegítése a gazdasági - vállalati szektorban (Pl.: középfokú oktatásban történő pályaeorientációval; a vezető nők példájának bemutatásával; mentorprogrammal; díjak alapításával).

c) A tudomány terén a nők előtt álló láthatatlan akadályozó tényezők lebontása.

d) A lányok és nők MTMI (matematikai, természettudományos, műszaki, informatikai) pályák felé való irányultságának támogatása (Pl.: pályaeorientációs foglalkozások szervezésével a középszintű oktatásban, amelyek népszerűsítik az MTMI szakmákat a pályaválasztás előtt álló fiatal nők számára; szemléletformálás pályaválasztás előtt álló fiatal nők, szülei és tanárok számára a nemi egyenlőség fontosságának hangsúlyozása az MTMI szakmák kapcsán).

e) A női hallgatók, dolgozók digitális kompetenciáinak fejlesztése (digitális kompetenciafejlesztési program indítása felsőoktatási hallgatók, dolgozók részére a zárt rendszerű, elektronikus oktatásban való sikeres részvétel elősegítésére, a nők előnyben részesítése mellett).

3. A nők és férfiak egyenlő mértékű gazdasági, egészségi és szociális védelmének megteremtése, amelyet az alábbi intézkedésekkel javasolt elérni:

a) A 6 év alatti gyermeket nevelő nők elhelyezkedésének támogatása a kitűzött célok mellett (Pl.: fiatal nőknek karrier tanácsadással, mentorhálózat kiépítésével; kisgyermekes anyáknak biztosított képzéssel, tanácsadással; bölcsődei ellátást biztosító intézmények kapacitásának további növelésével; a hátrányos helyzetű, szakmát még nem szerzett négy vagy több gyermekes édesanyák esetében a hosszú évek után a munkába történő visszatérés megkönnyítésére azon lehetőség kialakításával, hogy egészségügyi, szociális, gyermek-vagy idősgondozási területen segítő szakmába térhessenek vissza.)

b) A nők és férfiak közötti bérkülönbségek csökkentése

c) A nők speciális (különösen gyermekszülés és gyermeknevelés, családi állapot, gyermekszám, egészségi állapot, valamint beteg- és idősgondozás miatti) szegénységi kockázatának csökkentése (munkavállalás, társadalombiztosítás, munkanélküliség, az egészségügyi és a szociális ellátások, valamint a digitalizáció területén) (Pl.: kedvezményes oktatási lehetőségek biztosításával kismamák számára; a várandós anyák nagyobb mértékű támogatása érdekében a védőnői hálózat erősítése ösztönzők bevezetésével, béremeléssel, kiemelt jelentőséggel a hátrányos helyzetű településekre; a hátrányos helyzetű nők egészségtudatosságát növelő, a szervezett népegészségügyi szűréseken való részvételt ösztönző programok kidolgozásával).

A népességfogyással párhuzamban egyre előregedő társadalmakban egyre hangsúlyosabb szerephez jut az időskor kérdése, a téma stratégiai alapjait az **Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022) (2023-2024)** fekteti le. A dokumentum számot vet az idősök élethelyzetével, körülményeivel kapcsolatban, számba veszi a korcsoport, és a hozzájuk kapcsolódó gazdasági- szociális intézmények, intézkedések sajátosságait, társadalomba való beágyazottságuk egyedi aspektusait. A stratégia legfőbb céljait hosszú távon, 2034-ig tervezi megvalósítani. A terv célja az idősök társadalomba való beágyazottságának, integrációjának erősítése, az időskori jövedelembiztonság megteremtése, a születéskor várható hazai élettartam uniós átlaghoz való közelítése. Prioritás az egészségben eltöltött évek számának, az aktív élet fenntartásának növelése, az idősöket kiszolgáló intézményrendszer összehangolása a szépkorúak valós szükségleteivel. Mindezek megvalósításához szemléletváltás szükségeltetik mind az időskorú lakosság társadalmi megítélését illetően, mind pedig az időskorú lakosság saját maga társadalmi szerepének megélésével kapcsolatban. A stratégia által megfogalmazott cél, hogy az idősök minél tovább a társadalom aktív, hasznos tagjai maradjanak, ehhez az élethosszig való tanulás jegyében a digitális világ kínálta eszközöket is célszerűnek tartja felhasználni. A célokat két ütemben tervezik megvalósítani, több, egymás mellett párhuzamosan futó cselekvési programmal (I. ütemterv: 2010-2022.; II. ütemterv: 2023-2034.).

A társadalom széles rétegét érintő kérdés a fogyatékoság problémája, hiszen ha figyelembe vesszük a tartósan beteg embereket is, akkor Magyarországon is milliós számú érintettől van szó. Emiatt a szakmapolitikai irányok, elvek meghatározásakor, és azok megvalósítása során is szükség van az ágazatközi és az államigazgatáson kívüli együttműködések gondosan előkészített finomhangolására. Az **Országos Fogyatékoságügyi Program (2015-2025)**, mely egy olyan hosszútávú koncepció, mely beavatkozási területekre felosztva, és tematikus célokat meghatározva tűzi ki céljaul a fogyatékos emberek társadalmi befogadásának, integrációjának, önálló életvitelének elősegítését, esélyegyenlőségük megteremtését, életminőségük javítását.

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózás politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózáspolitikai tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült **Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció**, mely az országos társadalmi-gazdasági, és az ágazati, területi fejlesztési szükségletekből kiindulva határoz meg hosszú távú jövőképet, fejlesztéspolitikai célokat és elveket 2030-ig szóló távlatban. A stratégiai dokumentum elemzi Magyarország gazdasági, ill.

gazdaságpolitikai szerepét, helyzetét mind világviszonylatban, nemzetközi kitekintésben, mind pedig részletesen elemzi az ország egyes régióinak társadalmi-gazdasági sajátosságait, tendenciáit, ill. a felmerülő, megoldandó problémákat, célkitűzéseket. A koncepció egy olyan komplex, az egyes társadalmi, politikai jellemzőket szakmai, gazdasági szempontból sokoldalúan elemző dokumentum, mely a konkrét megvalósulási projektek kiindulópontja lehet. A dokumentum Ózdot mint a nagyvárosok melletti, ugyan kisebb hatókörrel rendelkező, de térségi jelentőségű városként említi.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.

2.1. Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Az alábbiakban azon tervek ismertetésére kerül sor, melyek elkészítése kötelező az önkormányzatok számára és ezen dokumentumokban leírtak miként szolgálják az esélyegyenlőség megvalósítását.

Gazdasági program a 2019-24-es ciklusra - az Möt. 116. §-a értelmében az Önkormányzat hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős. A program a 2019-24-es ciklusra Ózd Város Önkormányzata Polgármesterének a 36/2020. (IV.30.) határozatával került elfogadásra, mely többek között az alábbi kiemelt területen foglalkozik az esélyegyenlőségi célokkal.

Munkahelyteremtés, közfoglalkoztatás területén a gazdasági program, fejlesztési terv helyi szinten meghatározza mindazokat a célkitűzéseket és feladatokat, amelyek a helyi önkormányzat költségvetési lehetőségeivel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti és gazdasági adottságok átfogó figyelembevételével a helyi önkormányzat által nyújtandó feladatok biztosítását, színvonalának javítását szolgálják. Nyilvánvaló, hogy mindezen célok megvalósulásához egyrészt önkormányzati adóbevételekre, azok növekedésére, másrészt az aktív korú eltartottak számának csökkenésére, vagyis stabil meglévő, illetve újonnan létrehozott munkahelyekre van szükség.

A közrend és a közbiztonság javítását, az önkormányzati vagyon védelmét a közösség életét szabályozó normák és törvények betartását és betartatását, a rend és nyugalom biztosítását kiemelt feladatnak kívánja kezelni az Önkormányzat.

A városvezetés feladata a nevelés, oktatás minél zavartalanabb körülményeinek biztosítása és az elhivatott és magas szakmai felkészültséggel rendelkező pedagógusok megbecsülése és elismerése.

Az ifjúságpolitika területén a ciklusra vonatkozó fő célkitűzés az általános iskolás korosztálytól kezdődően az ifjúság lokálpatriotizmusának, közéleti szerepvállalásának kialakítása, megerősítése. Fontos a továbbtanuló fiatalok ösztöndíj rendszereinek, innovatív pályázati lehetőségeinek újragondolása, a szabadidő kulturált, hasznos eltöltéséhez a sportolási, szórakozási feltételek megteremtése.

A helyi szociálpolitikai eszközök körében – a költségvetési források mértékének figyelembevételével – olyan intézkedések megtétele, amely mérsékelni képes a lakosság körében a válság okozta rendkívüli élethelyzet enyhítését, kezelését. Ózd Város Önkormányzatának szociálpolitikáját a következő években a helyi társadalmi-gazdasági viszonyok jellemzői, a foglalkoztatottsági mutatók és a lakosság összetételét jellemző demográfiai folyamatok határozzák meg.

A Képviselő-testület mindezek figyelembevételével fogalmazza meg programtervében szociálpolitikai céljait, majd a végrehajtás során törekszik a döntéseiben azok érvényre juttatására. A célok megvalósítása érdekében a város vezetése folyamatosan a leghatékonyabb, az egyéni értékeket és az emberi méltóságot megőrző megoldásokat kívánja alkalmazni, felhasználva a szociálpolitika eszköztárát a jogszabályi lehetőségek teljes körű kihasználásával.

Az Önkormányzat szociálpolitikája jól körülírható területekre koncentrálódik, komplexen kezelve a célterületeket annak érdekében, hogy a különböző eszközök hatása együttesen erősítse egymást, ezáltal fokozva azok hatékonyságát, eredményességét és adekvát választ adjanak a fennálló problémákra.

Az Önkormányzat kiemelt feladatának tekinti a család védelmét, támogatását, működőképességének megőrzését. Jelentős célkitűzése, hogy munkát biztosítson az aktív korú lakosok számára a segély folyósítása helyett. Fontos terület az idős emberek ellátásának biztosítása, életvitelük segítése. Törekszik az Önkormányzat a súlyosan hátrányos helyzetű lakosok leszakadásának megakadályozására, a peremre sodródásuk visszafordítására, rehabilitálásuk segítésére.

A szociálpolitika mellett a Képviselő-testület az egészségügy, a közoktatás, közművelődés, sport és ifjúságpolitika területén is elkötelezett az esélyegyenlőségi elvek érvényesítésének megerősítésében. A 2020-21. évi koronavírus járvány a vállalkozásokat, szolgáltatásokat, önkormányzat feladatokat érintő gazdasági hatásai olyan bizonytalanságot eredményeztek a költségek növekedésében, a hatások elhárításának tervezésben, hogy a veszélyhelyzet elmúltá után az önkormányzat helyzetét újra kellett gondolni és a célokat, lehetőségeket újra kellett fogalmazni.

2024. évi költségvetés: A Képviselő-testület kiemelten kezeli a kötelező önkormányzati feladatok ellátását, új munkahelyek létrehozását szolgáló fejlesztések, befektetések ösztönzését, az elnyert TOP Plusz és egyéb infrastrukturális fejlesztési pályázatok végrehajtását, melyek közvetetten szolgálják az esélyegyenlőség megvalósulását.

Szolgáltatástervezési Konceptió

Ózd Város Önkormányzata a szociális ellátások megszervezése során az alábbi elvek érvényre juttatására törekszik.

Teljes körű elérhetőség: Egyrészt Ózd város lakosságának teljeskörűen joga van az Önkormányzat által biztosított szociális ellátások elérésére függetlenül attól, hogy hol él a város közigazgatási területén. Másrészt az Önkormányzatnak teljeskörűen biztosítani kell mindazokat a szociális ellátásokat, amelyeket az Mötvt. és az ágazati törvények kötelező feladatként számára előírnak.

Esélyegyenlőség: a szociális szolgáltatások igénybevétele során biztosítani kell az emberi és állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül. Továbbá ugyancsak az esélyegyenlőség megvalósulását biztosítja az Ebktvt. 4. § h) pontjában foglaltak érvényre juttatása az ellátások során. Eszerint az egyenlő bánásmód követelményét a szociális gondoskodást nyújtó személyek és intézmények jogviszonyaik létesítésekor, jogviszonyaikban, eljárásaik és intézkedéseik során kötelesek megtartani.

A törvényesség biztosításának garanciáját főszabály szerint a szociális törvényben foglaltak adják, amelyek szerint a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmény fenntartója biztosítja az intézmény gazdálkodásának és működésének törvényességét. Ennek érdekében évente ellenőrzi az intézmény működésének törvényességét, továbbá ellenőrzi és évente egy alkalommal értékeli a szakmai munka eredményességét. Az intézmények működését engedélyező szerv külön jogszabály szerint legalább kétfévente ellenőrzi, hogy a fenntartó az intézményt a szakmai szabályokban foglaltaknak megfelelően működteti-e.

Diszkrimináció kialakulásának megakadályozását mind a szolgáltatások elérése, mind azok igénybevétele során biztosítani kell.

A társadalomból való kirekesztődés megakadályozása érdekében cél a szolgáltatásban még nem részesülő, de szükséglettel bíró egyén mielőbbi elérése és az ellátásba történő bevonása. A már szolgáltatásban részesülő egyén tekintetében a szakmai munka egyik kiemelt célja a kirekesztés megakadályozása, illetve a re-szocializáció, re-integráció biztosítása.

Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS)

Ózd Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 225/2015. (IX.24.) határozatával jóváhagyta az Integrált Településfejlesztési Stratégiáját és az ehhez kapcsolódó Megalapozó Vizsgálatot. Az ITS elfogadását követően 2016. évben meghirdetésre kerültek azok a pályázati források {elsősorban a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP)}, melyek lehetővé teszik a tervezett stratégiai célok elérését a város számára.

TOP Plusz pályázati támogatással 2024. évben megkezdődött a hatályos ITS felülvizsgálata, melynek dokumentumai elkészültek, véleményezési szakasza lezárult és a végső hozzájárulás, hatálybaléptetés folyamata jelenleg zajlik. A 2024. évben készülő ITS a Településfejlesztési Konceptióra épül, Ózd városának a jelenlegi helyzetét, szegregátumait megvizsgálva a város középtávú fejlesztési irányvonalait, céljait határozza meg.

Ózd Város Közművelődési Konceptiója: A kulturális ágazat középtávú terv-, feladat- és eszközrendszerének áttekintése, mely figyelembe veszi Ózd Város Önkormányzata által már elfogadott közművelődési rendeletben meghatározott feladatokat, ill. a város kistérségi szerepének és sajátos adottságainak figyelembevételével aktualizálja a tennivalókat.

Településrendezési Terv: Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 6. §-a alapján a települési önkormányzat a településrendezési feladatokat a helyi építési szabályzat, valamint a településrendezési tervek elkészíttetésével és azok elfogadásával látják el. Az Ózd Város Önkormányzata Képviselő-testületének az Ózd Város Helyi Építési Szabályzatáról és Szabályozási Tervéről szóló 6/2022. (VII.1.) önkormányzati rendelete, valamint az Ózd Város Településszerkezeti Tervének és a Településszerkezeti Terv Leírásának megállapításáról szóló 95/2022. (VI.30.) határozata rendelkezik Ózd Város településrendezési elveiről. A rendelet az épített környezet alakítása, a településrendezési követelmények, övezeti-, térségi szabályozások, szegregátumok kijelölése, a környezet védelme területén betartandó előírásokat fogalmaz meg, mely közvetetten az egyes esélyegyenlőségi célcsoportok lakhatási körülményeinek alakítását, a szolgáltatások elérhetőségének javítását segíti elő.

2.2. A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

A térségben 17 település részvételével működik az Ózd Kistérség Többcélú Társulása. A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásai elsősorban a társulási megállapodásban meghatározott, a társulás által ellátott feladat- és hatáskörökre, a közös fenntartású intézményekre, a társulás szolgáltatásai igénybevételének feltételeire vonatkoznak.

Ózd Kistérség Többcélú Társulása az alábbi közös feladatköröket látja el jellemzően Ózdon lévő intézményében:

- szociális szolgáltatások és ellátások (szociális alapszolgáltatások keretében: étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, szenvedélybetegek közösségi ellátása, idősek részére nappali ellátás, szenvedélybetegek nappali ellátása; szakosított ellátási formák keretében: idősek otthona; hajléktalanok ellátása),
- gyerekjóléti szolgáltatások és ellátások (gyerekjóléti szolgálat, utcai, lakótelepi szociális szolgálat, kórházi szociális munka, kapcsolattartási ügyelet, készenléti szolgálat, bölcsődei ellátás),
- egészségügyi alapellátási fogorvosi ügyelet.

A Társulás a feladatok ellátására intézményt működtet.

2.3. A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A Helyi Esélyegyenlőségi Program elkészítését a Központi Statisztikai Hivatal, TeIR - Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer, Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Kormányhivatal Ózdi Járási Hivatal, Magyar Államkincstár, a helyi Önkormányzatok adatbázisa, valamint helyi adatgyűjtés szolgálta. Az esélyegyenlőségi program készítésekor az országos adatbázisokban a 2023. évi adatok hiányosak, minden adat nem állt rendelkezésünkre.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom a mélyszegénység. Nem csak tudományos fogalom a szociológiában, de a hétköznapi élet jelensége. Azt jelenti, amikor valaki vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyük sincs arra, hogy ebből önerőből kilépjenek.

A mélyszegénység összetett jelenség, amelynek okai többek között társadalmi és gazdasági hátrányok, iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottságbeli deficitekben mutatkoznak meg, és súlyos megélhetési zavarokhoz vezetnek. A szegénység kialakulásának okai többek közt a munkahelyek megszűnésére, a munkanélküliségre, a munkaerő-piaci esélyek szűkülésére - nem kis részben az oktatás és képzés hiányosságaira -, a jóléti ellátások által kezelni nem tudott egyéni, családi válsághelyzetekre, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetők vissza. A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben, a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik. A szegénység szempontjából meghatározó társadalmi jellemző a családok gyermekszáma, illetve a gyermekszegénység („a szegénység fiatal arca”: a szegények mintegy 30%-a 0–17 éves korosztályhoz tartozik), valamint a falusi lakóközösség (a szegények több mint fele községekben él).

Ez az állapot az érintetteket nagyon gyorsan megbélyegzi és a társadalomból való kirekesztettségüket okozza. A társadalmi leszakadás meghatározó részben tehát a szegénységgel összefüggő körülményekből fakad. A szegregáció mértéke, a társadalmi élet jelentős területeiről való tömeges kizáródás súlyos társadalmi probléma.

Ma Magyarországon minden harmadik ember (kb. 3 millióan) a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket. A romák nagy többsége ehhez az utóbbi csoportba tartozik.

A gyakorlatban a mélyszegénység fogalmát azonosítják a romasággal. Ez nem más, mint az etnikai és szociális dimenzió összemosása, és ezzel a társadalmi kirekesztettségéből fakadó összes probléma „romakérdésként” való felfogása. Fontos azonban tudomásul venni, hogy a romaság és a mélyszegénység két olyan halmazt képez, melynek van ugyan közös metszete, ám a kettő nem fed teljesen egymást. Nem igaz, hogy minden mélyszegénységben élő ember roma.

A szegénység és mélyszegénység fogalmát az alábbiak szerint határozzák meg: A szegénységgel és társadalmi kirekesztődéssel kapcsolatos mutatószámok listáját 2001-ben határozta meg az Európai Unió, e szerint Európában szegénynek számítanak a medián jövedelmek 60%-ánál kevesebbel élők. Ennek megfelelően a szegénységben élő meghatározásánál a háztartások összes nettó jövedelmét kell figyelembe venni úgy, hogy minden egyes háztartástag munkából, társadalmi juttatásból, illetve vagyonból származó jövedelmét összegezni kell, majd csökkenteni szükséges a fizetendő adókkal és járulékokkal. A KSH 2023. évi kimutatása szerint a lakosság 44%-a él a szegénységi küszöb alatt.

A romaság Magyarország legnagyobb etnikai kisebbsége, ami egyúttal Európa negyedik legnagyobb roma közösségét is jelenti. A csökkenő nem-roma népességgel szemben a romák létszáma folyamatosan emelkedik. A roma népesség iskolázottsági színvonala a különböző pozitív intézkedések ellenére is rendkívül alacsony. Képzetségi szintjük az utóbbi években ugyan jelentősen emelkedett, de a többségi társadalomtól való elmaradásuk nem mérséklődött.

A romák helyzetének megismerésére vonatkozó információk többsége az Ózdi Roma Nemzetiségi Önkormányzattól származik, illetve az intézmények becsült adatai.

Az óvodáskorú gyerekek körében mintegy 70%, az általános iskolás korú gyerekek között közel 50%, a középfokú oktatási intézményekben több mint 25% a romák becsült aránya. A településen összesen a 3-18 éves korosztály 46%-a számítható a becslések szerint a roma nemzetiséghez.

A 13 óvoda közül háromba szinte csak roma gyerekek járnak, további négybe döntően ők járnak. A 9 általános iskola közül három kivételével nagyon magas a roma gyermekek aránya.

Ezekhez a szám adatokhoz a közoktatási esélyegyenlőségi intézkedési tervben fontos feladatok kapcsolódnak. A roma gyerekek a tanórán kívüli foglalkozások közül elsősorban a tánc-kultúra foglalkozásokat szeretik, de szívesen járnak szakmai képzésekre, leginkább festő és kőműves képzésekre.

Amennyiben az oktatástól eltávolodva a munkavállalást nézzük, az tapasztalható, hogy jelentős részük az álláskeresői járadékot veszi igénybe.

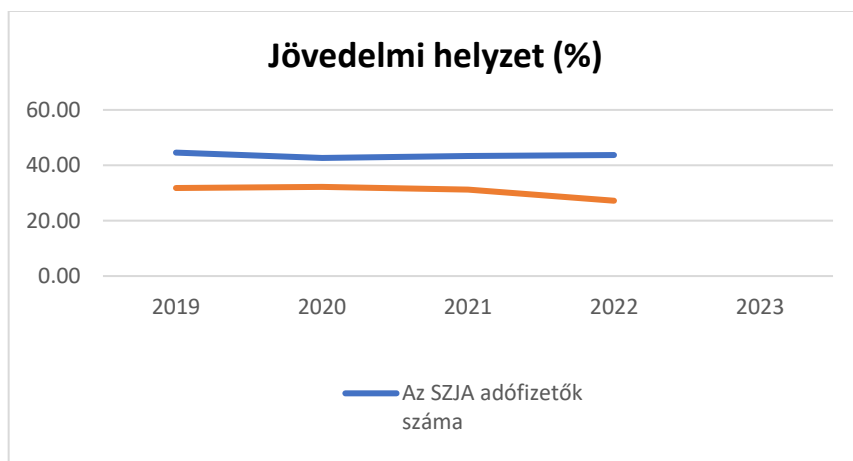
A közfoglalkoztatottaknak becsülten 60-70 %-a roma származású, mert nincs versenyképes végzettségük. A legnagyobb gondot a roma származású felnőttek körében a végzettség hiánya jelenti.

3.1. Jövedelmi és vagyoni helyzet

A szegénység számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, okai között szerepelnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, a gyermekszegénység, de a jövedelmi viszonyok mutatják meg leginkább. Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből. Az inaktív emberek között nagy arányban fordulnak elő az alacsony iskolai végzettségűek, a megváltozott munkaképességűek és a romák. Városunkban tapasztalataink szerint a munkaerő-piacra jutás fő akadályai: az alacsony iskolázottság, a tartós munkanélküli létből fakadó motivációs problémák, a társadalmi előítélet jelenléte. A roma nők iskolai végzettsége, foglalkoztatottsági szintje, jövedelme még a roma férfiakénál is jelentősen alacsonyabb. A mélyszegénységben élők és a romák nagy arányban szegregátumokban élnek, jellemzően saját ingatlanral, számba vehető vagyontárgyakkal nem rendelkeznek, többnyire alacsony komfortfokozatú lakásban élnek.

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet		
Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az SZJA adófizetők %-ában (TS 060)
2019	44,58	31,74
2020	42,65	32,20
2021	43,41	31,23
2022	43,75	27,20
2023	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

3.2. Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

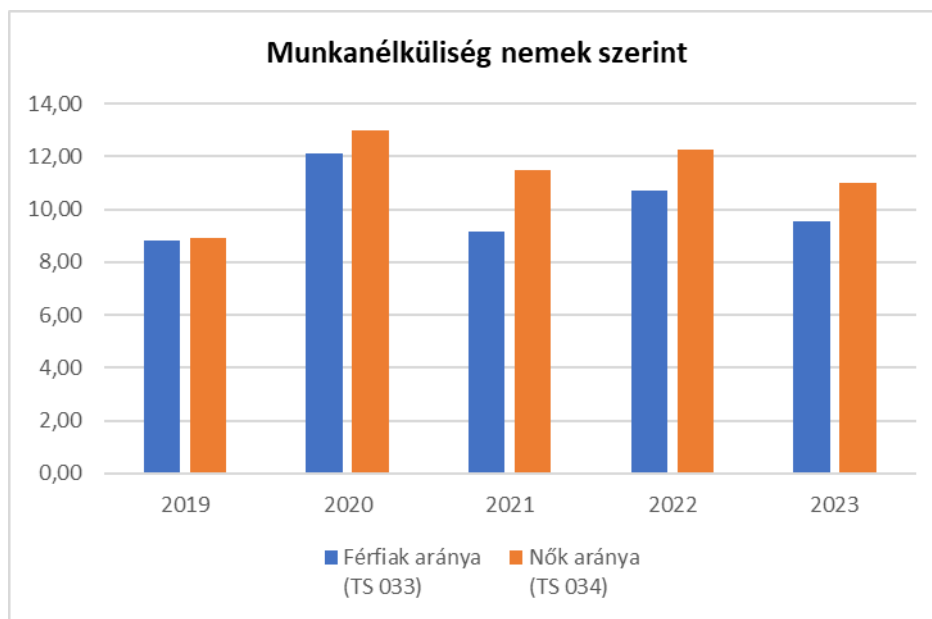
A helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.) és a Möt-v-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete;

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint

Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2019	8,80	8,93	8,87%
2020	12,10	12,98	12,54%
2021	9,18	11,49	10,34%
2022	10,72	12,27	11,50%
2023	9,56	11,01	10,29%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Ezek az adatok arra mutatnak rá, hogy Ózdon a teljes lakónépességhez képest milyen arányú a nyilvántartott álláskeresők száma, ez miként változott az elmúlt években, illetve, hogy milyen az arány a férfiak és nők között a vizsgált területen.

A fenti táblázatból kitűnik, hogy a nyilvántartott álláskeresők száma 2019. évről 2020. évre közel 4 %-kal növekedett, 2020. évről 2021. évre ez az érték több mint 2 %-kal csökkent, majd 2021. évről 2022. évre ismételtén több mint 1 %-os növekedés, majd ismét csökkenés figyelhető meg. A nyilvántartott álláskeresők számának növekedése a koronavírus járvány következményeire, valamint a cégek bezárására vezethető vissza. A nyilvántartott álláskeresők számának csökkenése a közfoglalkoztatás szélesebb körű bevezetésének köszönhető. Megállapítható továbbá, hogy a vizsgált időszakban minden évben a nők körében magasabb a munkanélküliség.

A városi foglalkoztatás – ezen belül a hátrányos helyzetűek, a mélyszegénységben élők – vonatkozásában súlyos és megoldandó problémát jelentett a legnagyobb foglalkoztató, az ABB Kft. 2020. évi kivonulása, mely cég a piaci kereslet csökkenése miatt zárta be ózdi gyáregységét. A bezárás kapcsán mintegy 1000 fő munkaviszonya szűnt meg 2020. december 31. napjával. Az említett cég telephelyén a Wellis Magyarország Zrt. nyitotta meg ózdi gyáregységét, amely 2021. évben a technikai berendezések betelepítésével megkezdte a munkaerő toborzást.

További problémát jelentett, hogy egy másik nagy foglalkoztató, a Johnson Electric cég 2021. évben bejelentette 2022. évi kivonulását. A Johnson Electric Ózdon bezárt üzemébe, a Neutrik Group elektronikai vállalat nyitotta meg ózdi gyáregységét, amely következtében az első ütemben 200, középtávon pedig 300 új munkahely jön létre a városban.

Városunkban 2021. év végén megnyitott a McDonald's Étterem, mely szintén több munkahelyet biztosít a lakosság számára.

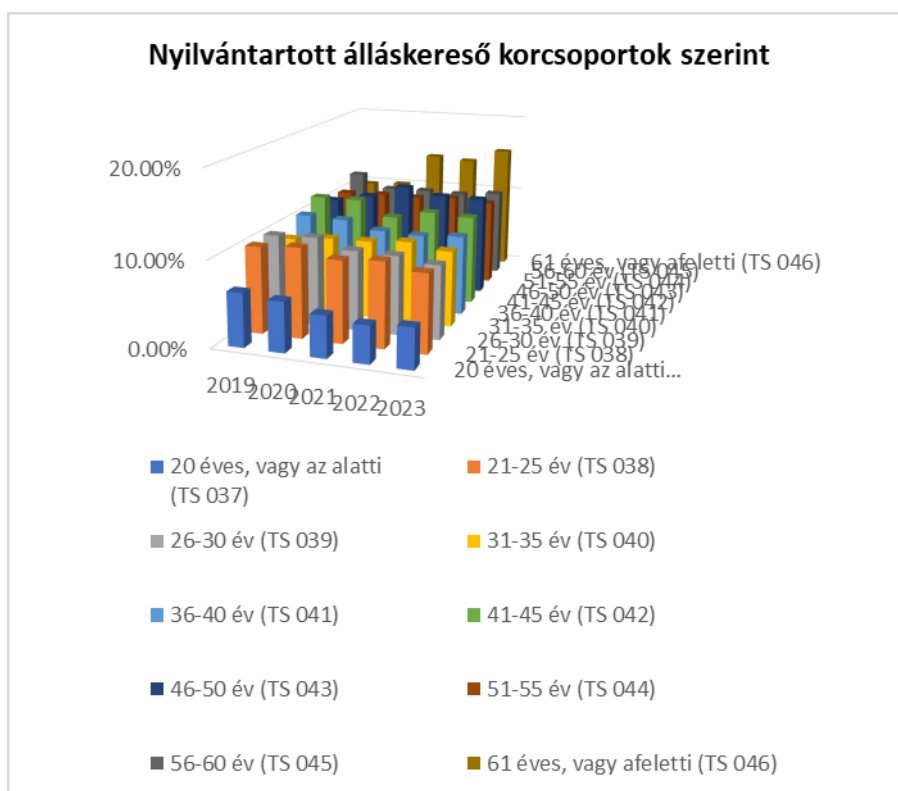
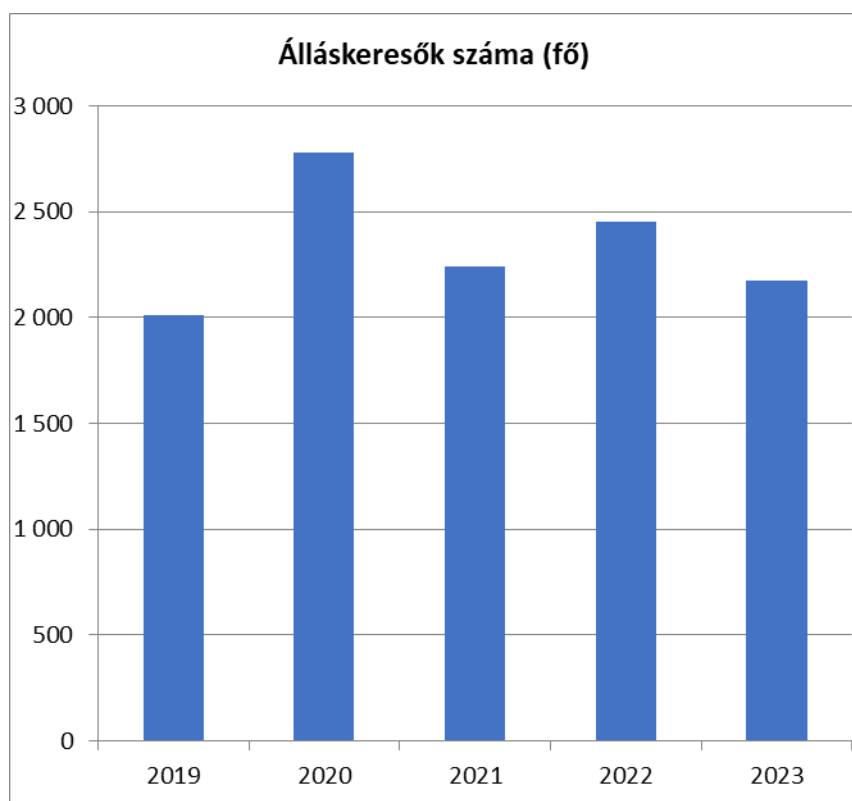
Ezen cégek ugyan részlegesen, de enyhítik a kialakult helyzet negatív társadalmi és pénzügyi hatásait.

A településen plusz munkahelyek kis számban létesültek, az Önkormányzat jelenleg több területen is tárgyalásokat, előkészítéseket folytat annak érdekében, hogy vállalkozásokat, nagyobb foglalkoztatókat a városba csábítson. Az álláskeresők számának csökkentésére az önkormányzat közfoglalkoztatás keretében indít programokat a város valamennyi területén.

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint

Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2019	2020	2021	2022	2023
	Fő összesen	2 009	2 780	2 240	2 450	2 176
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	126,00	162,00	108,00	106,00	102,00
	%	6,27%	5,83%	4,82%	4,33%	4,69%
21-25 év (TS 038)	Fő	204,00	292,00	214,00	243,00	198,00
	%	10,15%	10,50%	9,55%	9,92%	9,10%
26-30 év (TS 039)	Fő	206,00	290,00	209,00	226,00	188,00
	%	10,25%	10,43%	9,33%	9,22%	8,64%
31-35 év (TS 040)	Fő	174,00	254,00	207,00	235,00	194,00
	%	8,66%	9,14%	9,24%	9,59%	8,92%
36-40 év (TS 041)	Fő	210,00	286,00	209,00	224,00	206,00
	%	10,45%	10,29%	9,33%	9,14%	9,47%
41-45 év (TS 042)	Fő	236,00	327,00	222,00	267,00	232,00
	%	11,75%	11,76%	9,91%	10,90%	10,66%
46-50 év (TS 043)	Fő	208,00	313,00	285,00	293,00	259,00
	%	10,35%	11,26%	12,72%	11,96%	11,90%
51-55 év (TS 044)	Fő	208,00	292,00	234,00	263,00	226,00
	%	10,35%	10,50%	10,45%	10,73%	10,39%
56-60 év (TS 045)	Fő	241,00	286,00	232,00	251,00	232,00
	%	12,00%	10,29%	10,36%	10,24%	10,66%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	196,00	278,00	320,00	342,00	339,00
	%	9,76%	10,00%	14,29%	13,96%	15,58%

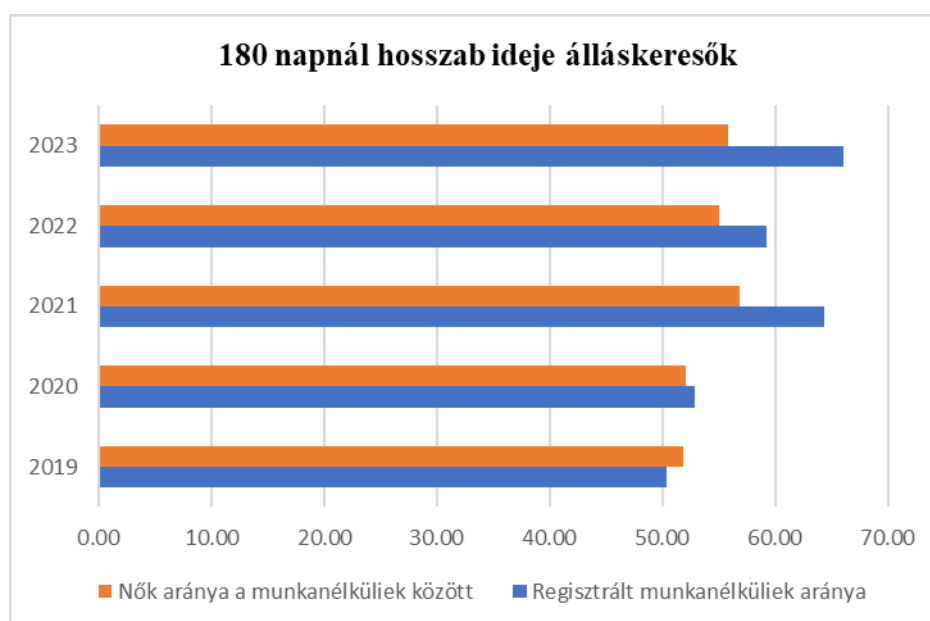
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az adatok mutatják, hogy a csökkenő lakosságszám mellett, a regisztrált álláskeresők száma 2020. évben jelentősen, több mint 700 fővel megnövekedett, ami az egyik legnagyobb foglalkoztató bezárásának következménye. Jelentős változás látható 2021. évben, mivel több mint 500 fős csökkenés figyelhető meg, amely abban évben betelepült cégeknek köszönhető, majd ezt követően 2022. évben ismételten több mint 200 fős növekedés tapasztalható, amely növekedés a Johnson Electric kivonulására vezethető vissza. Az álláskeresők számában 2022. évről 2023. évre ismételten mintegy közel 300 fős csökkenés tapasztalható.

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2019	50,32	51,83
2020	52,84	52,08
2021	64,38	56,87
2022	59,22	55,07
2023	66,04	55,88

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

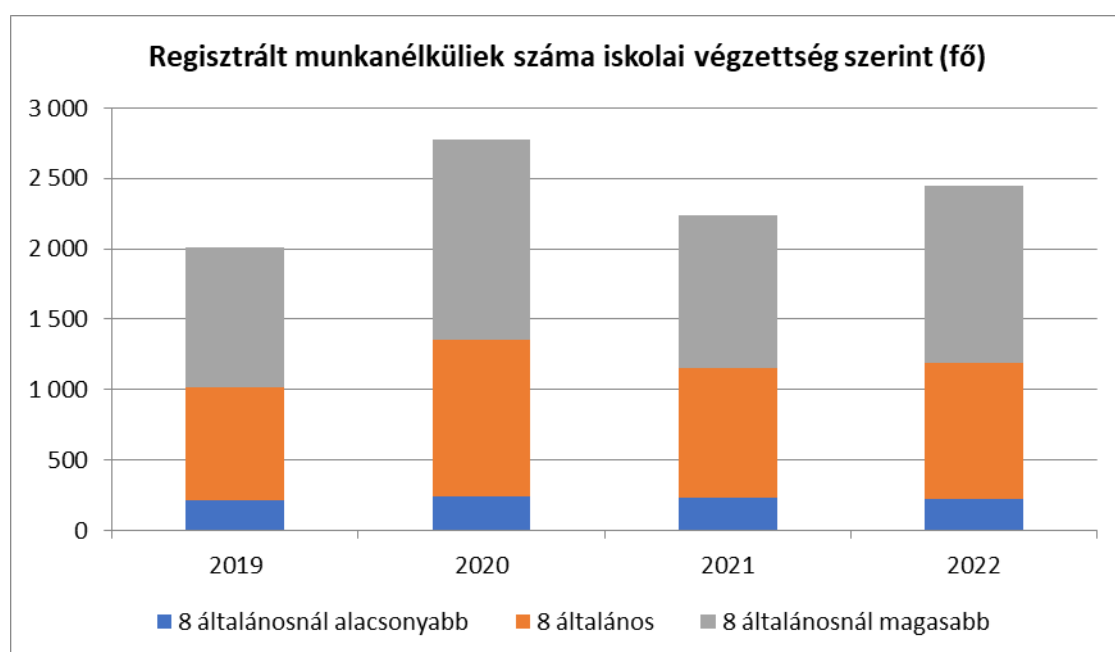

Minél magasabb a tartós munkanélküliek számaránya, annál inkább szükséges a beavatkozások tervezése. A 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek arányánál és a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül a nők arányánál a 2019-es évtől folyamatos emelkedés figyelhető meg, ami 2022. évben mutatott csak minimális csökkenést.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága;

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint							
Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2019	2 009	210	10,45%	804	40,02%	995	49,53%
2020	2 780	243	8,74%	1 112	40,00%	1 425	51,26%
2021	2 240	228	10,18%	921	41,12%	1 091	48,71%
2022	2 450	226	9,22%	967	39,47%	1 257	51,31%
2023	2 176	n.a.	-	n.a.	-	-	-

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az adattábla nem csak az alacsony iskolai végzettségűekre vonatkozóan nyújt információt, így alkalmas összehasonlító elemzésekre is. A regisztrált munkanélküliek végzettség szerinti megoszlása a későbbiekben a település gazdasági, foglalkoztatottsági szerkezetének elemzésekor fontos a két mutató egymásnak való megfeleltethetősége miatt. A minta iskolázottsági megoszlása fontos szempont a helyi képzési programok tervezésekor, hiszen látjuk, milyen végzettségű csoportoknak kell e programokat létrehozni.

A fenti táblázat megmutatja, hogy a nyilvántartott álláskeresők közül még mindig a 8 általánosnál magasabb iskolai végzettségűek száma a legmagasabb, több, mint 50%-os.

c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei;

A közfoglalkoztatás a munkaviszony egy speciális formája, támogatott „tranzitfoglalkoztatás”, amelynek célja, hogy a közfoglalkoztatott sikeresen vissza-, illetve bekerüljön az elsődleges munkaerőpiacra. A közfoglalkoztatás átmeneti munkalehetőséget biztosít azok számára, akiknek az önálló álláskeresése hosszú ideig eredménytelen.

A közfoglalkoztatás számottevő lehetőséget jelent a halmozottan hátrányban lévő, foglalkoztatást helyettesítő támogatásban (a továbbiakban: FHT) részesülő, illetve álláskeresési vagy szociális ellátásra nem jogosult álláskeresők átmeneti jellegű, határozott időtartamú foglalkoztatására.

Azt, hogy ki lehet közfoglalkoztatott, a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény (a továbbiakban: Kftv.) 1. § (4) bekezdése határozza meg.

Közfoglalkoztatottként az a természetes személy foglalkoztatható, aki

- a) a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) rendelkezései szerint munkaviszonyt létesíthet, kivéve azt, aki 16. életévét nem töltötte be, valamint
- b) megfelel az alábbi feltételek valamelyikének:
 - ba) a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (a továbbiakban: Flt.) szerinti álláskereső, ideértve azt az álláskeresőt is, akinek álláskeresőként való nyilvántartása a közfoglalkoztatási jogviszonya miatt szünetel (a továbbiakban együtt: álláskereső), vagy a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló törvény szerinti rehabilitációs ellátásban részesül,
 - bb) a menekültügyi őrizetben lévő személy kivételével kérelmének jogerős elbírálásáig az, aki menekültként, oltalmazottként, vagy menedékesként történő elismerés iránti kérelmet nyújtott be, menedékes, vagy
 - bc) olyan harmadik országbeli állampolgár, akinek az idegenrendészeti hatóság a harmadik országbeli állampolgárok beutazására és tartózkodására vonatkozó általános szabályokról szóló 2023. évi XC. törvény 128. § (1) bekezdés a), c), d) vagy f) pontja alapján kijelölt helyen való tartózkodását rendelte el.

A közfoglalkoztatási támogatások típusait és a támogatások igénybevételre vonatkozó szabályokat a közfoglalkoztatásokhoz nyújtható támogatásokról szóló 375/2010. (XII. 31.) Korm. rendelet tartalmazza.

A közfoglalkoztatási jogviszony legfontosabb sajátosságai a következők:

- csak határozott időre (legfeljebb 12 hónap) létesíthető. A hosszabb időtartamú és az országos közfoglalkoztatási programok esetében egy alkalommal legfeljebb további 6 hónappal hosszabbíthatóak meg.
- a jogviszony tartamát naptárilag vagy más alkalmas módon meg kell határozni (közfoglalkoztatási szerződésben),
- próbaidő nem köthető ki,
- a rendes munkaidő időtartama napi 4-8 óra lehet, a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól szóló törvény szerinti rehabilitációs ellátásban részesülő személyek, továbbá olyan álláskeresők esetében, akiknek legalább negyven százalékos mértékű egészségkárosodását a rehabilitációs szakértői szerv megállapította, vagy vakok személyi járadékában vagy fogyatékosági támogatásban részesül, napi 4-8 óra.
- a szabadság mértéke közfoglalkoztatási jogviszonyban naptári évenként 20 munkanap,
- a szabadsága tartamára a közfoglalkoztatottat közfoglalkoztatási bér, illetve közfoglalkoztatási garantált bér illeti meg,
- a betegszabadsága tartamára a közfoglalkoztatottat a közfoglalkoztatási bér, illetve a közfoglalkoztatási garantált bér 70%-a illeti meg,

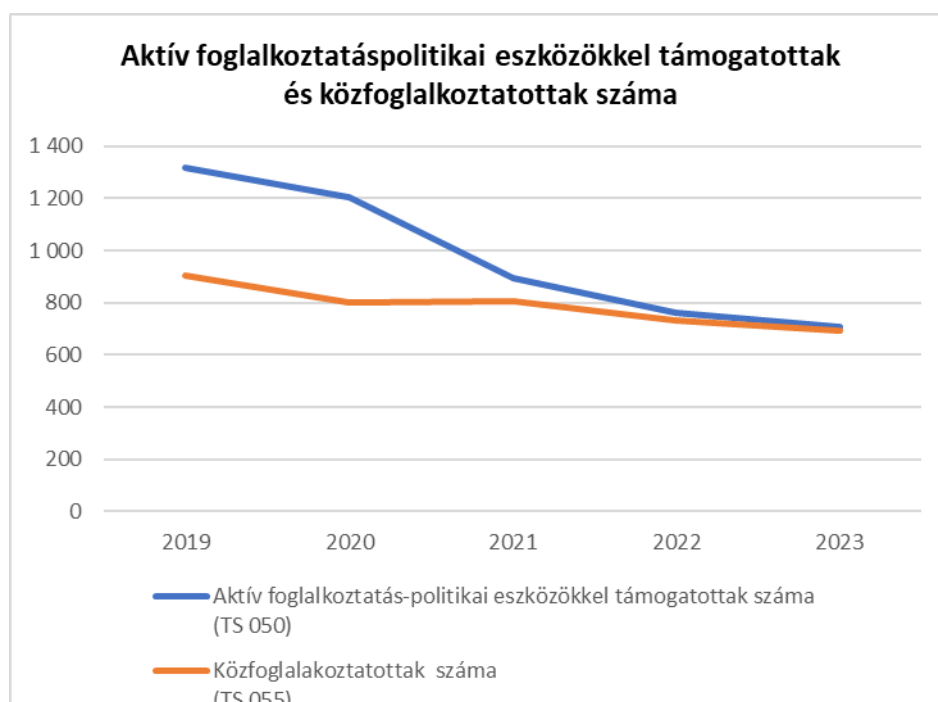
- fizetés nélküli szabadságot köteles engedélyezni a közfoglalkoztató, ha a közfoglalkoztatott a közfoglalkoztatási jogviszony időtartama alatt olyan munkáltatónál, aki nem lehet közfoglalkoztató, legalább 3 nap, legfeljebb 120 nap időtartamú határozott idejű munkaviszonyt létesít, kivéve, ha a közfoglalkoztató a munkavégzéshez kapcsolódóan a képzés lehetőségét is biztosítja. A közfoglalkoztatott köteles bemutatni a munkaszerződést a fizetés nélküli szabadság megkezdése előtt legalább 2 munkanappal.
- várandóssága idejére egészségi állapotának megfelelő munkakört kell felajánlani a közfoglalkoztatott számára, ha a munkaköri alkalmasságára vonatkozó orvosi vélemény alapján a munkakörében nem foglalkoztatható,
- foglalkoztathatósági szakvéleményezést kell kérni a közfoglalkoztatás megkezdése előtt, amely azt határozza meg, hogy a munkavállaló mely foglalkozási korlátozás mellett folytathat kereső tevékenységet,
- önkormányzati közfoglalkoztatás esetén a kormányhivatal, más közfoglalkoztatás esetében a közfoglalkoztató kezdeményezi a foglalkoztathatósági szakvéleményezést,
- a foglalkozás egészségügyi vizsgálatról kiállított szakvélemény kiállításától számított két évig érvényes, és több foglalkoztatónál felhasználható.
- A közfoglalkoztatott mentesül a rendelkezésre állási és munkavégzési kötelezettségének teljesítése alól a munkaviszony létesítése céljából történő állásinterjún való részvételhez szükséges időtartamra.

Az önkormányzat a központi költségvetésben közfoglalkoztatásra fordítható keretösszeget – az esetleges pótigényléssel együtt – minden évben felhasználta, ezt a keretösszeget az önkormányzata a saját költségvetéséből minden évben eltérően, a rendeletében meghatározott módon egészítette ki.

A közfoglalkoztatáshoz a munkaerőt az állami foglalkoztatási szervként eljáró Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Kormányhivatal Ózdi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály közvetítette. A foglalkoztatási költségek egy részéhez a korábbi években az önkormányzat a költségvetésben biztosított forrást. Az önkormányzat költségviselését minden esetben az adott évben megkötött szerződés szabályozza. A 2023. évre létrejött szerződés alapján a költségek 100 %-át a Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Kormányhivatal Ózdi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály biztosítja, ezáltal az önkormányzatnak 2023. évre nem kellett önrészt biztosítania.

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitikai		
Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	Fő	(éves átlag - fő)
2019	1 316	902
2020	1 206	800
2021	892	804
2022	760	734
2023	707	693

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázat adataiból jól látható, hogy az aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma 2019. évtől folyamatos csökkést mutat. A közfoglalkoztatottak száma szintén folyamatosan csökken, habár a 2021-es évben egy kicsi emelkedés volt megfigyelhető.

- d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok;**

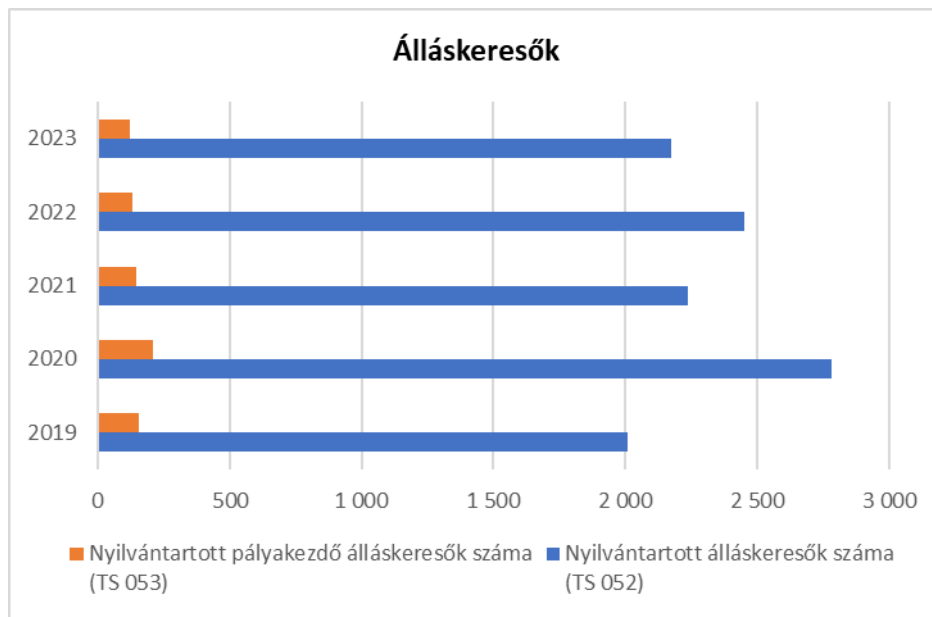
A város munkaerő-piaci helyzetének állapota nagymértékben összefügg a közlekedési lehetőségekkel, a városban működő és tervezett munkahelyek elérhetőségével és a szállítási útvonalak minőségével, szállítási idők hosszával. A közúti és vasúti közlekedés fejlesztése nagy előrelépést jelentene a vállalkozások helyi letelepítésének elősegítése terén és a potenciális munkahelyek megteremtésében. A folyamatban lévő városfejlesztést szolgáló infrastrukturális beruházások (város rehabilitáció, oktatási intézmények energetikai felújítása, zöldmezős iparterület és kamionparkoló fejlesztése stb.) megfelelő alapot szolgáltatnak a vállalkozások háttérének.

A lakosság mobilitásához, az egészségesebb környezetben való élethez nagymértékben hozzájárul a TOP pályázat forrásából megvalósított városi kerékpárút hálózat kialakítása, mely által a munkahelyek, közintézmények, szolgáltatások biztonságosan, gyorsan kerékpáron is elérhetővé válnak.

- e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük;**

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2019	2 009	156
2020	2 780	208
2021	2 240	144
2022	2 450	132
2023	2 176	124

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázatból nyert adatok egy fontos munkaerő-piaci helyzetre, a pályakezdők helyzetére irányítják a figyelmet. Az adatok azt mutatják, hogy a nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma a vizsgált időszakban 2020. évben ugrásszerűen megnőtt, majd 2021. évtől csökkenés mutatkozik. A táblázat alapján megfigyelhető, hogy a 2020. évtől folyamatosan csökken a nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma.

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok;

A foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokról és támogatásokról, valamint a foglalkoztatás felügyeletéről szóló 2020. évi CXXXV. törvény 2. § (1) bekezdése alapján a foglalkoztatás elősegítése során az Alaptörvény XV. cikkében meghatározottak szerint kell eljárni azzal, hogy a munkaerő-piacon hátrányos helyzetben lévőket többletjogosultságok illetik meg.

A 651/2014/EU bizottsági rendelet 2. cikk 4. pontja szerinti „hátrányos helyzetű munkavállaló”: bármely olyan személy, aki:

- a) az előző 6 hónapban nem állt rendszeres, fizetett alkalmazásban; vagy
- b) 15 és 24 év közötti életkorú; vagy
- c) nem szerzett középfokú végzettséget vagy szakmai képesítést (az oktatás egységes nemzetközi osztályozási rendszerének 3. szintje), vagy a nappali tagozatos tanulmányait legfeljebb két éve fejezte be, és még nem állt rendszeres, fizetett alkalmazásban; vagy
- d) 50 éven felüli személy; vagy
- e) egy vagy több eltartottal egyedül élő felnőtt; vagy
- f) valamely tagállamban olyan ágazatban vagy szakmában dolgozik, amelyben a két nem megoszlásában mutatkozó különbség legalább 25 %-kal meghaladja a tagállam valamennyi gazdasági ágazatára összességében jellemző átlagos különbséget, és aki az alulreprezentált nemhez tartozik; vagy
- g) egy tagállam etnikai kisebbségéhez tartozik, és akinek szakmai, nyelvi képzésre vagy szakmai tapasztalatszerzésre van szüksége ahhoz, hogy javuljon a tartós foglalkoztatásra való esélye;

Megváltozott munkaképességű munkavállalónak kell tekinteni azt a személyt, aki:

A megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató munkáltatók akkreditációjáról, valamint a megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásához nyújtható költségvetési támogatásokról szóló 327/2012. (XI. 16.) Korm. rendelet 1. §-nak 6. pontjának megfelel.

Ózd minden lakójának érdeke a szolidaritás erősítése, amely nagyban elősegítheti a hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztatási és érvényesülési lehetőségeit.

Munkaerő-piaci szempontból a piacgazdasági átalakulás egyik legnagyobb vesztese a romaság. A rendszerváltást követően a foglalkoztatáshoz szokott munkaképes korú romáknak több mint a fele veszítette el állását, s így valamennyi foglalkoztatási mutatójuk lényegesen rosszabb, mint a többségi társadalomé.

Az iskolázatlan és szakképzetlen romák számára az elsődleges munkaerőpiac alig kínál kereső foglalkozást, és még az alkalmi munkavállalás területén is hátrányban vannak. Foglalkoztatottsági szintjük durván a fele, munkanélküliségi rátájuk három-ötszöröse, az egy keresőre jutó eltartottak aránya háromszorosa a nem roma lakosságénak. Így sokuknak csupán a családi pótlék és a szociális segélyek biztosítják a megélhetéshez szükséges jövedelmet, ezért a roma háztartások fele él tartós szegénységben. Az állandósuló, immár több mint egy évtizedes munkanélküliség miatt egyre szélesebb körben fenyeget az inaktivitás normává rögzülésének veszélye.

Ózd Város Önkormányzata az Flt. 8. § (4) bekezdése értelmében külön törvényben meghatározott foglalkoztatási feladatainak ellátása során

- a) külön jogszabályban meghatározott közfoglalkoztatást szervez,
- b) figyelemmel kíséri a helyi foglalkoztatási viszonyok alakulását,
- c) döntéseinek előkészítése, valamint végrehajtása során figyelembe veszi azok foglalkoztatáspolitikai következményeit,
- d) az állami foglalkoztatási szerv működési feltételeihez és fejlesztéséhez támogatást nyújt.

A helyi önkormányzat az Möt. 15. §-a szerint feladat- és hatásköreinek ellátása során – törvényben meghatározott módon és mértékben – biztosítja a közfoglalkoztatási jogviszonyban lévő személy feladatellátásba történő bevonását.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása;

Az önkormányzat saját fenntartású intézményeiben foglalkoztatottak esetében nem vizsgálta a felvett dolgozók vagyoni, lakhatási, nemzetiségi hovatartozási helyzetét, erre vonatkozóan statisztika nem áll rendelkezésre. Ezen adatok hiányában csupán becsülhető lenne a helyi foglalkoztatásból a mélyszegénységben élők, illetve a romák aránya.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Hátrányos megkülönböztetés, előnyben részesítés a foglalkoztatás területén (Ebktv. 21. § - 23. §). Az Ebktv. fenti paragrafusai rögzítik, hogy egyenlő bánásmód követelményének sérelmét jelenti különösen, ha a munkáltató a munkavállalóval szemben közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést alkalmaz (pl. a munkához jutás során, a munkához jutás felvételi eljárása keretében stb.).

Előfordulnak olyan speciális helyzetek, amikor indokolt, hogy a munkáltató különbséget tegyen helyzetük, tulajdonságuk, jellemzőjük alapján a munkavállalók között, ezért az Ebktv. értelmében nem minősül az egyenlő bánásmód követelménye megsértésének, ha az a munka jellege vagy természete alapján indokolt, az alkalmazásnál számba vehető minden lényeges és jogszerű feltételre alapított arányos megkülönböztetés. A 23. § biztosítja annak a lehetőségét, hogy törvény, kormányrendelet, illetve kollektív szerződés a munkavállalók meghatározott körére – a foglalkoztatási jogviszonnyal vagy a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonnyal összefüggésben – eltérjen az egyenlő bánásmód követelményétől, amennyiben ennek célja valamely hátrányosabb helyzetű csoporttal kapcsolatban előnyben részesítés a szabályok meghatározása, egyenlő bánásmód alkalmazása.

A foglalkozási diszkrimináció elsősorban a munkahelyi felvételnél, másodsorban az elbocsátásoknál érezteti hatását. A foglalkozási diszkrimináció mértéke és a munkaerő-piaci státusz között erős összefüggés található. A nem foglalkoztatottak csoportja (munkanélküliek és inaktívak együtt) és azokon belül a roma származású nem foglalkoztatottak szenvedték el legnagyobb valószínűséggel a hátrányos megkülönböztetést eddigi életútjuk során. A munkaerőpiacról való korai kiszoruláshoz leginkább az egészségi állapottal, a származással és az életkorral összefüggő foglalkozási diszkrimináció járul hozzá.

A diszkriminációs gyakorlat visszaszorítása szempontjából fontos a foglalkoztatási viszonyok ellenőrzése, szükség esetén az Egyenlő Bánásmód Hatóság bevonása, - mely 2021. január 1. napjával beleolvadt az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalába - a tájékoztató kampányok, vagy a területtel foglalkozó társadalmi szervezetekkel történő együttműködés.

i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei.

Városunkban a korábbi években biztosítva volt a lehetőség az idősek, felnőttek részére a digitális ismeretek megszerzésére.

3.3. Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

E fejezetben kiemeljük a pénzbeli és természetbeni szociális támogatásokat, valamint a munkaerő-piaci szolgáltatásokat és az álláskereső számára elérhető támogatásokat. Az Szt. 25. §-a, 45. §-a és 47. §-a alapján a szociálisan rászoruló személyek részére a következő pénzbeli és természetbeni ellátási formák adhatók:

Pénzbeli ellátások:

- időskorúak járadéka,
- foglalkoztatást helyettesítő támogatás,
- rendszeres szociális segély: 2015. február 28. napjával megszűnt, 2015. március 1. napjától egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás,
- ápolási díj,
- lakásfenntartási támogatás: 2015. március 1. napjától lakhatáshoz kapcsolódó települési támogatás,
- átmeneti segély, temetési segély: 2014. január 1. napjától önkormányzati segély, 2015. március 1. napjától települési támogatás és rendkívüli települési támogatás,
- 2016. március 1. napjától: tanulást elősegítő támogatás,
- 2018. január 1. napjától: tartós ápolást végzők időskori támogatása,
- 2019. január 1. napjától: gyermekek otthongondozási díja.

Természetbeni ellátás továbbá:

- köztemetés,
- közgyógyellátás,
- egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság,
- adósságkezelési-szolgáltatás.

Az időskorúak járadéka, az ápolási díj, az alanyi és normatív közgyógyellátás, valamint az egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság 2013. január 1. napjával a járások hatáskörébe került.

Az állam és az önkormányzat segélyezéssel kapcsolatos feladatai élesen elválasztásra kerültek, ezért 2015. március 1-jétől a járási hivatalok hatáskörébe került az aktív korúak ellátása (foglalkoztatást elősegítő támogatás és az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás, mely korábban rendszeres szociális segély volt).

Jelenleg az állam által – a járási hivatalok útján – kötelezően nyújtandó ellátások:

- időskorúak járadéka,
- aktív korúak ellátása (foglalkoztatást helyettesítő támogatás, egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás),
- alapösszegű, emelt és kiemelt ápolási díjak,
- alanyi és normatív közgyógyellátás,
- egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság.
- tartós ápolást végzők időskori támogatása,
- gyermekek otthongondozási díja.

A 2015. évi hatáskörváltás tehát az aktív korúak ellátását érintette, a felsorolt többi ellátást eddigiekben is a járási hivatalok állapították meg.

Egyéb támogatás biztosításáról a települési önkormányzatok döntenek. Az önkormányzatok felhatalmazást kaptak arra, hogy települési támogatásként rendeletben szabályozzák az általuk támogatandónak ítélt élethelyzeteket, amelyek megalapozzák a támogatás megítélését és folyósítását.

Az Szt. nem sorolta föl taxatívén a települési támogatásként megállapítható ellátásokat. Az Szt. rendelkezései szerint települési támogatás keretében nyújtható támogatás különösen:

- a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez,
- a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának ápolását, gondozását végző személy részére,
- gyógyszer-kiadások viseléséhez,
- a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személyek részére nyújtható támogatás.

Megszűnt kötelező ellátási formaként a lakásfenntartási támogatás és az adósságkezelési szolgáltatás, a méltányossági közgyógyellátás pedig jelenlegi formájában nem működött tovább. Ezek az ellátások az önkormányzati segélyezésbe, a települési támogatás körébe épültek be.

A települési önkormányzatok képviselő-testületeinek legkésőbb 2015. február 28. napjáig meg kellett alkotniuk a települési támogatás megállapításának, kifizetésének, folyósításának, valamint felhasználása ellenőrzésének szabályairól szóló rendeletüket.

Jelentősen kiszélesedik tehát a települési önkormányzatok szabályozási jogköre. A jogalkotó azonban kötelezően követendő előírásokat is beépített az Szt.-be, ilyen például, hogy a havi rendszerességgel nyújtott települési támogatás mértéke nem haladhatja meg az öregségi nyugdíj (2023. január 1. napjától a szociális vetítési alap) legkisebb összegét, továbbá, hogy a képviselő-testület a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek részére köteles rendkívüli települési támogatást nyújtani.

Rendkívüli települési támogatásban elsősorban azokat a személyeket indokolt részesíteni, akik önmaguk, illetve családjuk létfenntartásáról más módon nem tudnak gondoskodni vagy alkalmanként jelentkező többletkiadások – így különösen betegséghez, halálesethez, elemi kár elhárításához, a válsághelyzetben lévő várandós anya gyermekének megtartásához, iskoláztatáshoz, a gyermek fogadásának előkészítéséhez, a nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartásához, a gyermek családba való visszakerülésének elősegítéséhez kapcsolódó kiadások – vagy a gyermek hátrányos helyzete miatt anyagi segítségre szorulnak.

Az Szt. keretjellegű szabályozása tehát csak a kötelező ellátásokra vonatkozó szabályokat tartalmazza, a további ellátások nyújtásáról és a jogosultsági feltételekről az önkormányzat szabadon dönthet. A települési önkormányzatoknak lehetőségük van arra, hogy a helyi viszonyaiknak megfelelő, a település lakosainak szociális helyzetét figyelembe véve olyan támogatási rendszert hozzanak létre, települési támogatásként olyan ellátásokat nyújtsanak, amelyek hatékonyan, célzott segítséget biztosítanak az arra rászorulóknak.

Fentiek alapján került sor Ózd Város Önkormányzata Képviselő-testületének a pénzbeli és természetben nyújtott települési támogatásról szóló 4/2015. (II. 20.) önkormányzati rendelete megalkotására, mely 2015. március 1. napján lépett hatályba. A rendelet többször módosításra került.

A rendelet alapján:

- Települési támogatás igényelhető:
- az egészségügyi segédeszköz, valamint egészségügyi szolgáltatás díjának kifizetéséhez,
- kiskorú részére gyógyszer kiváltása vált szükségessé,
- felnőttek részére az orvos által igazolt havi rendszerességgel szedett gyógyszerek költségéhez,
- kiskorú részére szemüveg kiváltása vált szükségessé.

2019. évben 207 főnek 216 esetben, 2020. évben 173 főnek 184 esetben, 2021. évben 93 főnek 96 esetben, 2022. évben 97 főnek 100 esetben, 2023. évben 74 főnek 77 esetben került sor a támogatások megállapítására.

Rendkívüli települési támogatásra jogosult:

- aki nem várt többletkiadás miatt létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került,
- aki diagnosztizált, súlyos megbetegedésben szenved,
- aki súlyos közlekedési balesetet szenvedett,
- akinek tartós, legalább egy hónapot meghaladó betegsége vagy kórházi kezelése jelentős jövedelem kiesést okoz,
- akinek lakásában elemi kár bekövetkezése miatt súlyos kár keletkezett,
- a kapcsolattartás elősegítése érdekében a nevelésbe vett vagy családba fogadott kiskorú családja,
- aki az elhunyt személy eltemettetéséről gondoskodott.

2019. évben 149 főnek 155 esetben, 2020. évben 119 főnek 124 esetben, 2021. évben 105 főnek 108 esetben, 2022. évben 70 főnek 71 esetben, 2023. évben 61 főnek 61 esetben került sor a támogatások megállapítására.

Az Önkormányzat fontosnak tartotta, hogy a fiatalok a középiskolai tanulmányaikat ózdi középiskolában végezzék. Ennek ösztönzésére került megalkotásra Ózd Város Önkormányzata Képviselő-testületének egyéb önkormányzati támogatásokról szóló 2/2016. (II. 26.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: Rendelet).

A továbbtanuláshoz szükséges plusz teljesítmények, mint például a külön órák, nyelvi felkészítések nagy anyagi ráfordítást igényelnek a családoktól, ezért ennek érdekében az Önkormányzat támogatni kívánta és jelenleg is támogatja azokat a fiatalokat, akik Ózdon tanulnak, tanulmányi eredményük kiemelkedő, ösztönözve ezzel minden ózdi középiskolás diákot a jobb teljesítményre.

Tanulást elősegítő támogatásban részesíthető az a 22. életévét be nem töltött, 10., 11., 12. évfolyamos tanuló, aki:

- tanulói jogviszonyban áll érettségi vizsgára felkészítő nappali oktatási rendszerben működő ózdi középfokú oktatási intézménnyel,
- saját maga, valamint szülője vagy törvényes képviselője az adott iskolai tanév első napján ózdi lakóhellyel rendelkezik és életvitelszerűen Ózdon él,
- legalább 4,5 átlagú tanulmányi eredményt ért el az előző tanév végén,
- az előző tanévben igazolatlan hiányzása nincs.

A Rendelet bevezetésekor a támogatás mértéke havonta:

- legalább 4,9 tanulmányi átlag esetén: nettó 20.000,-Ft
- legalább 4,7 tanulmányi átlag esetén: nettó 15.000,-Ft
- legalább 4,5 tanulmányi átlag esetén: nettó 10.000,-Ft volt.

Tanulást elősegítő támogatásban részesítettek száma, támogatás mértéke

Tanév	Igénylő/Jogosult	10 000 Ft	15 000 Ft	20 000 Ft
	(fő)	(fő)	(fő)	(fő)
2018/2019	63/64	26	18	20
2019/2020	71	28	22	21
2020/2021	80/81	33	23	25
2021/2022	104/107	38	33	36
2022/2023	116/117	38	40	39
2023/2024	132/134	45	36	53
Összesen:	566/574	208	172	194

Forrás: Önkormányzati adat

A támogatás bevezetésekor a 2016/2017-es tanévben 49 gyermek részesült a támogatásban. A tanulókra ösztönzően hatott a támogatás bevezetése, hiszen évről évre folyamatosan emelkedett a 4,5 felett teljesítő tanulók száma. A 2023/2024-es tanévben már ez a szám közel háromszorosára emelkedett, az előző tanévben összesen már 134 gyermek részesült a támogatásban.

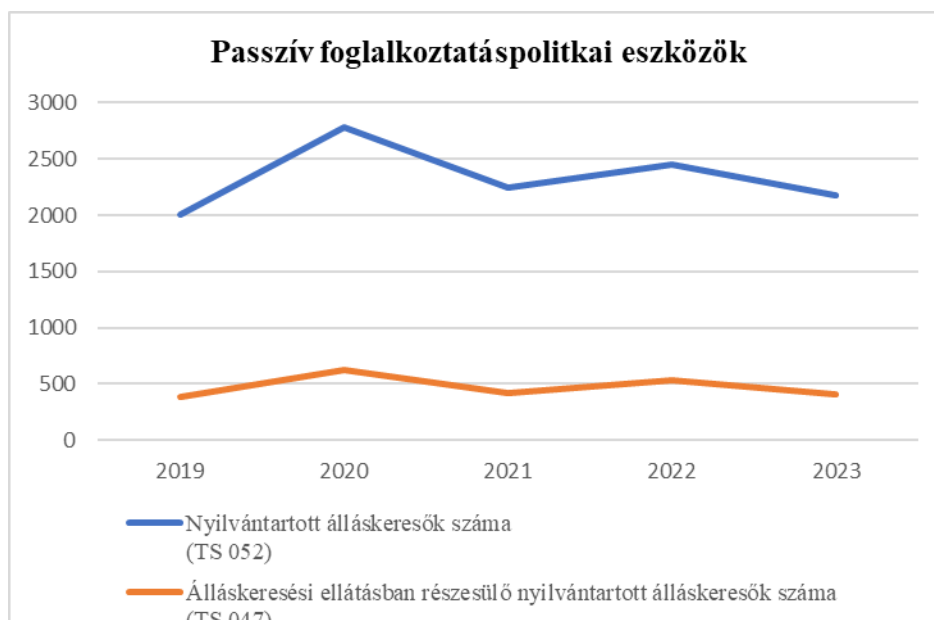
A Rendeletben a támogatás mértéke tanulmányi átlag kategorizálásával került megállapításra. Az utóbbi években ugyan emelkedtek a fizetések, de az infláció növekedése miatt a pénz vásárlóértéke nagymértékben csökkent, így a megélhetésre fordított összegek is folyamatosan emelkedtek.

Emellett a nagyobb összegű támogatás még inkább ösztönözheti a tanulókat arra, hogy minél jobb eredményeket érjenek el, illetve nagyobb segítséget nyújt a tanulmányaik során, ezért került emelésre a támogatás mértéke kategóriánként 5.000 Ft-al 2024. szeptemberében.

Az a tanuló, aki érettségi vizsgán minden tantárgyból jeles érdemjegyet szerzett, tanulást elősegítő támogatás keretében 50.000, -Ft **egyszeri támogatásban** részesült. 2020. évben 3 tanuló, 2021. évben 1 tanuló, 2022. évben 1 tanuló 2023. évben 3 tanuló részesült a támogatásban.

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai I.				
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)		Álláskeresési ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2019	2009	10,19%	382	19,01%
2020	2780	14,49%	621	22,34%
2021	2240	11,97%	413	18,44%
2022	2450	12,87%	536	21,88%
2023	2176	11,57%	404	18,57%

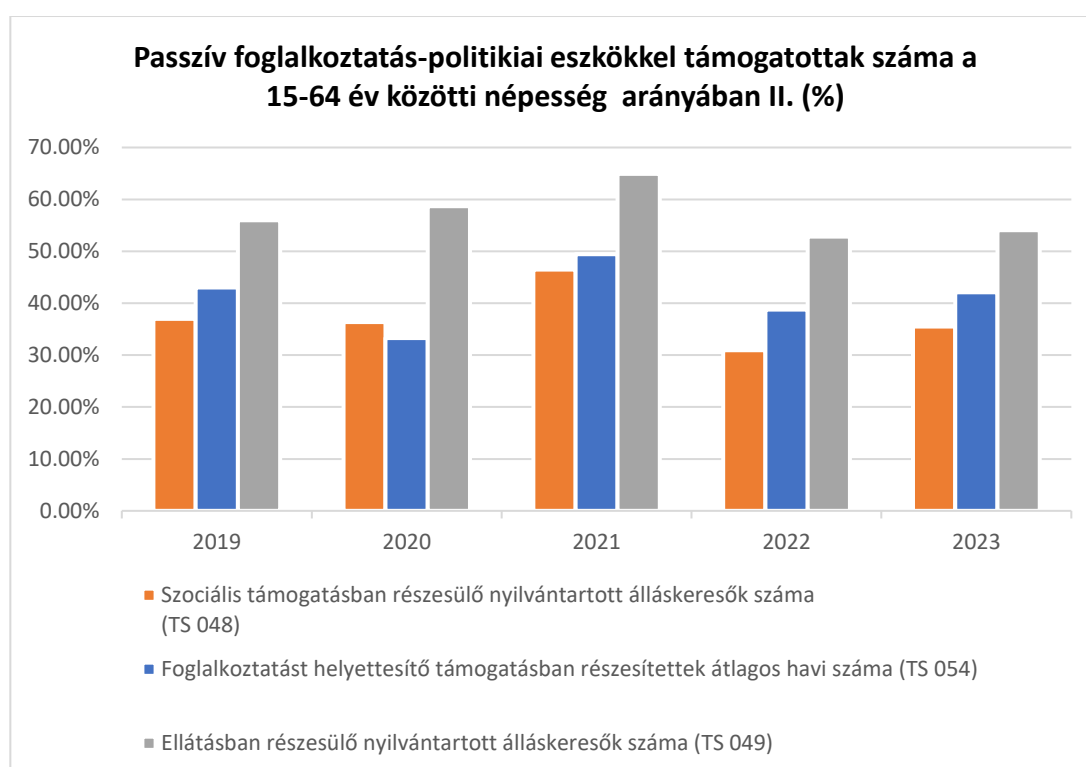
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai II.

Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2019	743	36,98%	864	43,01%	1 125	56,00%
2020	1 011	36,37%	926	33,31%	1 632	58,71%
2021	1 041	46,47%	1 107	49,44%	1 454	64,91%
2022	758	30,94%	950	38,77%	1 294	52,82%
2023	773	35,52%	916	42,10%	1 177	54,09%

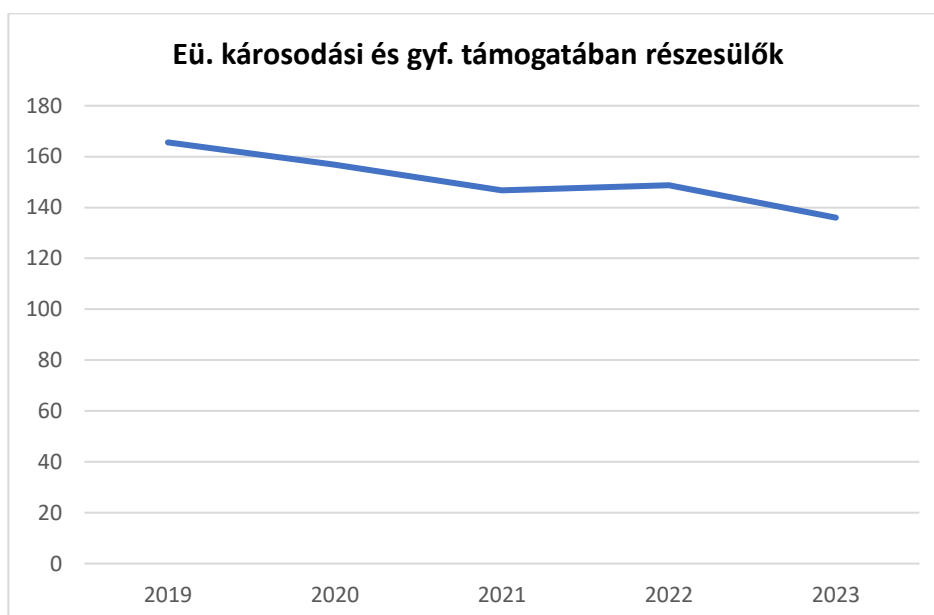
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Megjegyzés: Az Ft. 24. §-a alapján álláskeresési ellátásként álláskeresési járadék, nyugdíj előtti álláskeresési segély jár. Az álláskeresési támogatásban részesülők számáról készített táblázat segít abban, hogy adatait összevethessük a munkanélküliségi adatokkal. Így láthatóvá válik, hogy a rendszeres jövedelem nélkül élők hozzájutnak-e támogatáshoz. Az adatsor a járadékra jogosult regisztrált munkanélküliek számának alakulásáról hasonlóan fontos. Az adatok elemzése során látható, hogy idősorosan nem követi a munkanélküliek számának alakulását a járadékra jogosultak száma.

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	
Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2019	166
2020	157
2021	147
2022	149
2023	136

Forrás: TeIR, KSH

A táblázat adatsora azt jelzi, hogy a városban a szociális segély - 2015. március 1-től egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás - milyen mértékben van jelen.

Az aktív korúak ellátása a hátrányos munkaerő-piaci helyzetű aktív korú személyek és családjuk részére nyújtott ellátás, amely olyan személyeknek állapítható meg, akiknek a családjában az egy fogyasztási egységre jutó havi jövedelem a szociális vetítési alap 90 %-át (jelenleg 25.650,- Ft) nem haladja meg, és a családnak nincs a törvényi értékhatárt meghaladó vagyona.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 33. § (1) bekezdése alapján a járási hivatal aktív korúak ellátására való jogosultságot állapít meg annak az aktív korú személynek,

- a) aki munkaképességét legalább 67%-ban elvesztette, aki legalább 50%-os mértékű egészségkárosodást szenvedett, vagy akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján nem haladja meg az 50%-os mértéket, vagy
- b) aki vakok személyi járadékában részesül, vagy
- c) aki fogyatékosági támogatásban részesül [az a)-c) pont szerinti személy a továbbiakban együtt: egészségkárosodott személy], vagy

- d) akinek esetében a munkanélküli-járadék, álláskeresési járadék, álláskeresési segély, vállalkozói járadék (a továbbiakban együtt: álláskeresési ellátás) folyósítási időtartama lejárt, vagy
- e) akinek esetében az álláskeresési ellátás folyósítását keresőtevékenység folytatása miatt a folyósítási idő lejártát megelőzően szüntették meg, és a keresőtevékenységet követően az Flt. alapján álláskeresési ellátásra nem szerez jogosultságot, vagy
- f) aki az aktív korúak ellátása iránti kérelem benyújtását megelőző két évben az állami foglalkoztatási szervvel vagy a rehabilitációs hatósággal legalább egy év időtartamig együttműködött, vagy
- g) akinek esetében a gyermekek otthongondozási díja, az ápolási díj, a Cst. szerinti gyermekgondozási támogatás, a rendszeres szociális járadék, a bányász dolgozók egészségkárosodási járadéka, az átmeneti járadék, a rehabilitációs járadék, a rokkantsági nyugdíj, a baleseti rokkantsági nyugdíj, a megváltozott munkaképességű személyek ellátása, az ideiglenes özvegyi nyugdíj folyósítása megszűnt, illetve az özvegyi nyugdíj folyósítása a Tny. 52. §-ának (3) bekezdése szerinti okból szűnt meg, és közvetlenül a kérelem benyújtását megelőzően az állami foglalkoztatási szervvel vagy a rehabilitációs hatósággal legalább három hónapig együttműködött,

feltéve, hogy saját maga és családjának megélhetése más módon nem biztosított, és keresőtevékenységet nem folytat.

Egy családban egyidejűleg két személy abban az esetben jogosult az aktív korúak ellátására, ha az egyik személy a foglalkoztatást helyettesítő támogatás, míg a másik személy az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás feltételeinek felel meg.

Az Szt. 37. § (4) bekezdése alapján az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás havi összege a családi jövedelemhatár összegének és a jogosult családja havi összjövedelmének különbözete, de nem haladhatja meg a közfoglalkoztatási bér mindenkor kötelező legkisebb összege személyi jövedelemadóval és társadalombiztosítási járulékkal csökkentett összegének (e § alkalmazásában: nettó közfoglalkoztatási bér) 90%-át azzal, hogy ha az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásra jogosult családja tagjának foglalkoztatást helyettesítő támogatásra való jogosultságot állapítottak meg, az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás összege nem haladhatja meg a nettó közfoglalkoztatási bér 90%-ának és a foglalkoztatást helyettesítő támogatás összegének különbözetét. A családi jövedelemhatár összege megegyezik a család fogyasztási egységeihez tartozó arányszámok összegének és a szociális vetítési alap összege 95%-ának szorzatával.

A támogatás mértéke a fogyasztási egységtől és a jövedelemtől függ.

A családi jövedelemhatár összege a fentiek alapján 25.650 Ft. (minimum: 1.000 Ft, maximum: 79.840 Ft)

Az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás összege:

- egyedülálló személy esetében, ha az adott személy fogyatékosági támogatásban részesül: 32.490,-Ft,
- amennyiben az adott személy fogyatékosági támogatásban nem részesül: 27.075 Ft.

A fenti táblázatból megállapítható, hogy 2019. évtől a jogosultak száma folyamatosan csökken, 2022. évben minimálisan emelkedett, majd 2023. évben ismételt csökkenés volt tapasztalható.

3.4. Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

A lakhatás esélyegyenlősége

Az Ebktv. III. fejezete taglalja az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítési területei között a lakhatást. A törvény 26. § (1) bekezdése alapján az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti különösen a 8. §-ban meghatározott tulajdonságok szerint, ha egyes személyeket:

a) közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetéssel sújtanak a lakhatást segítő állami vagy önkormányzati támogatások, kedvezmények vagy kamattámogatás nyújtásával kapcsolatosan,

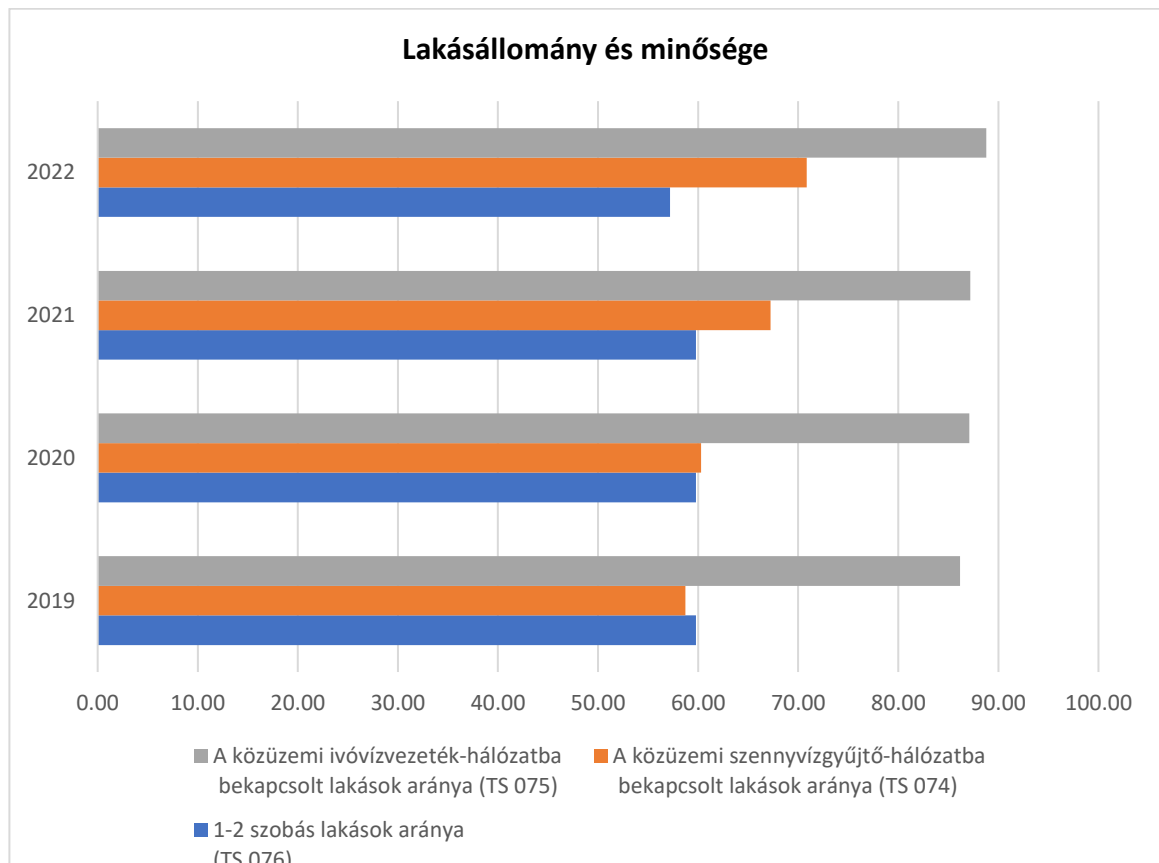
b) hátrányos helyzetbe hozzák az állami vagy önkormányzati tulajdonú lakások és építési telkek értékesítése, vagy bérbeadása feltételeinek meghatározása során.

(2) A használatbavételi és egyéb építési hatósági engedély kiadásának megtagadása, illetve feltételhez kötése sem közvetlenül, sem közvetve nem alapulhat a 8. §-ban meghatározott tulajdonságokon.

(3) A lakáshoz jutási feltételek meghatározása nem irányulhat arra, hogy a 8. §-ban meghatározott tulajdonságok szerint egyes csoportok valamely településen, illetve településrészen mesterségesen, nem a csoport önkéntes elhatározása alapján elkülönüljenek. Ózd városában a lakások döntő többsége (86,4 %) természetes személyek tulajdona. Az önkormányzat tulajdonában a lakások közel 7 %-a van.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány						
Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüzemi szennyvízgyűjtő- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüzemi ivóvízvezeték- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2019	14491	0	0,00	59,78	58,73	86,17
2020	14492	1	0,07	59,77	60,30	87,09
2021	14484	0	0,00	59,77	67,24	87,19
2022	14272	0	0,00	57,19	70,85	88,78
2023	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

A fenti táblázat alapján megfigyelhető, hogy városunkban 2020. évtől folyamatosan csökken a lakásállomány.

Megfigyelhető továbbá, hogy 2019. évtől folyamatosan emelkedik a közüzemi ivóvízvezeték-, valamint a közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások aránya.

a) bérlakás-állomány

E vizsgálati szempont lettek összegyűjtve az önkormányzati, illetve a rendelkezésre álló adatbázisokból a település lakásállományára vonatkozó adatok és megvizsgálva, hogy mennyi a szociális és lakhatási követelményeknek nem megfelelőnek minősíthető lakások száma.

Az elégtelen lakhatási körülményekkel jellemezhető lakás meghatározásához a következők nyújtanak segítséget:

Az ENSZ Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Bizottsága 1991-ben egy indoklást adott ki, melyben értelmezte a megfelelő lakás fogalmát, amely bármely ország lakáspolitikájának kiinduló pontja kell, hogy legyen. Ez a következő elemeket tartalmazta:

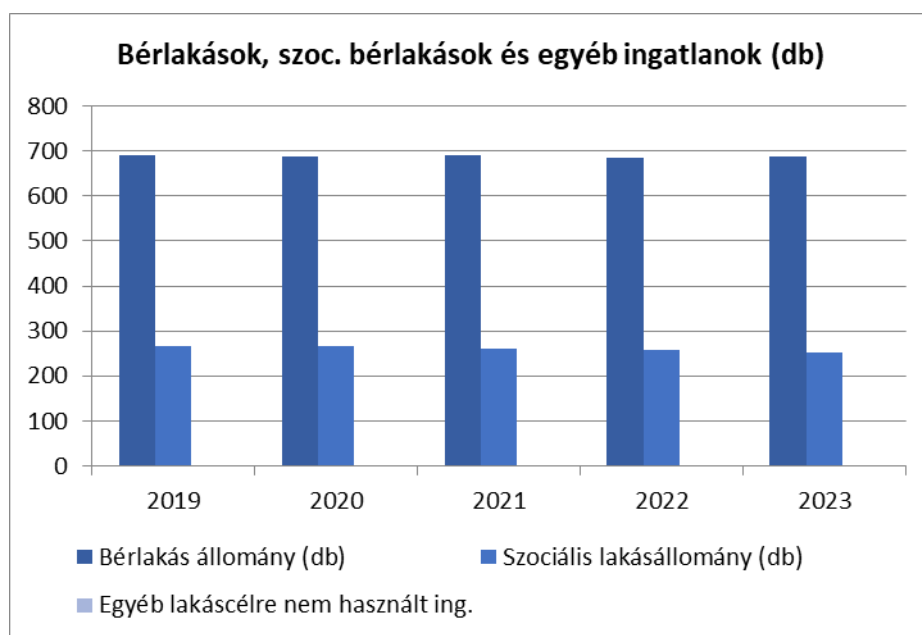
1. a lakhatás jogi biztonsága, azaz védelem az erőszakos kilakoltatás ellen;
2. alapszolgáltatásokhoz és infrastruktúrához való hozzáférés (ivóvíz, energia, szennyvízcsatorna, fűtés, világítás stb.);
3. megfizethetőség (a lakhatással kapcsolatos költségeknek olyan szinten kell lennie, hogy más alapvető szükséglet kielégítését vagy megszerzését ne veszélyeztesse);
4. lakás alapvető minőségi és mennyiségi elemei (alapterület, fűtés stb.);
5. biztosítani kell az elesett csoportok lakáshasználatának lehetőségét (idősek, gyerekek, mozgáskorlátozottak, halálos betegek, HIV fertőzöttek, természeti katasztrófák áldozatai stb.);
6. elhelyezkedés (a megfelelő lakásnak olyan helyen kell lennie, amely lehetővé teszi a

munkába járást, valamint egészségügyi szolgáltatás, iskola, és egyéb szociális szolgáltatások igénybevételét);

7. kulturális megfelelés (a lakás megépítési módjának és az építéshez használt anyagoknak alkalmasnak kell lennie a kulturális identitás és különbözőség kifejezésére).

3.4.2. számú táblázat - Bérlakás és szociális lakás állomány							
Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Bérlakás állomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Szociális lakásállomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)
	db	db	db	db	db	db	db
2019	957	74	690	3	267	71	0
2020	953	87	688	5	265	82	0
2021	951	82	689	5	262	77	0
2022	944	102	685	19	259	83	0
2023	939	111	686	18	253	93	0

Forrás: önkormányzati adatok

Az Önkormányzati tulajdonú lakásokat vizsgálva, megállapítható, hogy komfortfokozat tekintetében összkomfortos lakásokból van a legtöbb (31%), komfort nélküli (27,1%), komfortos (22,4%), félkomfortos (19,1%), szükséglakás (0,4%) a sorrend.

Alapterület tekintetében az 50-59 m²-es vezet (38,4%), majd a további sorrend: 40-49 m² (20,3%), 30-39 m² (14,5%), 60-79 m² (13,4%), 30 m²-nél kisebb (7,9%), 90 m²-nagyobb (2,6%), 70-79 m² (2,3 %) 80-89 m² (0,6%)

Arra nincs adat, hogy az 1 szobás lakásokban lakásonként hány fő lakik.

Az önkormányzat által nyilvántartott, szociális alapon komfort nélküli bérlakást igénylők száma 27 fő a városban jelenleg.

Az önkormányzat a helyi rendeletben szabályozott feltételek teljesülése esetén lakhatáshoz kapcsolódó települési támogatással segít a szociálisan rászorulóknak részére, amelyet lakbértámogatásban is igénybevehető abban az esetben, ha a lakos önkormányzati tulajdonú bérlakást bérel.

Az önkormányzati törvény az önkormányzatok ellátandó feladatai között rögzíti a lakás (és helyiség) gazdálkodást. A törvény rögzíti az önkormányzatok számára a hajléktalanság megelőzésének, és a területükön hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának kötelezettségét 2013. január 1. napjától.

Ózd Város Önkormányzata 2023. évben 939 db önkormányzati tulajdonú lakással rendelkezett, ebből a bérlakások száma 686 db volt, melyből a legtöbb egyszobás lakás.

Jelentős problémát jelent a bérleti díj nem fizetése, ezért ki kell dolgozni olyan konstrukciókat, amelyekkel lehetőség van a lakásbérleti díjhátralékok csökkentésére. Elsősorban a magasabb komfortfokozatú bérlakások mobilizációját kell támogatni, az alacsony komfortfokozatú lakásokat korszerűsíteni szükséges.

A bérleti díjak utoljára 2022. évben emelkedtek, az emelés mértéke 25% volt.

b) szociális lakhatás

Ózd Város Önkormányzata Képviselő-testületének 5/2016.(III.11.) önkormányzati rendelete szabályozza a szociális bérlakáshoz jutás feltételeit az alábbiak szerint:

A szociális helyzet alapján történő bérbeadás iránti kérelmet a bérbeadóhoz kell benyújtani. A kérelmek beérkezésük sorrendjében kerülnek nyilvántartásba vételre.

A kérelemnek tartalmaznia kell az igénylő saját és a vele együtt költözők személyes adatait, valamint a jövedelmi viszonyokra vonatkozó adatokat. A szociális rászorultságot jövedelem igazolással és vagyonynyilatkozattal kell igazolni.

Önkormányzati bérlakás iránti kérelmet szociális helyzet alapján az nyújthat be:

- aki, vagy akinek házastársa, élettársa nem rendelkezik lakás egészének vagy részének tulajdonjogával vagy haszonélvezeti jogával, és
- akinek a közös háztartásban élő személyek számát figyelembe véve az egy főre jutó havi nettó átlag jövedelme a mindenkor érvényes öregségi nyugdíj (2023. január 1. napjától szociális vetítési alap) legkisebb összegének 250 %-át nem haladja meg.

A szociális bérlakás bérbeadása határozott időre, legfeljebb 3 évre történhet. A bérleti jogviszony a lejártát megelőző 30 napon belül legfeljebb 3 évvel meghosszabbítható, amennyiben a bérlőnek lakásbérleti jogviszonyával összefüggő tartozása vagy közüzemi díj tartozása nincs és a bérleti szerződésből eredő kötelezettségeinek korábban is szerződésszerűen eleget tett.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

nem releváns

e) lakhatást segítő támogatások

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2019	1 399	n.a
2020	1 271	n.a
2021	1 452	n.a
2022	1 412	n.a
2023	1 264	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az önkormányzatok a települési támogatás keretében biztosíthatnak támogatást a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez.

Az adatokból látszik, hogy 2019-től 2020-ig csökkent, 2021 évben emelkedett ezt követően folyamatosan csökkent a lakhatáshoz kapcsolódó települési támogatást igénybe vevők száma. Ennek oka az évenkénti nyugdíjemelés, a minimálbér, a garantált bérminimum folyamatos emelkedése, valamint, hogy a lakhatáshoz kapcsolódó települési támogatás jogosultsági jövedelemhatára évről évre nem változott. A támogatást igénylő(k) esetén a háztartásában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladhatja meg az öregségi nyugdíj (2023. január 1. napjától szociálist vetítési alap) 200%-át, egyedül élő esetében 250%-át, és sem a kérelmezőnek, sem a háztartás tagjai egyikének sincs vagyona.

Az adatokból látható továbbá, hogy 2021. évben körülbelül 250 fővel megemelkedett, az igénybe vevők száma, mely növekedés az ABB Kft. 2020. december 31. napjával történő kivonulása miatt történt, majd ez az érték ismételtelen csökkenést mutat a betelepült munkahelyeknek köszönhetően.

Lakhatáshoz kapcsolódó települési támogatás TÁVHŐ díjra, tüzelőre megvásárlására, önkormányzati lakás bérleti díjára, egyéb közüzemi díjakra nyújtható.

A támogatást a kérelem benyújtása hónapjának 1. napjától 1 évre kell megállapítani. Egyéb önkormányzati támogatás lakhatási támogatás keretében nem kerül megállapításra.

f) eladósodottság

Komoly probléma az eladósodás, különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elvesztő vagy alacsony jövedelmű, idős, vagy több gyermekes családoknak. Ez a réteg veszítheti el a lakását, válhat hajléktalanná leginkább, vagy náluk kapcsolják ki fizetés hiányában a közszolgáltatásokat.

Az Önkormányzat az eladósodottság megelőzése céljából lakhatáshoz kapcsolódó települési támogatást biztosít a rászorulóknak részére, mely az előző pontban részletezésre került

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

Külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakásokról, amelyekben életvitelszerűen laknak, az önkormányzatnak nincs információja.

Minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés az egész város területén megoldott.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

a) a telep, /szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, a közösségi közlekedés, és a munkába jutás egyéb lehetőségei, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői);

A szegregáció fogalmát a szakirodalom leggyakrabban a területi elhelyezkedéssel, lakhatással és az ebből következő intézményi elkülönüléssel/elkülönítéssel kapcsolatban használja. Szegregációnak nevezzük azt a jelenséget, amikor egy-egy településen belül a különböző társadalmi rétegek, etnikai csoportok stb. lakóhelye erősen elkülönül egymástól. A szegregáció együtt jár a jövedelmi viszonyok és a települési infrastruktúra lényeges egyenlőtlenségeivel.

Szegregátum a településeknek azon területeit érinti, ahol az aktív korú népességben belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya mindkét mutató tekintetében magasabb, mint 35%. A KSH 2011. évi felmérése alapján megjelölt területekre vonatkozó önkormányzati adatok (segélyezési arányok, bérlakás állomány, oktatási intézmények statisztikái) alátámasztották szegregátumnak minősülő területek városi viszonylatban kimagaslóan hátrányos helyzetét.

Igen lényeges az Ebktv. 26. §-ának (3) bekezdésének figyelembevétele a lakhatási helyzet, illetve a szegregátumok vizsgálata és a megfogalmazandó intézkedések során. A rendelkezés rögzíti, hogy „a lakáshoz jutási feltételek meghatározása nem irányulhat arra, hogy a 8. §-ban meghatározott tulajdonságok szerint egyes csoportok valamely településen, illetve településrészen mesterségesen, nem a csoport önkéntes elhatárolása alapján elkülönüljenek.”

A törvényi tilalom része, hogy a mesterséges elkülönülés a csoport tagjainak szándékán kívül valósuljon meg, azaz abban az esetben, ha egyes személyek vagy e személyek csoportja önként, kényszer nélkül kíván a település egy különálló részén élni anélkül, hogy ez a helyzet bizonyos lakáshoz jutási feltételek diszkriminatív meghatározásán alapult volna, az nem minősíthető az egyenlő bánásmód követelménye megsértésének.

Fogalmak magyarázata:

Belterület: a település zárt beépített része, külterület a település zártan beépített részén kívüli szórvány lakóhelyek (majorsági épületek, tanyák, puszták, külterületi lakott helyek)

Szegregált lakóterület: ahol egyes védett tulajdonságokkal rendelkező csoportok (főleg etnikai csoportok tagjai) egy adott településrészen belül elkülönülnek.

A szegregátumok helyzete:

Népesség, iskolázottság, foglalkoztatottság, lakáskörülmények

A városban lévő 21 szegregált területen Ózd lakosságának 14,3%-a él. A három legnagyobb szegregátum lakossága meghaladja a 700 főt, ezekbe tömörül a szegregált területek lakosságának és lakásállományának több mint fele. Az Integrált Településfejlesztési Stratégiában kiemelt fontosságú ezeknek a területeknek a kezelése.

Infrastrukturális ellátottság:

A vezetékes vízhez, áramhoz való hozzáférés és a közvilágítás minden szegregátum esetében megoldott. A szennyvízcsatornázás tekintetében nagy hiányosságok tapasztalhatók, a szegregátumok felének van olyan területe, ahol részben vagy teljesen hiányzik. A gáz bevezetés a szegregált területek egynegyedénél mutat hiányosságot. A pormentes utak hiánya 10 szegregátum egyes részeit érinti. Ózdon a hulladékszállítást egy közszolgáltató cég végzi a lakosság részére központilag meghatározott díjtételekkel. A számlát közvetlenül a lakó részére állítja ki és szedi be a díjat. A szegregátumok között vannak olyanok, ahol a hagyományos „vonalban gyűjtést” nem lehet megvalósítani, ott konténereket helyeznek ki és azt szállítják el meghatározott időközönként, az Ózdi Roma Nemzetiségi Önkormányzat és az önkormányzat támogatásával.

Közszolgáltatások elérhetősége:

A város 13 felnőtt háziorvosi körzete, 9 gyermek háziorvosi körzete 6 feladat-ellátási helyen, valamint 7 fogorvosi körzete a város teljes lakosságának, így a szegregátumok lakossága számára is megfelelő ellátást nyújt, elérhetőségük tömeg-közlekedési eszközök által biztosított a külterületen és kieső részekben elhelyezkedő területek esetében is.

A 18 területi védőnői körzet 6 feladatellátási helyen működik, valamint 1 fő ifjúsági védőnő működik a városban, a szegregátumok területéről megközelíthetőek, a körzetbeosztás esetén vannak ugyan átfedések, de csak a kis és közepes lakószámú, valamint egyes részterületek esetében. A nagyobb népességű szegregátumok több körzethez tartoznak.

b) telepen, /szegregátumokban élők általános jellemzői és társadalmi problémák szempontjából főbb mutatói: életkori megoszlás, iskolai végzettség, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya;

A szegregált területek népességének korösszetételét vizsgálva látható, hogy a város egészére jellemző átlagos értékekhez képest a 0-14 éves korosztály aránya lényegesen magasabb, míg az aktív korúaké kismértékben, az időskorúak aránya pedig jelentősen alacsonyabb. A gyermekek aránya tíz szegregátum esetén meghaladja a 30%-os mértéket. Az oktatási integrációs tevékenység, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek körülményeinek javítása itt elsődleges.

A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkező aktív korúak átlagos aránya csaknem kétszerese a városi átlagos értéknek, az két szegregátumban meghaladja a 80%-os mértéket, ami a szegregátumok viszonylatában is nagyon kedvezőtlen. Felsőfokú végzettségűek viszont nagyon kevesen élnek a szegregátumokban.

A szegregátumokban élő aktív korúak csaknem 80%-a nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel, ez az aránya három terület esetében a 85%-ot is meghaladja. A foglalkoztatottak aránya átlagosan nem éri el a 30%-ot sem, és a már említett három szegregátum esetében kiugróan alacsony.

Mutató megnevezése	Ózd összesen (%)	Szegregátumokra jellemző adatok, illetve átlagos értékek (%)
Lakónépesség száma (2018.)	32 214 fő	4 929 fő
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	16,8	29,2
Lakónépességen belül 15-64 évesek aránya	64,4	58,6
Lakónépességen belül 65- x évesek aránya	18,8	12,2
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-64 évesek) belül	24,2	61,7
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	10,8	2,7
Lakásállomány	14 491 db	1 480 db
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	15,4	58,0
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-64 évesek) belül	49,2	72,9
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	18,2	50,2
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	46,7	25,2
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	48,8	61,4

Forrás: Önkormányzati adatgyűjtés

A foglalkoztatottak csaknem háromnegyede alacsony presztízsű munkaköröket tölt be, ez természetesen az alacsony képzettségűek magas arányát tükröző érték. A gazdaságilag nem aktív népesség magas, csaknem 80%-os aránya részben a gyermekkorúak magas arányából, részben pedig a nagyon alacsony foglalkoztatotti arányból fakad. A szegregátumok lakosságának egynegyede kizárólag támogatásokból, segélyekből tartotta fent magát és családját, ez az arány három szegregátum esetében a 30%-os mértéket is meghaladta.

A város lakásállományának 10,2%-a található szegregált területen, a lakónépesség csaknem 15,3%-os arányával összevetve kitűnik, hogy a szegregátumokban egy háztartásra jutó személyek száma lényegesen magasabb, mint a város egészére jellemző átlagos érték. A szegregátumok között is kiemelkedően magas a Bánszállás telep, Őrs vezér út és a Kovács-Hagyó Gyula út szegregátumok egy lakásra jutó népessége. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya több mint háromszoros a szegregátumok területén, két szegregátumban eléri a 100%-os mértéket. A szegregált területeken átlagosan minden harmadik lakás egyszobás, somsályi szegregátumokban ez az arány eléri a 80% körüli mértéket.

Mutató megnevezése	Szegregátumokra jellemző átlagos értékek (%)
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	70,4
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya az akcióterületi lakónépességen belül	70,1
Munkanélküliek aránya az akcióterületen (munkanélküliségi ráta)	46,2
Tartós munkanélküliek (legalább 360 napig) aránya. (Számítás: tartós munkanélküliek száma/ munkanélküliek+foglalkoztatottak száma)	24,2
Azon aktív korúak (15-59 éves) aránya, akiknek 2001-ben a jövedelemforrásuk kizárólag állami vagy helyi támogatás volt	56,6
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	27,0
Az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	70,4

Forrás: Önkormányzati adatgyűjtés

Az Önkormányzat tulajdonában lévő bérlakások 52,9%-a található a szegregátumok területén. A lakhatatlan, illetve bontott bérlakások 2 kivétellel mindegyike a szegregátumokban található.

Szociális helyzet:

A városban élő segélyben részesülők közel 45%-a lakik a szegregátumokban (a lakónépesség és a lakásállomány szerinti arány mindössze 20%, ill. 10% körüli). A telepek lakónépességének majdnem 60%-a részesül valamilyen támogatásban (ez az érték a város egészére jellemzően 26% körüli).

Az Ózdon lakhatáshoz kapcsolódó települési támogatásban részesülők 35%-a, a gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek több mint fele, a rendszeres szociális segélyezettek 43%-a lakik a szegregátumok területén. Az átlagosan egy háztartásra jutó segélyben részesülők száma minden szegregátum esetén jelentősen meghaladja mind a városi, mind pedig az adott városrészre jellemző értéket. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek több mint fele él szegregált körülmények között.

c) szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai

A kis lakosságszámú szegregátum jellegű városrészek (pl. Center) ugyanolyan kiemelt figyelmet érdemelnek, mint maguk a szegregátumok. Ezen területek esetében nagy hangsúlyt kell kapnia a prevenciónak, az antiszegregációs program elemei ezekre a területekre is vonatkoznak, a szegregáció folyamatának megállítása, továbbterjedésének megakadályozásának érdekében.

Cél, hogy csökkenjen a szegregáltak minősülő lakókörnyezet szegregáltsági foka, azaz az alacsony státuszú lakosok magas koncentrációja lehetőség szerint közelítsen a városi átlaghoz. Ugyanakkor a beavatkozások következményeként a város más területein, illetve más településeken (pl. város környéki falvak) ne növekedjen az alacsony státuszú népesség koncentrációja, és ne alakuljon ki új szegregátum az ózdi szegregált területrészek felszámolása, megszüntetése révén.

Ózd városában a szegregált, illetve szegregáció által veszélyeztetett területek aránya nagyon magas, ezért az önkormányzat szegregáció mérséklését eredményező tevékenysége elsődlegesen a szegregátumok helyzetének és az ott élők életszínvonalának javítását, a lakókörnyezet rehabilitációját, a foglalkoztatási arányok növelését, valamint az oktatás és a közszolgáltatások terén tapasztalható esélyegyenlőségi problémák megszüntetését célozza meg. A szegregált állapotot rehabilitálás és fejlesztés útján kívánja hosszú távon megszüntetni.

3.6. Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

E fejezet jogszabályi környezetét az alábbiakban foglaljuk össze.

Az Möt. 13. § (1) bekezdés 4. pontjában az önkormányzatok számára ellátandó feladatként írja elő különösen az egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítését célzó szolgáltatásokról való gondoskodást.

Az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvény (a továbbiakban Eatv.) 5. § (1) bekezdése értelmében a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik jelenleg:

- a) a háziiorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó fogorvosi ügyeleti ellátásról,
- d)
- e) az iskola-egészségügyi ellátásról.

A jogszabály 2023. január 1. napjától történő változást követően a települési önkormányzat ügyeleti ellátásra vonatkozóan csak az alapellátáshoz kapcsolódó fogorvosi ügyeleti ellátásról köteles gondoskodni. Az egészségügyi alapellátáshoz kapcsolódó háziiorvosi és házi gyermekorvosi ügyeleti ellátásról 2023. április 1. napjától az Országos Mentőszolgálat gondoskodik.

Az állam 2023. július 1. napjától az egészségügyi alapellátás körében – a települési önkormányzattal együttműködésben – gondoskodik a védőnői ellátásról.

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Az önkormányzat a környezet- és település-egészségügyi feladatok körében gondoskodik:

- a köztisztasági és településtisztasági feladatok ellátásáról,
- biztosítja a rovarok és rágcsálók irtását,
- folyamatosan figyelemmel kíséri a település környezet-egészségügyi helyzetének alakulását és ennek esetleges romlása esetén – lehetőségeihez képest – saját hatáskörben intézkedik, vagy a hatáskörrel rendelkező és illetékes hatóságnál kezdeményezi a szükséges intézkedések meghozatalát.

A szociálisan rászorultak részére személyes gondoskodást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják. A Szt. értelmében a személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat.

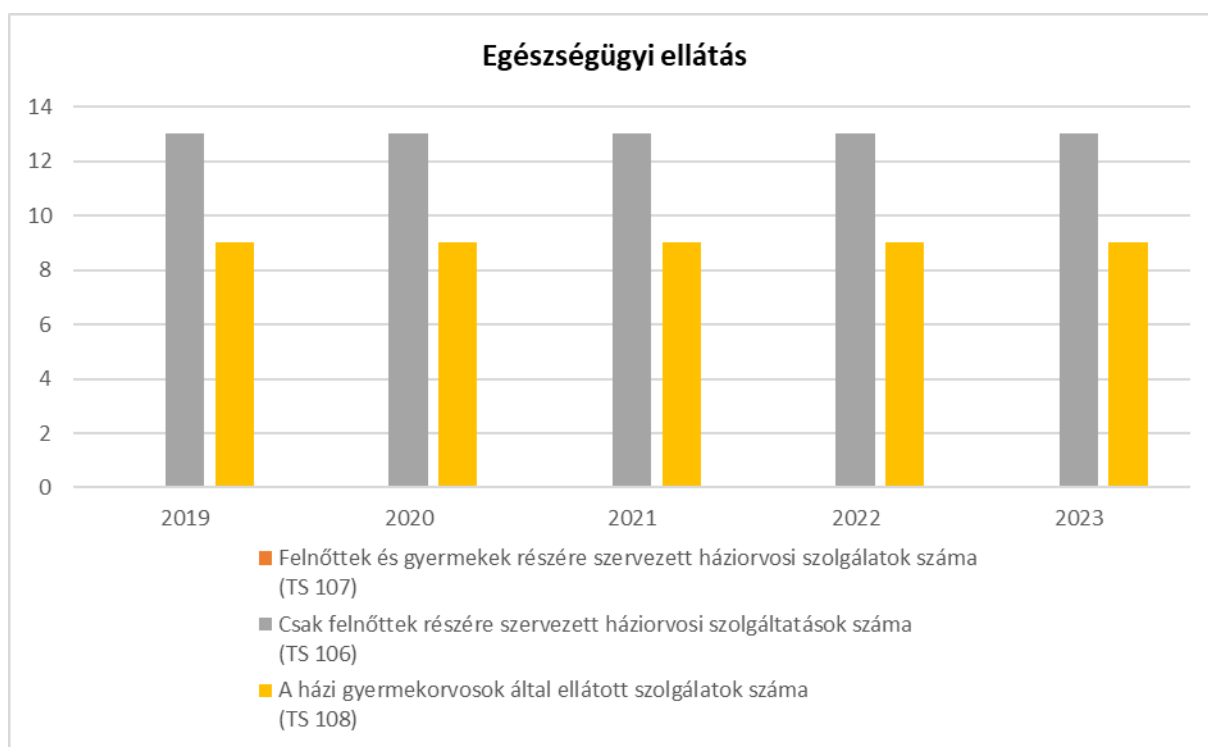
Szociális alapszolgáltatások: falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, közösségi ellátások, támogató szolgáltatás, utcai szociális munka, nappali ellátás.

Személyes gondoskodás körébe tartozó szakosított ellátások: az ápolást, gondozást nyújtó intézmény, a rehabilitációs intézmény, a lakóotthon, az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény, a támogatott lakhatás, az egyéb speciális szociális intézmény.

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziiorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziiorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2019	0	13	9	8	1 398	161,96
2020	0	13	9	8	1 296	154,53
2021	0	13	9	8	1 423	139,43
2022	0	13	9	8	1 176	112,00
2023	0	13	9	8	1 112	115,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

Ózd Város Önkormányzata az egészségügyi alapellátást a vonatkozó hatályos jogszabályok alapján, és az azokban foglaltaknak megfelelően biztosítja.

A háziiorvosi, házi gyermekorvosi és fogászati alapellátást teljeskörűen Ózd Város Önkormányzatával kötött feladat-ellátási szerződés alapján - területi ellátási kötelezettség vállalása mellett - vállalkozó orvosok biztosítják. Jelenleg valamennyi háziiorvosi, házi gyermekorvosi és fogászati körzet betöltött. Az ágazati jogszabályban előírt tárgyi minimumfeltételeket minden praxisban teljesítik a vállalkozó orvosok. A tulajdonosi feladatoknak az Önkormányzat valamennyi rendelő tekintetében eleget tesz, és biztosítja a megfelelő működési feltételeket, továbbá folyamatosan pályázik a rendelők korszerűsítésére és fejlesztésére.

Az egészségügyi alapellátást az alábbi telephelyeken biztosítja az Önkormányzat:

Felnőtt háziiorvosi rendelők:

Puskás Tivadar út 2.

Damjanich út 16.

Rozsnyói út 15.

Mekcsey István út 199.

Alkotmány út 3. (2 orvosi rendelő)

Nemzetőr út 19-21. (2 orvosi rendelő)

Lehel vezér út 16. (2 orvosi rendelő)

Újváros tér 6. (2 orvosi rendelő)

Csépány út 129.

Gyermek háziiorvosi rendelők:

Mekcsey út 199.

Alkotmány út 3. (2 orvosi rendelő)

Nemzetőr út 19-21.

Nemzetőr út 1.

Lehel vezér út 16.

Újváros tér 6. (2 orvosi rendelő)

Csépány út 129.

Fogászati alapellátás: 3600 Ózd, Október 23. tér 1.

Központi ügyelet felnőtt, fogászati ügyelet

2023. április 1. napjától Ózdi Almási Balogh Pál Kórház 3600 Ózd, Béke út 1-3.

Gyermek ügyelet: 2021. évtől 3600 Ózd, Október 23. tér 1.

A városban az összes önkormányzat működtetésében álló egészségügyi intézmény akadálymentesítése megtörtént.

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkorai kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

„Az alapellátás és népegészségügy rendszerének átfogó fejlesztése – népegészségügy helyi kapacitás fejlesztése” című 100%-os támogatottságú pályázat.

A Pályázat a kistérség lakosainak egészségi állapotára vonatkozóan határozza meg az egészségfejlesztési célokat. A projekt célja a lakosság figyelmének felhívása az egészségük megőrzésének fontosságára, a megelőzés szerepére és a mozgásban gazdag életforma jótékony hatásaira. A megvalósítás során az Egészségügyi és Szociális Intézmények Igazgatóságához integrálva kerül kialakításra az Egészségfejlesztési Iroda.

Az Egészségfejlesztési Iroda (EFI) sokrétű programok szervezésével (egészségnapok, egészség-expo, ingyenesen igénybe vehető betegklubok működtetése, felvilágosító előadások tartása, teljes körű szűrővizsgálatok lebonyolításának szervezésével, testmozgást ösztönző szabadidős tevékenységek, fogyi-klub, drog – alkohol prevenció tréningek stb.) megvalósításával a kistérség valamennyi települését bevonva, gondoskodik az egészséget szolgáló közösségi értékek elterjesztésén.

Az EFI városunkban az alábbi feladatokat látja el:

1. Dohányzás leszokást támogató klub,
2. Egyéni kockázatfelmérés standard mérőeszközökkel:(Külső megkeresésre is rendelkezésre állnak, illetve az iroda is keresi a lehetséges partnereket.).

<u>Állapotfelmérés:</u>	-	Testsúlymérés
	-	Testmagasság mérés
	-	Haskörfogat mérés
	-	Derék-csípő arány
	-	BMI
	-	Testzsír mérés
	-	Vérnyomásmérés
	-	Boka-kar index
	-	Vércukorszint mérés
	-	Koleszterinszint mérés
	-	Trigliceridszint mérés
	-	Húgysavszint mérés
	-	Légzésfunkció vizsgálat

Életmód kockázatok felmérése:

- Testmozgási szokások felmérése
- Táplálkozási szokások felmérése
- Dohányzási szokások felmérése
- Fagerström-féle nikotin függőség teszt
- Alkohol fogyasztási rendellenességek azonosítási tesztje
- 2-es típusú cukorbetegség kockázatának felmérése
- Beck-féle depresszió skála rövidített változata

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

Az érdeklődők/betegek a fejlesztő és rehabilitációs ellátásokhoz az EFI ózdi irodáján keresztül férnek hozzá.

Az EFI az alábbi lehetőségeket biztosítja:

1. Gyermekek tervező, gyermekes családokra irányuló közösségi egészségfejlesztés szakmai támogatása, megvalósításban való részvétel:

- Szülőklub,
- Alkalmanként szülésfelkészítő tanfolyam.

2. Idősebb (különösen 65 év felett) korosztályra irányuló közösségi egészségfejlesztési tevékenység szakmai támogatása, megvalósításban való részvétel.

3. Szociálisan hátrányos helyzetűekre irányuló közösségi egészségfejlesztési tevékenység szakmai támogatása, megvalósításban való részvétel.

4. Krónikus betegre irányuló közösségi egészségfejlesztési tevékenység. Szakmai támogatása, megvalósításban való részvétel:

- Szív és érrendszeri klub,
- Cukorbeteg klub.

5. Egészségkockázatok csökkentésére irányuló közösségi egészségfejlesztési tevékenység. Szakmai támogatása, megvalósításban való részvétel:

- Egészséges életmód klub.

6. Köznevelési intézmények egészségfejlesztési tevékenységének szakmai támogatása, megvalósításban való részvétel.

7. Munkahelyi egészségfejlesztés szakmai támogatása, megvalósításban való részvétel.

8. Szülői készségek fejlesztése.

9. Mentális egészségfejlesztés:

- Menta klub.

10. Egészséges életmódra vonatkozó ismeretterjesztő előadások szervezése.

11. Helyi egészségkommunikációs kampányok megvalósítása, részvétel országos kampányokban.

12. Csoportos, illetve közösségi eseményekhez illeszkedő testmozgásprogramok megvalósítása otthoni és munkahelyi stressz oldásához, társas kapcsolatok elősegítéséért és a lefogyás elősegítésére

- Állapotfejlesztő torna,
- Teknőc Futóklubhoz társulva részvétel a rendezvényeken,
- TOP TEAM fitness bérletvásárlás.

13. Rendszeres életvitelszerű testmozgást ösztönző közösségi programok szervezése és lebonyolítása 64 év felett

- Vizitorna,
- Gerinctorna.

A fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférést a Baptista Tevékeny Szeretet Misszió Új Esély Központ Ózd missziója is biztosítja kliensei számára.

A pszichiátriai betegek nappali ellátásának célja a kliens meglévő erőforrásainak feltérképezése, a felmérés eredményeire való tekintettel a kliens támogatása a gyógyszeres terápia kiegészítéseként a jobb és kiegyensúlyozottabb életminőség elérése, a társas kapcsolatok, szociális készségek fejlesztése védett környezetben, az önérvényesítés, érdekérvényesítés fejlesztése, az együttműködő készség, konfliktuskezelő képesség, problémamegoldó képesség fejlesztése, megküzdési stratégiák (copingok) erősítése. Az intézmény célja az önellátásra való képesség megőrzése, fejlesztése, stressz-kezelés elsajátítása, az ellátottak mentálhigiénéjének, kommunikációjának és kapcsolatteremtő képességének javítása, egyéni képességfejlesztés, különös tekintettel a problémamegoldásra és a munkavállalásra, továbbá életvezetési tanácsadás nyújtása, természetes támogatórendszer megismerése, bővítése. Támogatják a napi életritmus kialakítását, alkalmat teremtenek a közösségi együttlétre, a valahová tartozás élményének megélésére, az izoláció elkerülésére vagy feloldására, a betegséggel összefüggésben esetlegesen kialakuló marginalizálódott élethelyzetből származó hátrányok felszámolására. Kiemelten fontos számukra, hogy ellátottaikban erősítsék a biztonságot, a megbecsültséget. Igyekszenek hasznos elfoglaltságot biztosítani, amely magában hordozza a fejlődést és a sikerélményt is, melyben segít a munkatársaik és az intézmény tárgyi feltételei által teremtett nyugodt, kiegyensúlyozott környezet.

A szociális szakemberek tevékenységüket a Szociális Munka Etikai Kódexe alapján végzik. A segítők olyan komplex feladatokat látnak el, amely a kliensek sajátos problémáinak feltérképezését, valamint az ezekre való adekvát megoldási stratégiák megfogalmazását, és a célok elérésének elősegítését látják el. Alapvető feladatként határozható meg a betegségtudat megismertetése, kialakítása, valamint a fejlődésre, felépülésre való ösztönzés. A változás fontos része a kliens kommunikációs készségének, stressz-kezelési, konfliktuskezelési, illetve probléma-megoldási képessé válnak elfogadni a csoportnormákat, értékeket, emellett új, támogató kapcsolatokat alakítanak ki, illetve megerősítik, javítják a saját környezetükhöz fűződő eddigi destruktív kapcsolataikat.

Szakmai tevékenységüket az alábbi alapelvek mentén végzik:

- emberi jogok, emberi méltóság, egyenlő bánásmód, egyenlő esélyű hozzáférés elve;
- önkéntesség elve;
- önrendelkezés elve;
- felépülés elve;
- egyéni szükségletek elve;
- szubszidiaritás elve;
- együttműködés elve;
- azonos jogok és kötelezettségek elve a szolgáltató és kliens között;
- rehabilitáció elve;
- prevenció elve;
- integráció elve; kliensközpontúság elve;
- egészséghez, egészséges környezethez való jog;
- szakmai autonómia elve;
- titoktartás elve.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Az Ózd és Térsége Szociális, Egészségügyi és Gyermekegészségügyi Integrált Intézmény (a továbbiakban: ÓTSZEGYII) Étkeztetés intézményi egysége szociális alapszolgáltatást nyújt, amelyet Ózd Kistérség Többcélú Társulása működtet. Munkáját az Szt. és annak végrehajtási rendeletei alapján végzi.

Városunkban jelentős az egyszemélyes háztartások aránya, amelyben romló egészségi állapotú, időskorú és fogyatékos személyek élnek. Az ÓTSZEGYII intézményi egysége a társult települések közigazgatási területén szociális étkeztetés segítséget nyújt mindazoknak, akik szociális rászorultságuk miatt napi egyszeri meleg étkezésükről tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek gondoskodni.

Az étkeztetés a lakosság szükségleteinek megfelelően, az alábbi módokon biztosított munkanapokon:

1. az étel elvitelének lehetővé tételével, vagy
2. az étel lakásra szállításával.

Az étel lakásra szállítását az ÓTSZEGYII 3 db gépjárművel, továbbá szolgáltatási szerződés útján oldja meg.

Az étkeztetés biztosítása munkanapokon történik: hétfőtől – péntekig 11.00 – 13.00 közti időpontban.

Az intézmény székhelye: 2021. szeptember 1. napjától 3600 Ózd, Városház tér 1.

Az intézmény telephelye: 3600 Ózd, Bolyky Tamás út 15.

Az étkeztetés célja az ellátottak részére biztosítani:

- koruknak, egészségi állapotuknak megfelelő minőségű és mennyiségű ételféleségeket,
- az ételmezési higiénia előírásainak betartását,
- az étel elfogyasztásához a kulturált környezet megteremtését.

A táplálkozás élettani hatása jelentős, hiszen a kornak, egészségi állapotnak, fizikai aktivitásnak megfelelően megtervezett, összeállított, jóízűen elfogyasztott étel javítja az ellátott fizikális állapotát, megakadályozza egyes betegségek kialakulását, betegség esetén segíti a felépülést.

Az ebédet az Ózdi Városüzemeltető Intézménnyel kötött szolgáltatási szerződések keretében biztosítják.

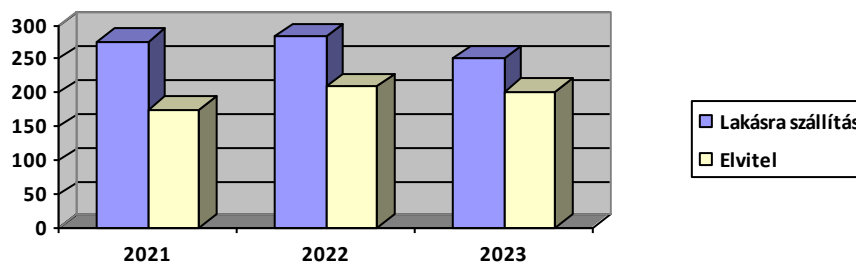
2021. január 1.-től július 1.-ig csak lakásra szállítással történt a napi egyszeri melegétél biztosítása az ellátottak részére a járványügyi veszélyhelyzet miatt.

Az intézmény 2021. évben 89.081 adag, 2022. évben 100.537 adag 2023. évben 95.969 adag ebédet biztosított a szociálisan rászorult személyeknek.

Ellátottak kor szerinti megoszlása:

Kor	2021. év		2022. év		2023. év	
	Elvitellel	Lakásra szállítással	Elvitellel	Lakásra szállítással	Elvitellel	Lakásra szállítással
18 – 39 év	-	-	-	-	-	-
40 – 59 év	2	1	4	2	5	3
60 – 64 év	22	2	31	4	10	6
65 – 69 év	30	4	37	7	35	28
70 – 74 év	52	58	72	69	76	84
75 – 79 év	38	130	53	125	50	54
80 – 89 év	32	70	10	70	22	66
90-X év	-	10	-	5	4	9

Forrás: Önkormányzati adatgyűjtés

A fenti adatokból kitűnik, hogy a 2022. évben az előző évekhez viszonyítva nőtt a szociális ebéd iránti igény, nagyobb számban a lakásra szállítás iránt. Megfigyelhető továbbá, hogy a 2023. évben csökkent az igénylők száma, valamint, hogy az igénylők nagyobb számban a lakásra szállítást lehetőségét veszik igénybe.

A fent tapasztalható változások oka egyértelműen a Covid 19 vírus megjelenése, illetve az ezzel kapcsolatos kormányzati védelmi intézkedések.

Ózd város lakosságának korösszetételére 2023. évben is jellemző volt az időskorúak növekvő száma. Az alacsony jövedelemmel rendelkezőknek nagy gondot jelentett a lakásfenntartási költségek mellett a napi egyszeri meleg étel biztosítása. Egyre magasabb azon igénybe vevők száma, akik a térítési díjat egy összegben megfizetni nem tudják, így több részletben, bizonyos napokra előre fizették be.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

Városunkban több sportlétesítmény és szabadtéri szabadidős terület biztosítja a sportolási lehetőséget, amelyet ingyenesen vagy térítés ellenében igénybe vehet a lakosság.

Az Önkormányzat több létesítményt tart fenn. Működtet a városban uszodát, sportcsarnokot, stadiont, lőteret, amely létesítmények a lakosság részére is elérhetőek.

A sportlétesítményeken felül több szabadtéri szabadidős sportlétesítmény található városunkban többek között dühöngők, extrém sport-, foci-, kosárpályák, pingpongasztalok, felnőtt játszóterek.

Az Önkormányzat a helyben elérhető közel 30 sportegyesület részére infrastrukturális és anyagi támogatást is biztosít, valamint a sportlétesítményeket kedvezményesen használhatják.

Az egyesületeken kívül több olyan civil szervezet is működik (nyugdíjas klub egyesületek), amelyek korosztályi sportversenyeket is szoktak szervezni.

Városunkban több sport szervezet szervez sport rendezvényeket (küzdősport gála, labdarúgó emléktornák, extrém sportnap, rejtvényfejtő bajnokság ... stb.), amelyeket a lakosság kedve szerint látogathat. Vannak ingyenesen, illetve belépődíj fizetése ellenében látogatható események.

Sport egyesületeink által az adott szakágban szervezett (labdarúgó, kézilabda) mérkőzések is szabadon látogathatóak.

Városunk több országos jelentőségű sporteseménynek is helyet szokott biztosítani, mint például a Tour de Hongrie, valamint az évenként megtartott Rally.

A városunkban lévő iskolák rendelkeznek általános felszereltségű tornateremmel, valamint az óvodák zöme rendelkezik általános felszereltségű tornaszobával.

Aktív a diáksport élet a városunkban, iskoláink részt vesznek a diákolimpiai versenyrendszerben.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Szociális és gyermekjóléti ellátás

A Mötv. 13. § (1) bekezdés 8. és 8a. pontjaiban az önkormányzatok számára ellátandó feladatok körében írja elő különösen a gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások biztosítását, valamint a szociális szolgáltatásokat és ellátásokat, amelyek keretében települési támogatás állapítható meg.

Ózd Város Önkormányzata a személyes gondoskodást nyújtó szociális és gyermekjóléti ellátásokat az Mötv.-ben, az Szt.-ben, a Gyvt.-ben és azok végrehajtási rendeleteiben foglaltak alapján biztosítja.

Az Szt. és a Gyvt. értelmében a lakosság szociális és gyermekjóléti ellátásának biztosítása az állam központi szerveinek és a helyi önkormányzatoknak a feladata. A lakosság szociális és gyermekjóléti ellátásának garanciáit a vonatkozó törvényekben foglaltak adják, amelyek megtalálhatók az általános eljárási rendelkezésekben, a szolgáltatások tartalmának meghatározásában, a nevesített és felsorolt szociális és gyermekjóléti szolgáltatásokban, valamint a személyes gondoskodás megszervezésére köteles szervezetek, a fenntartók feladat- és jogkörének meghatározásában. A központi költségvetésről szóló törvényben biztosított támogatások tartalmazzák az egyes szociális és gyermekjóléti szolgáltatások működtetési költségeihez történő állami hozzájárulást.

Ezen túl az önkormányzatok kötött felhasználású állami támogatásként

- címzett és céltámogatást a külön törvényben foglaltak szerint,
- központosított előirányzatot,
- szociális szakmai programokhoz nyújtott támogatást kaphatnak.

Az Önkormányzat kiemelt területként kezeli a személyes gondoskodást nyújtó szociális, gyermekjóléti és egészségügyi alapellátás területét.

Az Önkormányzat az Szt. 91. § (1) bekezdés b) pontja és Gyvt. 94/A. §-a alapján a társulási forma előnyeinek kihasználásával látja el. Ennek keretében Ózd város lakossága részére a személyes gondoskodást nyújtó szociális és gyermekjóléti alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat Ózd Kistérség Többcélú Társulása által fenntartott ÓTSZEGYII biztosítja. A szociális és gyermekjóléti intézményi egységek a Társulás Ózd és 16 település lakossága számára biztosítják a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokat.

Az egészségügyi alapellátás működtetési feladatait ugyancsak a Társulás látja el, biztosítva az Önkormányzat támogatásával Ózd város lakossága számára a magas színvonalú egészségügyi alapellátást.

A Társuláson keresztül az Önkormányzat a szociális helyzete, egészségi állapota, kora alapján a város rászoruló lakossága számára (is) nyújtott szolgáltatások vonatkozásában az alábbiak érvényesülését biztosítja:

- megvalósul a személyes gondoskodást nyújtó ellátási formák átfogó szervezeti integrációja;
- a szakmai alapelveknek megfelelő módon van megszervezve az egymásra épülő, átjárható, komplex szolgáltatások rendszere;
- a társulási forma megtartásával az ÓTSZEGYII a működéséhez továbbra is jogosult kiegészítő normatív támogatásra, amely az Önkormányzat számára megtakarítást eredményez a szolgáltatások biztosítása területén;
- az intézményi egységek – szakfeladatok – közötti forrásátcsoportosítások lehetőségének kihasználásával biztosítani lehet - szigorúan takarékos, racionális működtetés mellett - a központi és önkormányzati források célszerű felhasználását.

Az ÓTSZEGYII az elmúlt években is magas színvonalú ellátást nyújtott a szociális, illetve egészségi állapota miatt rászorult idős, fogyatékos, szenvedélybeteg és hajléktalan személyek, családok számára.

Szociális ellátás

Ózd város lakossága számára az elmúlt években folyamatosan biztosítva voltak a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátási formák.

Az Szt. 57. §-a szerint a személyes gondoskodás keretébe tartozó szolgáltatások és ellátási formák rendszerét az alábbiak alkotják:

Szociális alapszolgáltatások:

- a) a falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás,
- b)
- c) az étkeztetés,
- d) a házi segítségnyújtás,
- e) a családsegítés,
- f) a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,
- g) a közösségi ellátások,
- h) a támogató szolgáltatás,
- i) az utcai szociális munka,
- j) a nappali ellátás.

Szakosított ellátási formák:

- a) az ápolást, gondozást nyújtó intézmény,
- b) a rehabilitációs intézmény,
- c) a lakóotthon (a továbbiakban a)–c) pont együtt: tartós bentlakásos intézmény),
- d) az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény (a továbbiakban a)–d) pont együtt: bentlakásos intézmény),
- e) a támogatott lakhatás,
- f) az egyéb speciális szociális intézmény nyújtja.

Természetesen az esélyegyenlőségnek, mint alkotmányos jognak az érvényesülése és a személyre szabott ellátás biztosítása érdekében a felsorolt szolgáltatásokat és ellátásokat valamennyi speciális ellátást igénylő ellátotti kör részére biztosítani kell, figyelemmel az időskorúakra, a pszichiátriai betegekre, a szenvedélybetegekre, a fogyatékkal élőkre és a hajléktalan személyekre.

A Szt. 86. § (1) bekezdése szerint a települési önkormányzat köteles biztosítani

- a) a családsegítést, ha polgármesteri hivatalt működtet vagy a közös önkormányzati hivatal székhelye a településen van,
- b) étkeztetést,
- c) házi segítségnyújtást,
- d) állandó lakosainak számától függően a (2) bekezdés szerinti szociális szolgáltatásokat,
- e) az a)-d) pontban nem említett szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

A fenti § (2) bekezdése szerint az a települési önkormányzat, amelyiknek területén

- a)
- b) háromezer főnél több állandó lakos él, az a) pont szerinti alapszolgáltatást és idősek nappali ellátását,
- c) tízezer főnél több állandó lakos él, az a)-b) pont szerinti alapszolgáltatásokat és a b) pontban nem említett nappali ellátást,
- d) harmincezer főnél több állandó lakos él, az a)-c) pont szerinti szociális szolgáltatásokat, időskorúak gondozóházát, éjjeli menedékhelyet, hajléktalan személyek átmeneti szállását köteles biztosítani.

Miután Ózd város közigazgatási területén – a népességi nyilvántartás szerint – folyamatosan több, mint harmincezer lakos él, Ózd Város Önkormányzatának ellátási kötelezettsége van a felsorolt valamennyi szociális ellátási forma vonatkozásában. Cél, hogy az Önkormányzat mielőbb tegyen eleget a törvényekben előírt ellátási kötelezettségének a felsorolt ellátások biztosításával.

Az Önkormányzat az általa megszervezett személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokat, ellátásokat – az Szt. 90. § (4) bekezdése alapján – társulási formában biztosítja. A Társulás az ÓTSZEGYII intézményi egységeinek működtetésén, szakmai munkáján keresztül nyújtja a szolgáltatásokat - egyebek mellett - Ózd város lakossága számára.

Gyermekjóléti alapellátás

A Gyvt. 94. §-ában foglaltak szerint a települési önkormányzat feladata a gyermekek védelme helyi ellátó rendszerének kiépítése és működtetése, a területén lakó gyermekek ellátásának megszervezése. A települési önkormányzat a Gyvt.-ben foglaltak szerint biztosítja a személyes gondoskodást nyújtó alapellátások keretében

- Biztos Kezdet Gyerekházat,
- a gyermekjóléti szolgáltatást,
- a gyermekek napközbeni ellátását,
- szervezi és közvetíti a máshol igénybe vehető ellátásokhoz való hozzájutást.

A települési önkormányzat a lakosságszámtól függetlenül köteles gyermekjóléti szolgálatot működtetni.

Az a települési önkormányzat, amelynek területén

- a) tízezer főnél több állandó lakos él, bölcsődét,
- b) húszezernél több állandó lakos él, az a) pontban meghatározottak mellett gyermekek átmeneti otthonát,
- c) harmincezer főnél több állandó lakos él, az a) és b) pontokban meghatározottak mellett családok átmeneti otthonát

köteles működtetni.

A gyermekjóléti alapellátás keretében az alábbi ellátási formák vannak biztosítva, amelyek Ózd város és 16 település lakosságát látják el:

- Biztos Kezdet Gyerekház,
- gyermekjóléti szolgáltatás: Család- és Gyermekjóléti Központ, Család- és Gyermekjóléti Szolgálat,
- gyermekek napközbeni ellátása: Katona József úti Bölcsőde, Újváros téri Bölcsőde.

Család- és Gyermekjóléti Központ

A gyermekjóléti szolgáltatás mindenekelőtt a gyermekek jogainak érvényesülését, védelmét tartja szem előtt. Szolgáltatásai hozzájárulnak a gondozott gyermekek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelkedésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének megelőzéséhez. A Család- és Gyermekjóléti Központ működtette a veszélyeztetettséget észlelő-, és jelzőrendszert 2023. évben is.

A gyermekjóléti szolgáltatások legfontosabb feladatai:

- a gyerek veszélyeztetettsége megszüntetésének elősegítése;
- a gyerek családban történő nevelésének elősegítése;
- javaslatétel gyermekvédelmi gondoskodás alkalmazására;
- a védelembevételhez kapcsolódó feladatok ellátása;
- a családjából kiemelt gyermek visszahelyezésének elősegítése, utógondozása;
- örökbefogadással kapcsolatos feladatok;
- tankötelezettséggel összefüggő feladatok;
- prevenciós tevékenységek.

Az egyes szociális és gyermekvédelmi tárgyú törvények módosításáról szóló 2015. évi CXXXIII. törvény módosította többek között a Szt.-t, valamint Gyvt.-t. 2015. novemberében a fenti törvények módosításaival összehangolva módosították a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendeletet.

A törvénymódosítások értelmében 2016. január 1-től gyermekjóléti szolgáltatás a családsegítéssel egy szolgáltató, a család- és gyermekjóléti szolgálat keretében működtethető. Járasszékhely településeken – mint amilyen Ózd is – család- és gyermekjóléti központot kell működtetni. A család- és gyermekjóléti központ ellátja a család- és gyermekjóléti szolgálat feladatait, illetve a Gyvt. 39. § (3a) bekezdése és 40/A §-a szerinti feladatokat. Ennek megfelelően 2016. január 1-től Ózdon az ÓTSZEGYII szakmai egységeként működik a Család- és Gyermekjóléti Központ, amely ellátja a Család-és Gyermekjóléti Szolgálat feladatait. Az Ózdi Járás területén további két, önállóan működő szolgálat látja el a család- és gyermekjóléti szolgáltatást. (Arlói Szociális Alapszolgáltatási Központ, Borsodnádasi Szociális Alapszolgáltatási Központ)

Család- és Gyermejkölési Szolgálathoz tartozó tevékenységek:

- az anyagi nehézségekkel küzdők számára a pénzübeli, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezése,
- a gyermeki jogokról és a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról való tájékoztatás, támogatásokhoz való hozzájutás elősegítése,
- a szakemberek folyamatosan nyomon követik a jogszabályok változásait annak érdekében, hogy a hozzájuk fordulók minden esetben megfelelő segítséget kapjanak,
- a családtervezési, a pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, a mentálhigiénés és a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadás, vagy az ezekhez való hozzájutás megszervezése,
- a tartós munkanélküliek, a fiatal munkanélküliek, az adósság terhekkel és lakhatási problémákkal küzdők, a fogyatékosokkal élők, a krónikus betegek, a szenvedélybetegek, pszichiátriai betegek, a kábítószerproblémával küzdők, illetve egyéb szociálisan rászoruló személyek és családjaik részére tanácsadás nyújtása,
- családon belüli konfliktusok feltárásával, kapcsolatok helyreállításával kapcsolatos tanácsadás,
- a szociális válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása, segítése, tanácsokkal való ellátása, valamint egyéb szolgáltatásokhoz való hozzájutás segítése,
- szabadidős programok szervezése,
- a pályázati lehetőségek maximális kihasználásával igyekszik megszervezni a gyermekek védelmét szolgáló szabadidős programokat, melyekkel csökkenteni lehet a veszélyeztetettség kialakulásának kockázatát,
- hivatalos ügyek intézésének segítése,
- a szociális munka módszereinek és eszközeinek felvonultatásával képessé kell tenni a klienst, hogy segítő támogatás mellett, ügyeit intézni legyen képes, biztosítva ehhez az aktuális helyzetéhez illeszkedő szociális segítő tevékenységet,
- szociális segítő munka biztosítása.

Család- és Gyermejkölési Központ-hoz tartozó tevékenységek:

A gyermekek családban való nevelkedésének elősegítése, a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében speciális szolgáltatásokat, programokat nyújt, emellett biztosítja a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedésekhez kapcsolódó, a gyermekek védelmére irányuló tevékenységet.

A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedésekhez kapcsolódó, a gyermekek védelmére irányuló tevékenység keretében a központ esztmenedzsere:

- kezdeményezi a gyermek védelembe vételét vagy súlyosabb fokú veszélyeztetettség esetén a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezését, nevelésbe vételét,
- javaslatot készít a veszélyeztetettség mértékének megfelelően a gyermek védelembe vételére, illetve a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtására, a gyermek tankötelezettsége teljesítésének előmozdítására, a gyermek családjából történő kiemelésére, a leendő gondozási helyére vagy annak megváltoztatására, valamint a gyermek megelőző pártfogásának mellőzésére, elrendelésére, fenntartására és megszüntetésére,
- együttműködik a pártfogó felügyelői szolgálattal és a megelőző pártfogó felügyelővel a bűnisméltés megelőzése érdekében, ha a gyámhatóság elrendelte a gyermek megelőző pártfogását,

- a családjából kiemelt gyermek visszahelyezése érdekében szociális segítő tevékenységet végez – az otthont nyújtó ellátást, illetve a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatást végző intézménnyel együttműködve - a család gyermeknevelési körülményeinek megteremtéséhez, javításához, a szülő és a gyermek közötti kapcsolat helyreállításához,
- utógondozást végez - az otthont nyújtó ellátást, illetve a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatást végző intézménnyel együttműködve - a gyermek családjába történő visszailleszkedéséhez,
- védelembe vett gyermek esetében elkészíti a gondozási-nevelési tervet, szociális segítő tevékenységet végez, illetve a gyámhatóság megkeresésére a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtásához kapcsolódó pénzfelhasználási tervet készít.

A veszélyeztetettséget észlelő és jelzőrendszer működtetése:

A gyermekjóléti szolgáltatás keretében a központ munkatársai a 15/1998. NM. rendelet 9. § (5) bekezdése alapján minden év február 28-ig megszervezik a jelzőrendszeri tanácskozást, ahová a jelzőrendszer tagjai: a nevelési-oktatási intézmények igazgatói, gyermek- és ifjúságvédelmi felelősei, a védőnők, a rendőrség képviselői, a kórházi szociális munkás, a gyámhivatal munkatársai, a megyei gyermek- és ifjúságvédelmi koordinátor meghívásra kerülnek. A 2023. év februárjában, ismételten személyes jelenlét mellett zajlottak le az éves jelzőrendszeri tanácskozások. A jelzőrendszeri tagok beszámolóiból kigyűjtött tapasztalatok, javaslatok alapján márciusban elkészült az intézmény intézkedési ütemterve.

A Család- és Gyermekjóléti Központ általános szolgáltatási feladatain túl biztosítja:

A kapcsolattartási ügyelet célja a gyermek és a kapcsolattartásra jogosult szülő vagy más kapcsolattartásra jogosult személy számára a találkozásra, együttlétre alkalmas semleges hely biztosítása mellett konfliktuskezelő, segítő szolgáltatás nyújtása, vagy az érintettek kérésére, illetőleg a gyámhivatal kezdeményezésére gyermekvédelmi közvetítői eljárás (mediáció) biztosítása, melynek célja a felek közötti konfliktusok feloldásának segítése, közöttük a megállapodás létrehozása, és annak mindkét fél részéről történő betartása.

A 2023-as évben 25 gyermeket érintően lett szabályozva a központ hivatalos helyiségében a felügyelt kapcsolattartás, azonban ezek rendszerességei eltérőek voltak, a gyámhatóság, illetve bíróság szabályozásának megfelelően. Sok esetben nem valósultak meg az egyes kapcsolattartási alkalmak, valamelyik fél távolléte miatt.

A készenléti szolgálat célja a család- és gyermekjóléti központ nyitvatartási idején túl felmerülő krízishelyzetekben történő azonnali segítség, tanácsadás, vagy tájékoztatás nyújtása. A készenléti szolgálatot egy állandóan hívható, közismert telefonszám biztosításával kell megszervezni úgy, hogy a készenlétkben lévő munkatárs szakszerű segítséget tudjon nyújtani, vagy ilyen segítséget tudjon mozgósítani.

Az előző évek tapasztalataihoz hasonlóan, 2023-ban is jellemzően hétfélig alkalmakkor érkezett jelzés a készenléti telefonon keresztül, jellemzően családi konfliktusokról, valamint olyan esetekben, amikor a kliens tanácsot, vagy útmutatást szeretett volna kérni a fennálló problémáját illetően. Kisebbszámú, de előfordultak hétköznap délutáni vagy esti jelzések is.

A kórházi szociális munka célja a szülészeti-nőgyógyászati osztályon a kórházi védőnővel együttműködve a szociális válsághelyzetben lévő anya és gyermekének segítése; a gyermekosztályon a gyermekelhanyagolás és bántalmazás észlelése esetén a Gyvt. 17.§-a szerint szükséges intézkedések megtétele. A család- és gyermekjóléti központ szerződést köt az egészségügyi intézménnyel, amelyben rögzítik a kórházi szociális munka biztosításának kereteit, valamint az együttműködés módját. A család- és gyermekjóléti központ az illetékessége alá nem tartozó gyermeket a gyermek további ellátása biztosításának érdekében az illetékes család- és

gyermekjóléti szolgálatához vagy központhoz irányítja. Az Ózdi Almási Balogh Pál Kórház és az OTSZEGYII Család- és Gyermekjóléti Központ között együttműködési megállapodás kötött, mely tartalmazza a közös szakmai munka legfontosabb pontjait.

2023. évben a korábbi évek gyakorlataihoz hasonlóan mind az Ózdi Almási Balogh Pál Kórház, mind pedig a megyei Semmelweis Kórház Gyermekegészségügyi Központjának kórházi szociális munkásától kapott jelzést az intézmény. A jelzett esetek súlyosságát mérlegelve az intézmény kollégái napi telefonos kapcsolatban voltak az adott egészségügyi intézményekben dolgozó szakemberekkel. Az Ózdi Almási Balogh Pál Kórház gyermekosztálya, valamint szülészeti–nőgyógyászati osztálya 5 esetben működött együtt a szakemberekkel, a kiskorúak veszélyeztetésének megszüntetése érdekében.

Az utcai és lakótelepi szociális munka célja a magatartásával testi, lelki, értelmi fejlődését veszélyeztető, a szabadidejét az utcán töltő, kallódó, csellengő gyermek speciális segítése. A lakóhelyéről önkényesen eltávozó, vagy gondozó által a lakásból kitett, ellátás és felügyelet nélkül maradó gyermek felkutatása, lakóhelyére történő visszakerülésének elősegítése, szükség esetén átmeneti gondozásának vagy gyermekvédelmi gondoskodásban részesítésének kezdeményezése. A család- és gyermekjóléti központ az érintett gyermekek lakókörnyezetében vagy saját szolgálatában szervezi a gyermekeknek szóló, beilleszkedésüket, szabadidejük hasznos eltöltését segítő programokat. A gyermekjóléti központ a programokba lehetőség szerint a gyermek családját is bevonja. Az intézmény minden évben - így 2023-ban is -, fokozott figyelmet fordít az illetékességi területén élő csellengő, bandázó, kolduló gyermekek felkutatására, veszélyeztetettségük megszüntetésére. A bevásárlóközpontoknál, valamint az autóbusz állomáson rendszeresen ellenőrzést tartottak a szakemberek több alkalommal is, este, illetve hétvégén is az ilyen jellegű cselekmények visszaszorítása érdekében. Előfordult olyan eset is, amelynek során éppen ilyen esetet jelzett a hívó fél a készenléti ügyeletet ellátó szakembernek.

2018. szeptember 1-től a család- és gyermekjóléti központok feladatai jogszabály rendelkezése értelmében bővültek az **óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységgel**. A Gyvt. 40/A. § (2) ag) pontja értelmében a család- és gyermekjóléti központ az általános szolgáltatási feladatain túl a gyermek családban nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a gyermek igényeinek és szükségleteinek megfelelő önálló egyéni és csoportos speciális szolgáltatásokat, programokat nyújt, amelynek keretében óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységet biztosít. Az óvodai és iskolai szociális segítő egyéni, csoportos és közösségi szociális munkát végez, valamint gyermek- és ifjúságvédelmi feladatokat lát el.

Ennek keretében segíti:

- a) a gyermeket a korának megfelelő nevelésbe és oktatásba való beilleszkedéséhez, valamint tanulmányi kötelezettségei teljesítéséhez szükséges kompetenciái fejlesztésében,
- b) a gyermeket a tanulmányi előmeneteléhez, későbbi munkavállalásához kapcsolódó lehetőségei kibontakozásában,
- c) a gyermek tanulmányi kötelezettségeinek teljesítését akadályozó tényezők észlelését és feltárását,
- d) a gyermek családját a gyermek óvodai és iskolai életét érintő kérdésekben, valamint nevelési problémák esetén a gyermeket és a családot a közöttük lévő konfliktus feloldásában,
- e) prevenció eszközök alkalmazásával a gyermek veszélyeztetettségének kiszűrését és
- f) a jelzőrendszer működését.

A 2023. évben négy fő óvodai és iskolai szociális segítő látta el feladatát az Ózdi Járás 48 intézményében.

A fő feladatok között szerepelt az óvodákkal és iskolákkal való együttműködés és kapcsolattartás a gyermekekkel kapcsolatban felmerülő problémák tekintetében.

A szakemberek elősegítették az esetmenedzserek és családgondozók, valamint az intézményekben feladatot ellátó gyermekvédelmi felelősök közötti információ gördülékeny áramlását.

Ehhez a tevékenységhez szorosan kapcsolódott az intézményekbe járó gyermekekkel való kommunikáció, és az ott szerzett információk továbbítása az esetmenedzserek és családgondozók felé.

Ezek mellett preventációs előadások valósultak meg az intézményekben az óvodai és iskolai szociális segítők által, valamint az ózdi Egészségfejlesztési Iroda szakembereinek bevonásával.

Az előző évben az ÓTSZEGYII Család- és Gyermejkölési Központ nyári Erzsébet táborra is pályázott három turnusban, amelyeket az óvodai és iskolai szociális segítők bonyolítottak le. Ezeken kívül az őszi iskolai szünetben is szerveztek napközi jellegű tábort, ami szintén nagy sikert aratott mind a gyermekek, mind a szülők körében.

A nyári szünetben két alkalommal a szabadidő hasznos eltöltésére irányuló program is megvalósult főként sportprogramokkal, illetve kirándulással. A sportprogramok helyszíne az Ózdi Apáczai Csere János Általános Iskola udvara volt, a buszos kirándulás úticélja pedig Szilvásvár.

Statisztikai adatok a 2023. év tekintetében:

Összes intézményi látogatás: 1019 alkalom

Bölcsődei ellátás

A bölcsőde a gyermekjóléti alapellátás részeként a gyermekek napközbeni ellátásának egyik formája. A bölcsőde a családban nevelkedő – 20 hetestől - 3 éves korú – gyermekek szakszerű gondozását és nevelését végzi.

A bölcsődékbe felvételt nyerhet az a kisgyermek, akinek szülei, nevelői, gondozói valamilyen ok miatt nem tudják biztosítani a napközbeni ellátást. A bölcsődei nevelés-gondozás a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. A bölcsődék a családi nevelés értékeit, hagyományait és szokásait tiszteletben tartva és lehetőség szerint erősítve vesz részt a gyermekek gondozásában, nevelésében.

A családban nevelkedő kisgyermek számára a családi nevelést segítve, napközbeni ellátás keretében a gyermek fizikai, és szellemi biztonságának és jóllétének megteremtésével, feltétel nélküli szeretettel és elfogadással viselkedésminták nyújtásával kívánják elősegíteni a harmonikus fejlődését.

A bölcsődés gyermekek:

- segítséget kapnak a saját családjukban történő nevelkedéshez, személyiségük kibontakoztatásához, a fejlődésüket veszélyeztető helyzet elhárításához, a társadalomba való beilleszkedéshez;
- sérülés, tartós betegség esetén a fejlődésük és személyiségük kibontakozását segítő különleges ellátásban részesülnek;
- a fejlődésükre ártalmas környezeti és társadalmi hatások, valamint az egészségükre káros szerek ellen védelemben részesülnek;
- emberi méltóságukat tiszteletben tartják, a bántalmazással, az elhanyagolással szemben védelemben részesülnek;
- a hátrányos megkülönböztetés minden formájától mentes nevelésben-gondozásban részesülnek.

A bölcsődelátogatás, a beiratkozást követő családlátogatás, a szülővel történő fokozatos beszoktatás, a szülőcsoportos beszélgetés, a nyíltnap és a napi találkozások biztosítják, hogy a szülők megismerjék a bölcsődei nevelés-gondozás elveit és gyakorlatát, a kisgyermeknevelő pedig, a szülő segítségével megismerje a gyermek egyéni igényeit, szokásait. Ezek a tapasztalatok kölcsönösen segítik a család és az intézmény közötti jó kapcsolat kialakítását és elősegítik az együttnevelés megvalósulását.

A bölcsőde – egymás kompetencia határainak kölcsönös tiszteletben tartásával – együttműködik mindazokkal, akik a családoknak nyújtott szolgáltatások és ellátások során a gyermekkel, illetve a gyermek családjával kapcsolatba kerülhetnek (család- és gyermekjóléti szolgálat és központ, védőnői szolgálat, házi gyermekorvosi szolgálat, nevelési pedagógiai szakszolgálat, óvoda, gyámhivatal).

A bölcsődei ellátás keretében az intézményi egység biztosítja a gyermekek számára:

- a szakszerű gondozást, nevelést,
- testi-lelki szükségletek kielégítését,
- a fejlődését és a szocializáció segítségét,
- napi négyeszeri étkeztetést,
- a fejlődéshez szükséges egészséges és biztonságos környezetet,
- az egészségvédelmet, egészségnevelést,
- az egyéni bánásmódot,
- a megfelelő időt a szabadban való tartózkodáshoz,
- a személyes higiéniát,
- a korcsoportnak megfelelő játékeszközöket,
- a bölcsőde orvosi ellátást,
- az óvodai életre való felkészítést,
- a felmerülő probléma esetén a segítségnyújtás lehetőségét, a szolgáltatások elérhetőségeit.

A bölcsődékben a nevelés-gondozás értékközvetítő és értékteremtő folyamat, amely a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a személyes, a szociális és a kognitív kompetenciák fejlődésének segítésére irányul. A nevelés és a gondozás elválaszthatatlan egységet alkotnak. A kisgyermeknevelő meleg, szeretetteljes odafordulással, a megfelelő környezet kialakításával, a gyermek életkori- és egyéni sajátosságait, fejlettségét, pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát, hangulatát figyelembe véve segíti a gyermek fejlődését. Az intézmény fontosnak tartja, hogy a bölcsődébe járó gyermekek mindegyike folyamatosan érezze a róla gondoskodó felnőtt elfogadását akkor is, ha lassabban fejlődik, akkor is, ha esetleg több területen jelentős eltérést mutat az átlagos fejlődéstől. Törekszik a gyermek személyi- és tárgyi környezetének állandóságára, mivel ez növeli az érzelmi biztonságot.

Hosszú évek tapasztalatai bizonyítják, hogy a gyermek ösztönzése, megnyilvánulásainak elismerő, támogató, az igényekhez igazodó segítése, az önállóság és az aktivitás tevékenységspecifikusságának, fizikai és pszichés állapottól függésének elfogadása, a gyermek felé irányuló szeretet, elfogadás és empátia fokozzák az aktivitást és az önállóság iránti vágyat. A biztonságos és tevékenységre motiváló személyi és tárgyi környezet megteremtését, a próbálkozásokhoz elegendő idő biztosítását, a gyermek meghallgatását, véleményének figyelembevételét, a kompetenciájának megfelelő mértékű döntési lehetőség biztosítását kiemelt feladatuknak tekintik.

2022. évben befejeződött a Katona József úti Bölcsőde felújítása, bővítése. 2023. február hónaptól megkezdődött az új gondozási egységben a gyermekek ellátása. 2 csoportszobával, 28 férőhellyel bővült az intézmény, már 108 gyermek ellátása biztosított a bölcsődében. Lehetőség nyílt, hogy a bölcsőde ki tudja elégíteni a jelentkezési igényeket, ne kerüljön sor elutasításra, megszűnjön a várakozási idő, a gyermekek felvétele a kért időponttól történjen meg.

2023. évben a Katona József úti Bölcsődében összesen 155 gyermek ellátásáról gondoskodtak az

Ózdi járásban. A bölcsődében a 2023. évi tényleges gondozási napok száma: 23304 gondozási nap volt, amely 52,57%-os kihasználtságot eredményezett a 108 férőhelyen.

2023. évben az Újváros téri Bölcsődében összesen 50 fő gyermek ellátásáról gondoskodtak az Ózdi járásban. A bölcsődében a 2023. évi tényleges gondozási napok száma: 6132 gondozási nap volt, amely 65,83%-os kihasználtságot eredményezett a 28 férőhelyen.

2023. évben a bölcsődék megalapították a Mosolysziget Alapítványt, mellyel céljuk, pályázati lehetőségek kihasználása, valamint a befolyt támogatásokból speciális, kisgyermekeknek szóló programok szervezése, valamint az évszaknak megfelelő dekorációk elkészítése és a kisgyermekkorú sajátosságoknak megfelelő fejlesztő játékok folyamatos frissítése.

g) drogpreevenciós szolgáltatások;

E tekintetben hatóságunk illetékességi területén is elterjedtek az alap kábítószer, marihuánás cigaretta, amfetaminok között a speed, valamint a fiatalok által előszeretettel vásárolt úgynevezett „bio” fű, továbbá felfedezhető az a tendencia, hogy a kábítószer terjesztők, valamint fogyasztók igyekeznek kibújni a törvény alól azzal, hogy újabb és újabb fajta vegyületeket használnak a „bio” fű előállításánál.

A kábítószerrel visszaélés bűncselekmények során a visszaélést elkövetők általában 18. életévüket betöltött, és 21. életévüket meg nem haladott, a bírói gyakorlatban fiatal felnőttként definiált személyek, de ezen felül sok esetben 21-30 év közötti, illetve csekély számban fiatalok személyek követik el, akik kimondottan hétvégeken baráti társaságokban, vagy szórakozóhelyeken, diszkókban fogyasztják a különféle drogokat.

Az Ózdi Rendőrkapitányság illetékességi területén elterjedtek az interneten keresztül postai úton rendelt és tiltólistán már szereplő, vagy még épp nem szereplő Herbal és biofű néven ismert szárított növényi származékok alapanyagát képező anyagok, melyeket viszont fiatalok, az internetet könnyen ismerő személyek rendelik, saját fogyasztásra kis mennyiségben. Az ilyen jellegű elkövetés megakadályozásából több eljárás is indult a Nemzeti Adó-és Vámhivatal Repülőtéri Igazgatóságának bejelentése alapján.

A fokozott ellenőrzések foganatosítása miatt javulás mutatkozik a tekintetben, hogy a kábítószer fogyasztó személyek inkább nélkülözik a drogfogyasztást a szórakozóhelyeken. A kábítószerrel visszaélést elkövető személyek közül nagyobb számban fordulnak elő férfiak, akik törvény adta jogukkal élve a visszaélést követően az elterelést választják.

A bűncselekmények dinamikáját, volumenét tekintve megállapítható, hogy a deliktum jellegénél fogva magas arányban látenciában marad, azonban a hatóság tudomására jutott cselekményekre jellemző, hogy a fiatalabb, kevesebb jövedelemmel rendelkező és/vagy társadalmilag hátrányosabb helyzetben lévő fogyasztók inkább az úgynevezett herbált, vagy bio füvet, azaz új pszichoaktív anyagot és azok variációit fogyasztják. A jövedelmesebb társadalmi csoportokhoz tartozók inkább hagyományos kábítószereket, főként speedet fogyasztanak.

Az Ózdi Rendőrkapitányság illetékességi területén található általános- és középiskolákban a DADA oktatók, valamint az iskolarendőrök látják el a prevenciós feladatokat, továbbá kábítószerügyi referensek is végeznek ilyen jellegű tevékenységeket.

Igyekeztek fokozni felderítő tevékenységük hatékonyságát, mely nagyban hozzájárul a terjesztő személyek lakókörnyezetből történő kivonásához, így közvetlenül is visszaszorítja a kábítószerrel kapcsolatos bűnözést.

h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) III. fejezete taglalja az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítési területei között az egészségügyi ellátást. Kiemelten foglalkozik az egészségügyi ellátással összefüggésben a diszkrimináció tilalmával. Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell többek között a betegségmegelőző programokban, a szűrővizsgálatokon való részvétel, a gyógyító-megelőző ellátás stb. során. Az egyenlő bánásmódhoz való jog magában foglalja különösen az azonos egészségügyi intézmények használatának, az ugyanolyan színvonalú és hatékony, illetőleg nem magasabb kockázattal járó gyógykezelésben, valamint betegségmegelőző programokban való részvétel jogát.

Az Ebktv. rendelkezése értelmében az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell a társadalombiztosítási rendszerekből finanszírozott, továbbá a szociális, illetve gyermekvédelmi pénzbeli és természetbeni, valamint személyes gondoskodást nyújtó ellátások igénylése és biztosítása, a betegségmegelőző programokban és a szűrővizsgálatokon való részvétel, a gyógyító-megelőző ellátás, a tartózkodás céljára szolgáló helyiségek használata, az ételmezesi és egyéb szükségletek kielégítése során.

Az Ebktv. III. fejezete taglalja az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítési területeit. A törvény kiemelten foglalkozik a szociális biztonsággal összefüggésben a diszkrimináció tilalmával. Az egyenlő bánásmód szociális védelemre vonatkozó szabályozásának alapjait elsősorban az Európai Unió idevonatkozó irányelvei képezik. A rendelkezés célja, hogy a kötelező szociális biztonsági rendszerek által fedezett kockázatok - pl.: betegség, anyaság, rokkantság, halál, munkanélküliség stb., – valamint a szociális biztonsági rendszereket kiegészítő szociális segélyezés keretében nyújtott ellátások igénylése és folyósítása során érvényre jusson az egyenlő bánásmód elve.

i) előnyben részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül.

3.6.2. Népkonyha

Év	Népkonyhán kiosztott ételadagok száma (db)
2019	n.a.
2020	n.a.
2021	n.a.
2022	n.a.
2023	n.a.

Forrás: Önkormányzati adat

A népkonyha jogi háttérét az Szt., valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I.7.) SzCsM rendelet (a továbbiakban: rendelet) határozta meg. Az Szt. 62. §-a értelmében valamennyi önkormányzat kötelező feladata az étkeztetés, mint alapszolgáltatás biztosítása. A rendelet szerint az étkeztetésnek két altípusa létezik, a szociális konyha és a népkonyha.

A népkonyha kiegészítő jellegű ellátás, alkalmi étkeztetési jellegét jelzi, hogy napi egyszeri, egy tál meleg ételt biztosít a rászorulóknak részére.

Ózd városban egy helyszínen üzemelt népkonyha az Apáczai Csere János Általános Iskola mellett. 2022. december 31. napjáig alapítványi formában működött, melyet a Segíts Velem Alapítvány működtetett. Az alapítvány közel 900 rászoruló részére biztosított napi egyszeri meleg ételt. 2023. január 1. napjával a Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy által fenntartott és működtetett Hegymenet Klub Térségi Szociális Intézmény folytatta a népkonyhai szolgáltatást, amely étkeztetési forma közel 1 éve már nem üzemel.

3.7. Közösségi viszonyok, helyi közelet bemutatása

a) közösségi élet szinterei, fórumai;

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2020)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
n.a.	igen	13 811	3

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Ózd Város Önkormányzata kiemelt figyelmet fordít a város és vonzáskörzetében működő társadalmi (civil) szervezetekre és egyházakra. Az elmúlt évekhez hasonlóan 2024-ben is saját költségvetésében 37,5 millió forintot különített el, mely összeg pályázatadási formában a civil társadalom megerősödését, fejlődését, a szervezetek társadalmi szerepvállalását hivatott elősegíteni (sportszervezetek 30 millió Ft, civil szervezetek 6 millió Ft, egyházak 1,5 millió Ft). Célja továbbá az Önkormányzat és a civil társadalom közötti partneri viszony és munkamegosztás előmozdítása az önkormányzati feladatok hatékonyabb ellátása érdekében.

Az ózdi civil társadalom egy része jogi személyiséggel rendelkező egyesületi, alapítványi formában, míg kisebbik hányada társadalmi szerveződés (klub, kör, szakkör) formában – esetleg valamely nagyobb intézményhez kötötten (pl. ÓMÉK - Ózdi Városi Művelődési Központ „Olvasó”) működik.

Ózd Város Önkormányzata a sportszervezeteket a fenti direkt anyagi támogatáson túl kedvezményes létesítmény használatával (Ózdi Városi Stadion, Ózdi Városi Thermárium és Tanuszoda, Marosi István Városi Sportszarnok) is támogatja. A város igen gazdag sportélettel büszkélkedhet, több mint húsz az aktív, versenyztetéssel is foglalkozó egyesületek száma. Minden évben közel 70 szervezet nyújt be pályázatot és valósít meg valamilyen programot, rendezvényt, illetve használja fel a támogatást saját működéséhez. A szervezetek között megtalálhatók érdekvédelmi, ifjúsági, nyugdíjas, kulturális, területi, hobbi és egyéb csoportok is, akik rendszeres résztvevői a városi kulturális rendezvényeknek, sportprogramoknak, szabadidős tevékenységekkel bekapcsolódnak az iskolai, óvodai életbe stb.

b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások;

A város a területi, földrajzi helyzetének köszönhetően olyan szerkezetű, hogy egyes peremkerületeiben igen magas a hátrányos helyzetű, esetenként mélyszegénységben élő roma és nem roma lakosok aránya. Ózd Város Önkormányzata az Ózdi Roma Nemzetiségi Önkormányzattal és a foglalkoztatott roma referenssel karöltve kiemelt figyelmet fordít ezekre a területekre. Nagyon jó és aktív az önkormányzat, a rendőrkapitányság, a városi rendészet és a polgárőrség közötti együttműködés, melynek hatása és eredménye a közösségi programok biztosításában is megmutatkozik.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai;

A civil szervezetek esetenként diákokkal, az önkormányzattal és vállalkozókkal összefogva rendszeresen szerveznek faültetési, szemétszedési és közösségi terek rendbetételére irányuló programokat és akciókat. A helyi közösségi életben igen jelentős azon megmozdulások, rendezvények, bálók száma, melyek egyes köznevelési intézmények, vagy hátrányos helyzetű, betegségben szenvedő személyek megsegítésére jönnek létre. A város kiemelten figyel az iskolai közösségi szolgálat megszervezésének támogatására. Intézményei, rendezvényei rendszeresen teret adnak arra, hogy a diákok a közösségi szolgálataikat teljesíthessék.

d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei;

Ózdon két jelentősebb nemzetiség található meg, melyeknek kultúrájával, érdekképviselésével a helyi nemzetiségi önkormányzat is foglalkozik. Ezek az Ózdi Német Nemzetiségi Önkormányzat és az Ózdi Roma Nemzetiségi Önkormányzat. A város nemzetiségi összetételét illetően a roma önkormányzat a nagyobb és a jelentősebb. Mindkét nemzetiségi önkormányzat szervez kisebb nagyobb rendszerességgel kulturális és sportprogramokat, táboroztatásokat. Az Ózdi Roma Nemzetiségi Önkormányzat ezen túlmenően aktívan részt vesz a közfoglalkoztatási programok

felügyeletében, koordinálásában és egyes szegregált területeket érintő felzárkóztató pályázati programok irányításának segítésében.

e) helyi lakossági önszerveződések

A civil szervezetek – elsősorban egyesületek és alapítványok – a helyi közösségi élet szinte valamennyi területén megjelennek, amelyek egy része önállóan, egy része pedig az önkormányzattal karöltve valósít meg programokat, rendezvényeket. A szervezetek részére ingyenes, vagy kedvezményes gyakorlási, megjelenési lehetőséget biztosít a város. Az önkormányzat működteti a Civil Ház nevű intézményi egységét, mely több szervezet székhelye, vagy telephelye is egyben. Igen gazdag múltra tekint vissza az önkormányzati kulturális egységek és a városi civil szervezetek együttműködése is, mely számos területen megmutatkozik. Több aktív kulturális csoport/szerveződés működik a Városi Művelődési Központ – Olvasó égisze alatt, melyeknek teret, helyszínt és esetenként pénzügyi háttérrel nyújt.

3.8. A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Ózd Város Önkormányzata és az Ózdi Roma Nemzetiségi Önkormányzat közötti együttműködést, partnerségi kapcsolatot a Képviselő-testület 215/2014. (XII.19.) határozata hagyta jóvá.

Az együttműködés kiterjed a társadalmi felzárkózás, a szociális, ifjúsági, kulturális igazgatás és a közfoglalkoztatás területén, valamint településüzemeltetési és településrendezési feladatok együttes ellátására is.

A partnerség fontos eleme az esélyegyenlőség biztosítása a mélyszegénységben élők és a roma nemzetiségű ózdi családok számára.

Ózd Város Önkormányzata és az Ózdi Roma Nemzetiségi Önkormányzat közötti munkát 2015. óta roma referens is segíti.

A helyi nemzetiségi önkormányzat kötelező és önként vállalt feladatait a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 115-116. §-ai rögzítik.

A helyi nemzetiségi önkormányzat kötelező közfeladata többek közt a képviselt közösség érdekképviseletével, esélyegyenlőségének megteremtésével kapcsolatos feladatok ellátása, különös tekintettel a helyi önkormányzatnak a nemzetiségek jogainak érvényesítésével kapcsolatos feladataira.

A helyi nemzetiségi önkormányzat önként vállalt feladatot láthat el különösen a nemzetiségi oktatási és kulturális önigazgatással összefüggő ügyekben, a társadalmi felzárkózás, a szociális, ifjúsági, kulturális igazgatás és a közfoglalkoztatás területén, valamint településüzemeltetési és településrendezési feladatok körében.

A nemzetiségi önkormányzat együttműködését az állami és a helyi önkormányzati szervekkel a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 79-86. §-ai rögzíti.

A helyi önkormányzat a helyi nemzetiségi önkormányzat részére - annak székhelyén - biztosítja az önkormányzati működés személyi és tárgyi feltételeit, továbbá gondoskodik a működéssel kapcsolatos végrehajtási feladatok ellátásáról.

3.9. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Mélyszegénységben élő lakosság nagy száma	Szegregáció mérséklése
Alacsony iskolázottság	Felnőttképzések megszervezése, felzárkóztató programok
Munkahelyek hiánya	Munkahelyteremtés, közfoglalkoztatás bővítése
Alacsony foglalkoztatottság	Képzések, átképzések szervezése, támogatások
Ellátatlan lakosság nagy száma	Szociális támogatások bővítése, az egészségügyi szolgáltatásokhoz való kedvezményes hozzáférés javítása
Rossz lakhatási körülmények	Szociális bérlakások igénybevételi lehetőségeinek bővítése
Átlagon aluli egészségi állapot	Prevenció, szűrővizsgálatok kiterjesztése
Eladósodottság	Munkalehetőségek, közfoglalkoztatás bővítése, uzsorakamat visszaszorítása

A fent beazonosított problémák és fejlesztési lehetőségek 2024. évben is fennállnak, aktuálisak

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

Óvodai, iskola ellátáshoz kötődő általános jellemzők, paraméterek Ózdon

Óvodák

Ózd város közigazgatási területén önkormányzati fenntartásban és működtetésében 1 összevont óvodai intézmény biztosítja az óvodáskorúak nevelését

A 12 önkormányzati fenntartású tagóvodában összesen 1120 férőhely biztosítja a feladatellátást, mely területileg a teljes várost lefedi. (2024. október 1.)

Ózd Város Önkormányzata a 2018/2019-es nevelési évtől kezdődően 1 tagóvodáját átadta az egyháznak, így a volt Alkotmány Úti Tagóvoda 2018. szeptember 1-től a II. János Pál Katolikus Általános Iskola és Óvoda Néri Szent Fülöp Tagóvodájaként, az Egri Főegyházmegeye fenntartásában és működtetésében kezdte meg a nevelési évet. Az egyházi fenntartású óvoda a 2024/2025-ös nevelési évtől kezdődően új helyre, a fenntartó által épített új óvodába költözött.

A fenntartói/működtetői szerkezetet az alábbi táblázat tartalmazza:

	INTÉZMÉNY NEVE	CÍME	FENNTARTÓ/MŰKÖDTETŐ	
ÓVODÁK	1	Ózdi Városi Óvodák - székhely	3600 Ózd, Katona József út 7.	Ózd Város Önkormányzata
	2	Ózdi Városi Óvodák Árpád Vezér Úti Tagóvodája	3600 Ózd, Árpád Vezér út 33.	Ózd Város Önkormányzata
	3	Ózdi Városi Óvodák Bánszállási Tagóvodája	3600 Ózd, Bánszállás telep 30.	Ózd Város Önkormányzata
	4	Ózdi Városi Óvodák Csépanyi Tagóvodája	3661 Ózd, Csépany út 214.	Ózd Város Önkormányzata
	5	Ózdi Városi Óvodák Damjanich Úti Tagóvodája	3600 Ózd, Damjanich út 3.	Ózd Város Önkormányzata
	6	Ózdi Városi Óvodák Mogyorósvölgyi Tagóvodája	3600 Ózd, Mogyorósvölgy 2/A.	Ózd Város Önkormányzata
	7	Ózdi Városi Óvodák Nemzetőr Úti Tagóvodája	3600 Ózd, Nemzetőr út 18.	Ózd Város Önkormányzata
	8	Ózdi Városi Óvodák Petőfi Úti Tagóvodája	3600 Ózd, Petőfi Sándor út 26-28.	Ózd Város Önkormányzata
	9	Ózdi Városi Óvodák Somsályi Tagóvodája	3600 Ózd, Somsály út 15.	Ózd Város Önkormányzata
	10	Ózdi Városi Óvodák Tétény Úti Tagóvodája	3600 Ózd, Tétény út 1.	Ózd Város Önkormányzata
	11	Ózdi Városi Óvodák Újváros Téri Tagóvodája	3600 Ózd, Újváros tér 2.	Ózd Város Önkormányzata
	12	Ózdi Városi Óvodák Virág Úti Tagóvodája	3600 Ózd, Virág út 27.	Ózd Város Önkormányzata

	13	II. János Pál Katolikus Általános Iskola és Óvoda Néri Szent Fülöp Tagóvodája	3600 Ózd, Kazinczy út 2.	Egri Főegyházmegye
--	----	---	-----------------------------	--------------------

Általános iskolák

Ózd város közigazgatási területén 1 egyházi fenntartású, 8 állami fenntartású általános iskola működik. Működtetőjük az Egri Főegyházmegye, illetve a Kazincbarcikai Tankerületi Központ, az alábbi táblázat szerint:

		INTÉZMÉNY NEVE	CÍME	FENNTARTÓ/MŰKÖDTETŐ
ÁLTALÁNOS ISKOLÁK	1	Ózdi Apáczai Csere János Általános Iskola	3600 Ózd, Kőolja út 149.	Kazincbarcikai Tankerületi Központ
	2	Ózdi Árpád Vezér Általános Iskola	3600 Ózd, Árpád vezér út 13.	Kazincbarcikai Tankerületi Központ
	3	Bolyky Tamás Általános Iskola	3600 Ózd, Bolyky Tamás út 42.	Kazincbarcikai Tankerületi Központ
	4	Csépányi Általános Iskola	3661 Ózd, Csépányi út 117.	Kazincbarcikai Tankerületi Központ
	5	Ózdi Petőfi Sándor Általános Iskola	3600 Ózd, Petőfi út 18- 20.	Kazincbarcikai Tankerületi Központ
	6	Sajóvárkonyi Általános Iskola	3600 Ózd, Mekksey István út 205.	Kazincbarcikai Tankerületi Központ
	7	Újváros Téri Általános Iskola	3600 Ózd, Újváros tér 1.	Kazincbarcikai Tankerületi Központ
	8	Vasvár Úti Általános Iskola	3600 Ózd, Vasvár út 37/A.	Kazincbarcikai Tankerületi Központ
	9	II. János Pál Katolikus Általános Iskola és Óvoda	3600 Ózd, Bem út 8- 12.	Egri Főegyházmegye

Ózd város közigazgatási területén az általános iskolás korú gyermekek oktatásához kapcsolódóan működik egy zeneiskola – 2018. szeptember 1-től önálló intézményként –, egy összetett gyógypedagógiai intézmény, valamint egy pedagógiai szakszolgálat is, melyek fenntartói és működtető szerkezetét a következő táblázat tartalmazza:

		INTÉZMÉNY NEVE	CÍME	FENNTARTÓ/MŰKÖDTE TŐ
	1	Csillagfürt EGYMI	3600 Ózd, 48-as út 26.	Kazincbarcikai Tankerületi Központ
	2	Ózdi Erkel Ferenc Alapfokú Művészeti Iskola	3600 Ózd, Gyár út 2.	Kazincbarcikai Tankerületi Központ
	3	Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Ózdi Tagintézménye	3600 Ózd, Alkotmány út 1/B.	Miskolci Tankerületi Központ

A Kazincbarcikai Tankerületi Központ fenntartásában működő **Csillagfürt EGYMI**-hez tartozik az Ózd, Putnok, Kazincbarcika és Edelény járások utazó-gyógypedagógiai ellátása. Az intézmény nevelési programjának megtervezésénél, a fejlesztési területek feladatainak meghatározásánál messzemenően figyelembe veszik tanítványaik sajátos helyzetét, nevezetesen azt, hogy tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott, súlyosan halmozottan fogyatékos gyermekek, valamint egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek.

A több éve már önállóan működő **Ózdi Erkel Ferenc Alapfokú Művészeti Iskolában** az alábbi szakok képzésével foglalkoznak: zongora, fuvola, furulya szintetizátor, hegedű, gitár, ütő és magánének, valamint társastánc, néptánc, képzőművészet és színjátszó. A székhelyintézményen túl a 2024/2025-ös tanévben 13 iskolában (köztük 3 Ózd térségi településen) is tartanak kihelyezett képzéseket.

A **B-A-Z. Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Ózdi Tagintézménye** 1985. november 1-jén kezdte meg működését, mint Körzeti Nevelési Tanácsadó. A tagintézmény az Ózdi Járáshoz tartozó településeken élő, illetve nevelési-oktatási intézményeibe járó gyermekeknek/tanulóknak biztosít szükség szerint vizsgálatot, szűrést, terápiát, tanácsadást. A 0-18 éves korosztály számára, a köznevelési törvényben megfogalmazott tíz pedagógiai szakszolgálati feladat közül, az alábbi területeken nyújtanak segítséget: gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, oktatás és gondozás, szakértői bizottsági tevékenység, nevelési tanácsadás, logopédiai ellátás, gyógytestnevelés, kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozása.

Középfokú képzés

Az ózdi középiskolák megváltozott névvel, de változatlan számban és szerkezetben kezdték meg a 2024/2025-ös tanévet. A középiskolák fenntartói és működtető szerkezetét a következő táblázat tartalmazza:

		INTÉZMÉNY NEVE	CÍME	FENNTARTÓ/MŰKÖDTETŐ
KÖZÉPISKOLÁK	1	Ózdi József Attila Gimnázium és Kollégium	3600 Ózd, Bem út 14.	Kazincbarcikai Tankerületi Központ
	2	Ózdi SzC Bródy Imre Technikum	3600 Ózd, Petőfi út 20.	Innovációs és Technológiai Minisztérium (Ózdi SzC)
	3	Ózdi SzC Gábor Áron Technikum és Szakképző Iskola	3600 Ózd, Bolyki főút 2.	Innovációs és Technológiai Minisztérium (Ózdi SzC)
	4	Széchenyi István Katolikus Technikum és Gimnázium	3600 Ózd, 48-as út 6.	Egri Főegyházmegye

Az **Ózdi József Attila Gimnázium és Kollégiumban** emelt szintű műszaki-informatika osztályba, emelt szintű biológia-kémia osztályba, emelt szintű nyelvi osztályba, emelt szintű humán osztályba, katonai gimnáziumi osztályba, valamint emelt szintű testnevelés osztályba járhatnak a tanulók.

Az **Ózdi SzC Gábor Áron Technikum és Szakképző Iskolában** elérhető szakmák az alábbiak: asztalos, cukrász, gépgyártás-technológiai technikus, gépi és CNC forgácsoló, hegesztő, kereskedelmi értékesítő, kőműves, panziós-fogadós, pincér – vendégtéri szakember, szakács, vendégtéri szaktechnikus és villanszerelő.

Az **Ózdi SZC Bródy Imre Technikum** képzési kínálatában az elektronikai technikus, az informatikai rendszer- és alkalmazás-üzemeltető technikus, valamint a csecsemő- és gyermekápoló képzés található meg.

A **Széchenyi István Katolikus Technikum és Gimnázium** a gimnáziumi képzés mellett az alábbi szakmák elérését kínálja: szoftverfejlesztő- és tesztelő, logisztikai technikus, pénzügyi-számviteli ügyintéző és vállalkozási-ügyviteli ügyintéző.

Felsőfokú képzés

2017. szeptember 1-től Ózd Város Önkormányzata és a Miskolci Egyetem együttműködésének köszönhetően nappali tagozatos formában **anyagmérnök alapszak** és **szociális munka alapszak** volt elérhető a Miskolci Egyetem Ózdi Kihelyezett Tagozatán. 2018. szeptember 1-től a képzési paletta **mérnök-informatikus alapszakkal** bővült, mely levelező formában indult el. A felsőfokú képzés hozzájárul az értelmiségi fiatalok városban tartásához, valamint a felsőfokú munkaerőhiány csökkentéséhez. A képzések államilag finanszírozott formában is indulnak, így a hátrányos helyzetű fiatalok számára is könnyebben elérhető. Sajnos a 2024/2025-ös tanévben az egyetem, a jelentkezők kevés száma miatt, nem indított új évfolyamot.

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

4.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	15 860	17 063	32 923	48,17%	51,83%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			1 091	3,31%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	2 880	2 717	5 597	8,75%	8,25%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	604	571	1 175	1,83%	1,73%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A táblázat alapján az állandó népesség mintegy 24 %-át teszi ki a 0-17 év közötti gyerekek száma. Ez az adat korrelál azzal a ténnyel, hogy Ózd lakossága is egy elöregedő társadalom képét mutatja. A 0-2 évesek népességszáma az állandó népesség 3,3 %-át jelenti, az éves adatokat összevetve egy egyre fogyó népességszámot sejtet, a népesség 3,6 %-a a 15-17 évesek aránya, ez pedig arra engedhet következtetni, hogy sokan elhagyják a települést a továbbtanulás kedvéért – felveti a kérdést, hogy a lakóhelyet a továbbtanulás miatt elhagyó lakosok hány százaléka tér vissza majd Ózdra. A nemek arányában apróbb eltérést észlelhetünk a 0-14 éves gyerekek és az állandó népesség között: míg a városi lakosság szintjén a nők aránya magasabb, addig ezen korcsoport esetében a fiúk aránya magasabb. A település jövőjének, ill. az esélyegyenlőség szempontjából kedvező lenne a gyermekek számának növekedése.

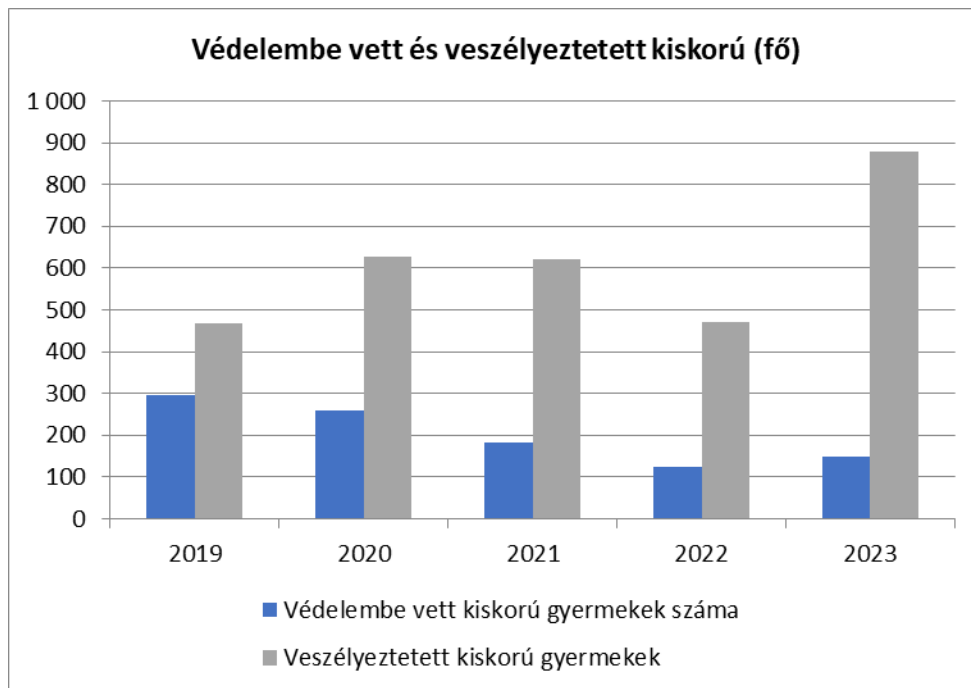
a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossgal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete;

A veszélyeztetett és a védelembe vett kiskorúak számát az Ózdi Járási Hivatal Gyámhivatala, ill., az ÓTSZEGYII Család- és Gyermekejóléti Központ tartja nyilván. Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a gyámhatóság a gyermeket védelembe veszi.

A gyámhatóság - a család és gyermekejóléti központ javaslatának figyelembevételével - védelembe veheti, továbbá a szabálysértési hatóság értesítése alapján a szabálysértési tényállást megvalósító gyermeket és a szabálysértést elkövetett fiatalokot, a nyomozó hatóság nyomozást megtagadó határozata alapján a tizennegyedik életévét be nem töltött gyermeket, valamint a rendőrség, az ügyészség, illetve a bíróság jelzése alapján a bűncselekmény elkövetésével gyanúsított, vádolt fiatalokot. A veszélyeztetett gyermek definíciója alatt olyan - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapotot ért a rendelet, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek		
Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	Fő	Fő
2019	297	466
2020	260	627
2021	183	620
2022	125	470
2023	147	879

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A táblázatból megállapítható, hogy a 2019-2023. években a védelembe vett kiskorú gyermekek száma folyamatosan csökken. A 2019. évben védelembe vett gyermekek száma közel 50 %-kal csökkent 2023. évre.

A táblázatból megállapítható továbbá, hogy a veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma 2019. évről 2020. évre közel 35 %-kal emelkedett, majd 2020. évtől 2022. évig folyamatos csökkenés figyelhető meg. A veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma 2022. évről 2023. évre drasztikusan megemelkedett, ezen időszakban közel 90 %-os emelkedés figyelhető meg.

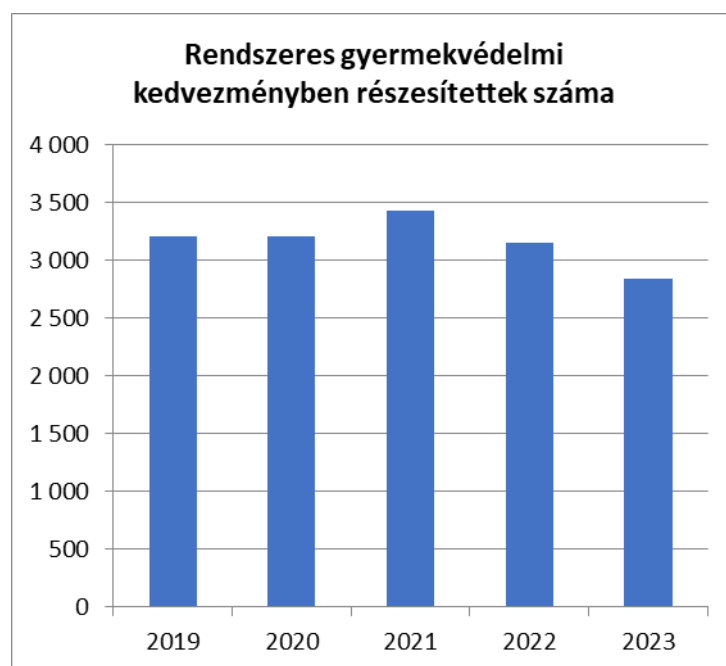
A védelembe vétel, veszélyeztetettség több okból kifolyólag fennállhat. Legfőképpen anyagi okok játszanak ebben szerepet, az érintettek környezetében jellemző a munkanélküliség, a megélhetési problémák, az elégtelen lakáskörülmények is éppúgy, mint az alkoholizmus, a mentális-lelki zavarok, az alacsony iskolázottság, az egészségügyi problémák. Veszélyeztető tényező a testi, lelki elhanyagolás, bántalmazás is. Gyakoriak az iskolai igazolatlan hiányzások, a gyermek tankötelezettségének megszűnése után (a gyermek annak a tanévnek a végéig tanköteles, amelyben a 16. életévét betölti) a védelembevétel fenntartása okafogyottá válhat.

Jelentős a kiskorúként elkövetett szabálysértések száma is, melyekről a Család- és Gyermejkölési Központba érkezik jelzés. A védelembe vétel megszüntetésére akkor kerülhet sor, ha a családgondozás eredményes, de általános tapasztalat a Család- és Gyermekevédelmi Szolgálat munkatársainak körében, hogy a védelembe vétel, ill. a veszélyeztetettség állapota generációról generációra öröklődik, tartós eredményt csak nagyon kivételes esetben lehet elérni.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2019	3 204
2020	3 208
2021	3 427
2022	3 156
2023	2 844

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A táblázatból megállapítható, hogy 2019. évtől 2021. évig a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma folyamatosan emelkedik, majd 2021. évtől 2023. évig folyamatos csökkenés figyelhető meg.

A csökkenő igénylés oka az évenkénti minimálbér, garantált bérminimum folyamatos emelkedése, valamint a gyermekek otthongondozási díja, amely évről évre szintén folyamatosan emelkedik, így a család egy főre jutó jövedelme meghaladta a jogszabályban előírt értékhatárt.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény a család egy főre eső jövedelme arányában kerül megállapításra. A kedvezményre való jogosultságot a települési önkormányzat jegyzője határozattal állapítja meg 1 éves időtartamra. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény 100%-ban központilag finanszírozott ellátás.

A köznyelvben a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény fogalma sokszor összekapcsolódik a roma családokkal, de a szociális rászorultság a nem roma családok egyre nagyobb számára is jellemző és leginkább a foglalkoztatás hiányára vezethető vissza.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 19. § (2) bekezdésének jelenleg hatályos rendelkezése alapján a gyámhatóság megállapítja a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát, amennyiben a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg

- a) a szociális vetítési alap összegének a 245%-át (jelenleg: 69.825 Ft), ha
 - aa) a gyermeket egyedülálló szülő vagy más törvényes képviselő gondozza,
 - ab) a gyermek tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos vagy
 - ac) a nagykorúvá vált gyermek megfelel a 20. § (2) bekezdésében foglalt feltételeknek;
- b) a szociális vetítési alap összegének 225%-át (jelenleg 64.125 Ft) az a) pont alá nem tartozó esetben,

feltéve, hogy a vagyoni helyzet vizsgálata során az egy főre jutó vagyon értéke nem haladja meg külön-külön (570.000 Ft) vagy együttesen (1.995.000 Ft) meghatározott értéket.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény célja a szociális alapon rászoruló kiskorúak, vagy közoktatási intézményben tanuló nagykorúak anyagi támogatása.

A Gyvt. 19. § (1) bekezdése értelmében a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult

- a) a 21/B. §-ban meghatározott ingyenes vagy kedvezményes intézményi gyermekétkeztetésnek és – ha megfelel a 21/C. §-ban foglalt feltételeknek – a szünidei gyermekétkeztetésnek,
- b) a 20/A. §-ban meghatározott pénzbeli támogatásnak,
- c) az e törvényben és más jogszabályban meghatározott egyéb kedvezményeknek az igénybevételére.

A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet megállapításának feltételei:

- a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
- a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

•
Amennyiben a fenti feltételek közül csak 1 feltétel teljesül, a gyermek hátrányos helyzetre jogosult.
Amennyiben a fenti feltételek közül legalább 2 feltétel teljesül a gyermek halmozottan hátrányos helyzetre jogosult.

A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek legnagyobb arányban a szegregátumokból kerülnek ki.

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet megállapítása az esetek többségében a rendszeres gyermekvédelmi kedvezménnyel egyidejűleg ugyanazon időtartamra kerül megállapításra.

A szülőnek vagy gondviselőnek a kérelem rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylését követően is van lehetősége utólagosan igényelni a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzet megállapítását, amennyiben a megszabott feltételek teljesülnek, ebben az esetben hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet igénylésének napjától kerül megállapításra a jogosultság a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény lejáratáig. Ebben az esetben nem egy teljes évre került megállapításra a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzet.

A Gyvt. 20. § (2) bekezdésében foglaltak alapján az egyéb jogosultsági feltételek fennállása esetén nagykorúvá válása után is jogosult a gyermek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre, ha

- a) nappali oktatás munkarendje szerint tanulmányokat folytat és 23. életévét még nem töltötte be, vagy
- b) felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanul és a 25. életévét még nem töltötte be, és a nagykorúvá válását megelőző második hónap első napja, valamint a nagykorúvá válását megelőző nap közötti időszakban legalább egy napig rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre volt jogosult.

Amennyiben a fiatal felnőtt nem volt rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult a vizsgált időszakban saját jogán nem jogosult a kedvezmény igénylésére.

A Gyvt. alapján a tárgy év augusztus 1. és november 1. napján rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők attól függően, hogy alapösszegű ellátásban (csak rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben), ez esetben gyermekeként 6.000 Ft, vagy emelt összegű ellátásban (hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetre is jogosult), ez esetben gyermekeként 6.500 Ft pénzbeli támogatás kerül részükre folyósításra.

c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete;

Ózd Város Önkormányzata Képviselő-testületének 4/2015. (II.20.) számú rendelete (a továbbiakban: Rendelet) rendelkezik a pénzbeli és természetben nyújtott települési támogatásokról.

A Rendelet tartalmaz olyan támogatási formákat, amelyeket gyermek jogán lehet igényelni.

A jelenleg hatályos Rendelet 7. § (2) bekezdése alapján évente 10.000,-Ft-ig terjedő települési támogatásra jogosult az a család, amelyben a kiskorú részére két hétnél nem régebben kiadott vagy elektronikusan felírt recept alapján gyógyszer kiváltása vált szükségessé és a családban az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a szociális vetítési alap összegének 160%-át.

Ezen támogatási forma 2019. évben 103 esetben 98 fő részére, 2020. évben 84 esetben 79 fő részére, 2021. évben 41 esetben 41 fő részére, 2022. évben 37 esetben 36 fő részére, 2023. évben 29 esetben 28 fő részére került megállapításra. (Korábban a támogatás családonként 7.000 Ft-ig volt megállapítható és az egy főre jutó jövedelem nem haladhatta meg az öregségi nyugdíj - 2023. január 1. napjától a szociális vetítési alap - mindenkori legkisebb összegének 150 %-át.)

A Rendelet 7. § (4) bekezdése alapján évente gyermekenként 20.000,-Ft-ig terjedő települési támogatásra jogosult az a család, amelyben a kiskorú részére szemüveg kiváltása vált szükségessé és a családban az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a szociális vetítési alap 180 %-át.

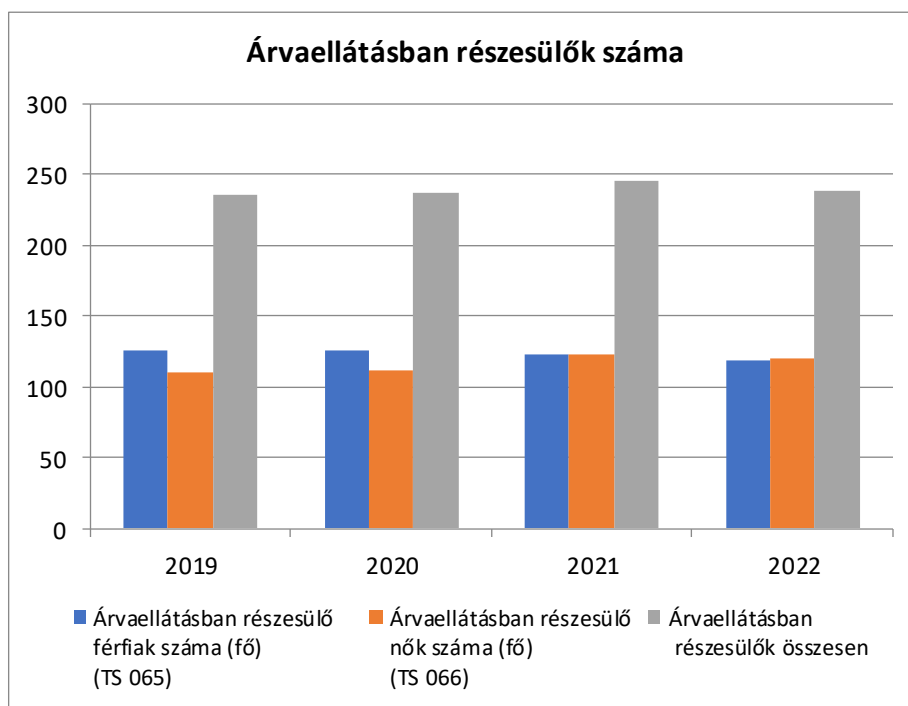
Ezen támogatási forma 2019. évben 24 esetben 24 fő részére, 2020. évben 14 esetben 14 fő részére, 2021. évben 11 esetben 11 fő részére, 2022. évben 6 esetben 6 fő részére, 2023. évben 6 esetben 5 fő részére került megállapításra. (Korábban a támogatás évente gyermekenként 10.000 Ft-ig volt megállapítható és az egy főre jutó jövedelem nem haladhatta meg az öregségi nyugdíj - 2023. január 1. napjától a szociális vetítési alap - mindenkori legkisebb összegének 150 %-át.)

A minimálbér, a garantált bérminimum, valamint a nyugdíjak emelkedésével az utóbbi években a lakosság kevesebb hányada tudta igénybe venni a települési, illetve a rendkívüli települési támogatásokat. A jövedelmek emelkedése mellett nagymértékben emelkedtek a gyógyszerárak, az útiköltség árak, a temetkezés költsége, a kiskorúak részére szemüvegek költsége, így akik ténylegesen rászorulóknak, a fent leírt Rendeletben meghatározott értékhatár miatt már nem tudták igénybe venni a támogatásokat.

Mindezekre tekintettel szükségessé vált a támogatások mértékének és értékhatárának emelése, amelyre 2024. év első felében került sor.

4.1.3. számú táblázat – Árvaellátás			
Év	Árvaellátásban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaellátásban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaellátásban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2019	125	110	235
2020	125	112	237
2021	123	123	246
2022	119	120	239
2023	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A táblázatból megfigyelhető, hogy az árvaellátásban részesülők száma 2019. évtől 2021. évig folyamatosan emelkedett, majd 2021. évről 2022. évre csökkenés mutatkozik. Megfigyelhető továbbá, hogy az árvaellátásban részesülők számában a férfiak aránya 2019. és 2020. évben magasabb volt a nőkénel, ezt követően 2021. évben megegyezett, 2022. évben az arány megfordult és a nők száma magasabb volt, mint a férfiaké.

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) 4. § (1) bekezdés f) pontja alján árvaellátás: az elhunyt nyugdíjas, illetve nyugdíjban nem részesülő, de nyugdíjjogosultságot szerzett elhunyt személy gyermekének, örökbe fogadott gyermekének, meghatározott feltételek esetén nevelt gyermekének, testvérének, unokájának járó ellátás.

A nyugdíjszolgáltatások között a társadalombiztosítási nyugdíjrendszer keretében járó hozzátartozói nyugellátások közé tartozó ellátási forma az árvaellátás, a jogosultság további feltételeit, az ellátás összegének pontosítását a 2. Cím 54-56. §-a tartalmazza:

A Tny. 54. § (1) bekezdése alapján árvaellátásra az a gyermek jogosult - ideértve a házasságban vagy az élettársi közösségben együtt élők egy háztartásban közösen nevelt gyermeket is -, akinek szülője megfelel a 46. §-ban az elhunyt házastársra meghatározott feltételeknek.

A Tny. 54. § (2) bekezdése alapján az örökbe fogadott gyermeknek vér szerinti szülője jogán árvaellátás nem jár, kivéve, ha a gyermeket a vér szerinti szülő házastársa fogadta örökbe.

A Tny. 54. § (3) bekezdése szerint árvaellátás jár a testvérnek és az unokának (ideértve a dédunokát és ükunokát is) is, ha őt az elhunyt saját háztartásában eltartotta, és a gyermeknek tartásra köteles és képes hozzátartozója nincs.

A Tny. 55. § (1) bekezdése értelmében az árvaellátás - a jogosultsági feltételek megléte esetén - legkorábban az 54. §-ban említett személy halála napjától kezdődően a gyermek 16. életévének betöltése napjáig jár. Ha a gyermek nappali rendszerű oktatás keretében iskolában, szakképző intézményben vagy felsőoktatási intézményben nappali képzésben vesz részt, az árvaellátás a tanulmányok tartamára, de legfeljebb a huszonötödik életév betöltéséig jár. Ha a jogosultság megszűnése előtt a gyermek megváltozott munkaképességűvé válik, ennek tartamára az árvaellátás életkorra tekintet nélkül megilleti.

A Tny. 55. § (2) bekezdése alapján nem érinti az árvaellátásra jogosultságot, ha a gyermek vagy életben maradt szülője házasságot köt, vagy örökbe fogadják.

A Tny. 55. § (3) bekezdése szerint iskolai tanulmányok címén azt a gyermeket is megilleti az árvaellátás, aki:

- a) betegsége, testi vagy értelmi fogyatékosága, várandóssága, gyermekszülés vagy háromévesnél fiatalabb gyermekének gondozása miatt a tanulmányait egyéni munkarenddel, illetve egyéni tanulmányi renddel rendelkező tanulóként végzi,
- b) huszonöt évesnél fiatalabb, és felnőttképzésben vesz részt, feltéve, hogy a felnőttképzés nem távoktatási formában folyik, és a képzés heti átlagos óraszámát eléri a hét órát.

A Tny. 55. § (4) bekezdés alapján iskolai tanulmányok címén az árvaellátás a tanulmányok befejezése hónapjának végéig, a nyári tanulmányi szünet tartamára is jár. Magyarországon tanuló árva esetén a köznevelés információs rendszerének, a szakképzés információs rendszerének, a felsőoktatási információs rendszernek és a felnőttképzés adatszolgáltatási rendszerének működtetője a tanulói jogviszony, a hallgatói jogviszony, illetve a felnőttképzési jogviszony létesítését, fennállását és a tanulmányok befejezésének várható idejét a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv megkeresésére, a tanulói jogviszony, a hallgatói jogviszony, illetve a felnőttképzési jogviszony szünetelését, megszűnését - a tanuló, a képzésben részt vevő személy, illetve a hallgató nevének, társadalombiztosítási azonosító jelének és a szünetelés, megszűnés időpontjának közlésével - hivatalból igazolja.

A Tny. 55. § (5) bekezdése értelmében az árvaellátásra való jogosultságot nem érinti, ha a tanulói jogviszony, a hallgatói jogviszony, illetve a felnőttképzési jogviszony a tanuló, a hallgató, illetve a képzésben részt vevő személy betegsége vagy szünete miatt szünetel.

Az ellátás összege a Tny. 56. § (1) bekezdése alapján az árvaellátás gyermekenként annak a nyugdíjnak a harminc százaléka, ami az elhunytat öregségi nyugdíjként halála időpontjában megillette, vagy megillette volna.

A Tny. 56. § (2) bekezdése értelmében az (1) bekezdésben meghatározott nyugdíj hatvan százaléka jár árvaellátásként annak a gyermeknek,

- a) akinek mindkét szülője elhunyt,
- b) akinek életben lévő szülője megváltozott munkaképességű.

A Tny. 56. § (3) bekezdése szerint, ha a gyermek mindkét szülője után jogosult az árvaellátásra, azt az árvaellátást kell folyósítani, amelynek összege számára előnyösebb.

d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői

Az ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésről, ill. a szünidei gyermekétkeztetésről a Gyvt. 21/B. és 21/C. pontja, valamint a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról szóló 328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet, ill., Ózd Város Önkormányzata Képviselő-testületének a gyermekétkeztetési és egyéb étkezési térítési díjak megállapításáról szóló 7/2014. (VII.18.) rendelete szól.

Ezek alapján gyermekétkeztetés: ha a szülő (törvényes képviselő) eltérően nem rendelkezik, Ózd Város Önkormányzata az óvodában és az iskolában a gyermekek és a tanulók számára az óvodai nevelési napokon, illetve az iskolai tanítási napokon biztosítja a déli meleg főétkezést és két további étkezést. Iskolai étkeztetésben részesülhet az a tanuló is, aki a napközit nem veszi igénybe. Az étkezések közül az ebéd külön is igényelhető.

Az ingyenes és kedvezményes intézményi gyermekétkeztetés a Gyvt. 21/B. § (1) bekezdése alapján az intézményi gyermekétkeztetést ingyenesen kell biztosítani

- a) a bölcsődében, mini bölcsődében nyújtott bölcsődei ellátásban vagy óvodai nevelésben részesülő gyermek számára, ha
 - aa) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül,
 - ab) tartósan beteg vagy fogyatékos, vagy olyan családban él, amelyben tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek,
 - ac) olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek,
 - ad) olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval és társadalombiztosítási járulékkal csökkentett összegének 130%-át vagy
 - ae) nevelésbe vették;
- b) az 1–8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha
 - ba) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, vagy
 - bb) nevelésbe vették;
- c) azon a) és b) pont szerinti életkorú, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek számára, akit fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást nyújtó, az Szt. hatálya alá tartozó fogyatékosok nappali intézményében helyeztek el;
- d) az 1–8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha
 - da) nevelésbe vették, vagy
 - db) utógondozói ellátásban részesül.

A Gyvt. 21/B. § (2) bekezdése alapján az intézményi gyermekétkeztetést az intézményi térítési díj 50%-os normatív kedvezményével kell biztosítani:

- a) az 1–8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül;
- b) az 1–8. és az azon felüli évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek, feltéve, hogy az (1) bekezdés b) pont ba) alpontja alapján a tanuló nem részesül ingyenes intézményi gyermekétkeztetésben;
- c) az (1) bekezdés a), b) és d) pontja szerinti életkorú, tartósan beteg vagy fogyatékos gyermek számára, feltéve, hogy az (1) bekezdés alapján a gyermek nem részesül ingyenes intézményi gyermekétkeztetésben.

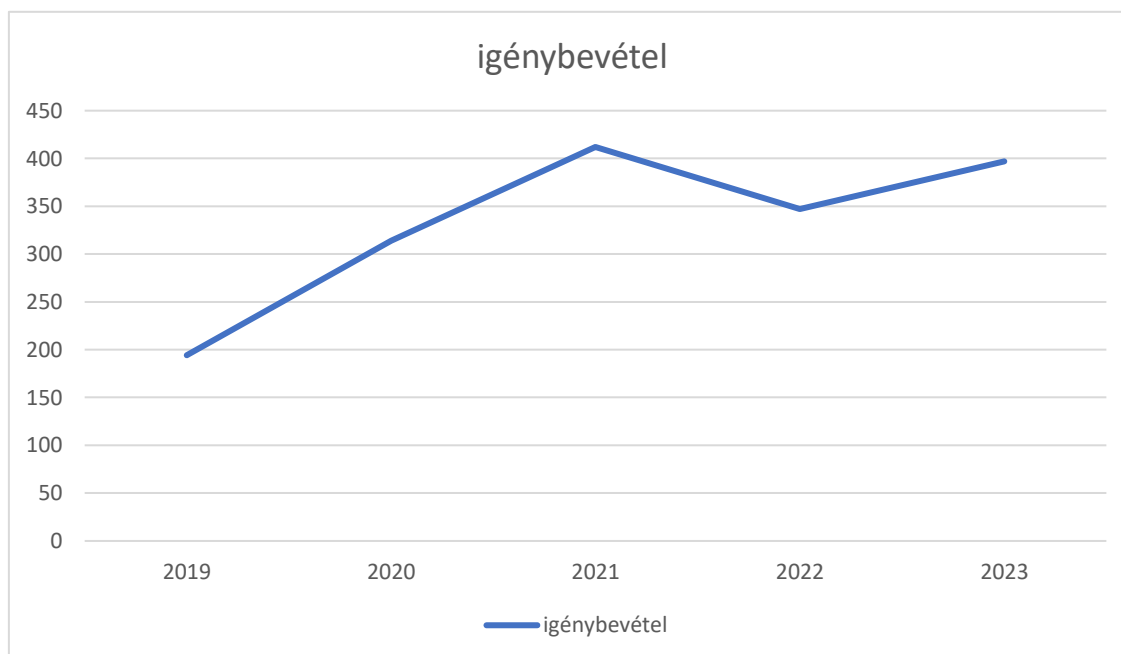
A gyermekek részére Ózd város a jogszabályoknak megfelelően biztosítja a szünidei étkeztetést.

A Gyvt. 21/C. § (1) bekezdése alapján települési önkormányzat a szünidei gyermekétkeztetés keretében a szülő, törvényes képviselő kérelmére a déli meleg főétkezést

- a) a hátrányos helyzetű gyermek és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek részére ingyenesen biztosítja, és
- b) az a) pontban foglalt gyermekeken kívül további gyermekek, így különösen a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek részére ingyenesen biztosíthatja.

	Szünidei gyermekétkeztetés
2019	194
2020	314
2021	412
2022	347
2023	397

Forrás: Önkormányzati adat

A rendelkezésre álló adatokból megállapítható, hogy a szünidei étkeztetés iránt van igénye a lakosságnak. A szünidők ideje alatt a megélt igénybe vevők száma 2019-2021. évig folyamatosan emelkedett, majd 2022. évben visszaesés tapasztalható, ezt követően 2023. évben ismételen emelkedett az igénybe vevők száma.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete;

Az ukrajnai háborús konfliktus idején a Baptista Tevékeny Szeretet Misszió Ózdi Új Esély Központ épületében tizenkét főt szállásolták el ideiglenesen városunkban. A magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek számáról nincs tudomása az önkormányzatnak, rendszerében nem szerepel ilyen gyermek

f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői.

A pandémia, ill. a BREXIT után jellemző tendencia volt a külföldön élő magyar családok hazatelepülése, de a létszámukról nyilvántartás, kimutatás az önkormányzatnál nincs. A külföldi állampolgároknak először a Bevándorlási Hivatalnál kell jelentkezniük, a magyar családoknál pedig jellemző, hogy külföldre településükkor magyar lakcímről nem jelentkeznek ki, hazatérésükkor pedig csak lakcímet változtatnak.

4.2. Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

A 12 önkormányzati fenntartású óvodai feladatellátási hely körzeteit tekintve szegregátum által 7 intézmény érintett. A 2015. szeptemberétől beinduló teljes körű óvodáztatás bevezetésével városi szinten nem, de 2 óvoda esetében férőhely problémák merülhetnek fel. A 2024-es beiratkozás azt mutatja, hogy nincs szükség a Somsályi Tagóvoda esetében férőhelybővítésre, valamint a Bánszállási Tagóvodában gyermekszállításra, de ez a probléma évről-évre visszatérően fennállhat.

Az óvodákban igen magas a hátrányos helyzetű gyermekek aránya, 42,75% (2024. október 1.). Az óvodák között vannak eltérések, melyek összefüggésben vannak a körzetbe tartozó szegregátumok

számával, nagyságával, mivel a szülők általában a legközelebbi intézménybe viszik gyermeküket. Hét intézményt vesznek igénybe legnagyobb számban a szegregált területeken élők, ezekben az intézményekben a HH és a HHH gyerekek aránya meghaladja az 60%-ot. (A Bánszállási Tagóvodában a legsúlyosabb a helyzet, itt a gyerekek közel 100%-a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű.). Ezekben az intézményekben kiemelt szerepet kell fordítani a hátrányos helyzetű gyerekek nevelésére, felzárkóztatására. Nemzetiségi nevelést minden tagintézmény biztosít.

A szegregátumokkal érintett területeken élők között az óvodáskorú gyermekek tekintetében a mélyszegénységben élők aránya 16%, míg iskoláskorúak tekintetében ez az arány 12%.

A 2013/14-es tanévtől az iskolai körzethatárok kialakítása a B-A-Z. Vármegyei Kormányhivatal feladatkörébe tartozik, 2013. első felében a Kormányhivatal átrendezte a városi iskolai körzeteket, úgy, hogy a HH tanulók körzeten belüli aránya kiegyenlítettebb legyen. Ózd Város Önkormányzata minden évben adatot szolgáltat a HH/HHH tanulók körzeten belüli számáról, arányáról. 2014. óta az iskolai körzethatárokból jelentős változás nem történt.

4.3. A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossgal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

Az Möt. rendelkezése értelmében az egészségügyi alapellátás, a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatások és ellátások a helyi önkormányzat feladata.

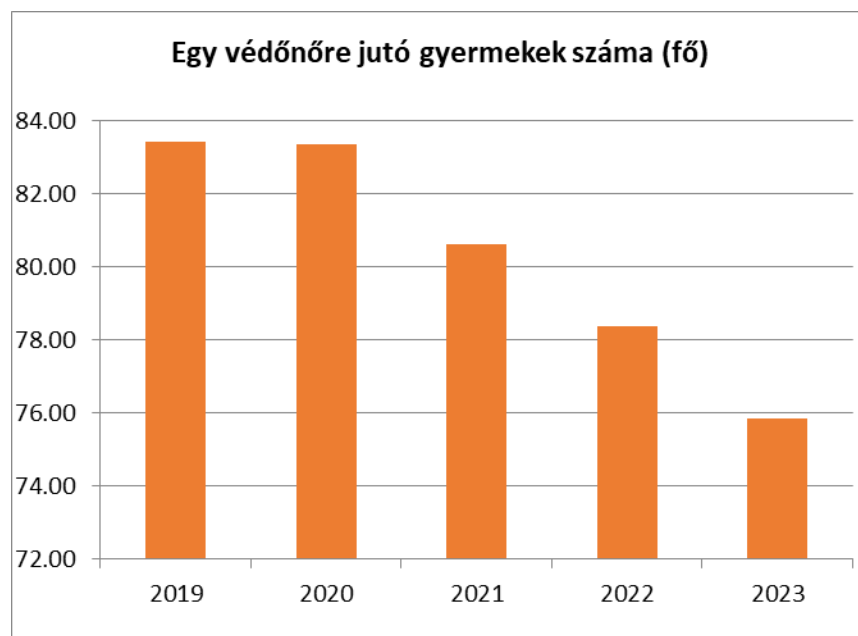
a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2019	19	1 585	83,42
2020	19	1 584	83,37
2021	19	1 532	80,63
2022	19	1 489	78,37
2023	19	1 441	75,84

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Ózd városában a védőnői ellátás személyi feltételei:

Szervezett állások száma 19 fő, minden állás betöltött. Alapellátás területén 18 területi védőnő és 1 iskola védőnő, a szakellátás területén 1 kórházi védőnő dolgozik. Több védőnő rendelkezik másoddiplomával.

A fenti táblázat adatait szükséges összevetni a védőnők által ellátottak számával, arányával és a védőnői körzetben élő 0-3 év közötti gyerekek számával. Ebből látható a védőnői leterheltség, illetve, hogy valamennyi gyermek hozzájut-e a védőnői szolgáltatáshoz.

A házi gyermekorvosok a rájuk bízott gyermekek ellátását a védőnői szolgálattal együttműködve végzik. A szabad orvosválasztás következtében a gyermekorvosok szinte a város valamennyi védőnőjével napi kapcsolatban állnak, együtt képviselik a rájuk bízott gyermekek érdekeit, melyet a hatályban lévő rendeletek nem mindig segítenek elő.

Megfigyelhető továbbá, hogy az egy védőnőre jutó gyermekek száma évről évre folyamatosan csökken.

Az állam 2023. július 1. napjától az egészségügyi alapellátás körében – a települési önkormányzattal együttműködésben – gondoskodik a védőnői ellátásról.

Ifjúság-egészségügyi szolgálat

Az ifjúság-egészségügyi szolgálatban 1 fő helyettesítő gyermekorvos és 1 fő ifjúsági védőnő látja el a feladatot. A szolgálat helyszíne az elmúlt években is az Ózdi SzC Gábor Áron Szakképző Iskolája és az Ózdi SzC Bródy Imre Szakgimnáziuma volt. Az Önkormányzat, majd az ÓTSZEGYII folyamatos hirdetés útján kereste a lehetőségét annak, hogy az ifjúság-egészségügyi szolgálat orvosi munkaköre betöltésre kerüljön, de sajnos az elmúlt években nem volt jelentkező az állás betöltésére.

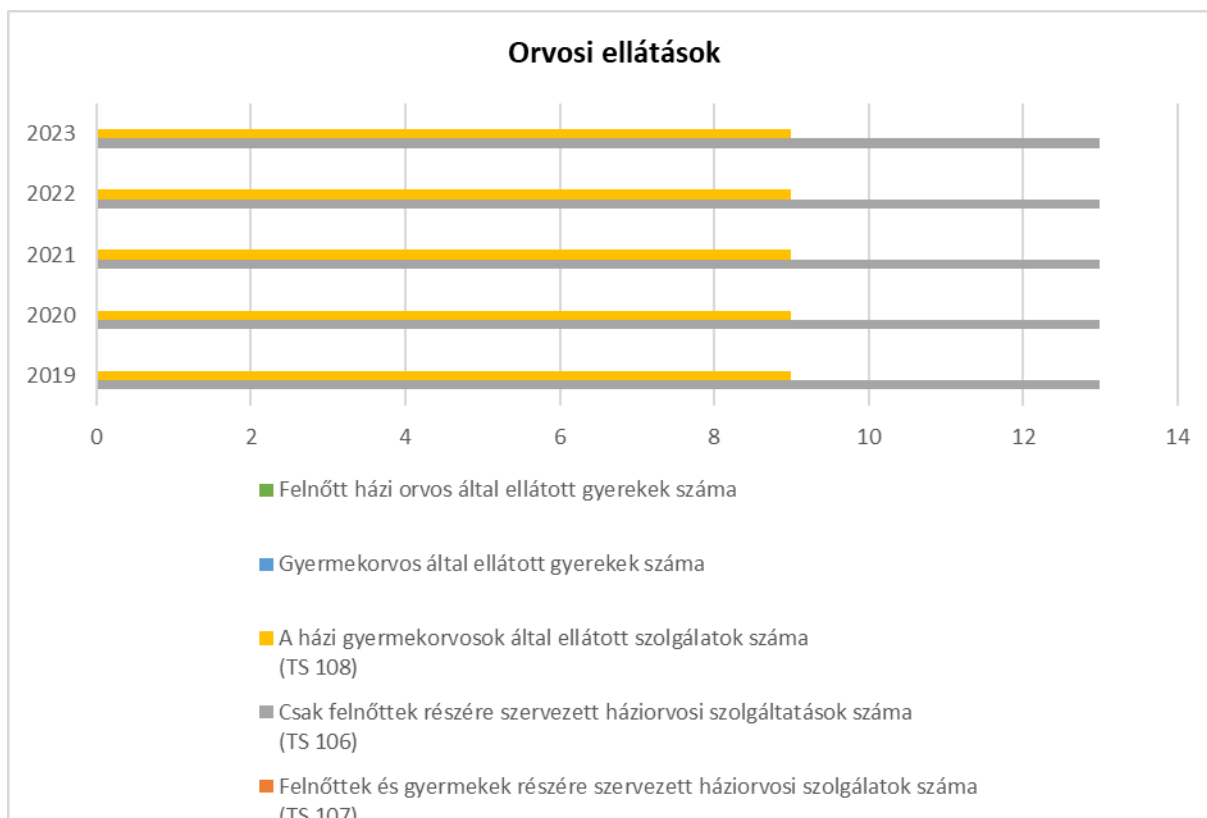
Az iskola-, ifjúság egészségügyben az orvosi ellátás 2007-től ugyancsak helyettesítéssel van biztosítva.

Ózd város védőnői jelentős eredményt értek el az anyatejes táplálás területén. A WHO és az UNICEF ajánlását elfogadva munkájukban prioritást kap a kizárólagos anyatejes táplálás arányának növelése, ami azt jelenti, hogy 6 hónapos korig a csecsemő csak és kizárólag, de lehetőleg legalább 1 éves korig még kapjon anyatejet. Ennek érdekében a tanácsadóban tápszerreklám nem található. Az egyéni felkészítésen túl, minden évben megemlékeznek az Anyatejes Világnapról, ahol köszöntik azokat az édesanyákat, akik sokáig szoptatnak, továbbá a leendő édesanyák figyelmét felhívják az anyatejes táplálás előnyeire. Az óvodai felmentések kérelmében a védőnő együttműködik a körzetileg illetékes óvodavezetővel, hogy szülői kérés esetén, megalapozottan tájékoztathassák a jegyzőt a gyermek érdekeiről.

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás					
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2019	0	13	9	n.a.	n.a.
2020	0	13	9	n.a.	n.a.
2021	0	13	9	n.a.	n.a.
2022	0	13	9	n.a.	n.a.
2023	0	13	9	n.a.	n.a.

Forrás: Önkormányzati adatok

Városunkban megfigyelhető, hogy évek óta 13 felnőtt részére szervezett háziorvosi szolgáltatás, valamint 9 házi gyermekorvosok által ellátott szolgálat működik.

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A kisgyermekkorú nevelés helyzetének elemzése során problémákat okoz, ha nincs pontos helyi nyilvántartás az 5 éven aluli óvodáskorú gyermekekről, nem áll rendelkezésre az óvodák fizikai állapotának és költségvetési helyzetének részleteire kiterjedő egységes regiszter, nem lehet pontosan tudni az óvodáskorú gyermekek településközi ingázásának adatait. Ugyancsak nehezítik az ellátáshoz történő hozzáférés minőségének megítélését a már említett, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nyilvántartásának hiányosságai. Fontos, hogy a szabályozásra is visszavezethetően nem megoldott a speciális fejlesztésre szoruló gyermekek óvodáskor előtti statisztikai adatainak gyűjtése, azonban törekedni kell arra, hogy ezen adatok helyben rendelkezésre álljanak.

A helyzetelemzés során a helyi ellátottság mértékét (súlyosan beteg, fogyatékos gyermekről lehet a lakóhelyén nem, csak ellátási illetékességi, területi adat lesz), azon belül különösen a sérülékeny csoportok, mint például az alacsony iskolai végzettségű munkanélküli szülők lehetőségeit kell megvizsgálni az elérhető hozzáférések biztosítása kapcsán.

Az ellátások minőségének fejlesztésén túl mind a megfelelő tájékoztatás és az ügyintézés során történő segítségnyújtás, mind pedig a nyilvántartás hiányosságainak korrigálása az intézkedési tervben megjelölt feladat lehet.

Városunkban a bölcsődébe beíratott gyermekek száma jóval meghaladja a bölcsődei férőhelyek száma. Az év folyamán vannak időszakok, amikor a bölcsőde nem tudja kielégíteni a jelentkezési igényeket, időleges elutasításra kerül sor. A bölcsődei felvételnél vizsgálni kell, hogy érvényesül-e azaz alapelv, hogy előnyt kell élvezzen az a gyermek, akit egyedülálló (élettársal nem rendelkező hajadon, nőtlen, elvált vagy özvegy családi állapotú) szülője nevel; akivel együtt a családban nevelt kiskorú gyermekek száma a három főt meghaladja; aki családgondozásban részesül, és fejlődése érdekében állandó napközbeni ellátásra van szüksége; akinek szülője orvosilag igazolt betegsége miatt az ellátást biztosítani nem vagy csak részben tudja; akit – gyámhatósági határozat alapján – gyámként kirendelt időskorú (a rá vonatkozó nyugdíjkorhatárt elért) hozzátartozója nevel; akinek a szülője jövedelmi helyzete miatt (mert családjában az egy főre jutó jövedelem az öregségi nyugdíj mindenkori (2023. január 1. napjától a szociális vetítési alap) legkisebb összegét nem haladja meg) az ellátásáról nem vagy nehezen tud gondoskodni; akinek családjában az egy főre jutó jövedelem alacsony.

2023. évben férőhelyszám bővítésre került sor. Lehetőség nyílt arra, hogy a bölcsőde ki tudja elégíteni a jelentkezési igényeket, ne kerüljön sor elutasításra, megszűnjön a várakozási idő, a gyermekek felvétele a kért időponttól történjen meg.

d) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások;

Biztos Kezdet Gyerekház

Az ÓTSZEGYII üzemeltetésében álló Biztos Kezdet Gyerekház célja a szociokulturális hátrányokkal küzdő, elsősorban a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek egészséges fejlődésének biztosítását támogató, fejlődési lemaradását kompenzáló, a szülői kompetenciákat erősítő, a szülő és az óvodába még nem járó gyermek számára együttesen nyújtott társadalmi felzárkózást segítő prevenciós szolgáltatás biztosítása.

A Biztos Kezdet Gyerekház a gyermek sikeres óvodai beilleszkedése, valamint a gyermek és a család sikeres társadalmi integrációja érdekében együttműködik különösen a család- és gyermekjóléti szolgálattal, a család- és gyermekjóléti központtal, a védőnői szolgálattal, az óvodával, a bölcsődével a helyben elérhető egyéb, a gyermekek és a gyermekes családok számára szolgáltatást nyújtó intézménnyel, valamint szükség esetén a gyermekvédelmi jelzőrendszer egyéb tagjaival.

Városunkban a Biztos Kezdet Gyerekház igénybevétele a 3 év alatti halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek körében az alábbiak szerint alakult 2019. évben 7 gyermek, 2020. évben 8 gyermek, 2021. évben 9 gyermek, valamint 2022. évben 7 gyermek vette igénybe.

A feltételek módosulását követően 2023. január 1. napjától minden olyan 3 év alatti gyermek jogosult igénybe venni a Biztos Kezdet Gyerekházat, aki rendszeres gyermekvédelmi ellátásban részesül és/vagy szegregált területen él. A Biztos Kezdet Gyerekházat 2023. évben 9 gyermek vette igénybe.

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Mosolysziget Biztos Kezdet Gyerekháza 2016. szeptember 1-je óta működik, Kiserdőalja-Újtelep szegregátumban. A szocio-kulturális hátrányokkal küzdő, gyermekek egészséges fejlődésének, biztosítását támogató, fejlődési lemaradását kompenzáló és a szülői kompetenciákat erősítő, a szülő és az óvodába még nem járó gyermek számára együttesen nyújtott társadalmi felzárkózást segítő prevenciós szolgáltatás. A program célcsoportját a 0-3 éves gyerekek és családjuk alkotja. A kezdetek óta 75 család, 127 gyerekkel vette igénybe a gyerekház szolgáltatásait.

Gyerekekre irányuló szolgáltatások: gyerekekkel való rendszeres foglalkozás szülő bevonásával,

gyerekek fejlődésének nyomon követése, ezek rögzítése a Biztos Kezdet Dokumentációs rendszerben. Állapotfelmérés, fejlődési elmaradások, fejlődési zavarok szűrése. Azonosított probléma esetén a gyerek és a szülő szakemberhez való eljuttatása, nyomon követés. Tízórai jellegű étkeztetés.

Szülőkre irányuló szolgáltatások: korszerű gyereknevelési alapelvek közvetítése a szülő felé, szülésre, gyerek fogadására való felkészülés, családtervezési ismeretek. Szülői fórumok, beszélgetőkörök, ingyen mosási lehetőség, főzőklub, közösségi programok lebonyolításába való bevonás. A gyerek otthonának felkeresése, szülők megerősítése szülői- általános, állampolgári és munkavállalói szerepeikben.

Helyi közösségekre irányuló szolgáltatások, szakmai partnerség: A helyi döntéshozók, a fenntartó informálása a Gyerekház működésével kapcsolatban. Közösségi életben való részvétel, közösségi programok szervezése. Szakmai partnerekkel való együttműködés, esetmegbeszélések kezdeményezése, lebonyolítása.

A szolgáltatás 2022. januárjában átköltözött az Ózd, Kiserdőalja 2. szám alól az Ózd, József Attila út 1. szám alatti ingatlanba, mely ingatlant Ózd Város Önkormányzatától kapták meg közcélú adományként. A gyerekház szolgáltatás színvonalas működéséhez hozzájárult az új ingatlanba való költözésük. A gyerekház életére pozitívan hatott az, hogy saját udvarral, játszókerttel és parkolóval rendelkezik az épület, így a szabadtéri programokat is meg tudták valósítani.

A gyerekház az említett tevékenységeken túl szociális ügyintézésben, álláskereséssel kapcsolatos segítségnyújtásban (önéletrajz megírás, jelentkezési lap kitöltés stb.), krízishelyzetekben adományozással, időszakosan élelmiszer, pelenka, tápszer stb. adományokkal segítik a Gyerekházba járó családokat.

Tanoda:

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület által fenntartott „Csakazértis” Tanoda jelenleg a 3600 Ózd, Dózsa György út 17. szám alatt működik.

A 2017. elején induló „Csakazértis” Tanoda Ózd-Sajóvárkony szegregált város részén található. Kezdetben az iskola könyvtára adott helyet működésének, de hamar rátalált jelenlegi helyére. A Tanodába 30 fő általános iskolás jár, akik mindnyájan a Sajóvárkonyi Általános Iskola tanulói.

Célkitűzéseik között szerepel:

- az iskolai sikeresség, eredményesség segítése,
- a továbbtanulási motiváció felkeltése és a továbbtanulás segítése,
- tudatos életpálya-építés segítése, pályaorientáció,
- készségfejlesztés, kompetenciafejlesztés (kulcskompetenciák fejlesztése),
- a tanulók személyiségének megerősítése, közösségfejlesztése,
- a tanulók hátrányos helyzetéből adódó problémák leküzdése,
- a gyermekek felzárkózási esélyeinek növelése,
- az oktatási esélykülönbségek és az iskolai lemorzsolódás csökkentése,
- az egyéni tanulási igényekre reagáló tanulás-szervezési eljárások alkalmazása,
- nem formális tanulási formák alkalmazása.

A gyermekek igényeihez alkalmazkodva a foglalkozások alternatív módszereket is magukba foglalnak. A játékos tanulásnak köszönhetően a gyermekek lelkesen veszik igénybe a szolgáltatást.

A gyermekszegénységet csökkentő szolgáltatásként említhetjük továbbá az EFOP-1.4.2-16-2016-00001 azonosítószámú „Gyerekesély program az ózdi járásban” című projekt megvalósítását.

A projekt a Széchenyi 2020 program keretében valósult meg 2017. december 1. napjától. Az Európai Unió program egyik vállalt tevékenységi eleme a Gyerekesély Bizottság működtetése a projekt

időtartama alatt, illetve az azt követő fenntartási időszakban.

A Gyerekesély Bizottság a korábbi gyerekesély program keretében került megalakításra 2013. év elején, mely az új gyerekesély program indulásakor 2018. szeptemberében alakult újjá.

Az újjászervezés során elkészítésre és elfogadásra kerültek a működéshez szükséges dokumentumok, mint a Szervezeti és Működési Szabályzat, új Eljárásrend. Megalakult az Albizottság, melynek feladata a krízis helyzetekre való gyors reagálás és segítségnyújtás a Gyerekesély Bizottság összehívása nélkül. Az albizottság hatáskörébe került a krízis élelmiszer, krízis gyógyszer és krízismenekítés elbírálása, mivel ezekre a helyzetekre azonnali reagálás szükséges.

A Gyerekesély Bizottság feladatai közé tartozott a projekt előrehaladásának követése, a források felhasználásának nyomon követése, mivel a program a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekekre és szüleikre fókuszált az Ózdi Járásban.

A projekt legfőbb célja volt a mélyszegénység elleni küzdelem, a nehéz életkörülmények enyhítése mind a családok, mind a szegény családokban élő gyerekek támogatásán keresztül.

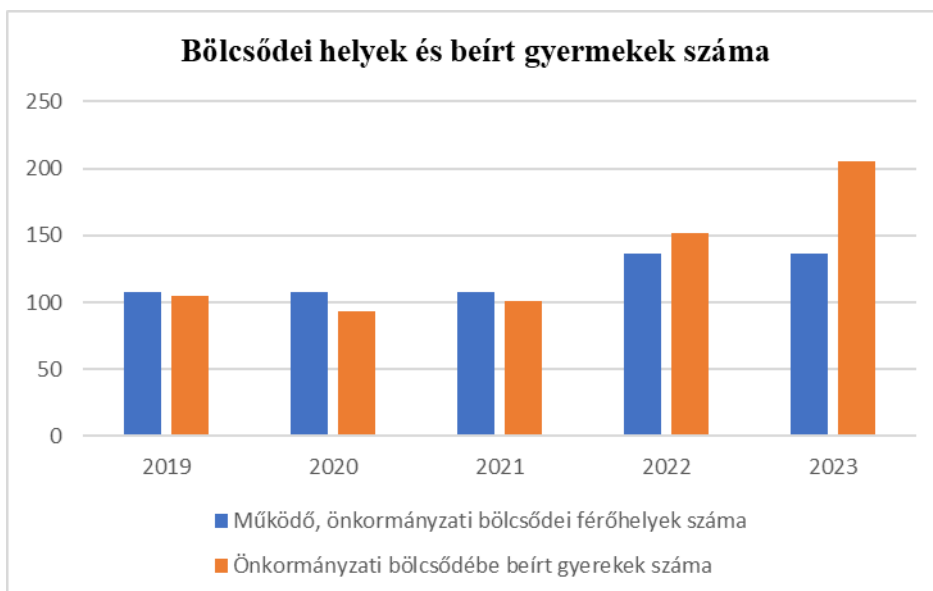
A hátrányos helyzetben lévő térségekben kialakult helyzet kezelésének leghatékonyabb módja a megelőzés, ezért a gyermekek fejlesztése volt a legeredményesebb mutató hosszú távon, illetve az aktív és összetartó közösségek kialakítása, segítése. A beavatkozások egyrészt a krízishelyzetek megelőzését segítették, amelyet az aktivitást célzó, szemléletformáló, ismeretterjesztő tevékenységeken keresztül, például ifjúsági programokkal, rendezvényekkel, prevenciók foglalkozásokkal sikerült elérni, másrészt a krízishelyzetben lévő vagy általa fenyegetett családok támogatását szolgálták. Célja volt a család intézményének megerősítése, továbbá a fiatalok társadalmi aktivitásának növelése, a helyi közösségek, ifjúsági csoportok fejlesztése programok támogatásával, illetve a helyi ifjúsági munka komplex fejlesztése.

A projekt számos szakértő (pszichológus, szociális segítő, gyógytornász, stb.) közreműködésével valósult meg.

e) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;

4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2019	108	105
2020	108	93
2021	108	101
2022	136	152
2023	136	205

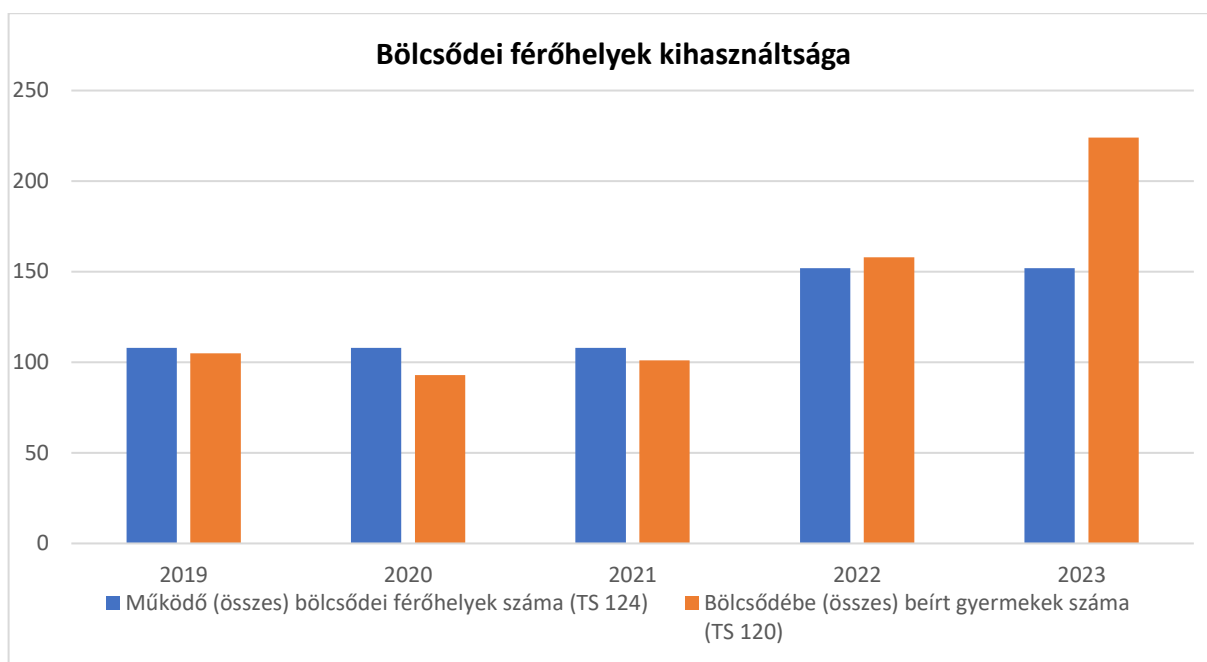
Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.3.3. b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2019	0	0	0	0	0	0	108	105
2020	0	0	0	0	0	0	108	93
2021	0	0	0	0	0	0	108	101
2022	0	0	16	6	0	0	152	158
2023	n.a.	n.a.	16	19	0	0	152	224

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A férőhelyek kérdése már évek óta komoly problémát jelentett a városban, hiszen mindig túljelentkezés tapasztalható.

Ózdon az önkormányzati bölcsődék mellett a Nor-Za-Manó és a Nor-Za-Tündér Családi Bölcsőde 2022. április 1. napjával kezdte meg működését, a Gyár út 4. szám alatt.

A családi bölcsőde olyan kiscsoportos, családias szolgáltatás, amelyben a gyermekeket életkoruknak és szükségleteiknek megfelelő étrendet, pihenést és levegőzést magában foglaló napirend alapján gondozzák, nevelik.

A családi bölcsődékben nem csoportok vannak, hanem külön bölcsődéként működnek az egységek. Az ellátott gyermekek száma egy időben legfeljebb nyolc-nyolc fő lehet, az ő felügyeletükről két – két szakképzett kolléganő gondoskodik minden nap.

A fenti táblázat a működő bölcsődék férőhelyszámát tartalmazza. Jól megfigyelhető, hogy a Nor-Za-Manó és a Nor-Za-Tündér Családi Bölcsőde megnyitása előtt és után is telt házzal működnek a városi bölcsődék.

A táblázatokból megállapítható, hogy a 2022. és 2023. években a beírt gyermekek száma meghaladja a bölcsődék férőhelyének számát. Ennek oka, hogy a közölt adatok tartalmazzák azoknak a gyermekeknek a számát is, akik csak időszakosan (félévre, pár hónapra) vették igénybe a bölcsődét.

Városunkban 2014 óta nem működik családi napközi.

f) gyermekvédelem;

Jelen pont a Helyi Esélyegyenlőségi Program 3.6. f) pontjával részben megegyezik.

Gyermekjóléti alapellátás

A Gyvt. 94. §-ában foglaltak szerint a települési önkormányzat feladata a gyermekek védelme helyi ellátó rendszerének kiépítése és működtetése, a területén lakó gyermekek ellátásának megszervezése. A települési önkormányzat a Gyvt.-ben foglaltak szerint biztosítja a személyes

gondoskodást nyújtó alapellátások keretében

- Biztos Kezdet Gyerekház,
- a gyermekjóléti szolgáltatást,
- a gyermekek napközbeni ellátását,
- szervezi és közvetíti a máshol igénybe vehető ellátásokhoz való hozzájutást.

A települési önkormányzat a lakosságszámtól függetlenül köteles gyermekjóléti szolgálatot működtetni.

Az a települési önkormányzat, amelynek területén

- d) tízezernél több állandó lakos él, bölcsődét,
- e) húszezernél több állandó lakos él, az a) pontban meghatározottak mellett gyermekek átmeneti otthonát,
- f) harmincezernél több állandó lakos él, az a) és b) pontokban meghatározottak mellett családok átmeneti otthonát

köteles működtetni.

A gyermekjóléti alapellátás keretében az alábbi ellátási formák vannak biztosítva, amelyek Ózd város és 16 település lakosságát látják el:

- Biztos Kezdet Gyerekház,
- gyermekjóléti szolgáltatás: Család- és Gyermekjóléti Központ, Család- és Gyermekjóléti Szolgálat,
- gyermekek napközbeni ellátása: Katona József úti Bölcsőde, Újváros téri Bölcsőde.

Család- és Gyermekjóléti Központ

A gyermekjóléti szolgáltatás mindenekelőtt a gyermekek jogainak érvényesülését, védelmét tartja szem előtt. Szolgáltatásai hozzájárulnak a gondozott gyermekek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelkedésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének megelőzéséhez. A Család- és Gyermekjóléti Központ működtette a veszélyeztetettséget észlelő-, és jelzőrendszert 2023. évben is.

A gyermekjóléti szolgáltatások legfontosabb feladatai:

- a gyerek veszélyeztetettsége megszüntetésének elősegítése;
- a gyerek családban történő nevelésének elősegítése;
- javaslatétel gyermekvédelmi gondoskodás alkalmazására;
- a védelembevételhez kapcsolódó feladatok ellátása;
- a családjából kiemelt gyermek visszahelyezésének elősegítése, utógondozása;
- örökbefogadással kapcsolatos feladatok;
- tankötelezettséggel összefüggő feladatok;
- prevenciós tevékenységek.

Az egyes szociális és gyermekvédelmi tárgyú törvények módosításáról szóló 2015. évi CXXXIII. törvény módosította többek között a Szt.-t, valamint Gyvt.-t. 2015. novemberében a fenti törvények módosításaival összehangolva módosították a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendeletet.

A törvénymódosítások értelmében 2016. január 1-től gyermekjóléti szolgáltatás a családsegítéssel egy szolgáltató, a család- és gyermekjóléti szolgálat keretében működtethető. Járásszékhely

településeken – mint amilyen Ózd is – család- és gyermekjóléti központot kell működtetni. A család- és gyermekjóléti központ ellátja a család- és gyermekjóléti szolgálat feladatait, illetve a Gyvt. 39. § (3a) bekezdése és 40/A §-a szerinti feladatokat. Ennek megfelelően 2016. január 1-től Ózdon az ÓTSZEGYII szakmai egységeként működik a Család- és Gyermekjóléti Központ, amely ellátja a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat feladatait. Az Ózdi Járás területén további két, önállóan működő szolgálat látja el a család- és gyermekjóléti szolgáltatást. (Arlói Szociális Alapszolgáltatási Központ, Borsodnádasi Szociális Alapszolgáltatási Központ)

Család- és Gyermekjóléti Szolgálathoz tartozó tevékenységek:

- az anyagi nehézségekkel küzdők számára a pénzübeli, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezése,
- a gyermeki jogokról és a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról való tájékoztatás, támogatásokhoz való hozzájutás elősegítése,
- a szakemberek folyamatosan nyomon követik a jogszabályok változásait annak érdekében, hogy a hozzájuk forduló minden esetben megfelelő segítséget kapjanak,
- a családtervezési, a pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, a mentálhigiénés és a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadás, vagy az ezekhez való hozzájutás megszervezése,
- a tartós munkanélküliek, a fiatal munkanélküliek, az adósság terhekkel és lakhatási problémákkal küzdők, a fogyatékosokkal élők, a krónikus betegek, a szenvedélybetegek, pszichiátriai betegek, a kábítószerproblémával küzdők, illetve egyéb szociálisan rászoruló személyek és családjaik részére tanácsadás nyújtása,
- családon belüli konfliktusok feltárásával, kapcsolatok helyreállításával kapcsolatos tanácsadás,
- a szociális válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása, segítése, tanácsokkal való ellátása, valamint egyéb szolgáltatásokhoz való hozzájutás segítése,
- szabadidős programok szervezése,
- a pályázati lehetőségek maximális kihasználásával igyekszik megszervezni a gyermekek védelmét szolgáló szabadidős programokat, melyekkel csökkenteni lehet a veszélyeztetettség kialakulásának kockázatát,
- hivatalos ügyek intézésének segítése,
- a szociális munka módszereinek és eszközeinek felvonultatásával képessé kell tenni a klienst, hogy segítő támogatás mellett, ügyeit intézni legyen képes, biztosítva ehhez az aktuális helyzetéhez illeszkedő szociális segítő tevékenységet,
- szociális segítő munka biztosítása.

Család- és Gyermekjóléti Központban tartozó tevékenységek:

A gyermekek családban való nevelkedésének elősegítése, a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében speciális szolgáltatásokat, programokat nyújt, emellett biztosítja a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedésekhez kapcsolódó, a gyermekek védelmére irányuló tevékenységet.

A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedésekhez kapcsolódó, a gyermekek védelmére irányuló tevékenység keretében a központ esztmenedzsere:

- kezdeményezi a gyermek védelembe vételét vagy súlyosabb fokú veszélyeztetettség esetén a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezését, nevelésbe vételét,
- javaslatot készít a veszélyeztetettség mértékének megfelelően a gyermek védelembe vételére, illetve a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtására, a gyermek tankötelezettsége teljesítésének előmozdítására, a gyermek családjából történő kiemelésére, a leendő gondozási helyére vagy annak megváltoztatására, valamint a gyermek megelőző pártfogásának mellőzésére, elrendelésére, fenntartására és megszüntetésére,
- együttműködik a pártfogó felügyelői szolgálattal és a megelőző pártfogó felügyelővel a

bűnismétlés megelőzése érdekében, ha a gyámhatóság elrendelte a gyermek megelőző pártfogását,

- a családjából kiemelt gyermek visszahelyezése érdekében szociális segítő tevékenységet végez – az otthon nyújtó ellátást, illetve a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatást végző intézménnyel együttműködve - a család gyermeknevelési körülményeinek megteremtéséhez, javításához, a szülő és a gyermek közötti kapcsolat helyreállításához,
- utógondozást végez - az otthon nyújtó ellátást, illetve a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatást végző intézménnyel együttműködve - a gyermek családjába történő visszailleszkedéséhez,
- védelembe vett gyermek esetében elkészíti a gondozási-nevelési tervet, szociális segítő tevékenységet végez, illetve a gyámhatóság megkeresésére a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtásához kapcsolódó pénzfelhasználási tervet készít.

A veszélyeztetettséget észlelő és jelzőrendszer működtetése:

A gyermekjóléti szolgáltatás keretében a központ munkatársai a 15/1998. NM. rendelet 9. § (5) bekezdése alapján minden év február 28-ig megszervezik a jelzőrendszeri tanácskozást, ahová a jelzőrendszer tagjai: a nevelési-oktatási intézmények igazgatói, gyermek- és ifjúságvédelmi felelősei, a védőnők, a rendőrség képviselői, a kórházi szociális munkás, a gyámhivatal munkatársai, a megyei gyermek- és ifjúságvédelmi koordinátor meghívásra kerülnek. A 2023. év februárjában, ismételten személyes jelenlét mellett zajlottak le az éves jelzőrendszeri tanácskozások. A jelzőrendszeri tagok beszámolóiból kigyűjtött tapasztalatok, javaslatok alapján márciusban elkészült az intézmény intézkedési ütemterve.

A Család- és Gyermekjóléti Központ általános szolgáltatási feladatain túl biztosítja:

A kapcsolattartási ügyelet célja a gyermek és a kapcsolattartásra jogosult szülő vagy más kapcsolattartásra jogosult személy számára a találkozásra, együttlétre alkalmas semleges hely biztosítása mellett konfliktuskezelő, segítő szolgáltatás nyújtása, vagy az érintettek kérésére, illetőleg a gyámhivatal kezdeményezésére gyermekvédelmi közvetítői eljárás (mediáció) biztosítása, melynek célja a felek közötti konfliktusok feloldásának segítése, közöttük a megállapodás létrehozása, és annak mindkét fél részéről történő betartása.

A 2023-as évben 25 gyermeket érintően lett szabályozva a központ hivatalos helyiségében a felügyelt kapcsolattartás, azonban ezek rendszerességei eltérőek voltak, a gyámhatóság, illetve bíróság szabályozásának megfelelően. Sok esetben nem valósultak meg az egyes kapcsolattartási alkalmak, valamelyik fél távolléte miatt.

A készenléti szolgálat célja a család- és gyermekjóléti központ nyitvatartási idején túl felmerülő krízishelyzetekben történő azonnali segítség, tanácsadás, vagy tájékoztatás nyújtása. A készenléti szolgálatot egy állandóan hívható, közismert telefonszám biztosításával kell megszervezni úgy, hogy a készenlétkben lévő munkatárs szakszerű segítséget tudjon nyújtani, vagy ilyen segítséget tudjon mozgósítani.

Az előző évek tapasztalataihoz hasonlóan, 2023-ban is jellemzően hétfélig alkalmakkor érkezett jelzés a készenléti telefonon keresztül, jellemzően családi konfliktusokról, valamint olyan esetekben, amikor a kliens tanácsot, vagy útmutatást szeretett volna kérni a fennálló problémáját illetően. Kisebbszámú, de előfordultak hétköznap délutáni vagy esti jelzések is.

A kórházi szociális munka célja a szülészeti-nőgyógyászati osztályon a kórházi védőnővel együttműködve a szociális válsághelyzetben lévő anya és gyermekének segítése; a gyermekosztályon a gyermekelhanyagolás és bántalmazás észlelése esetén a Gyvt. 17.§-a szerint szükséges intézkedések megtétele. A család- és gyermekjóléti központ szerződést köt az egészségügyi intézménnyel, amelyben rögzítik a kórházi szociális munka biztosításának kereteit, valamint az együttműködés módját. A család- és gyermekjóléti központ az illetékessége alá nem tartozó gyermeket a gyermek további ellátása biztosításának érdekében az illetékes család- és

gyermekjóléti szolgálatához vagy központhoz irányítja. Az Ózdi Almási Balogh Pál Kórház és az ÖTSZEGYII Család- és Gyermekjóléti Központ között együttműködési megállapodás kötött, mely tartalmazza a közös szakmai munka legfontosabb pontjait.

2023. évben a korábbi évek gyakorlataihoz hasonlóan mind az Ózdi Almási Balogh Pál Kórház, mind pedig a megyei Semmelweis Kórház Gyermekegészségügyi Központjának kórházi szociális munkásától kapott jelzést az intézmény. A jelzett esetek súlyosságát mérlegelve az intézmény kollégái napi telefonos kapcsolatban voltak az adott egészségügyi intézményekben dolgozó szakemberekkel. Az Ózdi Almási Balogh Pál Kórház gyermekosztálya, valamint szülészeti-nőgyógyászati osztálya 5 esetben működött együtt a szakemberekkel, a kiskorúak veszélyeztetésének megszüntetése érdekében.

Az utcai és lakótelepi szociális munka célja a magatartásával testi, lelki, értelmi fejlődését veszélyeztető, a szabadidejét az utcán töltő, kallódó, csellengő gyermek speciális segítése. A lakóhelyéről önkényesen eltávozó, vagy gondozó által a lakásból kitett, ellátás és felügyelet nélkül maradó gyermek felkutatása, lakóhelyére történő visszakerülésének elősegítése, szükség esetén átmeneti gondozásának vagy gyermekvédelmi gondoskodásban részesítésének kezdeményezése. A család- és gyermekjóléti központ az érintett gyermekek lakókörnyezetében vagy saját szolgálatában szervezi a gyermekeknek szóló, beilleszkedésüket, szabadidejük hasznos eltöltését segítő programokat. A gyermekjóléti központ a programokba lehetőség szerint a gyermek családját is bevonja. Az intézmény minden évben - így 2023-ban is -, fokozott figyelmet fordít az illetékességi területén élő csellengő, bandázó, kolduló gyermekek felkutatására, veszélyeztetettségük megszüntetésére. A bevásárlóközpontoknál, valamint az autóbusz állomáson rendszeresen ellenőrzést tartottak a szakemberek több alkalommal is, este, illetve hétvégén is az ilyen jellegű cselekmények visszaszorítása érdekében. Előfordult olyan eset is, amelynek során éppen ilyen esetet jelzett a hívó fél a készenléti ügyeletet ellátó szakembernek.

2018. szeptember 1-től a család- és gyermekjóléti központok feladatai jogszabály rendelkezése értelmében bővültek az **óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységgel**. A Gyvt. 40/A. § (2) ag) pontja értelmében a család- és gyermekjóléti központ az általános szolgáltatási feladatain túl a gyermek családban nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a gyermek igényeinek és szükségleteinek megfelelő önálló egyéni és csoportos speciális szolgáltatásokat, programokat nyújt, amelynek keretében óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységet biztosít. Az óvodai és iskolai szociális segítő egyéni, csoportos és közösségi szociális munkát végez, valamint gyermek- és ifjúságvédelmi feladatokat lát el.

Ennek keretében segíti:

- i) a gyermeket a korának megfelelő nevelésbe és oktatásba való beilleszkedéséhez, valamint tanulmányi kötelezettségei teljesítéséhez szükséges kompetenciái fejlesztésében,
- j) a gyermeket a tanulmányi előmeneteléhez, későbbi munkavállalásához kapcsolódó lehetőségei kibontakozásában,
- k) a gyermek tanulmányi kötelezettségeinek teljesítését akadályozó tényezők észlelését és feltárását,
- l) a gyermek családját a gyermek óvodai és iskolai életét érintő kérdésekben, valamint nevelési problémák esetén a gyermeket és a családot a közöttük lévő konfliktus feloldásában,
- m) prevenció eszközök alkalmazásával a gyermek veszélyeztetettségének kiszűrését és
- n) a jelzőrendszer működését.

A 2023. évben négy fő óvodai és iskolai szociális segítő látta el feladatát az Ózdi Járás 48 intézményében.

A fő feladatok között szerepelt az óvodákkal és iskolákkal való együttműködés és kapcsolattartás a gyermekekkel kapcsolatban felmerülő problémák tekintetében.

A szakemberek elősegítették az esetmenedzserek és családgondozók, valamint az intézményekben feladatot ellátó gyermekvédelmi felelősök közötti információ gördülékeny áramlását.

Ehhez a tevékenységhez szorosan kapcsolódott az intézményekbe járó gyermekekkel való kommunikáció, és az ott szerzett információk továbbítása az esetmenedzserek és családgondozók felé.

Ezek mellett preventációs előadások valósultak meg az intézményekben az óvodai és iskolai szociális segítők által, valamint az ózdi Egészségfejlesztési Iroda szakembereinek bevonásával.

Az előző évben az ÓTSZEGYII Család- és Gyermejkölési Központ nyári Erzsébet táborra is pályázott három turnusban, amelyeket az óvodai és iskolai szociális segítők bonyolítottak le. Ezeken kívül az őszi iskolai szünetben is szerveztek napközi jellegű tábort, ami szintén nagy sikert aratott mind a gyermekek, mind a szülők körében.

A nyári szünetben két alkalommal a szabadidő hasznos eltöltésére irányuló program is megvalósult főként sportprogramokkal, illetve kirándulással. A sportprogramok helyszíne az Ózdi Apáczai Csere János Általános Iskola udvara volt, a buszos kirándulás úticélja pedig Szilvásvár.

Statisztikai adatok a 2023. év tekintetében:

Összes intézményi látogatás: 1019 alkalom

Bölcsődei ellátás

A bölcsőde a gyermekjóléti alapellátás részeként a gyermekek napközbeni ellátásának egyik formája. A bölcsőde a családban nevelkedő – 20 hetestől - 3 éves korú – gyermekek szakszerű gondozását és nevelését végzi.

A bölcsődékbe felvételt nyerhet az a kisgyermek, akinek szülei, nevelői, gondozói valamilyen ok miatt nem tudják biztosítani a napközbeni ellátást. A bölcsődei nevelés-gondozás a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. A bölcsődék a családi nevelés értékeit, hagyományait és szokásait tiszteletben tartva és lehetőség szerint erősítve vesz részt a gyermekek gondozásában, nevelésében.

A családban nevelkedő kisgyermek számára a családi nevelést segítve, napközbeni ellátás keretében a gyermek fizikai, és szellemi biztonságának és jóllétének megteremtésével, feltétel nélküli szeretettel és elfogadással viselkedésminták nyújtásával kívánják elősegíteni a harmonikus fejlődését.

A bölcsődés gyermekek:

- segítséget kapnak a saját családjukban történő nevelkedéshez, személyiségük kibontakoztatásához, a fejlődésüket veszélyeztető helyzet elhárításához, a társadalomba való beilleszkedéshez;
- sérülés, tartós betegség esetén a fejlődésük és személyiségük kibontakozását segítő különleges ellátásban részesülnek;
- a fejlődésükre ártalmas környezeti és társadalmi hatások, valamint az egészségükre káros szerek ellen védelemben részesülnek;
- emberi méltóságukat tiszteletben tartják, a bántalmazással, az elhanyagolással szemben védelemben részesülnek;
- a hátrányos megkülönböztetés minden formájától mentes nevelésben-gondozásban részesülnek.

A bölcsődelátogatás, a beiratkozást követő családlátogatás, a szülővel történő fokozatos beszoktatás, a szülőcsoportos beszélgetés, a nyíltnap és a napi találkozások biztosítják, hogy a szülők megismerjék a bölcsődei nevelés-gondozás elveit és gyakorlatát, a kisgyermeknevelő pedig, a szülő

segítségével megismerje a gyermek egyéni igényeit, szokásait. Ezek a tapasztalatok kölcsönösen segítik a család és az intézmény közötti jó kapcsolat kialakítását és elősegítik az együttnevelés megvalósulását.

A bölcsőde – egymás kompetencia határainak kölcsönös tiszteletben tartásával – együttműködik mindazokkal, akik a családoknak nyújtott szolgáltatások és ellátások során a gyermekkel, illetve a gyermek családjával kapcsolatba kerülhetnek (család- és gyermekjóléti szolgálat és központ, védőnői szolgálat, házi gyermekorvosi szolgálat, nevelési pedagógiai szakszolgálat, óvoda, gyámhivatal).

A bölcsődei ellátás keretében az intézményi egység biztosítja a gyermekek számára:

- a szakszerű gondozást, nevelést,
- testi-lelki szükségletek kielégítését,
- a fejlődését és a szocializáció segítségét,
- napi négyzeri étkeztetést,
- a fejlődéshez szükséges egészséges és biztonságos környezetet,
- az egészségvédelmet, egészségnevelést,
- az egyéni bánásmódot,
- a megfelelő időt a szabadban való tartózkodáshoz,
- a személyes higiéniát,
- a korcsoportnak megfelelő játékeszközöket,
- a bölcsőde orvosi ellátást,
- az óvodai életre való felkészítést,
- a felmerülő probléma esetén a segítségnyújtás lehetőségét, a szolgáltatások elérhetőségeit.

A bölcsődékben a nevelés-gondozás értékközvetítő és értékteremtő folyamat, amely a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a személyes, a szociális és a kognitív kompetenciák fejlődésének segítésére irányul. A nevelés és a gondozás elválaszthatatlan egységet alkotnak. A kisgyermeknevelő meleg, szeretetteljes odafordulással, a megfelelő környezet kialakításával, a gyermek életkori- és egyéni sajátosságait, fejlettségét, pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát, hangulatát figyelembe véve segíti a gyermek fejlődését. Az intézmény fontosnak tartja, hogy a bölcsődébe járó gyermekek mindegyike folyamatosan érezze a róla gondoskodó felnőtt elfogadását akkor is, ha lassabban fejlődik, akkor is, ha esetleg több területen jelentős eltérést mutat az átlagos fejlődéstől. Törekszik a gyermek személyi- és tárgyi környezetének állandóságára, mivel ez növeli az érzelmi biztonságot.

Hosszú évek tapasztalatai bizonyítják, hogy a gyermek ösztönzése, megnyilvánulásainak elismerő, támogató, az igényekhez igazodó segítése, az önállóság és az aktivitás tevékenységspecifikusságának, fizikai és pszichés állapottól függésének elfogadása, a gyermek felé irányuló szeretet, elfogadás és empátia fokozzák az aktivitást és az önállóság iránti vágyat. A biztonságos és tevékenységre motiváló személyi és tárgyi környezet megteremtését, a próbálkozásokhoz elegendő idő biztosítását, a gyermek meghallgatását, véleményének figyelembevételét, a kompetenciájának megfelelő mértékű döntési lehetőség biztosítását kiemelt feladatuknak tekintik.

2022. évben befejeződött a Katona József úti Bölcsőde felújítása, bővítése. 2023. február hónaptól megkezdődött az új gondozási egységben a gyermekek ellátása. 2 csoportszobával, 28 férőhellyel bővült az intézmény, már 108 gyermek ellátása biztosított a bölcsődében. Lehetőség nyílt, hogy a bölcsőde ki tudja elégíteni a jelentkezési igényeket, ne kerüljön sor elutasításra, megszűnjön a várakozási idő, a gyermekek felvétele a kért időponttól történjen meg.

2023. évben a Katona József úti Bölcsődében összesen 155 gyermek ellátásáról gondoskodtak az Ózdi járásban. A bölcsődében a 2023. évi tényleges gondozási napok száma: 23304 gondozási nap volt, amely 52,57%-os kihasználtságot eredményezett a 108 férőhelyen.

2023. évben az Újváros téri Bölcsődében összesen 50 fő gyermek ellátásáról gondoskodtak az Ózdi járásban. A bölcsődében a 2023. évi tényleges gondozási napok száma: 6132 gondozási nap volt, amely 65,83%-os kihasználtságot eredményezett a 28 férőhelyen.

2023. évben a bölcsődék megalapították a Mosolysziget Alapítványt, mellyel céljuk, pályázati lehetőségek kihasználása, valamint a befolyt támogatásokból speciális, kisgyermekeknek szóló programok szervezése, valamint az évszaknak megfelelő dekorációk elkészítése és a kisgyermekkorú sajátosságoknak megfelelő fejlesztő játékok folyamatos frissítése.

g) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások;

Az anyaothonok és a családok átmeneti otthonai (anyagi vagy családi) krízishelyzetben jelenthetnek megoldást azok számára, akiknek nincs hová menniük. Bizonyos esetekben kimondottan célszerű, ha a krízishelyzetben lévő nő távol kerül addigi környezetétől, de vannak olyan helyzetek is, amikor az anyaothon/családotthon és a lakóhely távolsága komoly problémát jelent (munkahely, gyermekellátó intézmények).

Az ÓTSZEGYII szoros kapcsolatot ápol az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálattal (a továbbiakban: OKIT), hogy a krízishelyzetben lévő anyákat és gyermekeik kimenekítésének biztosítása céljából. A kimenekített anyákat és gyermekeiket az OKIT segítségével helyezik el az országosan elérhető védett otthonokban.

h) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés;

A városban 4 óvodai intézményben is elérhető az ovi-foci pálya, több intézmény részt vesz az Ózdi Hétvölgy Focisuli és az MLSZ segítségével a Bozsik-Programban, illetve a legtöbb óvodai intézmény részt vesz az Ózdi Úszó Klub által szervezett ingyenes úszásoktatásban. A legtöbb óvoda tornaszobával felszerelt. Az általános iskolai oktatás tekintetében 1 intézmény köznevelési típusú sportiskolaként működik. A legtöbb iskolában tornaterem, tornaszoba elérhető. A városban jelentős eltérések tapasztalhatók egyes óvodai és iskolai intézmények között, ám az alapszolgáltatások mindegyikben elérhetőek. Iskolás korú gyermekek részére több iskola, a tankerületi központ, városi intézmény is szervez nyári programokat, táborokat, de táboroztatást is valósított meg a fenti EFOP-os program, valamint a HajÓZD Helyi Akciócsoport pályázati projektjei segítségével több intézmény, illetve civil szervezet.

Az Ózdi Almási Balogh Pál Kórház Egészségfejlesztési Irodája által szervezett programok szintén elérhetőek a gyermekek, illetve a fiatalok számára is.

i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei);

2022. és 2023. évben Ózd Város Önkormányzata látta el a közigazgatási területén lévő valamennyi – önkormányzati vagy állami fenntartású – köznevelési intézményben a gyermek, tanuló étkeztetési feladatokat. Ezen feladatok ellátására 4 iskolai főzőkonyha, 8 iskolai melegítőkonyha, 6 óvodai főzőkonyha, 6 óvodai melegítőkonyha állt rendelkezésre.

Intézménytípus	Kedvezmény		2022. évi összes adagszám *	2023. évi összes adagszám *
ÓVODA	ingyenes	RGYVK-ban részesülő	69 809	66 246
		3 vagy több gyermekes családban élő	16 726	19 436
		Tartósan beteg, fogyatékos	1 388	1 420
		Családban tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek	714	258
		Nevelésbe vett gyermek	3 408	3 585
		Jövedelem igazolás alapján ingyenes	65 304	64 842
ÁLTALÁNOS ISKOLA	ingyenes	RGYVK-ban részesülő	249 606	230 483
		Nevelésbe vett gyermek	6 382	6 164
	50%-os	3 vagy több gyermekes családban élő	37 673	40 594
		Tartósan beteg, fogyatékos	6 970	8 244
KÖZÉPISKOLA	ingyenes	Nevelésbe vett gyermek	549	633
		Utógondozói ellátásban részesül	0	0
	50%-os	RGYVK-ban részesülő	2 186	1 943
		3 vagy több gyermekes családban élő	1 946	2 290
		Tartósan beteg, fogyatékos	238	77
KOLLÉGIUM	ingyenes 14 éves korig	Nevelésbe vett gyermek	269	729
		Tartósan beteg 50 %-os	883	850
		RGYVK-ban részesülő	3 873	4 143
	50%-os 15 éves kortól	RGYVK-ban részesülő	1 272	197
		3 vagy több gyermekes családban élő	100	316
		Tartósan beteg, fogyatékos	0	0

* Az étkezési nyilvántartás alapján naponta összesített éves létszám 2022.01.01. és 2022.12.31. és 2023.01.01. és 2023.12.31. között.

Forrás: intézményi adatgyűjtés

Ózd Város Önkormányzata a rászorulóknak részére, az iskolai szünetek munkanapjain szüneti gyermekétkeztetést biztosít. Az étkeztetés a tavaszi, nyári (iskolákban 43 nap), őszi - és téli szünetek ideje alatt volt biztosítva, amit 2022. évben átlagosan napi 195 fő gyermek, 2023. évben 300 fő gyermek vett igénybe, 2022. évben összesen 4.538.167 Ft, 2023. évben összesen 5.878.752 Ft értékben.

A fenti táblázatból jól megfigyelhető, hogy a 2022-es évhez képest 2023. évben megnövekedett az igénybe vevők száma, átlagosan napi 105 gyermekkel többen vették igénybe a szünidőre biztosított gyermekétkeztetést.

j) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;

Az Ózdi Városi Könyvtár nagyon jó kapcsolatot ápol a város valamennyi oktatási intézményével.

Könyvtári olvasáspedagógiai munkák során nagy gondot fordítanak arra, hogy a távolabbi, hátrányosabb helyzetű iskolák, óvodák gyerekei is részesüljenek a könyvtári programok élményében, ezzel is segítve fejlődésüket, felzárkóztatásukat.

A mai magyar irodalom népszerű alkotóit igyekeznek meghívni a könyvtárba, évente 1-2, szerencsés esetben még több alkalommal. Ezekre a programokra a város minden iskolájának tanulóit meghívják, az iskola képviselőjében 8-10 fős csoportokat, akik lehetőségeik szerint majdnem minden alkalommal éltek a felkínált meghívással.

Az iskolai osztályok rendszeres meghívást kapnak rendhagyó irodalmi foglalkozásaikra, olvasásfejlesztő, játékos tudásbővítő óráikra.

A foglalkozások egyeztetése a tanulócsoporthoz igazodva mindig a pedagógus és a foglalkozást vezető könyvtáros között személyre (tanulócsoporthoz) szabottan történik, hogy minél élvezetesebb, sikerélményben gazdag lehessen a megtartott könyvtári foglalkozás.

Rendszeres a kapcsolattartás, az alsó tagozat minden osztályának könyvtárlátogatását igyekeznek biztosítani. Az intézmény dolgozói folyamatosan átlátogatnak személyesen is az iskolákba, hívják rendhagyó könyvtári órákra az osztályokat.

Városunkban több programot is szervez az Ózdi Művelődési és Kommunikációs Nonprofit Kft., amelyre a gyermekek és családjaik nemtől, kortól, hátrányos megkülönböztetés nélkül részt vehetnek, mint például a Hétvölgy Fesztivál, a Városi Gyermeknap és sok más élvezetes program.

A városvezetés és a fenntartásukba tartozó szervezetek igyekeznek minél több olyan programot tartani, amin minden gyermek hátrányos megkülönböztetés nélkül részt vehet, jól érezhetik magukat, növelhetik tudásukat.

k) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Hátrányos megkülönböztetésről nincsenek információk, a bölcsőde, óvoda és iskolai intézmények, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi, továbbá a családsegítő szolgáltatások és juttatások segítik a hátrányos helyzetbe került gyermekek, gyermekes családok életkörülményeinek mielőbbi javulását és a gyermekek egészséges fejlődését, a gyermekek érdekeit és esélyegyenlőségét tartva szem előtt.

l) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül.

Városunkban a gyermekek részére igénybevehető hátránykompenzáló szolgáltatások:

- Biztos Kezdet Gyerekházak,
- Tanodák,
- Közösségi Ház.

A gyermekek tekintetével nyújtott hátránykompenzáló juttatások:

- Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény,
- Szünidei, valamint intézményi étkeztetés.

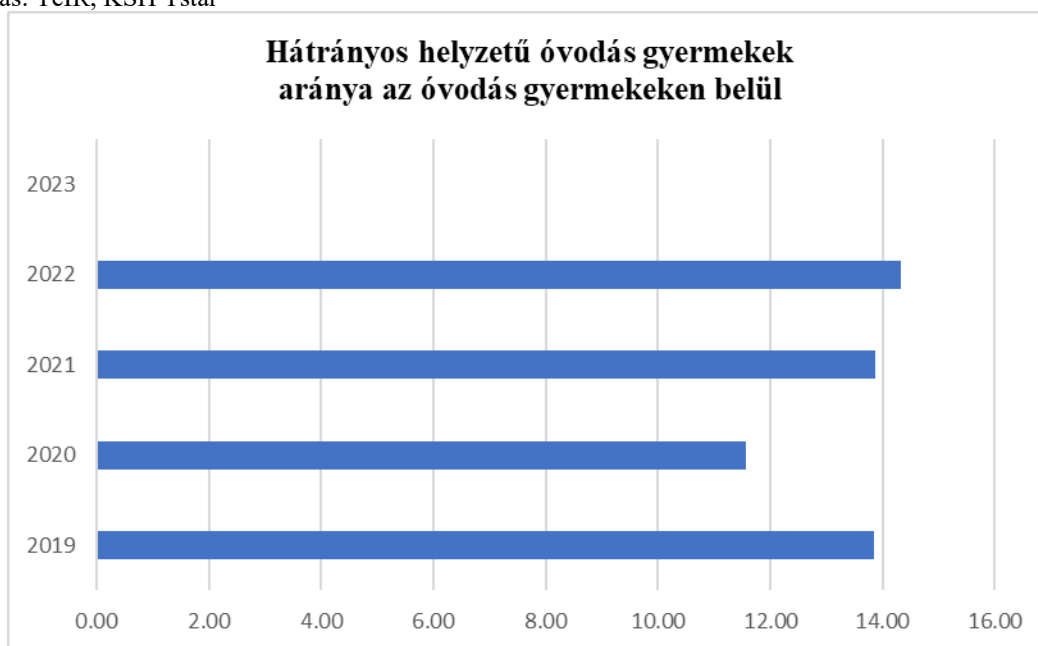
A fent megjelölt hátránykompenzáló lehetőségek a Helyi Esélyegyenlőségi Program egyéb pontjaiban részletesen kifejtésre kerültek.

4.4. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei;

4.4. a) 1. számú táblázat - Hátrányos helyzetű óvodás gyermekek			
Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekekben belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2019	1 263	175	13.86
2020	1 252	145	11.58
2021	1 210	168	13.88
2022	1 221	175	14.33
2023	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az óvodai ellátást Ózd Város Önkormányzata kötelező feladatként teljesíti, és ez 12 feladatellátási helyen valósul meg. A város önkormányzati óvodái az Ózdi Városi Óvodák tagintézményeiként látják el feladatukat. Az intézmények területi, megközelíthetőségi elhelyezkedése jó. 2018. szeptember 1-től 1 volt önkormányzati tagóvoda egyházi fenntartásban és működtetésben kezdte meg a nevelési évet, így a vallási nevelés/oktatást nyújtó intézmények már minden szinten elérhetőek a városban.

Óvodás gyermekek adatai – HH, HHH, SNI, BTM (2023. október 1.)

Óvoda neve	Gyermekek létszáma				
	Összesen	HH (fő)	HHH (fő)	SNI (fő)	BTM (fő)
Ózdi Városi Óvodák - székhely	100	15	5	0	2
Ózdi Városi Óvodák Árpád Vezér Úti Tagóvodája	90	23	7	0	0
Ózdi Városi Óvodák Bánszállási Tagóvodája	25	1	22	0	0
Ózdi Városi Óvodák Csépanyi Tagóvodája	47	21	11	2	0
Ózdi Városi Óvodák Damjanich Úti Tagóvodája	48	10	14	0	0
Ózdi Városi Óvodák Mogyorósvölgyi Tagóvodája	73	12	19	2	4
Ózdi Városi Óvodák Nemzetőr Úti Tagóvodája	171	21	8	2	0
Ózdi Városi Óvodák Petőfi Úti Tagóvodája	76	12	15	0	0
Ózdi Városi Óvodák Somsályi Tagóvodája	38	6	30	0	0
Ózdi Városi Óvodák Tétény Úti Tagóvodája	154	18	72	2	0
Ózdi Városi Óvodák Újváros Térei Tagóvodája	203	6	8	0	4
Ózdi Városi Óvodák Virág Úti Tagóvodája	87	16	29	0	0
II. János Pál Katolikus Általános Iskola és Óvoda Néri Szent Fülöp Tagóvodája	107	4	78	0	1
Összesen	1219	165	318	8	11

Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

Az óvodai adatok egyértelműen mutatják, hogy mindössze két óvoda rendelkezik 25% alatti HH + HHH mutatóval, míg 7 óvodában ez az arány 50% feletti, melyből kettőnél szinte 100%-os. A pedagógusok új életútjáról szóló 2023. évi LII. törvény bevezetését követően, mivel Ózd a Kormány rendeletében meghatározott kedvezményezett települések körébe tartozik, a feladatellátási helyen dolgozó pedagógusoknak és nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörökben foglalkoztatottaknak egyaránt jár az esélyteremtési illetményrész. Az esélyteremtés az óvoda pedagógiai programjának kiemelt része, így valamennyi gyermek részt vesz az esélyteremtő, felzárkóztató programokban. Valamennyi óvodapedagógus és a nevelési és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben dolgozók a munkaidejükben a miniszteri rendeletben meghatározott képességkibontakoztató, integrációs felkészítést, óvodai fejlesztőprogram kereteiben tartozó feladatokat is ellátnak.

2012-ben pályázati forrásból befejeződött a volt Tétény Vezér Úti Óvoda 3 csoportszobával való bővítése, valamint 2014-ben szintén pályázati forrásból - az új köznevelési törvénynek megfelelően, a 2015-től 3 éves kortól kötelező óvodáztatási feladatok ellátására – megvalósult a Nemzetőr Úti Tagóvoda szintén 3 csoportszobával való bővítése. 2024-ben a TOP+ forrásoknak köszönhetően a Nemzetőr Úti Tagóvoda régi épületerege is megújult. A város mindeközben folyamatosan pályázati források bevonásával energetikai korszerűsítést hajt végre, így részlegesen megújult több egyéb óvodai intézmény. Az óvodáztatásra irányuló szülői igények kielégítése maradéktalan, elutasítás nem történik. Az óvodai ellátás folyamatos és zökkenőmentes, Ózd Város Önkormányzata

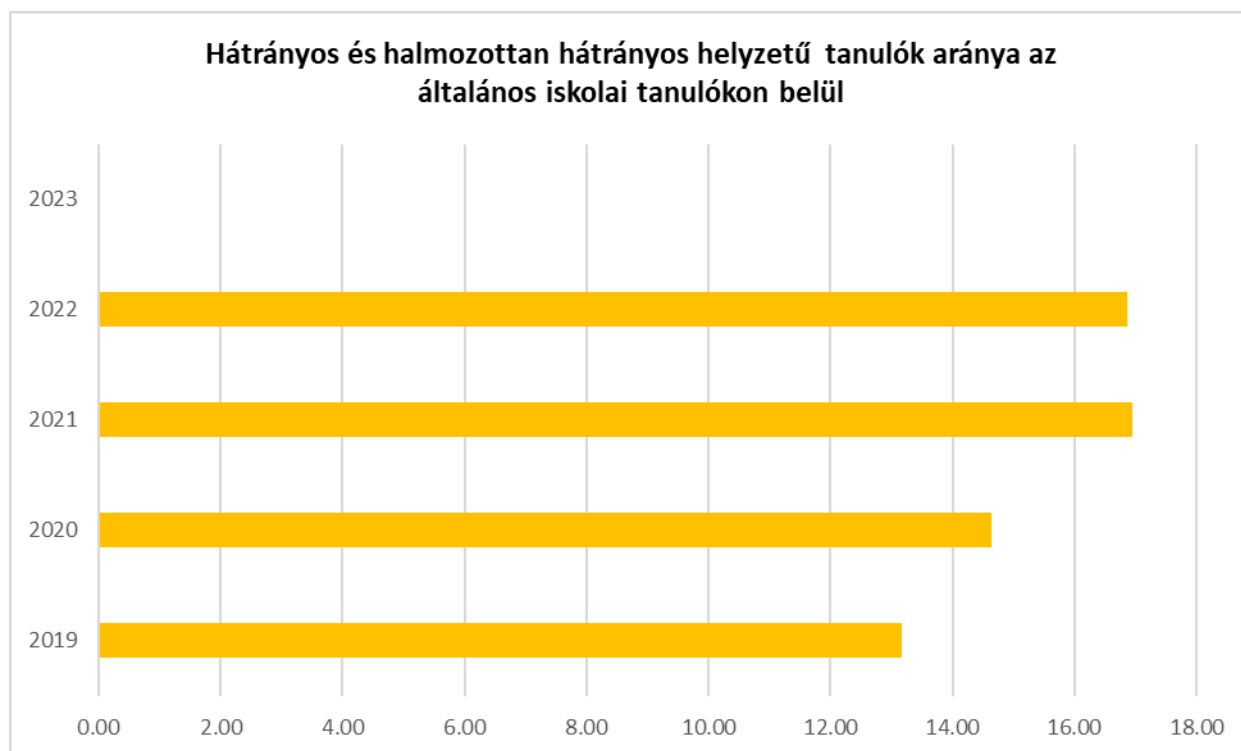
– az egyházi óvodával együtt – teljes egészében ki tudja elégíteni az igényeket. A felmentési kérelmek elbírálása 2020. január 1-től már nem a jegyző, hanem a kormányhivatal feladata.

Sem az óvodáztatás és sem az általános iskolai ellátás terén nem mutatható ki számottevő mobilitás más településre történő irányultság tekintetében. A település óvodahálózatába beiratott gyermekeknek mindössze 4-5 %-a más településről bejáró és közöttük meglehetősen alacsony a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya. Ez arra utal, hogy elsősorban a környező kistépelésekről az igényesebb és megfelelő szociális feltételek között élő családjai veszik igénybe az ózdi szolgáltatást.

Az óvodai hálózatnak több mint a fele rendelkezik tornaszobával, sőt a korábbi IPR programoknak köszönhetően jó néhány óvodában terápiás sószoba is kiépült. A játszóudvarok állapota és felszereltsége jelentősen javult a TÁMOP-3.1.11-12/2-es számú „Óvodáink fejlesztése Ózdon” című pályázat megvalósításával, mely 4 pilléren nyugodva szervezetfejlesztést, képzéseket, rendezvényeket és közel 30M Ft értékben óvodai eszközök beszerzését jelentette 10 partneróvodában. A fenti tényezőkön túl az óvodák infrastrukturális állapota megnyugtató, a feladatellátás tárgyi feltételrendszere összességében biztosított.

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók			
Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2019	n.a.	432	13.16
2020	n.a.	485	14.63
2021	n.a.	557	16.95
2022	n.a.	553	16.86
2023	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

Általános iskolások adatai – HH, HHH, SNI, BTM (2023. október 1.)

Általános iskola neve	Tanulók létszáma				
	Összesen	HH	HHH aránya	SNI	BTM
Ózdi Árpád Vezér Úti Általános Iskola	152	64	50	0	2
Ózdi Apáczai Csere János Általános Iskola	190	50	87	5	9
Bolyky Tamás Általános Iskola	481	38	29	10	16
Csépányi Általános Iskola	150	68	48	4	2
Ózdi Petőfi Sándor Általános Iskola	247	114	81	1	3
Sajóvárkonyi Általános Iskola	330	56	214	3	11
Újváros Téri Általános Iskola	572	45	17	10	12
Vasvár Úti Általános Iskola	751	144	84	10	19
II. János Pál Katolikus Általános Iskola és Óvoda	317	53	187	5	14
Összesen	3038	568	747	48	86

Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

Az Nkt. módosításának köszönhetően 2017. január 1-jétől újra egységes lett a fenntartói irányítás az állami intézményfenntartó által fenntartott intézmények vonatkozásában is, így az önkormányzat működtetői feladatköre egyes intézmények tekintetében megszűnt. Ennek kapcsán az érintett intézmények működtetői szempontból is a Kazincbarcikai Tankerületi Központhoz kerültek, kivételt képez ez alól az Egri Főegyházmegye által fenntartott II. János Pál Katolikus Általános Iskola és Óvoda. 2020-ban pályázati forrásból a Csépányi Általános Iskola és az Ózdi Petőfi Sándor

Általános Iskola épületenergetikai korszerűsítése történt meg. Az intézmények korszerűsítése, energetikai felújítása a Kazincbarcikai Tankerülethez kapcsolódó pályázatoknak köszönhetően is elindult.

A város általános iskoláiban igen polarizált a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók megoszlása. Az adatok egyértelműen tanúsítják, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók meghatározott többségének jelenléte 6 iskolára koncentrálódik, ami alapvetően nem új keletű jelenség, kialakulása pedig számos, elsősorban városszerkezeti tényezőre vezethető vissza. Az adatok mutatják, hogy egyes iskoláknak nagy az elszívó hatása más körzetekből, így a körzetbeli HH-s arány és az iskolai HH-s arány eltérő képet mutat. Három iskola (Bolyky Tamás Általános Iskola, Újváros Téri Általános Iskola, Vasvár Úti Általános Iskola) általános mutatói az országos átlaghoz közeli minden tekintetben, ezekben sokkal inkább lehet a tehetségfejlesztésre is lehet koncentrálni. Különösen igaz ez a 2012-ben átadott Vasvár Úti Tehetséggondozó Központ óta.

4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban

Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma (TS 096)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül (TS 097)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (TS 098)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva (TS 099)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma (TS 100)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül (TS 101)
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2019	24	7	54	13	46	8
2020	13	3	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2021	39	9	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2022	26	6	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2023	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet

Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2019	861	1 999
2020	844	1 978
2021	966	2 100
2022	981	1 538
2023	1 099	1 473

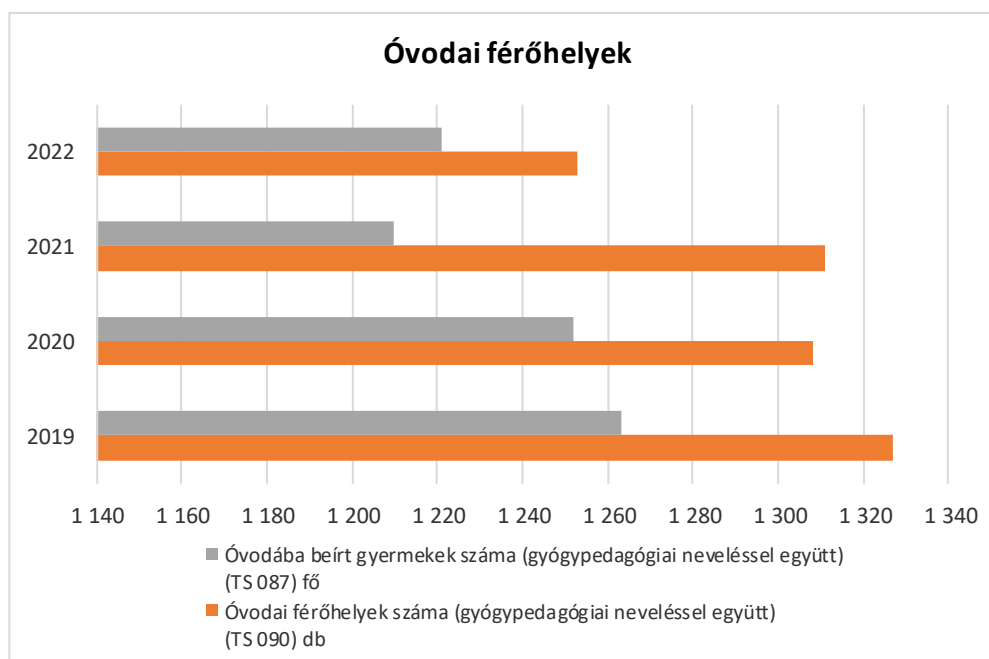
Forrás: TeIR, KSH Tstar

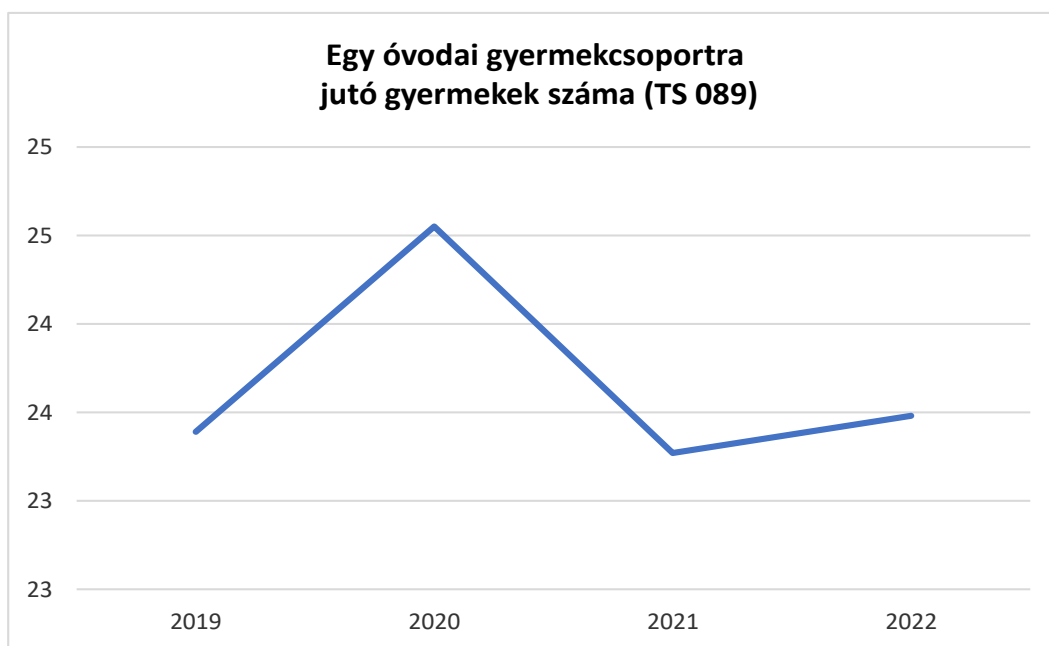

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai								
Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma – gyógy-pedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógy-pedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladat-ellátási helyek száma (gyógy-pedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógy-pedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógy-pedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógy-pedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2019	n.a.	54	1 327	14	1 263	2	14	23
2020	n.a.	51	1 308	14	1 252	1	5	25
2021	n.a.	52	1 311	14	1 210	2	13	23
2022	n.a.	52	1 253	14	1 221	2	17	23
2023	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

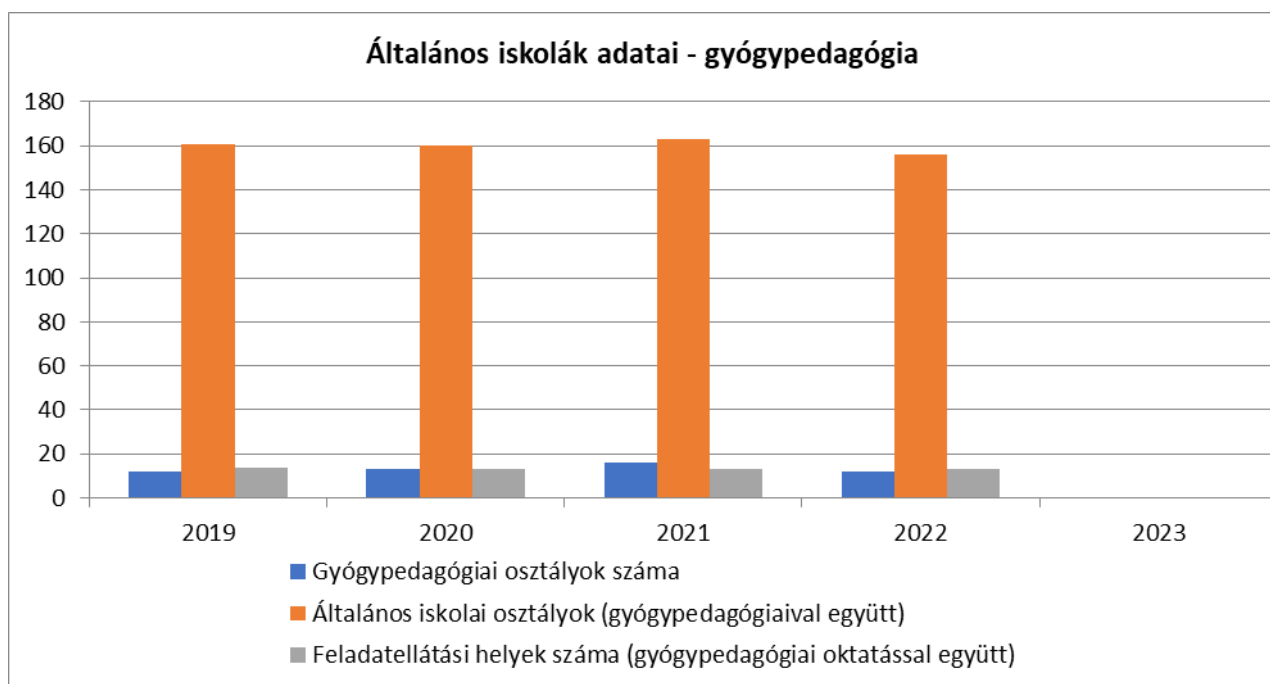

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek

Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2019	12	161	14	20.39	11.06
2020	13	160	13	20.71	11.86
2021	16	163	13	20.17	12.87
2022	12	156	13	21.02	12.32
2023	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban

Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2019	319
2020	389
2021	382
2022	354
2023	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek;

Ózd városában hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén nem történik. A körzetekben és ebből következően az intézményekben jelentkező HH/HHH adatok eltérései elsősorban városszerkezeti okokra vezethetők vissza.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések;

A tárgyi feltételrendszer folyamatos javítást igényel (szaktantermek, nyelvi laborok fejlesztése). A mindennapos testnevelés felmenő rendszerű bevezetése pedig a tornatermek számának növelését teszi szükségessé. Az informatika oktatását szolgáló eszközpark kapacitása is heterogén képet mutat. Elismerést érdemel ugyanakkor, hogy – bizonyára tudatos fejlesztés eredményeként – az internet-elérés gyakorlatilag maradéktalanul biztosított. A Kazincbarcikai Tankerületi Központ és az Egri Főegyházmegye pályázatainak köszönhetően az eszközpark folyamatosan javul. A szakos ellátottság négy általános iskolában éri el a maximumot, és a többi intézményben is 90% feletti. Sajnos itt is erősen megfigyelhető a természettudományos tárgyakhoz kapcsolódó pedagógushíány, a pedagógus pálya presztizsének csökkenése és a tanári átlag életkor növekedése. A pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény bevezetése remélhetőleg kedvező változásokat eredményez.

Kompetenciamérési adatok:

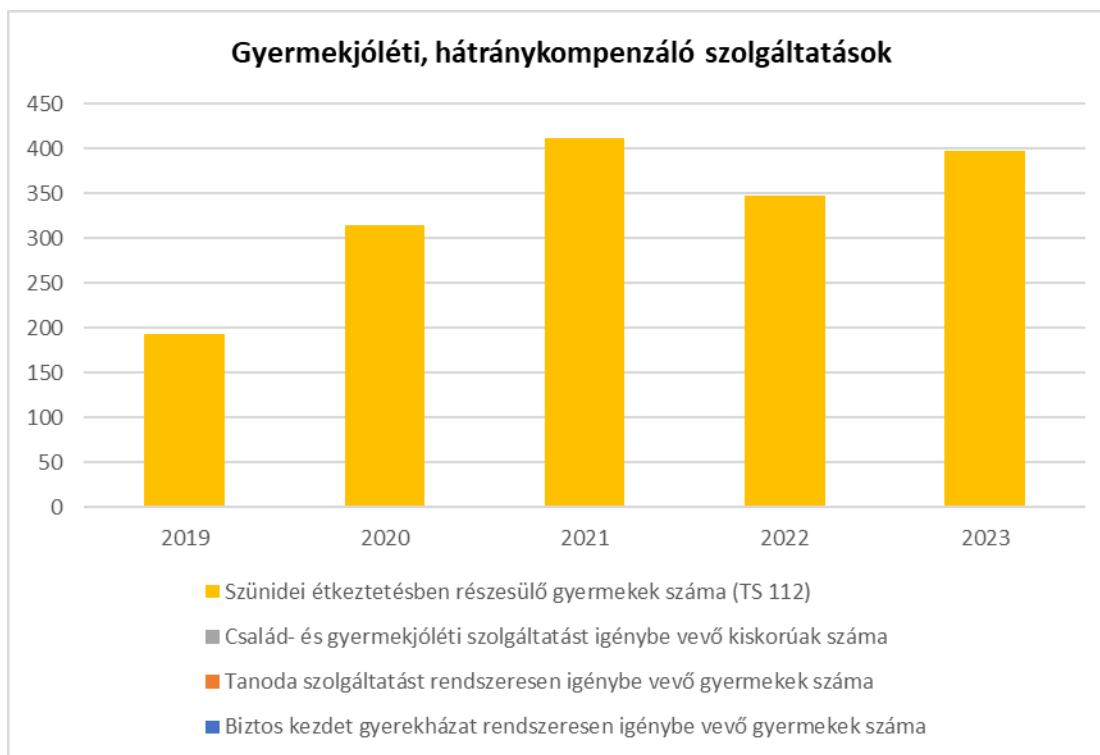
Az elmúlt néhány évre jellemző volt, hogy a kompetenciamérések tekintetében a városi átlag az országos átlaghoz közeli, vagy kismértékben alatta lévő volt. Jól megfigyelhető 3 általános iskola (Bolyky Tamás Általános Iskola, Újváros Téri Általános Iskola és a Vasvár Úti Általános Iskola) kiemelkedő eredménye a többihez képest. Az eredményekbeli jelentős eltérés az említett iskolák infrastrukturális feltételeinek különbözőségével, valamint a HH és HHH tanulók arányának különbségével hozható összefüggésbe.

Az országos kompetenciamérés eredményei nem érték el az a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendeletrendelet 80. § (2) bekezdésében meghatározott minimum értéket több állami fenntartású, illetve az egyházi fenntartású általános iskolában, így azoknak intézkedési tervet kellett készíteni, melyet az Oktatási Hivatal is jóváhagyott.

e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások				
Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2019	n.a.	n.a.	n.a.	194
2020	n.a.	n.a.	n.a.	314
2021	n.a.	n.a.	n.a.	412
2022	n.a.	n.a.	n.a.	347
2023	n.a.	n.a.	n.a.	397

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

A szünidei gyermekétkeztetést igénybe vevők száma nagyságrendileg stagnált az elmúlt években, de messze elmarad az általános- és középiskolás korú azon gyermekek számától, akik jogosultak a támogatás igénybe vételére.

Ózd Város Önkormányzata által bevezetett tanulást elősegítő támogatás alsó határát elérő, ózdi lakhellyel rendelkező és ózdi középiskolába járó diákok száma megduplázódott elősegítve ezzel a tehetségek kibontakoztatását. A város több felzárkóztató pályázati programját szegregált területekre tudta irányítani, elősegítve ezzel az ott élő gyermekek felzárkóztatását.

4.5. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Magas és egyenetlen eloszlású a hátrányos- és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma	Munkahelyek létesítésével a családok anyagi hátterének megerősítése, felnőttképzési lehetőségek bővítése
Oktatási épületek állapota és felszereltsége nem megfelelő	Közoktatási épületek infrastrukturális fejlesztése TOP+ pályázatok útján, eszközbeszerzés
Településszerkezetből adódó oktatási szegregátumok alakultak ki	Oktatási esélyegyenlőség
SNI, BTM gyermekek magas száma, forráshiány az oktatásuk területén	Központi állami támogatás mértékének növelése, otthoni szülői háttér megerősítéséhez képzések szervezése
Tehetséges tanulók elvándorlása	Ösztöndíjrendszerek, oktatási életpályamodell bevezetése, megszilárdítása A felsőoktatási képzési paletta megerősítése, bővítése

A fent beazonosított problémák és fejlesztési lehetőségek 2024. évben is fennállnak, aktuálisak.

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Jogi alapvetések a nők esélyegyenlőségéhez:

A nők és férfiak egyenlő bánásmódjának kérdése a nemzetközi, ill. az uniós szabályozásban is megjelenik. Az ENSZ Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya, és a Gazdasági, Szociális, és Kulturális Nemzetközi Egyezségokmány is taglalja a nemi alapú hátrányos megkülönböztetés tilalmát, a nemek közti egyenlő bánásod elvét. A CEDAW a nőkkel szemben alkalmazott hátrányos megkülönböztetés minden formájának kiküszöböléséről szóló egyezmény. Európai uniós szinten már a Római Szerződésben is megjelent, a 1997-es luxemburgi csúcsértekezlet nyomán került be a foglalkoztatási irányelvek közé, de a következő jogi alapvetések is erről témakörrel rendelkeznek:

- a Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségei, valamint a munkafeltételek terén történő végrehajtásáról és az azt módosító 2002/73/EK irányelv,
- a Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról,
- a Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról.

Hazánkban az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.

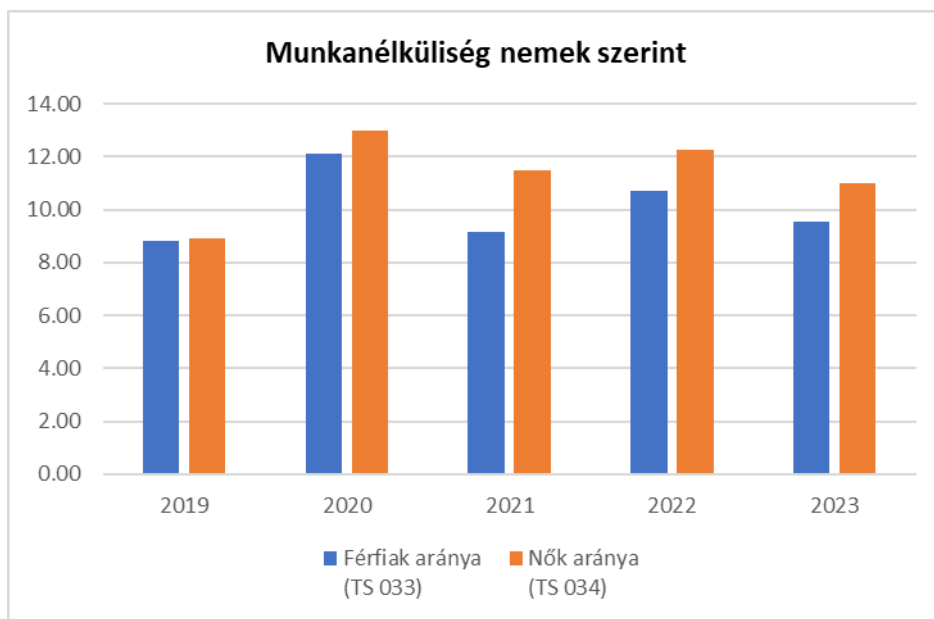
5.1. A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A nők munkaerő-piaci pozíciója a férfiakénál rosszabb, a piaci/munkaerő-piaci verseny éleződése számukra kedvezőtlen hatásokkal bír. A külső és belső munkaerő-piac a nők hátrányára rangsorolja a foglalkozásokat, munkaköröket. A felvételi és az előmeneteli diszkrimináció korlátozza az egyenlő esélyeket. Jóllehet a nők előnyben vannak az iskolázottság szempontjából, a nemek szerinti iskolázottsági és foglalkozási koncentráció korlátozza munkaerő-piaci versenyképességüket, karrieresélyüket. Magyarországon nem mondható elterjedt gyakorlatnak a részmunkaidős foglalkoztatás, de ezen a területen is jelentős különbséget figyelhetünk meg, mivel jobbára a nőkre hárul a gondozási feladatok többsége, ők hajlamosabbak a munkaidejük csökkentésére, vagy a foglalkoztatásukról való teljes lemondásra. A gyermeknevelés vagy a tartós ápolás miatt „második” keresőként már csak a költségek mérséklése, vagy a hiányzó szociális ellátásokhoz való nehézkes hozzáférés, vagy annak hiánya okán is könnyebben lemondanak a nők a munkába állásról, vagy a teljes munkaidős foglalkoztatottságról. Mindennek kihatása van a nyugdíjak összegére is, melynek következtében a nők tekintetében idős korban még magasabb a kiszolgáltatottság, a szegénység és a társadalmi kirekesztés kockázata. A szegény családoknál jellemző Ózdon, hogy a kenyérkereső férfiak eljárnak az ország más részébe vagy külföldre dolgozni, az itthon maradó nők pedig a családtagok gondozási feladatait (gyerekek, időskorúak) vállalják magukra.

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2019	8.80	8.93	8.87%
2020	12.10	12.98	12.54%
2021	9.18	11.49	10.34%
2022	10.72	12.27	11.50%
2023	9.56	11.01	10.29%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

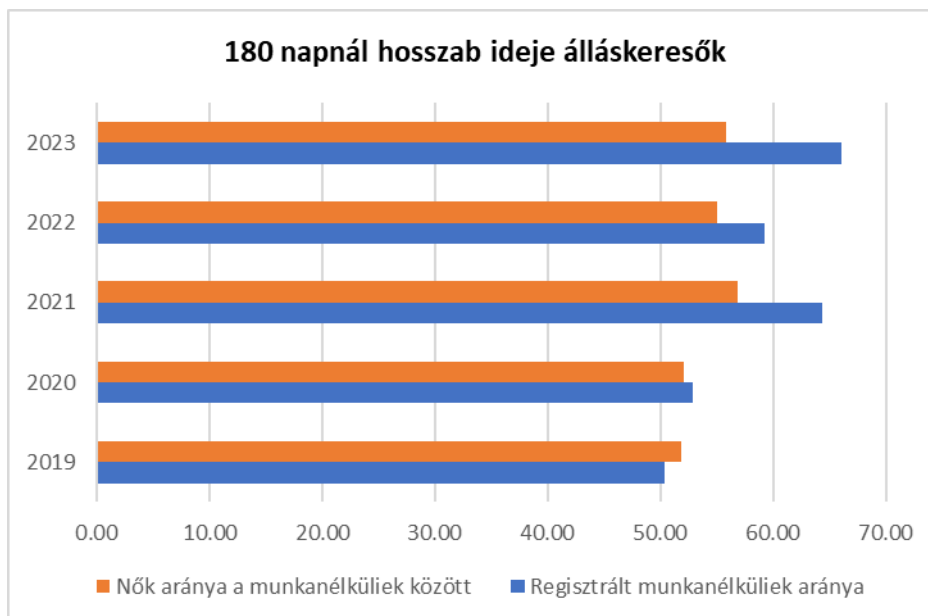

A nők munkaerő-piaci hátránya összetett, nehezen vizsgálható jelenség. A férfiak és nők adott településen való foglalkoztatottságának mutatói arról nyújthatnak tájékoztatást, hogy milyen arányban érinti a nemeket a munkanélküliség.

A fenti táblázatokból a 2020-as évig nem volt egyértelműen megállapítható a foglalkoztatás körében a nők hátrányos helyzete, 2022-2023. évben már nőtt a nők munkanélküliségi rátája.

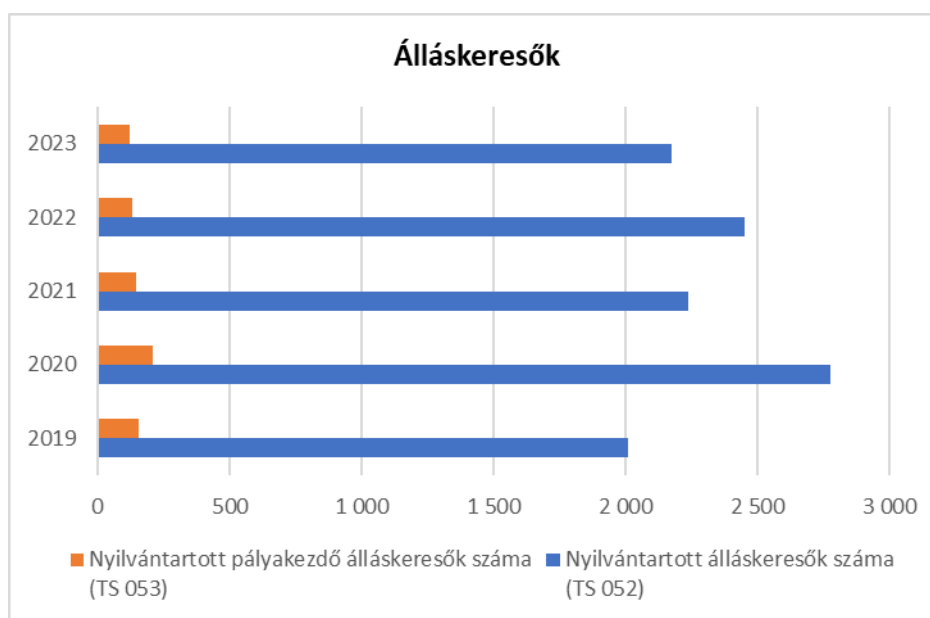
5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2019	50.32	51.83
2020	52.84	52.08
2021	64.38	56.87
2022	59.22	55.07
2023	66.04	55.88

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2019	2 009	156
2020	2 780	208
2021	2 240	144
2022	2 450	132
2023	2 176	124

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A pályakezdő álláskeresők száma 210 fővel növekedett a 2022-es évben a 2021-es évhez képest, de aztán a 2023. évben ismét az átlagra csökkent számuk. Az adatok alapján nem megállapítható a nemek aránya a pályakezdő álláskeresők között. Általánosságban elmondható, hogy bár a nők aránya magasabb a felsőfokú képzésben, de a nemi sztereotípiák, melyek szerint a nők elsődleges feladata a család ellátása, a férfiak dolga pedig a kenyérkeresés, nagymértékben befolyásolják a nők képzettségük alapján indokolt, elvárt befutandó karrierét, pályafutását, s döntenek ezáltal a nők a karrierük visszafogására, vagy feladására. A negatív előítéletek miatt a nők gyakrabban döntenek a családi élettel könnyebben összeegyeztethető, de karrier, munka szempontjából kevésbé kedvező, alacsony presztízsű munkahelyek mellett, s választanak sokszor képzettségüktől sokkal alacsonyabb presztízsű szakmát.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

A nők és férfiak közti különbség markánsan jelentkezik a munkaerőpiacon, a foglalkoztatás területén is, melynek okai a megöröklött társadalmi beidegződések, azok gazdaságra gyakorolt hatásaiban gyökereznek. A nők munkaerőpiaci részvétele minden uniós országban, így Magyarországon is alacsonyabb a férfiakénál, jellemzően alacsonyabb pozícióban, kevésbé jól fizetett ágazatokban dolgoznak. A nők gyakrabban válnak munkanélkülivé, hagyományosan ők látják el a gondozói szerepkört a családban, így könnyebben feladják a munkahelyüket, karrierjüket a család kedvéért. A covid járvány idején történt lezárások alkalmával a gyerekneveléssel, online oktatással összefüggő feladatok miatt a nők (főként az óvodás gyermekkel rendelkezők) nagyobb arányban veszítették el munkahelyüket, mint a férfiak, ennek oka abban is rejlik, hogy a nők jellemzően felülreprezentáltak a válság által leginkább érintett ágazatok többségében (kiskereskedelem, vendéglátás, gondozás, stb.). A nők közül is a legrosszabb helyzetben az alacsony iskolai végzettségű, hátrányos régióban élő nők elhelyezkedési lehetőségei a legrosszabbak, a közfoglalkoztatással ugyan rendszeres jövedelemhez jutottak, viszont a programból kikerülve jellemzően láthatatlanná válnak a nyilvántartások számára. Fontos megemlíteni a 45 év feletti nők csoportját, akik a munkaerőpiacról kikerülve nehezen tudnak újra integrálódni, ill. a fiatalok is jelentős munkaerőpiaci tartalékot jelentenek, a foglalkoztatásba történő becsatornázásuk kulcskérdés a jövő szempontjából. A Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Kormányhivatal adatai alapján az alacsony képzettségűek és közfoglalkoztatottak számára szervezett GINOP 6.1.1. képzésen a 2021-es évben az Ózdi járásban a képzésben részt vetteknek 79%-a nő volt. Az adatok alapján a jellemzően alacsony végzettséggel rendelkező nők hajlandóak lennének képzésen részt venni azért, hogy jobb munkahelyet találjanak maguknak.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Bár az esélyegyenlőség elvének a törvényi szinten megfogalmazott elvárások okán is érvényesülnie kellene a társadalom minden területén, a nemek közötti különbségek a foglalkoztatás terén fennállnak mind európai, mind hazai szinten. A nők munkaerőpiaci helyzete javulásának a sztereotípiák, rossz beidegződések a kerékkötői, s a hátrányos megkülönböztetés, a diszkrimináció különböző formában nyilvánulnak meg. Összességében elmondható, hogy a nemek közti egyenlőség jelenlegi is csak kívánt, elvárt és nem valós állapot, és sokszor egymással ellentétes tendenciák egyszerre érvényesülnek. Egyértelmű adatok nincsenek a diszkriminációról, de a nők foglalkoztatása esetén sokat nyom a latba az álláskeresésnél a kor, a családi állapot és gyermekek száma, illetve az iskolai végzettség.

A nők munkaerő-piaci hátrányos megkülönböztetése nehezen vizsgálható jelenség, megmutatkozhat a munkára való jelentkezéskor (ha a munkakör betöltésére mindkét nem képviselője alkalmas, azonos kvalitásokkal rendelkeznek, a munkáltató mégsem szeretne nőt alkalmazni), az azonos munkáért járó eltérő bérezésben, vagy az előmeneteli lehetőségek szűkösségében (üvegplafon-jelenség). A diszkriminációs gyakorlat visszaszorítása szempontjából fontos a foglalkoztatási viszonyok ellenőrzése, szükség esetén az Egyenlő Bánásmód Hatóság bevonása, a tájékoztató kampányok, vagy a területtel foglalkozó társadalmi szervezetekkel történő együttműködés. A hátrányos megkülönböztetés kimutatására nem áll megfelelő számú adat rendelkezésre.

Ózdon nincs kimutatás a nők foglalkoztatás területén lévő negatív diszkriminációjáról, a globális, országos trendekhez hasonló jelenségeket figyelhetünk meg, hátrányos helyzetű régiókban az egymással parallel módon jelen lévő (képzett) munkaerő-hiány, ill. a munkanélküliség miatt a nők egyenjogúságnak kérdése sajnálatos módon sokadrendű problémává válik.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A hátrányos megkülönböztetésnek egy markáns, számszerűsíthető formája a bérkülönbség. A KSH felmérései alapján a rendszerváltás idején mintegy 20 %-os eltérés volt hazánkban a jellemző a nemek közti jövedelmi eltérések terén, a különbség napjainkban is fennáll, 2021. év első felében a férfiak bruttó átlagkeresete 19%-kal magasabb volt, mint a nőké, a nők bruttó átlagkeresete 8%-kal nőtt egy év alatt, míg a férfiaké 8,9%-kal. Elemzők szerint az eltérések oka az iskolázottság, a képzettség különbségeiben, ill. abban keresendő, hogy a nők és a férfiak jellemzően más-más gazdasági szektorban, más munkakörökben helyezkednek el. Az iskolázottsággal kapcsolatban elmondhatjuk, hogy vannak hagyományosan nőiesnek titulált szakmák, területek, ilyennek számít az egészségügy, a szociális szféra, a bölcsészet, a pedagógia. A leginkább versenyképes végzettséget nagyobb arányban szerzik a férfiak, globális szinten is jellemző, hogy a nők inkább a humán, bölcsész képzést választják, míg a férfiak inkább a műszaki képzéseken vesznek részt. Az egyetemeken végzettek között magasabb a nők aránya, a férfi hallgatók közel fele abszolutorium nélkül távozik az egyetemről, ez a hagyományos női-férfi sztereotípiákra vezethető vissza: a lányoktól önkéntelenül is konformitást, szabálykövetést, alkalmazkodást várja el a társadalom. A nők magasabb arányú diplomaszerezése nem vonja maga után a nemek közti munkaerőpiaci egyenlőséget. A nők munkahelyi elhelyezkedését nagyban befolyásolja végzettségen túl a kor, családi állapot, és gyermekek száma is árnyalja. A gyermekvállalás korhatára egyre inkább kitolódik világszerte, Magyarországon a statisztikai adatok szerint a nők átlagosan 28 évesen szülik első gyermeküket. Egyre nő a gyermektelenek száma, mára 25%-ra tehető a gyermektelenek száma a társadalomban. A vezető pozíciókat hagyományosan férfiak töltik be a munkahelyeken, azonban az 1990-es évektől kedvező tendencia figyelhető meg, egyre több a női vezetők száma a vezető posztokon is, az elmúlt években ez az elvárás csak erősödött, trend lett a női vezetők választása. A nők munkahelyi esélyegyenlőségének megteremtésére az atipikus foglalkoztatási formák kínálhatnak megoldást, a covid-19 járvány alkalmával nőtt ugyan a távmunkára, home-office-ra váltó munkahelyek száma, de az arány még mindig nem éri el az EU-ban sikerrel alkalmazó országok átlagát. A magánélet és munka egyensúlyának megteremtésében segíthetnek a családbarát munkahelyek, a táv/részmunkaidős foglalkoztatás is (nők részmunkaidős foglalkoztatása mindössze 6%), de szorosan kapcsolódik a területhez a kisgyerekes családokat kiszolgáló intézményrendszer (bölcsődék, óvodák, iskolák) fejlesztése, bővítése, családbaráttá alakítása.

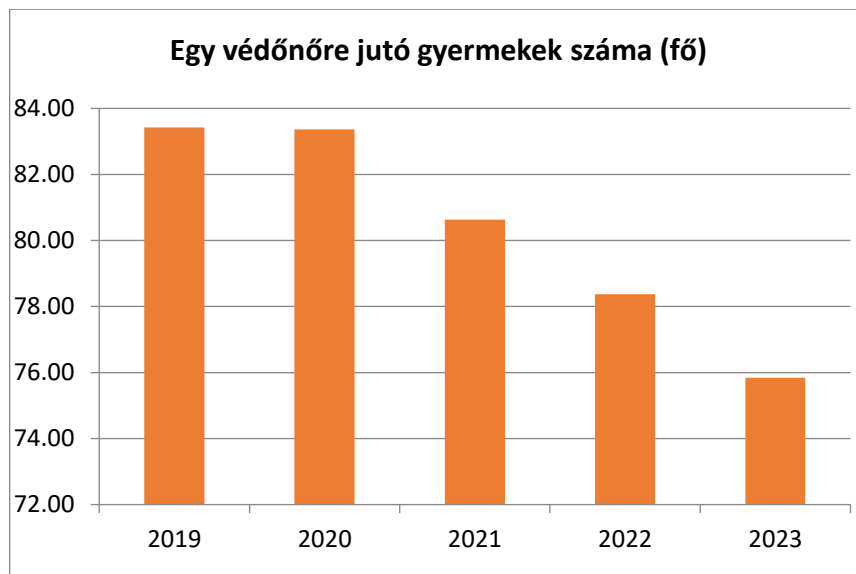
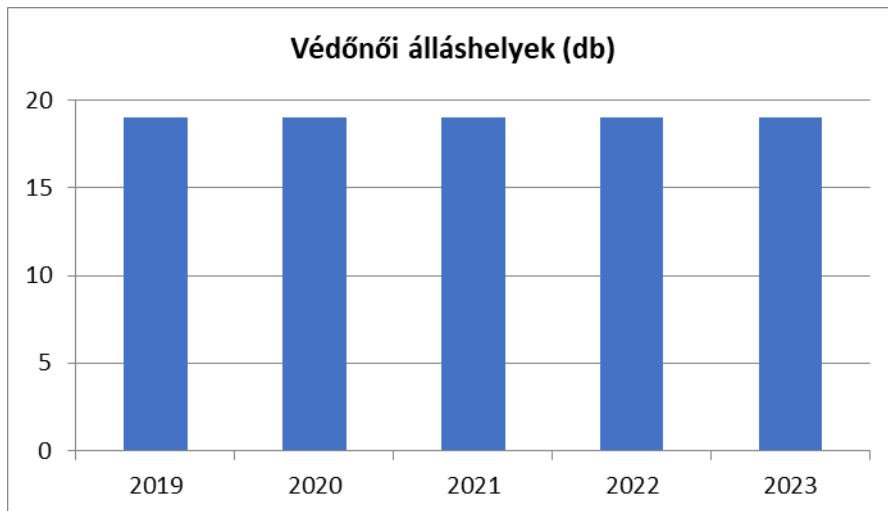
5.2. A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődék, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A nők munkaerő-piaci elhelyezkedése szempontjából lényeges a gyermekek számára nyújtott napközbeni ellátásokhoz történő hozzáférés. A gyermekek napközbeni ellátása megszervezhető - a gyermekek életkorának megfelelően – különösen bölcsődében, családi napköziben, családi gyermekfelügyelet vagy házi gyermekfelügyelet keretében, nyári napközis otthonban, valamint óvodában, iskolában.

Védőnői ellátás

5.2.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2019	19	1 585	83.42
2020	19	1 584	83.37
2021	19	1 532	80.63
2022	19	1 489	78.37
2023	19	1 441	75.84

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

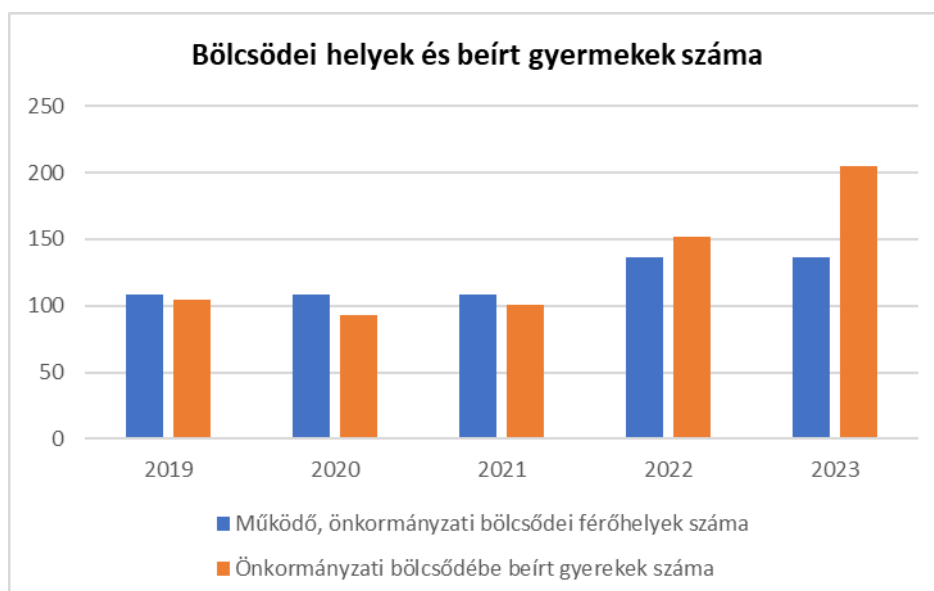
A fenti táblázat adatait szükséges összevetni a védőnők által ellátottak számával, arányával és a védőnői körzetben élő 0-3 év közötti gyerekek számával. Ebből látható a védőnői leterheltség minimális csökkenése, illetve valamennyi gyermek hozzájut-e a védőnői szolgáltatáshoz.

Bölcsőde

A bölcsőde a családban nevelkedő 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését biztosító intézmény. 2015. évben került bevezetésre, hogy a bölcsődei nevelési év szeptember 1-je és augusztus 31. közötti időszakra esik. A korábbi évben a 3. életévüket betöltött gyermekek óvodába kerültek. Most a jogszabály lehetőséget biztosít arra, hogy azon gyermekek esetében, akik betöltik a 3. életévüket a bölcsődei nevelési év végéig a bölcsődékben maradjanak. Ezen lehetőséggel a szülők élni szoktak. A bölcsődei ellátást a Kistérségi Társulás 17 települése veheti igénybe.

5.2.2. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2019	108	105
2020	108	93
2021	108	101
2022	136	152
2023	136	205

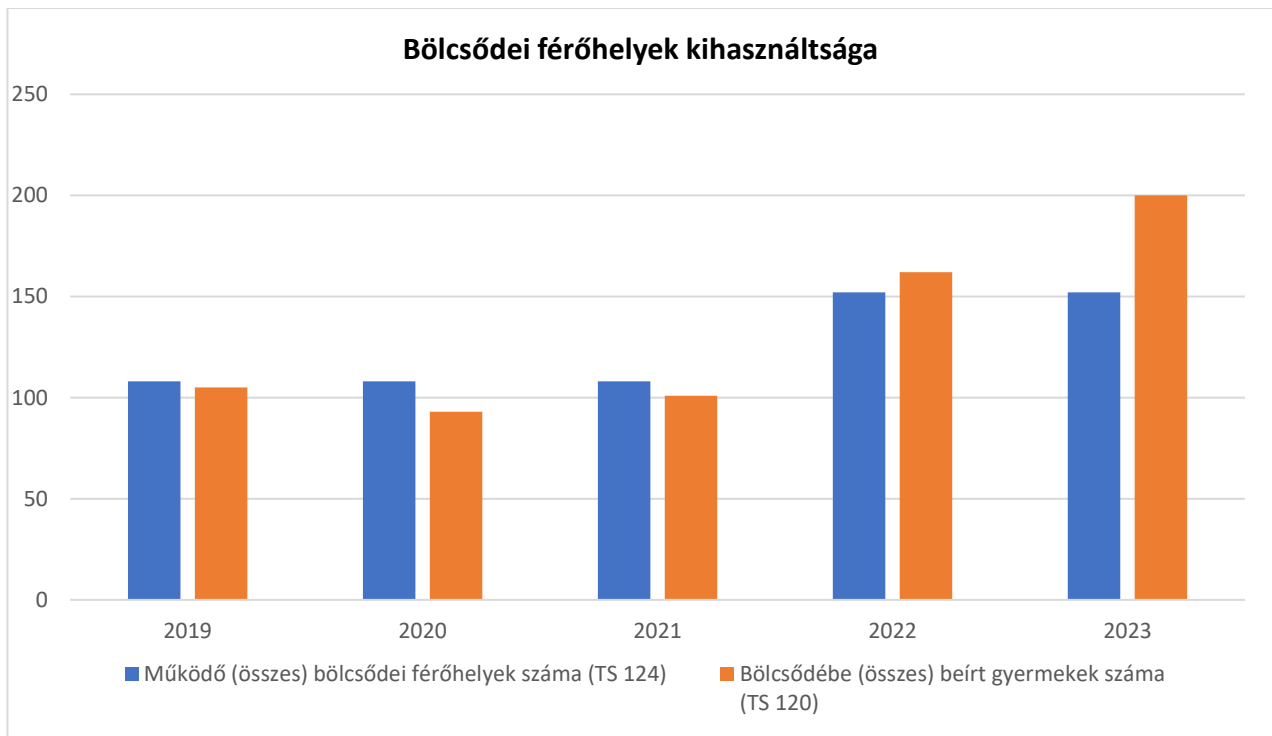
Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

5.2.2. b) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. b.) számú táblázatból

Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2019	0	0	0	0	0	0	108	105
2020	0	0	0	0	0	0	108	93
2021	0	0	0	0	0	0	108	101
2022	0	0	16	6	0	0	152	158
2023	n.a.	n.a.	16	19	0	0	152	224

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Óvoda

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV törvény (Nkt.) 8. § (2) bekezdése – mely 2015. szeptember 1-től lépett hatályba – előírta a teljes körű óvodáztatást. A gyermek abban az évben, melynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson köteles részt venni. Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, fővárosi kerületben, vagy ha a felvételi körzet több településen található, az érintett településeken lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető. (Nkt. 8. §)

Általános iskola

Az Nkt. értelmében 2013. szeptember 1-étől az általános iskolában 16 óráig kell megszervezni a tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokat. A törvény 4. §-ának 4. pontjában rögzíti továbbá az egész napos iskola fogalmát, mely olyan iskolaszervezési forma, ahol a tanórai és más foglalkozásokat a délelőtti és délutáni időszakokra egyenletesen szétosztva szervezik meg.

A gyesről, gyedről a munkába visszatérő szülők munkahelyeik kevésbé veszik figyelembe a munkavállaló szülői feladatait, kis mértékben biztosítanak számukra rugalmasabb munkaidőt, egyéb könnyítéseket. Az eredmények azt mutatják, hogy a családbarát munkahelyek hiánya miatt nem tudják vállalni a szülők a munkaerőpiacra való visszatérést, a foglalkoztatás elősegítése érdekében lépéseket kell tenni.

5.3. Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anya és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak. A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban kezdik meg: tanfolyamok, beszélgetések, családlátogatások formájában. Segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében. Családtervezéssel kapcsolatban a gyermekek felvilágosítására alapvetően az iskolában kerül sor.

A védőnő tevékenységét:

- a fenntartó/tulajdonos által biztosított tanácsadó helyiségben,
- a családok otthonában,
- a nevelési oktatási intézményben végzi.

Feladatai következők:

- Nővédelem területén közreműködik az egészségnevelésben, segíti a nők anyaságra való felkészítését, részt vesz a szűrővizsgálatok szervezésében,
- várandós anyák gondozása,
- újszülött és gyermekágyas anyák gondozása,
- tanköteles korú gyerekek gondozása oktatási intézményben,
- oktatási intézménybe nem járó otthon gondozottak figyelemmel kísérése,
- családgondozás.

A védőnő és a gondozott személy, család együttműködésén alapuló szolgáltatás, melynek célja:

- az egészség fejlesztés (primer prevenció), melyet önállóan végez,
- a betegségek megelőzése, megbetegedés esetén az egészségi állapot mielőbbi helyreállítása,
- szövődmények megelőzése (szekunder prevenció), melyet orvossal együtt végez,
- tartós betegség esetén a lehető legjobb állapot elérése (tercier prevenció), orvossal együttműködve.

A védőnői szolgálat nemcsak a kisgyermek egészségi állapotának felügyeletét végzi, hanem feladata a kismama (gyakorlati és lelki) segítése, hogy ezzel támogassa a felügyelete alá tartozó gyermek megfelelő testi és mentális fejlődésének biztosítását. A védőnő kapcsolatban áll a családdal, a kisgyermekellátó intézményekkel és a gyermekorvossal is, így adott településen árnyalt képpel rendelkezik a családok gyermekellátási és nevelési helyzetéről. Szakemberként hatékony segítséget képes nyújtani a családoknak, ez pedig szorosan összefügg a hozzá tartozó gyermekek számától.

Nővédelem területén a védőnő feladata a családtervezéssel kapcsolatos tanácsadás, az anyaságra felkészítés segítése, valamint a lakossági célzott szűrővizsgálatok szervezésében való részvétel. A védőnői tevékenység egyik meghatározó eleme a várandósgondozás. A tapasztalatok szerint, minél korábban kerül gondozásba a várandós anya, annál korábban és eredményesebben tudja kiszűrni a problémákat, támogatni, tanácsokkal ellátni az egészséges életmód megválasztásában az anyaságra, szülésre, szülői szerepre való felkészítésben. A várandós anyák ellátásának minősége hosszú távon meghatározza a védőnő és a család kapcsolatát.

5.4. A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

A családon belüli erőszak esetén alkalmazható legfontosabb rendelkezéseket a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. tv. és a Büntető Törvénykönyv tartalmazza. A családon belüli erőszakra nincs önálló tényállás, a párkapcsolati erőszakra jelenleg a Büntető Törvénykönyv különböző tényállásai vonatkoznak, ld. testi sértés, zaklatás, távoltartás. A nők elleni erőszak különböző formáira, vagy ugyanezeknek nem a párkapcsolaton belül megnyilvánuló formáira (pl. szexuális jellegű visszaélések) is a Büntető Törvénykönyv releváns paragrafusai vonatkoznak. A zaklatás, szexuális vagy családon belüli erőszak miatt történt rendőrségi feljelentések száma alulmarad a tényleges esetek számától. A rendőrségi riasztások és bírósági eljárások számszerű adatainak összegyűjtése mellett érdemes megnézni, hogy működik-e olyan szervezet, ahová a bántalmazott nők fordulhatnak. Jellemzően az erőszak jó része a családban marad, hiszen a nőket, illetve a családokat érő erőszakos cselekedetek nagy része ma még felderítetlen. A gyermekvédelmi, szociális szolgáltatások, a védőnői hálózat, a rendőri tevékenység eredményeként, a jelzőrendszerek alapján egyre több esetre derül fény, egyre többen tudják, hogy problémáikkal hova fordulhatnak segítségért.

5.5. Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona)

Gyermekek Átmeneti Otthona

Gyermekek átmeneti otthonába olyan gyermek kerülhet elhelyezésre, aki átmenetileg ellátás és felügyelet nélkül maradt, valamint akinek ellátása a család életvezetési nehézségei miatt veszélyeztetett. Az otthonban a szülő kérelmére, illetve beleegyezésével a tizenkettedik életévét betöltött gyermek helyezhető el legfeljebb tizenkét hónapra, ami hat hónappal, szükség esetén a tanítási idő végéig meghosszabbítható. A teljes körű ellátást nyújtó intézményben legalább 12, legfeljebb 40 gyermek együttes gondozása látható el. Ózd Város Önkormányzata folyamatosan keresi a pályázati lehetőséget a Gyermekek Átmeneti Otthona megvalósítására.

Családok Átmeneti Otthona

Családok átmeneti otthonába az otthontalanná vált szülő kérelmére az egész család, egyes családtagok és gyermekeik, valamint a válsághelyzetbe került várandós anya és születendő gyermeke kerülhet elhelyezésre legfeljebb tizenkét hónapig, ami hat hónappal, szükség esetén a tanítási idő végéig meghosszabbítható. A szükség szerinti ellátást biztosító intézményben legalább 12, legfeljebb 40 fő együttes elhelyezése lehetséges.

Ózd Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 85/2023.(VIII.31.) határozatában döntött arról, hogy az Önkormányzat tulajdonában álló, Alkotmány út 2. sz. alatti ingatlant értékesíti a Stabil Alap Ingatlankezelő Kft. részére. Az ingatlan felújítását követően a Kft. vállalása szerint abban Családok Átmeneti Otthonát valósít meg, a Baptista Tevékeny Szeretet Misszió üzemeltetésében.

A szükséges átalakítási, felújítási munkálatokat a Kft. pályázati forrásból kívánja finanszírozni.

Mint azt már korábban említettük az ÓTSZEGYII szoros kapcsolatot ápol az OKIT-tal, hogy a krízishelyzetben lévő anyákat és gyermekeik kimenekítésének biztosítása céljából. A kimenekített anyákat és gyermekeiket az OKIT segítségével helyezik el az országosan elérhető védett otthonokban.

A krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások között említhetjük a krízishelyzetbe került hajléktalan személyeket, akik számára az ÓTSZEGYII biztosítja az ellátást a hajléktalan személyeket ellátó nappali és bentlakásos intézményi egységei által.

A József Attila út 3. szám alatt található Nappali Melegedő fizikai és mentális segítséget, valamint egészségügyi szolgáltatáshoz való hozzájutás lehetőségét biztosítja a krízishelyzetbe került hajléktalan személyek számára. 2019 évben 134 fő, 2020. évben 125 fő, 2021 évben 142 fő, 2022 évben 138 fő, 2023. évben 148 fő hajléktalan ember vette igénybe az intézmény szolgáltatásait.

Az Óvoda utca 13. szám alatt található Átmeneti Szállás lakhatási lehetőséget biztosít az arra rászoruló személyeknek. Az Átmeneti Szállás 15 nő és 35 férfi befogadására képes.

Az Átmeneti Szálláson 2019 évben 65 fő, 2020. évben 54 fő, 2021 évben 52 fő, 2022 évben 60 fő, 2023. évben 74 fő hajléktalan ember vette igénybe az intézmény szolgáltatásait. Az igénybe vevők napi átlagszáma 2023-ban 44 fő volt.

Az intézmények ellátási területe Ózd város közigazgatási területére és a társult településekre terjed ki.

A szakszerű és megfelelő ellátás érdekében a hajléktalanellátó intézmények napi kapcsolatban állnak az Észak-magyarországi Regionális Diszpécserszolgálattal. A szolgálat a krízishelyzetbe került hajléktalan emberek megfelelő elhelyezése érdekében koordináló és ellátást segítő feladatokat lát el és napi szinten tartja nyilván az intézmények kihasználtságát.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

A helyi közéletben a nők és férfiak azonos jogai a politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében érvényesülnek. Az azonos jogok érvényesítéséhez elengedhetetlen a képviselet. A nők részvételére nemcsak a női nem reprezentálása miatt van szükség a politikában, azaz a közügyekről való döntési mechanizmusban, hanem mert ez szolgálja leginkább a közös érdeket. Ózd városában tapasztalható, hogy az oktatás és a kultúra területén túlnyomó részt nők töltik be a vezetői helyeket. A pedagógusok körében ez a tendencia már inkább a férfi hiány területén mutatkozik meg. A város vezetésében a 14 tagú képviselő-testület döntően férfiakkól áll, 6 női képviselő van.

A város civil életében több „női” szervezet is aktív szerepet vállal (pl. Táblai Női Klub), illetve több szervezet is a jellegéből adódóan női tagokból áll (pl. Aranygyűszű Díszítőművész Szakkör), így képviselik a gyengébb nemet a város társadalmi életében.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A roma nők, a kisgyermeket nevelő, a sokgyermekes, vagy gyermeküket egyedül nevelő anyák, valamint a 45 év feletti nők különösen, többszörösen is hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon. Ennek oka egyebek között a magyar társadalom hagyományos családmódeljében keresendő: még ma is sokan vallják, hogy a nők helye a ház körül, a családban van, nem a munkaerőpiacon. Ezt a szemléletet tovább súlyosbítják a nőkkel kapcsolatos negatív sztereotípiák.

A munkanélküliség aránya körükben magasabb, ez ösztársadalmi probléma, amelyen komplex programokkal lehet enyhíteni.

Szakmai tapasztalataink szerint a gyermek születését követően az otthon maradó szülő magányosnak érzi magát. Hirtelen az eddigi aktív életéből minden háttérbe szorul, a megszokottól eltér, és fellép a félelem a „más”-tól, ezért az Önkormányzat a közművelődés, a sport, a szabadidő eltöltésének terén olyan családbarát környezetet kíván teremteni, amely közösségi teret nyújt számukra is. Folyamatosan megújuló programkínálat mellett a helyi hagyományos programokat is szerveznek: kiállítások, koncertek, színházi előadások, játszóház, gyermek- és családi programok, tanfolyamok, bálók, ünnepi és művészeti események, nyugdíjas programok egyaránt megtalálhatók.

5.8. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Alacsony foglalkoztatottság	Munkahelyek létesítése, közfoglalkoztatás bővítése, munkaidő kedvezmények körének szélesítése
GYES utáni munkába való visszatérés	Munkahelyek létesítése munkaidő kedvezményekkel
Családon belüli erőszak magas aránya	Büntethetőség megerősítése
A szolgáltatásokhoz való időbeni hozzáférés	Nyitvatartások részleges igazítása

A fent beazonosított problémák és fejlesztési lehetőségek 2024. évben is fennállnak, aktuálisak.

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

6.1. Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

A népesség öregedésével járó társadalmi, demográfiai problémák az elmúlt évtizedekben világszerte az érdeklődés középpontjába kerültek. Az öregek aránya a Föld teljes népességét figyelembe véve 2000-ben 10% volt, 2050-ben 25% körül várható, míg ez az arány Európában 36-37%-os mértéket mutat. Az Európa egészére érvényes általános öregedési folyamat Magyarországon is jellemző. Folyamatosan, az utóbbi években pedig gyorsuló ütemben csökkent a 14 éves és ennél fiatalabb korcsoportok aránya és emelkedett az idősebb aktív korúaké, de még inkább a 60 éven felülieké. Ezen arányok a születések és halálozások trendjeiből erednek, a vándorlások szerepe eddig nem volt meghatározó. Míg a demográfiai öregedés, a korstruktúra romlása a maga átütő társadalmi hatásaival kedvezőtlen folyamatot jelenthet, az életkor meghosszabbodása nagyon is pozitív jelenség. A társadalmi szolidaritás megkívánja, hogy a fiatal generációk fokozott gondot fordítsanak a teljes népesség immár egyötödét kitevő, a munkából lassan kiöregedő, vagy már kiöregedett népesség életkörülményeire, életminőségére.

A demográfiai adatokból kitűnik, hogy Ózdon a lakosság több mint egyötöde 60 évesnél idősebb. Az országos adatokhoz hasonlóan az időskorúak között a nők aránya jelentős. Levonható az a következtetés, hogy miközben a város lakosságának száma folyamatosan csökken, a 60 éven felüliek aránya nő az összlakosságon belül.

Az életkörülményeket – így az időkorúakét is – általában a lakáshellyel, a jövedelemmel és a fogyasztás szerkezetével, színvonalával lehet jellemezni, figyelemmel a háztartások szerkezetére.

Amennyire örvendetes jelenség az életkor meghosszabbodása, annyira válik egyre felelősségteljesebb társadalmi kötelezettséggé az élet megfelelő minőségének, az egészségnek és az aktív életnek minél hosszabb ideig való fenntartása, biztosítása.

Az életminőség összetevői:

- egészségi állapot,
- mindennapi aktivitás, életmód,
- közérzet.

Az időskorúak egészségi állapota elsősorban a szív-és az érrendszeri betegségek határozzák meg. Ezek sorában vezet a magas vérnyomásos betegség. A keringési betegségek közül kiemelkedik a szívizom-infarktusz. Az agyi erek betegsége ugyancsak az egyik leggyakoribb időskori betegség. Az agyvérzés következtében kialakult bénulásoknak igen nagy jelentősége van az időskorúak életminőségének alakulásában. Jelentős a rosszindulatú daganatos betegségek csoportja, a cukorbetegségben szenvedők, a tüdőgyulladásos betegek, az emésztőrendszer betegségeiben szenvedők aránya. Az életminőség alakulásában igen nagy szerepük van a mentális betegségeknek. Az élettartam meghosszabbodásával jelentősen növekszik többféle pszichiátriai betegség gyakorisága. Érdeemes áttekinteni a különböző fogyatékoságokkal élő idősök arányait. A felmérések adataiból megállapítható, hogy a fogyatékos emberek többsége a 60 év feletti korosztályból kerül ki.

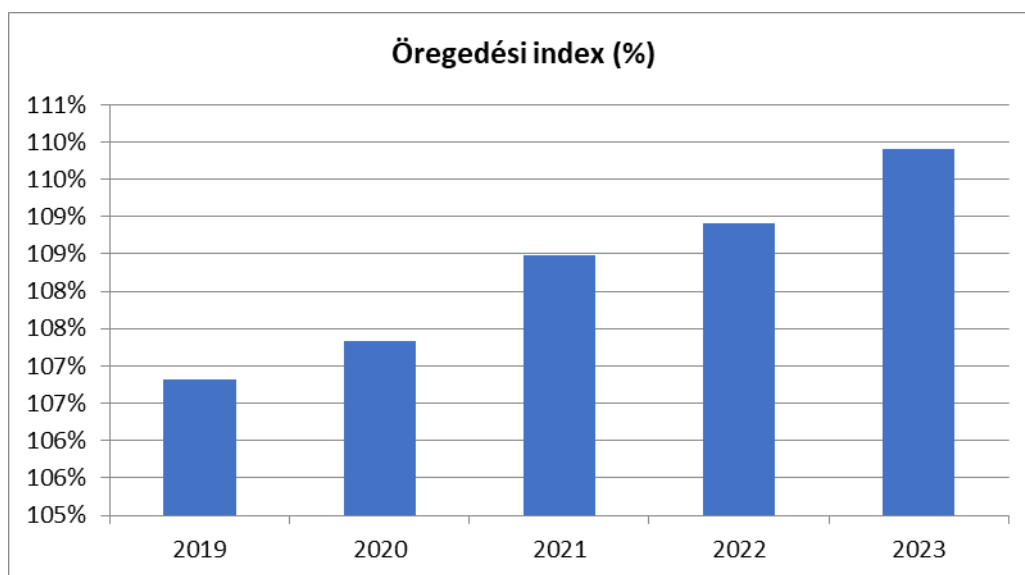
Szabadidős tevékenységük jellemzően a sétára, könyv- és újságolvasásra, TV nézésre korlátozódik. Ez nemcsak az idősök korlátozott anyagi lehetőségeivel, kedvezőtlenebb egészségi állapotával van összefüggésben, hanem nagymértékben a Magyarországon jellemző, az idős korról, az idősök életvezetésével kapcsolatos attitűdök következménye.

A népesség öregedése olyan körülmény, amely valamennyi korosztályt alkalmazkodásra kényszerít. A lehetséges megoldások kimunkálásában legfőbb eredménnyel az életpálya-közelítés kecsegtet, amely figyelembe veszi az életkorhoz kapcsolódó és a nem-specifikus tényezőket, mint a nyugdíjazás utáni aktivitást vagy az egészségmegtartó programokban való részvételt.

Az idős kor társadalmi hátrányai közé tartozik az egészségi állapot romlása, a munkahelyről kikerülés, az elmagányosodás, a korábbinál alacsonyabb jövedelem. Az idősek gyakran szorulnak gyermekeik támogatására anyagi és más vonatkozásban is.

6.1. számú táblázat - Öregedési index			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2019	6 210	5 814	106.81%
2020	6 238	5 812	107.33%
2021	6 203	5 718	108.48%
2022	6 163	5 659	108.91%
2023	6 151	5 597	109.90%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Amint az a táblázatból kitűnik, Ózd öregedési indexe az évek során egyre nő, a 2023-as évben 109,90%. Miközben a 65 éve feletti állandó lakosok száma csökkenő tendenciát mutat, ugyanúgy csökken a fiatalok száma is. Országos szinten ez a mutató a 2021-es évben sokkal magasabb: 141, 1%, Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyében pedig 123, 1 % az átlag. Elmondhatjuk, hogy az ország más régióival összevetve ez az index nem a legrosszabb, viszont mindenképpen a népesség elöregedését jelzi.

A Tny. rendelkezik a nyugdíjazással kapcsolatos szabályokról. Eszerint az öregségi nyugdíj olyan saját jogú nyugellátás, amely meghatározott életkor (öregségi nyugdíjkorhatár) elérését követően és meghatározott szolgálati idő megszerzése esetén jár a biztosítási jogviszonyban nem álló személy részére. A jogosultsági feltételeknek együttesen kell teljesülniük.

A társadalombiztosítási öregségi nyugdíjnak három típusa van:

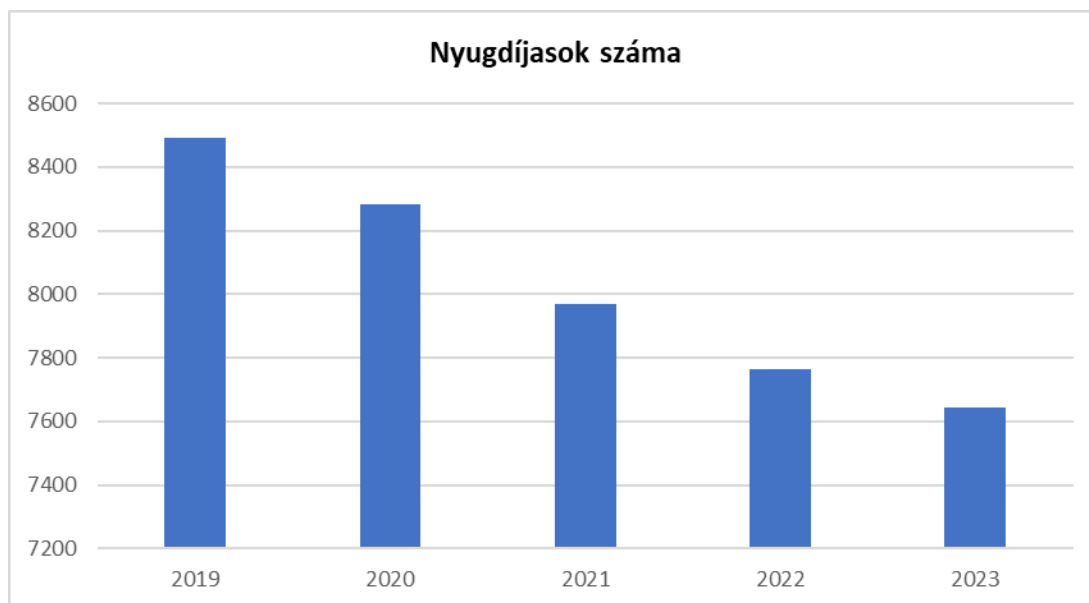
- öregségi teljes nyugdíj (az jogosult, aki a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte, legalább 20 év szolgálati időt szerzett és biztosítással járó jogviszonyban sem belföldön, sem külföldön nem áll);
- öregségi résznyugdíj (az jogosult, aki húsz év szolgálati idővel nem rendelkezik, de legalább tizenöt év szolgálati időt szerzett, a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte és biztosítással járó jogviszonyban sem belföldön, sem külföldön nem áll);

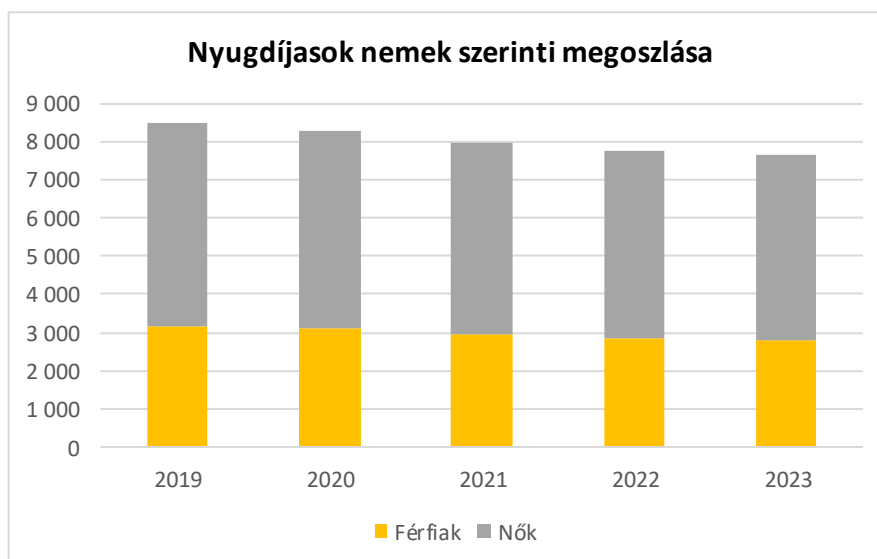
- nők kedvezményes öregségi nyugdíja – „nők 40” (a Tny. 18. § (2a) pontja alapján öregségi teljes nyugdíjra életkorától függetlenül jogosult az a nő is, aki legalább negyven év jogosultsági idővel rendelkezik).

Az öregségi nyugdíjra jogosító korhatár az 1952. január 1-je előtt születetteknel – nők és férfiak számára – egységesen a 62. betöltött életév, 2010. január 1-jétől fokozatosan 62-ről 65 évre emelkedett az öregségi nyugdíjra jogosító nyugdíjkorhatár; a nyugdíjkorhatár 62 évről 65 évre történő fokozatos felemelése 2022-ben befejeződött.

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma			
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2019	3 181	5 311	8 492
2020	3 093	5 191	8 284
2021	2 932	5 038	7 970
2022	2 848	4 918	7 766
2023	2 813	4 830	7 643

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A rendelkezésre álló adatok alapján a nyugdíjasok létszáma Ózdon egyre csökken, a nők-férfiak aránya állandónak mondható, a nők aránya a nyugdíjasok között szignifikánsan magasabb: a vizsgált időintervallumban a populáció ezen részének 62-63 %-a nő.

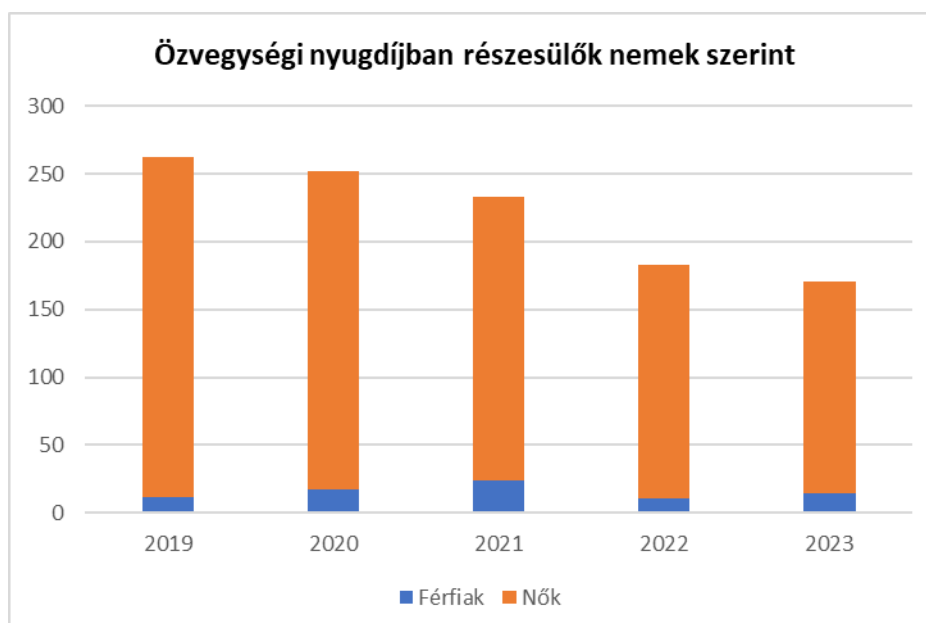
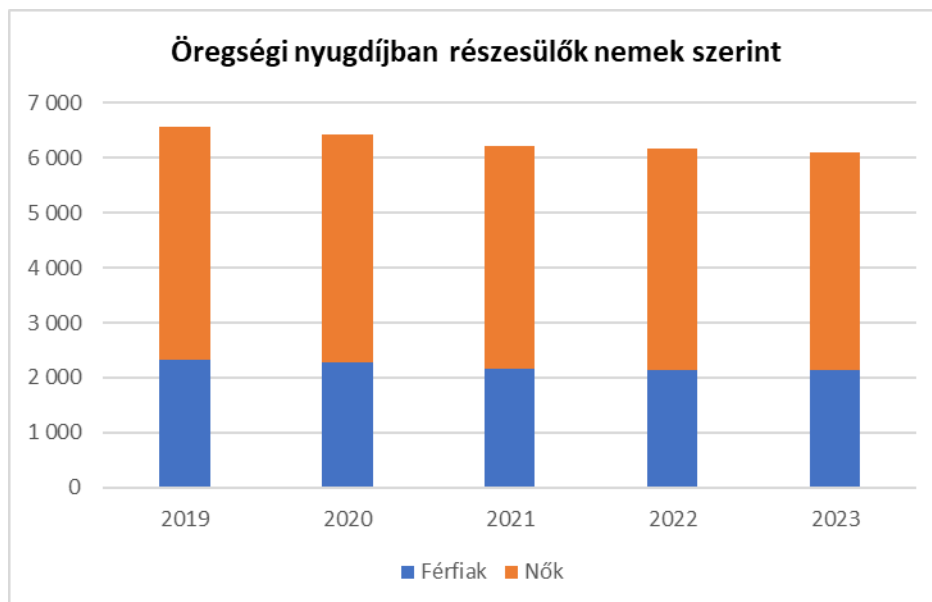
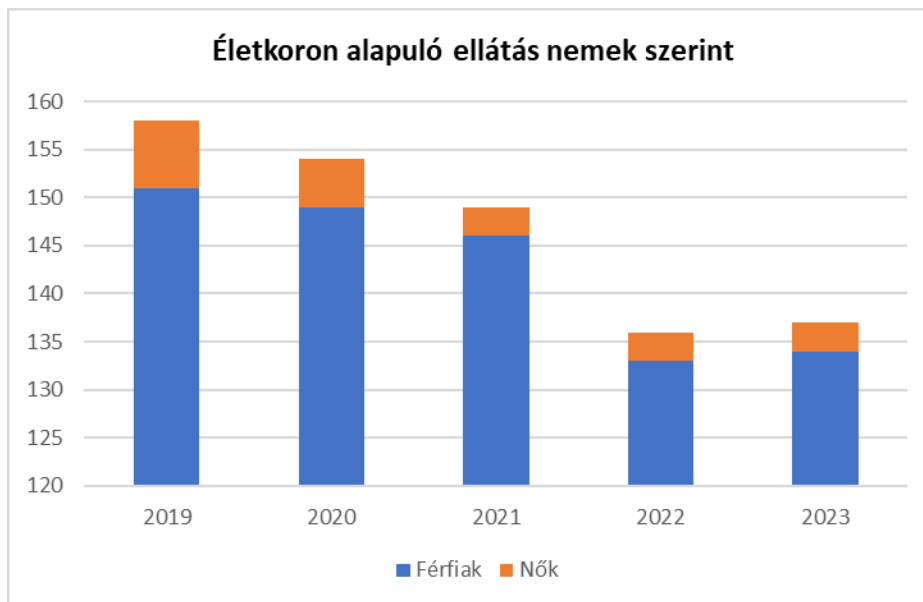
A nyugdíjszolgáltatásokat két csoportba oszthatjuk, azon az alapon, hogy saját jogon, vagy hozzátartozói jogon jár-e: a társadalombiztosítási nyugdíjrendszer keretében járó saját jogú nyugellátásnak számít az öregségi nyugdíj, a hozzátartozói nyugellátások fajtái az alábbiak:

- a) az özvegyi nyugdíj,
- b) az árvaellátás,
- c) a szülői nyugdíj,
- d) a baleseti hozzátartozói nyugellátások,
- e) az özvegyi járadék.

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások

Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2019	151	7	2 334	4 226	12	250	29
2020	149	5	2 268	4 158	17	235	28
2021	146	3	2 159	4 057	24	209	32
2022	133	3	2 145	4 031	11	172	39
2023	134	3	2 130	3 977	14	157	32

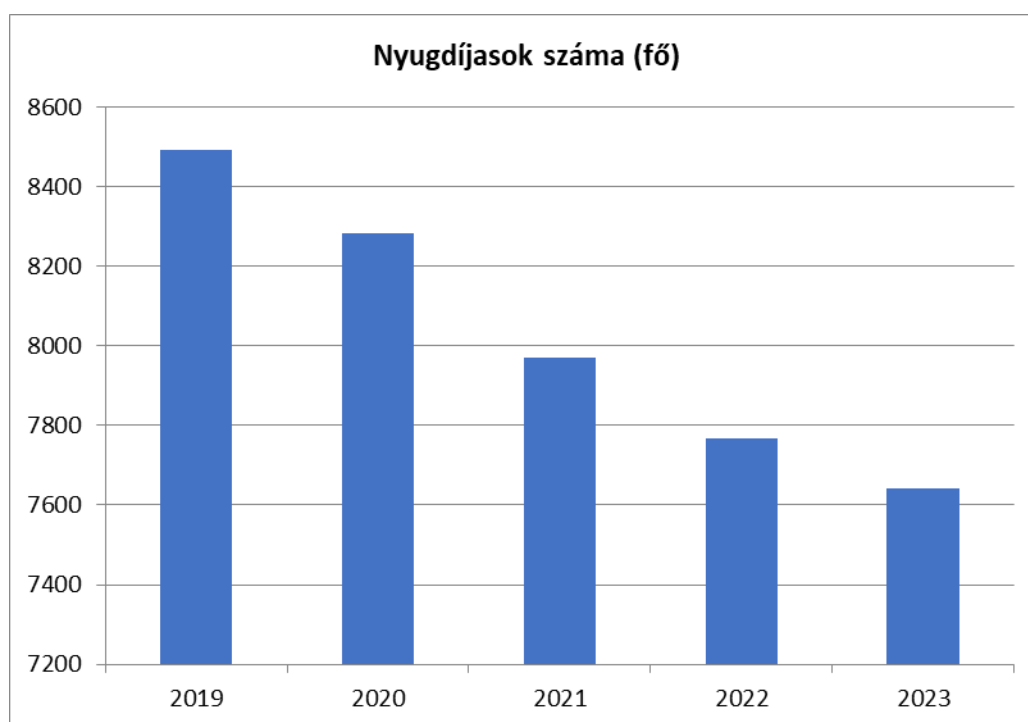
Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.3. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2019	3 181	5 311	8 492
2020	3 093	5 191	8 284
2021	2 932	5 038	7 970
2022	2 848	4 918	7 766
2023	2 813	4 830	7 643

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az életkoron alapuló ellátások (korhatár alattiaknak járó ellátások): olyan ellátások, melyek a nyugdíjkorhatárt be nem töltött személyek részére folyósítanak. Az ide tartozó ellátások (korhatár előtti ellátás, szolgálati járandóság, átmeneti bányászjáradék, balettművészeti életjáradék) a nyugdíjkorhatár betöltése után korbetöltött öregségi nyugdíjjá alakulnak át. Szembeötlő a férfiak magas aránya ebben a kategóriában, jellemzően a férfiak dolgoztak olyan munkakörökben a városban, amelyek után a fenti ellátásokra jogosultak (bányászjáradék, szolgálati járandóság). Teljesen más arányt találunk az öregségi nyugdíjban részesülők arányában: az öregségi nyugdíjban részesülők 65%-a nő, 35%-a férfi. A férfiak és a nők eltérő halandósági mutatói miatt az idős korú lakosságban magasabb a nők aránya, és ez az arány az egyre idősödő korúakat vizsgálva egyre nagyobb lesz a nők javára. Az utóbbi időszakban az idősek belső korösszetétele is változott: nőtt a 80 év felettek száma, ill. a 65 éves és ennél idősebb népesség aránya az előrejelzések szerint 2070-re elérheti a 29%-ot (kb. 2,7 millió fő), így ezzel a tényezővel a népességpolitikának, ill. a társadalombiztosítási politikának mindenképpen számolnia kell. Ezt erősíti meg az a tény is, hogy nemcsak a születéskor várható, hanem a 65 éves korban várható élettartam is folyamatosan emelkedik az utóbbi években.

A korszerű orvoslásnak, a technológia fejlődésének, az életforma változásának köszönhetően az egészségben várható élettartam is növekedett, mivel az időskorú lakosság körében nagyobb a nők aránya, a nők esetében ezzel párhuzamosan hosszabb betegségben eltöltött évekkkel is számolhatunk. Szülői nyugdíjra az a szülő, nagyszülő jogosult, aki a gyermekének, unokájának halálakor megváltozott munkaképességű volt, vagy a 65. életévét betöltötte, és aki a gyermekét, unokáját a halálát megelőző egy éven át túlnyomó részben eltartotta. Az özvegyi és szülői nyugdíjban részesülők esetében a férfiak és a nők aránya markánsan különbözik: 93-95% körüli a nők aránya, mely arány egyrészt a magas férfi halandósággal magyarázható, másrészt jellemzően a nők azok, akik a gyermekük után szülői nyugdíjra jogosultak. A Szt. rendelkezik az időskorúak járadékáról, melynek 32/B. § (1) bekezdése szerint az időskorúak járadéka a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorú személyek részére nyújtott támogatás.

A járási hivatal időskorúak járadékában részesíti azt

- a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltött személyt, akinek saját és vele együtt lakó házastársa, élettársa jövedelme alapján számított egy főre jutó havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 85%-át,
- az egyedülálló, a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltött, de 75 évesnél fiatalabb személyt, akinek havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 100%-át,
- az egyedülálló, 75. életévét betöltött személyt, akinek havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 135%-át.
- 2018. évtől az időskorúak járadékának (1) bekezdés szerinti jövedelmi jogosultsági határai Tny. 62. § (1) bekezdésében meghatározott szabályok szerint, a nyugdíjemeléssel megegyező arányban emelkednek. Az időskorúak járadéka jövedelmi jogosultsági határainak forintban kifejezett összegét a Kormány évente rendeletben meghatározza.

A Szt. értelmében az időskorúak járadéka azon idős személyek részére biztosít ellátást, akik szolgálati idő hiányában a nyugdíjkorhatáruk betöltése után saját jogú nyugellátásra nem jogosultak, illetve alacsony összegű ellátással rendelkeznek.

Jellemzően tehát nagyon alacsony jövedelemmel rendelkezők kapják meg ezt a támogatást, számuk jellemzően 30 fő körül alakult az elmúlt évek során. A városban időskorúak járadékában kevesen részesülnek, hisz a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltött személyek általában rendelkeznek nyugdíjszerű ellátással. Az ellátásban részesülők száma azonban évről évre emelkedik. Egyes kimutatások szerint az idősek 3 százaléka semmilyen ellátást nem kap.

Megfigyelhető továbbá a táblázatokból, hogy a nyugdíjasok száma évről évre folyamatosan csökken, valamint a nyugellátásban részesülő nők aránya magasabb a férfiakéhoz viszonyítva.

6.2. Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága;

Egyre előregedő társadalmunkban cél, hogy az időskorúak minél tovább a társadalom aktív szereplői legyenek. Az időskorúak foglalkoztatásának nyertesei lehetnek mind a munkáltatók, mind az időskorú nyugdíjasok is. A munkáltató számára előnyös ez a foglalkoztatási forma, hiszen olyan, sok éves munkatapasztalattal rendelkező, rugalmasabb időbeosztással (kevesebb családi kööttség) rendelkező munkaerőhöz juthat, akinek a munkamorálja is kedvezőbb lehet a fiatalabbakénál, ill. akinek az alkalmazása olcsóbb, mint az aktív korúaké. Az időskorúak számára azért lehet megtartó erő a nyugdíj melletti munkavállalás, mert nyugdíjasként a társadalom hasznos tagjának érezheti magát, az élethosszig tartó tanulás jegyében szerezhethet új ismereteket, ezáltal megőrizheti szellemi-frissességét, megőrizheti társas kapcsolatait, s mindemellett többletjövedelemre tehet szert.

A nyugdíj melletti munkavégzés, kereset kiegészítés Ózdon is nagy jelentőséggel bírhat, hiszen az országos átlagnál magasabb összegű nyugdíjat Budapesten kívül csak Pest megyében és a Közép-Dunántúlon folyósítanak, megyénkben alacsonyabbnak mondható az öregségi nyugdíj átlagos összege. Régióinkban a magas munkanélküliség karöltve jár a fokozott munkaerőhiánnyal, sok szektor működtetése nagyban függ a nyugdíjas munkavállalók alkalmazásától. A jogviszonyra irányadó jogszabályban foglaltaktól eltérően – a közfeladatok folyamatos ellátásának biztosítása érdekében – a kormány hozzájárulása, illetve engedélye nélkül foglalkoztatható 2022. szeptember 1-től 2023. augusztus 31-ig az a személy, aki az öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte és az öregségi teljes nyugdíjhoz szükséges szolgálati időt megszerezte, feltéve, hogy a jogviszonyra irányadó jogszabály a nyugdíjasként történő foglalkoztatást lehetővé teszi. E rendelkezés kiterjed többek között a közalkalmazotti, egészségügyi szolgálati jogviszonyban, vagy köztisztviselőként, vagy közszolgálati ügykezelőként közszolgálati jogviszonyban dolgozóakra is (de kiterjed a rendvédelmi igazgatási, honvédelmi alkalmazotti, kormányzati, adó- és vámhatósági, politikai és biztonsági szolgálati jogviszonyban alkalmazottakra is).

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén					
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2019	2020	2021	2023
		Fő összesen	2 009	2 780	2 240
41-45 év (TS 042)	Fő	236	327	222	232
	%	11.75%	11.76%	9.91%	10.66%
46-50 év (TS 043)	Fő	208	313	285	259
	%	10.35%	11.26%	12.72%	11.90%
51-55 év (TS 044)	Fő	208	292	234	226
	%	10.35%	10.50%	10.45%	10.39%
56-60 év (TS 045)	Fő	241	286	232	232
	%	12.00%	10.29%	10.36%	10.66%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	196	278	320	339
	%	9.76%	10.00%	14.29%	15.58%
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal					

A fenti adatsor alapján az évek során egyre magasabb a 61 év fölötti álláskeresők száma, ami arra enged következtetni, hogy egyre többen kényszerülnek nyugdíjukat kiegészíteni egyéb jövedelemmel, vagy szeretnének aktívak maradni és érzik magukat szellemileg-fizikailag alkalmasnak arra, hogy dolgozzanak.

b) tevékeny idősor, élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen;

Számszerűsíthető adatok nem állnak rendelkezésünkre a nyugdíjasok közintézményekben való foglalkoztatásával, foglalkoztatásukat támogató programokkal kapcsolatban.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén.

A diszkrimináció felmérése rendkívül nehéz. Éppen ezért csak következtethetünk annak létezésére. Azt tudjuk a szakirodalomból, hogy az idősebb korosztály sokkal jobban kiszolgáltatott a munkaerőpiaci diszkriminációnak, tehát nehezebben helyezkednek el, és a munkahelyi leépítések is előbb érik el őket.

6.3. A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

A szociális alapszolgáltatások megszervezésével az állam és a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában.

Szakosított ellátási formák:

Amennyiben az életkoruk, egészségi állapotuk, valamint szociális helyzetük miatt rászoruló személyekről az alapszolgáltatások keretében nem lehet gondoskodni, a rászorultakat állapotuknak és helyzetüknek megfelelő szakosított ellátási formában kell gondozni.

A helyi közszolgáltatások terén az idősokkal való foglalkozás magas színvonalú. Az egészségügyi, szociális, közművelődési és egyéb szolgáltatások egy része a város minden állampolgára részére biztosított, egy része kor alapján az időskorúak részére szerveződik. A településen a szolgáltatások köre rendkívül színes képet mutat. Az önkormányzat eleget tesz minden kötelező feladatának és emellett önként vállalt intézkedéseket is biztosít.

Az idős ellátás és a szociális gondoskodás területén az utóbbi években egyre jelentősebb szerepet játszott a civil szektornak, egyházi, alapítványi szervezeteknek. Ilyen intézmények, amelyek aktívan részt vesznek az idős ellátásban, valamint programot szerveznek részükre: Mozgáskorlátozottak Ózdi Városi Egyesülete, Ózdi Szívbetegség Egyesülete, stb.

Jellemző a városi szolgáltatásokra, hogy egymásra épülnek, az egyes ellátások személyre szabottak és egyéni szükséglet felmérésen alapulnak. A személyre szabott szolgáltatások biztosítását a helyi ellátórendszeren belüli koordináció, együttműködés biztosítja.

a) az idősök egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése;

Ózd város, mint kistérségi központ sok funkciót lát el, alapvetően nagyságából és népességszámából fakadóan kell biztosítani ezeket a funkciókat. Az Ózd által ellátott feladatok, illetve a város által biztosított szolgáltatások, funkciók lényegesen gazdagabbak, mint egy kisebb kistérségi központ esetében. Az Önkormányzat az Möt.-ben és az egyéb ágazati törvényekben foglalt ellátási kötelezettségének eleget téve biztosítja az egészségügyi, szociális és gyermekjóléti ellátások széles rendszerét. A szolgáltatásokat saját fenntartású, illetve Ózd Kistérség Többcélú Társulása által fenntartott intézmények által biztosítja a város és a kistérség lakosai számára.

Mind a kistérség, mind pedig Ózd város lakosságának életkor szerinti megoszlását vizsgálva megállapítható, hogy a születések számának csökkenése, a születéskor várható átlagos élettartam fokozatos növekedése a 65 év feletti népesség számának növekedését eredményezi. Ezt a korosztályt ma jellemzően az egyedülálló nők képviselik. Ez azt jelenti, hogy országosan is jellemző módon az idősödő korosztály a folyamatosan csökkenő számú lakosságnak egyre növekvő részét képezi.

A fenti folyamatok eredményeként jelentős mértékben nő az időskorú lakosság személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátás iránti szükséglete. Az egyén az életének abban a szakaszában marad egyedül, amelyben a legnagyobb és egyre fokozódó szükséglet jelentkezik a támogatás és segítség iránt mind a család, mind a társadalom részéről.

Az intézményekben elhelyezettek célcsoportját az önmaguk ellátására nem, vagy csak folyamatos segítséggel képes idős személyek képezik, akik számára teljes körű ellátást, fizikai és mentális gondozást, szabadidős programokat, készség- és képességmegtartó és fejlesztő foglalkozásokat biztosítunk. Az öregedés fokozatosan és természetes módon végbemenő folyamat, a születéssel kezdődik, és minden életszakaszban megállás nélkül tart, magában foglalva mind a fejlődés pozitív, mind a hanyatlás negatív folyamatát. Az intézményi ellátást igénybe vevők napi négy órát meghaladó, illetve a külön jogszabályban meghatározott egyéb körülményeken alapuló gondozási szükséglettel rendelkeznek. Az ellátottak jelentős része otthonából kerül be az intézménybe, mivel hozzátartozóik nem tudnak gondoskodni ellátásukról. Gyakori az is, hogy az Ózdi Almási Balogh Pál Kórház Krónikus és Ápolási Osztályáról kerülnek ellátottak az intézményekbe. A bekerülés szempontjából az esetek egyre növekvő hányadát képezik az egyedül élő idősök. Az idősök önkiszolgálási funkcióikat vizsgálva megállapítható, hogy táplálkozás, tisztálkodás, öltözködés, kontinencia tekintetében jelentős segítségre van szükségük. Érzékszervi funkcióik – látás, hallás – koruknak megfelelően csökkent. Mozgásfunkcióik tekintetében jelentős segítségre van szükségük, többen használnak helyzet és helyváltoztatáshoz segédeszközöket. Tájékozódási képességeik különböző mértékben megromlottak, megszerzett ismereteiket nehezebben alkalmazzák. Rendszeres egészségügyi ellátásra – orvosi ellenőrzés, gondozás, ápolási feladatok szükségessége –, időszakosan folyamatos kezelésre, megfigyelésre szorulnak.

Ózd Kistérség Többcélú Társulása a szociális szolgáltatásokat és ellátásokat az általa fenntartott és működtetett intézménye, az ÓTSZEGYII révén látja el, az alábbiak szerint:

Szociális alapellátási feladatok:

- étkeztetés,
- családsegítés,
- támogató szolgáltatás,
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,
- házi segítségnyújtás,
- idősök klubja,
- nappali melegedő,
- szenvedélybetegek nappali intézménye,
- szenvedélybetegek közösségi ellátása.

Szakosított ellátási formák:

- ápolást gondozást nyújtó bentlakásos intézményi ellátás – idősök otthona (három telephelyen),
- átmeneti szállás,
- éjjeli menedékhely.

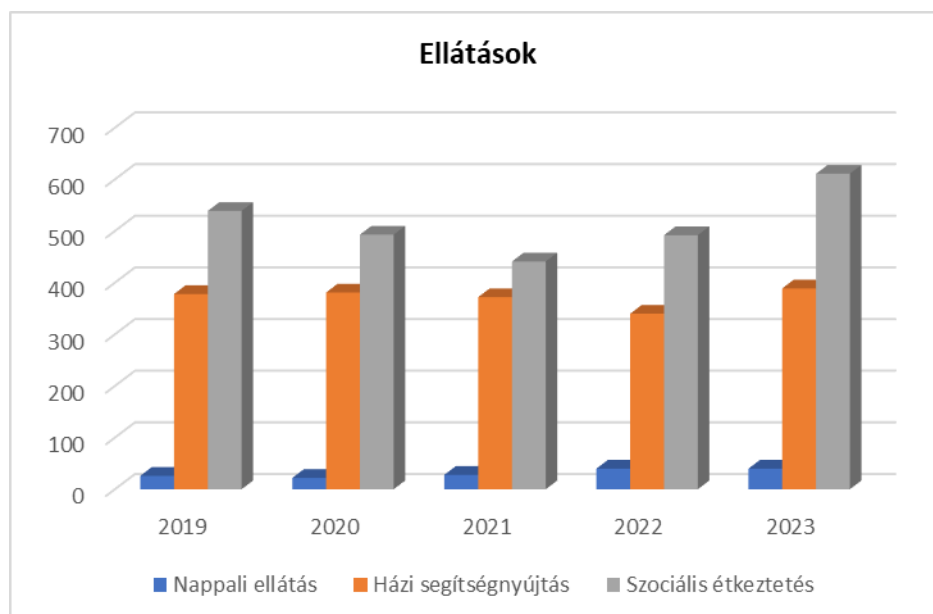
A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendeletnek megfelelően Ózd Város Önkormányzata Képviselő-testületének 6/2014.(VII.18.) önkormányzati rendelete rendelkezik a személyes gondoskodást nyújtó szociális és gyermekjóléti ellátások formáiról, igénybeviteléről és térítési díjáról.

Az ÓTSZEGYII által nyújtott szociális alapszolgáltatások az alábbiak:

- a) étkeztetés,
- b) házi segítségnyújtás,
- c) jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,
- d) családsegítés – Család- és Gyermekjóléti Központ,
- e) szenvedélybetegek közösségi ellátása,
- f) támogató szolgáltatás, amit a Támogató szolgálat biztosít,
- g) nappali ellátás, amit
 - ga) a Bolyky Tamás úti Idősek Klubja,
 - gb) a Szendélybetegek Nappali Intézménye,
 - gc) a Nappali Melegedő nyújt.

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma				
Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
2019	6 210	26	378	539
2020	6 238	22	381	493
2021	6 203	28	372	441
2022	6 163	40	340	492
2023	6 151	40	389	611

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

Az időskorúak érdekvédelmével foglalkozó szervezetekkel történt felmérésekből kiderült, hogy a város által nyújtott kulturális, közművelődési szolgáltatások számukra is teljeskörűen hozzáférhetők és rendelkezésre állnak, de a helyi közösségi közlekedés, valamint saját szociális helyzetük nem teszik lehetővé a rendezvényekre való oda- és visszajutást. A rendezvényeken történő részvétel korlátozza az időskorúak, egyedül élők általános biztonság érzetének romlása, mely kiterjed a programok sötétben, gyalogosan történő megközelítésére és a lakásuk elhagyására, a helyzeten csak rontott a pandémia miatti elszigetelődés, a társas kapcsolatok leépülése.

c) idősek informatikai jártassága;

Az időskorúak informatikai jártasságáról elmondhatjuk, hogy a mai idősek sokkal tájékozottabbak az informatikai technológia világában, sokkal tudatosabban, a hétköznapi részeként használják az internet nyújtotta lehetőségeket – jellemzően a kapcsolattartásra, hírek olvasására, ügyintézésre. A pandémia, lezárások alkalmával felértékelődött az informatikai jártasság szerepe, és helyzetelőnyben voltak, akik interneten, számítógépen keresztül tudták tartani a kapcsolatot hozzátartozóikkal, vagy akár a szociális gondozókkal. Az elmagányosodás ellen, a szellemi frissesség megőrzése egyik kitűnő eszköze lehet a számítógép, ha megfelelően használják azt.

Az idősebb korosztályban is vannak olyanok, akik a számítógépet napi szinten kezelik. Főként otthonukban használják, de lehetőség van erre a Városi Könyvtárban is, ahol minimális térítés ellenében lehet ezt használni. Azon idős emberek részére, akik eddig nem rendelkeztek számítógépes ismeretekkel a város számítógépes tanfolyamot szervezett, ahol viszonylag nagy létszámmal sikerült ennek a korosztálynak is az informatikai tudását fejleszteni.

d) a generációk közötti programok.

Amint azt külföldi példák nyomán a hazai gyakorlat is igazolja, kedvező hatása van mind a fiatalabb, mind az idősebb generációk számára, ha állandó kapcsolatban vannak, s rendszeresen találkoznak. Az ÓTSZEGYII által működtetett három idősotthonban a környékbeli óvodások, iskolások műsoros előadásokat adnak elő jeles napokon az idősotthon lakó részére, (Idősek Napján, Karácsonykor, Húsvétkor, Mikulás alkalmával), a nyugdíjas klubok jellemzően a Civil házban szerveznek rendezvényeket, ahol a programokon a fiatalabb generáció tagjai is részt vettek.

6.4. Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Az ózdi nyugdíjas klub 1999. szeptember 16-án alakult 66 fővel „Nyugdíjas a nyugdíjasért” szlogen jegyében. Jelenleg több száz főre tehető az egyesület létszáma.

Számos program megszervezésében és lebonyolításában vesznek részt: Országos Nyugdíjas Sportnapot szerveznek, kirándulásokon, túrákon, Országos Nyugdíjas „Ki Mit Tud”-ban indulnak, néptáncgyűttest működtetnek, nőnap rendezvényeket, farsangi, szilveszteri multságokat szerveznek, Civil Képzési Konferenciákon vesznek részt. E legnagyobb nyugdíjas szervezet mellett további 7 nyugdíjas egyesület, közösség működik a városban – elsősorban területi szerveződéssel (Szentsimoni, Uraji, Susai, Szennai, Somsályi, stb.), – akik szintén rendszeres közösségi tevékenységet végeznek és programjaikhoz, működésükhöz támogatást kérnek és kapnak az önkormányzattól.

Az Önkormányzat bentlakásos intézményeiben megrendezésre kerül több, pl. a karácsonyi ünnepség, amelyen a város vezetése, képviselői apró ajándékokkal kedveskedtek a jelen lévő idősöknek. Szépkorúak köszöntésére minden évben több időpontban, 2023. évben például 12 alkalommal került sor, amikor a szépkorút a város polgármestere, vagy területi képviselője, valamint a Polgármesteri Hivatal részéről a Hatósági és Szociális Osztály vezetője vagy kolléganője személyesen köszöntött fel oklevéllel és egy csokor virággal.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősök helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Elmagányosodás	A család fokozottabb szerepe Időskorúak szervezeteinek és az óvodák, iskolák kapcsolatának szorosabbra fűzése területén, szorosabb kapcsolattartás óvodákkal, óvodai rendezvényekkel
Ellátatlanság	A család fokozottabb szerepe (gyermekek, unokák nagyobb rész vállalása az idősebb családtagok gondozásában), házi segítségnyújtás
Egészségügyi problémák	Szűrővizsgálatok biztosítása Prevenációs szemlélet erősítése, egészségtudatos magatartás fejlesztése
Többgenerációs családok megszűnése	Összetartozást segítő programok szervezése
Kiszolgáltatottság (bűnözők, család)	Idősök személyes környezetének, otthonának védelmét szolgáló intézkedések bővítése
Alacsony jövedelmi szint (nyugdíjak reálértékének csökkenése)	Nyugdíjemelés

A fent beazonosított problémák és fejlesztési lehetőségek 2024. évben is fennállnak, aktuálisak.

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

Fogalma, meghatározások

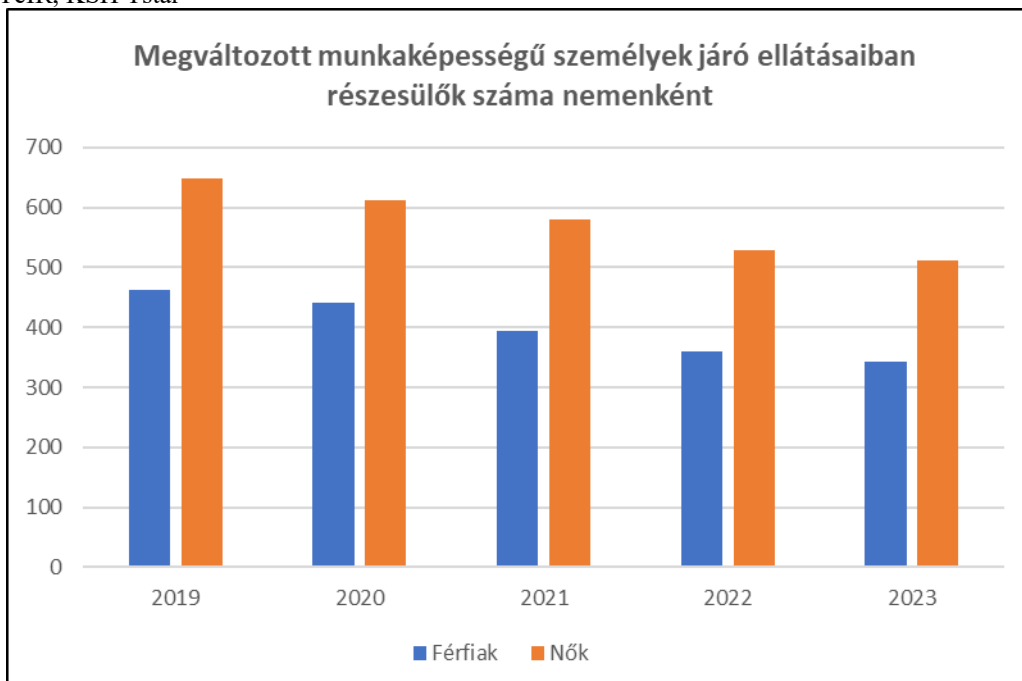
Fogyatékos személy: az a személy, aki tartósan vagy véglegesen olyan érzékszervi, kommunikációs, fizikai, értelmi, pszichoszociális – illetve ezek bármilyen halmozódásával – él, amely a környezeti, társadalmi és egyéb jelentős akadályokkal kölcsönhatásban a hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételt korlátozza vagy gátolja.

A Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény 1. cikk szerint fogyatékos személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, mentális vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.

7.1. A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2019	462	649	1 111
2020	440	612	1 052
2021	395	579	974
2022	359	528	887
2023	342	512	854

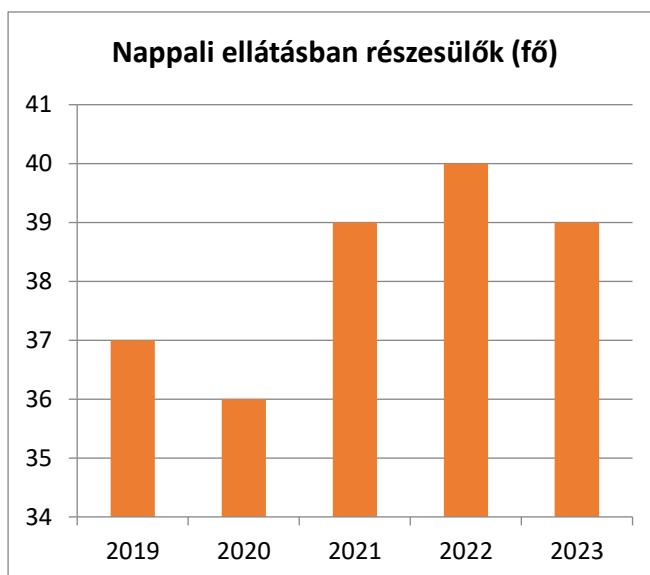
Forrás: TeIR, KSH Tstar

A fenti táblázatból megállapítható, hogy a megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma évről évre folyamatosan csökken, valamint, hogy az ellátásban részesülők között minden évben magasabb a nők száma.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma	
Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 128)
2019	37
2020	36
2021	39
2022	40
2023	39

Forrás: TeIR, KSH Tstar; és helyi adatszolgáltatók

A táblázatból megállapítható, hogy a nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők számában folyamatos a változás, egyik évben csökken, a következőben emelkedik a részesülők száma.

a) fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás;

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (a továbbiakban: Fot) 15-16. §-a értelmében a fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult.

A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető. A munkáltató a fogyatékos személy munkához jutásának elősegítése érdekében – a felvételi eljárás során- köteles biztosítani az egyenlő eséllyel hozzáférhető környezetet.

Ha a fogyatékos személy foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem megvalósítható, úgy számára a munkához való jogát lehetőség szerint biztosítani kell. A megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató akkreditált munkáltatókat és a fejlesztő foglalkoztatást végző foglalkoztatókat a központi költségvetés – jogszabályban meghatározottak szerint – támogatásban részesíti.

Fogyatékkal élő munkavállaló, aki

- a) a nemzeti jog szerint fogyatékosnak elismert, vagy
- b) elismerten fizikai, elméleti vagy pszichológiai károsodásban szenved.

Megváltozott munkaképességű munkavállaló, aki

- a) rehabilitációs ellátásban részesül,
- b) aki 2011. december 31-én III. csoportos rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban, rendszeres szociális járadékban részesült. (Flt. 57/B §.)

Gyakori probléma, hogy kevés a foglalkoztatási lehetőség, nem megoldott a foglalkoztatáshoz szükséges akadálymentesítés, nem biztosítottak különleges eszközök és feltételek. A védett foglalkoztatás túlsúlya mutatkozik az integrált foglalkoztatással szemben. Probléma továbbá, ha nem áll rendelkezésre olyan foglalkoztatási szakember, aki a fogyatékos személy állapotának ismeretében javaslatot tesz a foglalkoztatás jellegére és helyére. Amennyiben nincs képzett szakember, aki a munkahelyi beszoktatást kísérelje, úgy sikertelen lehet a beszoktatás, amelynek következménye a fogyatékos munkavállaló alkalmatlanságának rövid időn belüli megállapítása. Mindezekre tekintettel javasolt folyamatosan felkutatni a fogyatékos munkavállalókkal is betölthető álláshelyeket, fogyatékosügyi mentor, tanácsadó foglalkoztatásával a fogyatékos személyek munkahelyi kísérését biztosítani.

A táblázatból kitűnik, hogy a megváltozott munkaképességű személyek ellátásában részesülők száma mind a nők, mind a férfiak vonatkozásában a 2019. évhez viszonyítva folyamatos csökkenést mutat. A nők aránya minden évben magasabb volt, mint a férfiak aránya.

b) munkavállalást segítő lehetőségek;

A foglalkoztatást elősegítő bértámogatások vagy a foglalkoztatást bővítő bértámogatások növelhetik a munkaadók igényét arra, hogy megváltozott munkaképességű dolgozókat foglalkoztassanak.

A munkaadók tájékoztatása, felvilágosítása is segítségre lehet, mert előfordulhat, hogy a hiányos információk miatt nem alkalmaznak ilyen dolgozókat.

A fogyatékos személy esetében a tovább tanulást, átképzések fontosságát kell hangsúlyozni, olyan piacképes szakma elsajátítását, amivel el tud helyezkedni. Ezeket, amennyiben van rá lehetőség online formában célszerű megvalósítani.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Előfordulhat, hogy a fogyatékos személyt akadályozottsága miatt nem foglalkoztatják a végzettségének és képzettségének megfelelő álláshelyen. (pl.: felsőfokú végzettsége ellenére alacsonyabb végzettséggel is betölthető foglalkoztatást ajánlanak neki.)

A fizikai akadályozottság esetében célszerű felmérni, hogy a fogyatékos személy alkalmazásának mely feltételei hiányoznak. Az akadálymentesítési javaslatban célszerű a fogyatékos jellege és a fogyatékos személyek száma alapján rangsorolni, hogy az akadálymentesítés lépései milyen sorrendben és ütemezéssel kövessék egymást. A rámpa és kijelölt parkoló nemcsak mozgássérült személyek, hanem más csoportok részére is hasznosak (nők, kisgyermekesek, idősek), az információs táblák, a vizuális információk megerősítése akusztikus információkkal, például közlekedési eszközökön alkalmazva. Fontos a célpályázatok felkutatása és az akadálymentesítés komplex, rövid- közép- és hosszú távú terveinek elkészítése. Garanciát jelent rehabilitációs szakmérnök és szakember bevonása a tervezésbe, valamint érintett fogyatékos ember bevonása a tervezés és a megvalósítás teljes folyamatába.

A foglalkoztatás akkor is megghiúsulhat, ha a fogyatékos személy nem tudja megközelíteni a munkahelyet, például a településen belüli közlekedési akadályok miatt és a támogató szolgálat igénybevitelére sincs lehetősége.

Ilyen információk beszerzése rendkívül nehéz, hiszen az érintettek nem hozzák a hátrányos megkülönböztetést nyilvánosságra, mert ezzel a jövőbeni alkalmaztatási kilátásaik is csökkennek.

d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok.

A jelenlegi nagy létszámú intézmények sok esetben a település szélén, rosszabb esetben az országhatáron, izoláltan, korszerűtlen épületekben működnek. Ezen intézményekben is nagy erőfeszítéseket tesznek az ellátott személyek társadalmi integrációjának megteremtése érdekében, azonban az intézmény területi elhelyezkedéséből adódó korlátokat nem tudják leküzdeni. Egy több száz fős intézmény esetében fennáll a veszélye annak, hogy nem alkalmas az egyéni képességekre alapozott, személyre szabott szolgáltatás nyújtására. A működő lakóotthonok többsége csak a férőhelyek számának tekintetében tér el a nagy létszámú intézményektől, nem úgy működnek a gyakorlatban, mint ahogy azt a jogalkotó a bevezetésekor elképzelte. Az intézményi szemlélet a lakóotthonokban is jelen van. Tekintettel arra, hogy a jogszabályi módosulások a fenntartó tekintetében változást hoznak ezen szolgáltatások tekintetében, az önkormányzatok együttműködő partnerségi szerepben jelennek meg 2013-tól.

7.2. Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

Az alábbiakban felsoroljuk és röviden ismertetjük azokat az ellátási formákat, amelyeket jogszabályok biztosítanak a fogyatékkal élő személyek számára.

Lehetséges, hogy a fogyatékos személy megfelelő információk hiányában nem részesül a számára jogszabály szerint járó pénzbeli és természetbeni ellátásban. A településen élő ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma a TeIR, KSH Tstar forrásokból szerezhető meg. Ezzel összevetésben lehetséges megbecsülni, hogy az egészségügyben vagy önkormányzati szolgáltatásokban - pl. szociális étkeztetés, hajléktalan ellátás - milyen létszámban fordulnak meg fogyatékos emberek, illetve rendelkezésre állnak-e statisztikai adatok. Javasolt bevonni a fogyatékos emberek helyi érdekvédelmi szervezeteit is, hiszen ők taglistáikkal és tagjaikkal tartott kapcsolatukkal segíthetik a folyamatot.

Ellátási formák:

Fogyatékosági támogatás: A Fot. 22. §-a alapján biztosított fogyatékosági támogatás a súlyosan fogyatékos személy részére az esélyegyenlőséget elősegítő, havi rendszerességgel járó pénzbeli juttatás. A támogatás célja, hogy - a súlyosan fogyatékos személy jövedelmétől függetlenül – anyagi segítséggel járuljon hozzá a súlyosan fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez.

A Fot. 23. §-a értelmében fogyatékosági támogatásra az a 18. életévét betöltött súlyosan fogyatékos, az ellátás igénylésének időpontjában Magyarországon élő magyar állampolgár, huzamos tartózkodási jogosultsággal rendelkező személy, továbbá a magyar hatóság által menekültként, illetve hontalanként elismert személy jogosult, akinek:

- a) segédeszközzel vagy műtéti úton nem korrigálható módon látóképessége teljesen hiányzik vagy aliglátóként minimális látásmaradvánnyal rendelkezik és ezért kizárólag tapintó-halló életmód folytatására képes (látási fogyatékos),
- b) hallásvesztése olyan mértékű, hogy a beszédnek hallás útján történő megértésére segédeszközzel sem képes, feltéve, hogy
- ba) halláskárosodása 25. életévének betöltését megelőzően következett be, vagy bb) halláskárosodása mellett a hangzó beszéd érthető ejtése elmarad (hallási fogyatékos),
- c) értelmi akadályozottsága genetikai, illetve magzati károsodás vagy szülési trauma következtében, továbbá tizennegyedik életévét megelőzően bekövetkező súlyos betegség miatt középsúlyos vagy annál nagyobb mértékű (értelmi fogyatékos),
- d) állapota a személyiség egészét érintő fejlődés átható zavara miatt, az autonómiaesetek alapján súlyosnak vagy középsúlyosnak minősíthető,
- e) helyváltoztatása a jogszabályban meghatározott segédeszköz állandó és szükségszerű használatát igényli, vagy a jogszabály szerinti mozgáskorlátozottsága miatt állapota segédeszközzel eredményesen nem befolyásolható (mozgásában fogyatékos),
- f) állapota kromoszóma-rendellenesség miatt súlyosnak vagy középsúlyosnak minősíthető,
- g) szerzett vagy fejlődési károsodásból eredően a hangképzése, beszélt vagy írott nyelvi megértési, illetve kifejező képessége olyan súlyos funkciózavart mutat, amely kommunikációját, a szolgáltatásokhoz és információkhoz való hozzáférést középsúlyosan vagy súlyosan akadályozza (beszédfogyatékos),
- h) – a b) pont bb) alpontja és a g) pont szerinti fogyatékoságok együttes fennállása kivételével – az a)–g) pontban meghatározott súlyos fogyatékoságok közül legalább két fogyatékosága van (halmozottan fogyatékos) vagy
- i) hallásvesztése olyan mértékű, hogy a beszédnek hallás útján történő megértésére segédeszközzel sem képes és az a), c)–g) pontok valamelyikében megjelölt egyéb fogyatékosága is van (halmozottan fogyatékos), és állapota tartósan vagy véglegesen fennáll, továbbá önálló életvitelre nem képes vagy mások állandó segítségére szorul.

A súlyosan fogyatékos személy nem jogosult fogyatékosági támogatásra ha

- a) vakok személyi járadékában részesül,
- b) magasabb összegű családi pótlékban részesül, vagy
- c) utána magasabb összegű családi pótlékot folyósítanak.

Rokkantsági járadék: A rokkantsági járadékról szóló 83/1987. (XII. 27.) MT rendelet értelmében, rokkantsági járadékra jogosult az a személy, akinek a 25. életéve betöltése előtt keletkezett egészségkárosodása legalább 70 %-os mértékű, és nyugellátásban, baleseti nyugellátásban vagy megváltozott munkaképességű személyek ellátásában nem részesül. A rokkantsági járadékra jogosult személy egészségi állapotát a döntésben meghatározott időpontban felül kell vizsgálni.

Rehabilitációs ellátás: az a megváltozott munkaképességű személy jogosult rá, akinek

- foglalkoztathatósága rehabilitációval helyreállítható, vagy
 - tartós foglalkozási rehabilitációt igényel,
- feltéve, hogy az öregségi nyugdíjkorhatár eléréséig 5 évnél több idő van hátra, továbbá rendelkezik azokkal a feltételekkel is, melyeket a törvény a jogosultság megállapításához előír: a kérelem benyújtásakor betöltötte 15. életévét, a komplex minősítés eredménye szerint B1 vagy C1 minősítési kategóriába tartozik, az előzetes biztosítási időt megszerezte, más rendszeres pénzellátásban nem részesül, keresőtevékenységet nem végez.

Közlekedési kedvezmény: A súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló 102/2011. (VI. 29.) Korm. rendelet 6. §-a értelmében szerzési és átalakítási támogatásra (közlekedési kedvezmény) a súlyos mozgáskorlátozott személy jogosult.

Parkolási igazolvány: Parkolási igazolványra az a személy jogosult,

1. aki közlekedőképességében súlyosan akadályozott,
2. aki látási fogyatékosnak; értelmi fogyatékosnak; autistának; mozgásszervi fogyatékosnak minősül,
3. akit a vakok személyi járadékának bevezetéséről szóló rendelet alapján 2001. július 1-jét megelőzően vaknak minősítettek, vagy aki vaknak, vagy gyengénlátónak, mozgásszervi fogyatékosnak, értelmi fogyatékosnak vagy autistának minősül.

Fogyatékos személyek számára biztosított alap- és szakosított ellátási formák:

Szociális alapszolgáltatások: étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgáltatás

Szakosított ellátási formák: ápolást, gondozást nyújtó intézmények, fogyatékos személyek otthona, rehabilitációs intézmények, fogyatékos személyek gondozóháza, lakóotthon

Aktuális jogszabályok:

102/2011. (VI. 29.) Korm. rendelet a súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről

141/2000. (VIII.9.) Korm. rend. a súlyos fogyatékoság minősítésének és felülvizsgálatának, valamint a fogyatékosági támogatás folyósításának szabályairól

218/2003. (XII. 11.) Korm. rendelet a mozgásában korlátozott személy parkolási igazolványáról

1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról

2007. évi XCII. törvény a Fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről

7.3. A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése;

Az egészségügyi ellátások elérése során a vonatkozó jogszabályok nem tesznek kivételt a fogyatékoság tekintetében nem differenciálnak. A cselekvőképesség tekintetében azonban pozitív módon tesznek különbséget. A cselekvőképtelen, a korlátozottan cselekvőképes kiskorú és a cselekvőképességében bármely ügcsoport tekintetében részlegesen korlátozott betegnek is joga van a korának és pszichés állapotának megfelelő tájékoztatáshoz. Orvosi szempontból a szakmailag lehetséges fokig figyelembe kell venni ezen személyek véleményét is. A fogyatékos személynek, mint minden egyéb betegnek joga van az állapotának megfelelő egészségügyi ellátáshoz, kezeléshez úgy, hogy közben megőrizhesse az emberi méltóságát, önazonosságát és jogait, különös tekintettel az önrendelkezési jogaira ne sérüljenek. Ellátása során a beleegyező nyilatkozat kitöltése elengedhetetlen. Ha nem képes ilyen nyilatkozatot tenni, akkor csak olyan beavatkozás végezhető el rajta, ami közvetlenül az érdekeit szolgálja és feltétlenül szükséges.

A rehabilitációs ellátások esetében megkülönböztetünk:

- szociális rehabilitációt, amelynek színtereiről már a korábbiakban írtunk, a különböző szolgáltatásai formák felsorolásakor
- orvosi rehabilitáció az egészségügyi ellátás része, és
- rehabilitációs szolgáltatásokat.

A rehabilitációs szolgáltatások célja a megváltozott munkaképességű személy megfelelő munkahelyen történő munkavégzésre való felkészítése, megfelelő munkahelyen történő elhelyezkedése. A rehabilitáció sikeres megvalósítása érdekében a jogosult köteles a hatósággal együttműködni: meghatározott időpontban a hatóságnál megjelenni, az előírt tájékoztatási

kötelezettséget teljesíteni, aktívan munkát keresni, a felajánlott lehetőségeket (képzés, munkaerő-piaci program, állás stb.) elfogadni. Jogosult rá az a személy, aki rehabilitációs ellátásban részesül. Megvalósulhat egyéni és csoportos keretek között. A munkáltatók részére nyújtható szolgáltatás: rehabilitációs foglalkoztatási tanácsadás; rehabilitációs célú érzékenyítés; állásbörze; rehabilitációs célú munkaközvetítés.

A Baptista Tevékeny Szeretet Misszió Új Esély Központ Ózd közel két éve van jelen a pszichiátriai- és szenvedélybeteg ellátásban. Küldetésük e két rendkívül sérülékeny és kiszolgáltatott célcsoport szükségleteire alapozva a szociális ellátásokhoz való hozzáférés javításáért tenni, kiemelt céljuk, hogy integrálják az addiktív és/vagy pszichiátriai problémával küzdő hátrányos helyzetű embertársaikat a társadalomba.

Az intézmény feladata, hogy segítséget nyújtson a szociálisan rászorulóknak részére önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában, ezen túlmenően alapvető gondozási, terápiás tevékenységet végez.

Az intézmény támogatja az ellátást igénybe vevőt annak érdekében, hogy betegségével konstruktív módon együtt tudjon élni és segíti annak elérésében, hogy szükségleteit (testi, lelki, szellemi, szociális téren) lehetőség szerint kielégítse, ezek között egyensúlyt teremtsen. Az intézmény célja továbbá a pszichiátriai problémával küzdő személyek rehabilitációjának, a társadalomba, korábbi közösségükbe való visszailleszkedésének és önálló életvezetésének segítése, az állapotrosszabbodás megelőzése, a mélyebb krízisbe kerülés megelőzése, valamint a pszichiátriai betegek minél szélesebb körben való elérése. Céljuknak megfelelően törekednek a strukturált napirend kialakításának ösztönzésére, a lehetőségekhez mért lehető legkiegyensúlyozottabb állapot elérésére, családi-társadalmi kapcsolatok megerősítésére, kialakítására, személyes kompetenciák és megküzdési stratégiák fejlesztésére, munkaerő-piaci reintegrációra, a betegséggel való konstruktív módon történő együttélés elősegítésére.

A nappali ellátás rendeltetésénél fogva alkalmas többrétű, az igénybe vevő aktuális állapotát figyelembe vevő, személyre szabott szolgáltatások biztosítására.

Ennek érdekében:

- preventív, ismeretterjesztő tevékenységet folytat (célzott és javallott prevenció);
- megkereső munkát végez (betegségtudattal nem rendelkező, tünetet mutató személyek elérése);
- bio-pszicho-szociális deficitek mérséklésében működik közre;
- feladata a reális önkép és betegségtudat kialakítása, konstruktív attitűd fejlesztése, pszichoedukáció;
- egyéni esetkezelést és konzultációkat biztosít;
- személyes kompetenciákra és deficitekre irányuló készségfejlesztést, képzést végez;
- tematikus csoportfoglalkozásokat szervez;
- kulturális és szabadidős programokat szervez;
- társadalmi érzékenyítést, közösségfejlesztést végez nyitott programok által.

Ózd társadalmi-demográfiai jellemzői alapján célcsoportjuknak tekintik a város szegregációval veszélyeztetett lakosságát is. Emellett támogatást kínálnak minden segítséget kérőnek, aki valamilyen formában a szenvedélybetegségekkel vagy a pszichiátriai betegségekkel kapcsolatba került akár saját életútján keresztül, akár egy hozzátartozója vagy családtagja révén.

b) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége;

Aktuális jogszabályok:

2009. évi CXXV. törvény a magyar jelnyelvről és a magyar jelnyelv használatáról

62/2011. (XI. 10.) NEFMI rendelet a jelnyelvi tolmácsszolgálatok működésének és a jelnyelvi tolmácsszolgáltatás igénybevételének feltételeiről igénylésének, döntési rendszerének, folyósításának, elszámolásának és ellenőrzésének részletes szabályairól

Közhasznúak azok az épületek, melyek használata senki számára sem korlátozott. Ebbe a körbe tartoznak az oktatás bármely szintjét befogadó épületek vagy épületrészek, az egészség-, szociális, kulturális, művelődés, sport célú építmények. Ilyenek és tevékenységük súlya miatt kiemelten fontosak az önkormányzati, a hatósági, a közigazgatási, az igazságszolgáltatói célokra fenntartott épületek vagy épületrészek. A mozgásukban akadályozottak, az idősek, nők- és gyermekek a fizikai akadálymentességet igénylik, a többi fogyatékos csoport számára az infokommunikációs akadálymentesség a jogos igény. Ilyenek a kontrasztos színekkel készült táblák, tapintható információk, hallható segítség, jelnyelvi segítség, a belső környezetben való tájékozódást elősegítő piktogramok, feliratok.

A városban az önkormányzat hivatala, a hatósági, a közigazgatási, az igazságszolgáltatói célokra fenntartott épületek, a kórház, a háziorvosi rendelők akadálymentesítettek.

c) közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége;

Pályázati forrásból több közintézmény (közművelődési intézmény, iskola, óvoda, uszoda, stadion) teljes vagy részleges akadálymentesítése megtörtént, akadálymentes elérésük kulturális és sportprogramok szervezése folytán biztosított.

d) munkahelyek akadálymentesítettsége;

A munkahelyek akadálymentesítettségéről alig lehetséges az adatgyűjtés, mivel a többsége vállalkozás formában működik.

e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége;

A három megvalósított városrehabilitációs projekt keretében a falu térségében, a városközpontban és a legnagyobb lakónépességű lakótelepen a közlekedési utak, járdák, terek, parkok, egyes közhasznú épületek részleges akadálymentesítése az elmúlt időszak során megtörtént.

f) fogyatékossgal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékossgal élő személyek nappali intézménye, stb.);

A szociális alapszolgáltatások segítséget jelentenek a fogyatékos személyeknek abban, hogy saját otthonukban, lakókörnyezetükben önálló életvitelt tudjanak fenntartani. Különös jelentősége van a helyi tájékoztatásnak, a mindenki számára azonos esélyű hozzáférés biztosításának. Szakellátás akkor válik szükségessé, ha a fogyatékos személy önálló életvitelét saját otthonában az alapszolgáltatások már nem tudják biztosítani. Ezekben az ellátási formákban is külön gondot kell fordítani az önrendelkezés és önállóság érvényesülésére. Ilyenek az intézmény napirendjének szigorúsága, a kapcsolatok ápolásának lehetősége és módja intézményen kívüli személyekkel, intézményen belüli párkapcsolatok alakulása.

Ózd Városban a Támogató Szolgálat és a Baptista Tevékeny Szeretet Misszió Új Esély Központ Ózd foglalkozik a fogyatékos személyekkel.

Támogató Szolgálat

A fogyatékos személyek Támogató Szolgálatát Ózd, Arló, Járdánháza, Borsodnádásd, Csernely, Domaháza, Borsodszentgyörgy, Hangony, Farkaslyuk, Kissikátor települések közigazgatási területén élő lakosok számára biztosít szolgáltatást.

A támogató szolgáltatás célja a fogyatékos személyek lakókörnyezetében történő ellátása, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása révén.

A támogató szolgáltatást úgy kell megszervezni, hogy az ellátási területén élő valamennyi fogyatékosági csoporthoz tartozó személy igénybe vehesse. Az ellátás tekintetében a szociális rászorultságot vizsgálni kell. Ennek értelmében a támogató szolgáltatás esetében azt tekinthetjük rászorultnak, aki fogyatékosági támogatásban, magasabb összegű családi pótlékban vagy vakok személyi járadékában részesül és ezt a jogszabályban előírt dokumentumokkal igazolja.

A szakmai munka az alábbi tevékenységekből tevődik össze:

Tanácsadás:

A szolgálat a tanácsadási tevékenységével azt segíti, hogy a fogyatékos személy, illetve hozzátartozója, törvényes képviselője hozzájusson azokhoz a tájékoztatásokhoz, útmutatásokhoz, amelyek segítségével a probléma megoldása megvalósuljon, döntéseit a számára legelőnyösebb módon tudja meghozni. A leggyakoribb megkeresés telefonon keresztül történik, de gyakran van arra igény, hogy a kórházban vagy a saját otthonában keressék fel a klienst. A szolgáltatás telephelyén az ügyfelek számára rendelkezésre álló helyiség megközelítése az ügyfelek számára akadálymentes, így egyre gyakoribb, a személyes megkeresés. Jelentős a különböző pénzbeli ellátások iránti érdeklődés. Az elmúlt évben több fogyatékos személy részére nyújtott segítséget abban, hogy hozzájuthasson pl.: a fogyatékosági támogatáshoz, lakás akadálymentesítési támogatáshoz. A tanácsadási tevékenység nem igényli a szolgáltatással a jogviszony létesítését, dokumentációs kötelezettséggel nem jár, feladatmutató számításában nem számít bele, térítés mentesen lehet igénybe venni. Általánosságban egyszeri találkozás elégséges. Amennyiben ismétlődő az adott problémával kapcsolatban az igény, akkor már lehetőség nyílik arra, hogy esetkezelés formájában folytassuk a segítségnyújtást.

Személyi segítségnyújtás:

Az ide tartozó tevékenységek a következők: gondozás, háztartási, vagy háztartáspótló segítségnyújtás, felügyelet, készségfejlesztés, gyógypedagógiai segítségnyújtás. A fogyatékos személyek elsősorban a személyi és környezeti higiénia megtartásában, a hivatalos ügyek intézésében, szabadidő hasznos eltöltésében kérnek segítséget. Ez utóbbi mind a fogyatékos

személy lakásán belül, illetve azon kívül is meg tud valósulni. Előzetes egyeztetés alapján lehetőség van arra, hogy a fogyatékos személyek kiállítást látogassanak meg vagy sétát tegyenek a parkban a személyi segítő felügyelete mellett. Igény mutatkozik a hozzátartozó távollétében a felügyelet biztosítására és a gyermekek esetében a szállítás közbeni felügyelet biztosítására. Az ellátottak részére nyújtott szolgáltatás minden esetben egyénre szabottan történik, de Gondozási Tervet már nem kell készíteni. Az ellátás megszervezése az ellátást igénybe vevő bevonásával történik, igényeinek megfelelően. Az igénybevétel időtartama és rendszeressége eltérő, egyénre szabott. Van olyan ellátott, aki napi rendszerességgel, más hetente egy – két nap vagy alkalmanként veszi igénybe a szolgáltatást. Intézményi jogviszony megkötése szükséges az igénybevételéhez, a feladatmutatóba elszámolható. Térítési díjköteles, amelynek óradíját a fenntartó határozza meg, kivéve a szállítás közbeni felügyelet biztosítása, amely, ha a fogyatékos személy rendelkezik a megfelelő igazolással térítésmentesen vehető igénybe. Ez által van arra lehetőség, hogy a szolgálat úgy biztosítsa a szolgáltatást, hogy azzal a fogyatékos személy önállóságát, önálló életvitelét minél inkább megőrizze.

Szállító szolgáltatás:

A rendelkezésre álló gépkocsi megfelel a jogszabályban meghatározott feltételeknek, 2020 - ban lehetőségünk nyílt arra, hogy egy új gépkocsit vásároljunk, amely szintén akadálymentesített. A szolgáltatás ahhoz kíván hozzájárulni, hogy a fogyatékos személy az önmagát érintő ügyekben, feladatokban eljárjon, ezáltal is aktívan bekapcsolódjon a társadalmi életbe. Az egészségügyi intézményekbe történő szállítás mellett igény van egyéb helyekre történő szállításra is (bevásárlás, rokon- látogatás, elhunyt hozzátartozó sírjának látogatása). Több társult településről és Ózdról szállít különböző korú fogyatékos gyermekeket, óvodai -, iskolai -, és fejlesztő foglalkozásokra. A városban található nappali ellátását nyújtó intézményekbe is napi rendszerességgel szállít fogyatékos személyeket.

Az ÓTSZEGYII – Támogató Szolgálatánál az igénybe vevők száma az évek során az alábbiak szerint alakult: 2021. évben 41 fő, amelyből 40 fő mind a két ellátási formát igénybe vette, 2022. évben 49 fő, amelyből 32 fő mind két ellátási formát igényelte, 2023. évben 44 fő, amelyből 33 fő mind két ellátási formát igényelte.

A Baptista Tevékeny Szeretet Misszió Új Esély Központ Ózd pszichoszociális fogyatékosággal élő személyek nappali intézménye. A mentális zavarokkal küzdők nappali ellátását 18. életévüket betöltött személyek igényelhetik. Amennyiben aktív családi kapcsolatokkal rendelkeznek, az intézmény igyekszik a hozzátartozókat is bevonni az ellátásba, mert szükséges változások elérése, megerősítése ezt megkívánja. Az intézmény depresszióban, szorongásos megbetegedésekben, neurotikus tüneteket mutató, vagy egyéb pszichiátriai vagy mentális zavarban szenvedő személyek napközbeni gondozását vállalja.

A nappali ellátás önkéntesen vehető igénybe. Szolgáltatásaikat csak fekvőbeteg gyógyintézeti kezelésre nem szoruló, fertőző betegségben nem szenvedő, a közösségre nézve veszélyeztető magatartást nem tanúsító érdeklődők vehetik igénybe. Fontosnak tartják ugyanakkor kiemelni, hogy különös figyelmet fordítanak arra, hogy segítő munkájuk során sem dolgozóikat, sem ellátottjaikat semmilyen etnikai, felekezeti vagy bármilyen más megkülönböztetés ne érje.

g) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások).

Az Önkormányzat próbál segíteni, támogat minden olyan civil szervezetet, alapítványt, amelyek hátránykompenzáló szolgáltatásokat nyújtanak, vagy kívánnak bevezetni.

A városban működő fogyatékkal élőkkel foglalkozó egyéb érdekvédelmi szervezetek:

Magyar Vöröskereszt B-A-Z. Megyei Szervezete – Ózd területi szervezete

A szervezet az emberi élet és egészség védelmében fejti ki tevékenységét. Szervezi az önkéntes véradók részvételét a véradásban, adományokat gyűjt, vizsgáztat, felvilágosító előadásokat, egészségnapokat szervez.

Mozgáskorlátozottak Ózd Városi Egyesülete

Az egyesület az Ózd-Putnok térségben élő mozgáskorlátozott emberek érdekképviseletével, tájékoztatásával, segítségével foglalkozik.

Ózdi Szívbetegség Egyesülete

A város egyik legrégebbi civil szervezeteként rendszeres összejöveteleket, foglalkozásokat szerveznek tagjaiknak. Fő cél az egészségnevelés, életkedvük megtartása kirándulások, előadások, szórakoztató programok szervezésével.

Rákbetegek Országos Szövetsége – Rákbetegek Egymásért 108. Klub

A 2006 óta működő helyi szervezet tagoknak szervez gyógyulást elősegítő közös összejöveteleket, programokat.

SINOSZ Ózdi Helyi Szervezete

A Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége (SINOSZ) az ország egyik legrégebbi érdekvédelmi szervezete. A 2008-ban alakult helyi szervezet a tagjainak és érdeklődőknek szervez hasznos programokat, tájékoztatást.

Halmozottan Sérültek B-A-Z. Megyei Szülöszövetsége

A szülöszövetség megyei szinten 2005-től működik, és 2017. óta rendelkeznek ózdi székhellyel. Számos programot, foglalkozást szerveznek a városban és a térségben.

7.4. Fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

A legfontosabb feladat a többségi társadalommal elfogadtatni, hogy a fogyatékos személyek, ugyanolyan értékű és teljes jogú tagjai a társadalomnak, mint bármely más állampolgár. Az elfogadás erősítésében nagy szerepe van a Halmozottan Sérültek B-A-Z Megyei Szülöszövetsége által szervezett érzékenyítő tréningeknek, amely tapasztalati szakértők bevonásával valósul meg.

Fel kell hívni arra is a figyelmet, hogy a fogyatékos személyek is ugyanolyan szükségletekkel rendelkeznek, mint mások. A különbség ezeknek a szükségleteknek a kielégítésében van. Településünkön is van arra lehetőség, hogy a fogyatékos személyek a vásárlásához, ebéd rendeléséhez házhozzállítást kérjenek.

Lényeges, hogy a településen megrendezésre kerülő rendezvények, szabadidős programok úgy legyenek megszervezve, hogy azt egy fogyatékos személy is igénybe tudja venni. Például, legyen kialakítva olyan terület, ahonnan tudja követni a rendezvényeket, kerekesszékből is jól láthatja azokat.

7.5. A fogyatékossgal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Helyi szinten talán a legfontosabb probléma a fogyatékos személyek és a családjaik esetében a foglalkoztatással kapcsolatos. A településen működő foglalkoztatók, amelyek alkalmaznak fogyatékos vagy megváltozott munkaképességű személyt létszám tekintetében nem tudják az igényeket teljes mértékben kielégíteni. Jellemző az is, hogy a fogyatékos személy ellátása, gondozása miatt az egyik hozzátartozó nem tud munkát vállalni.

Ennek megoldása érdekében szükség lenne a munkahelyeken:

- a rugalmas időbeosztás lehetőségére,
- részmunkaidős foglalkoztatásra,
- fogyatékos személy esetében olyan személyre, aki segítséggel tud lenni abban, hogy eljusson a munkahelyére, vagy ott segítse az egyes tevékenységekben,

A település földrajzi elhelyezkedése miatt is nehezkessé válhat az egyes városrészekről a munkahelyek, egészségügyi - és egyéb közintézmények megközelítése. A városban működő Támogató Szolgálat lehetőséget tud biztosítani ebben, de kapacitása véges - emiatt egyes személyek nem tudnak élni ezzel.

A társadalmi életben való aktív részvétel is problémaként jelenik meg. Jelentős az akadálymentesített épületek száma, gyakran az oda való eljutást az nehezíti, hogy a lakóépület, amelyben a fogyatékos személy otthona van nem az, és így annak elhagyása okoz nehézséget a számára.

7.6. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén	Otthon végezhető vagy fogyatékos személyek részére kialakított munkahelyek létesítésének elősegítése
Szolgáltatások akadálymentesítése nem megoldott	Akadálymentesítési projektek megvalósítása
Az autóbuszos közlekedésben a fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés nem biztosított	Kapcsolatfelvétel a közösségi közlekedést biztosító szolgáltatóval
A fogyatékossgal élők sporttevékenységének lehetősége nem kellő mértékben biztosított	Akadálymentes tornatermek biztosítása, versenyeken való részvétel támogatása
Közösségi élet hiánya, elmagányosodás	Kulturális, sport és egyéb fogyatékosoknak is szóló rendezvények szervezése, csoportos foglalkozások beindítása
A fogyatékos személyek részére a speciális oktatási, kulturális szolgáltatások hiánya	Fogyatékossgal élőknek szóló speciális rendezvények megvalósítása

A fent beazonosított problémák és fejlesztési lehetőségek 2024. évben is fennállnak, aktuálisak.

Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Csapadékvíz elvezetés, vízgyűjtők, vízelvezető árkok, felújítása karbantartása	Pályázati forrás bevonásával TOP_PLUSZ-1.2.1-BO1-2022-00146 számú, a Település kékinfrastruktúra fejlesztése
Intézmények energetikai mutatói rosszak. Szükségessé vált több intézménybe is a nyílászárók cseréje, az épületek-, tető szigetelése	Pályázati forrás bevonásával TOP_PLUSZ-2.1.1-21-BO1-2022-00047 számú, Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának fejlesztése, ÓVI épületének energetikai korszerűsítése
Gyakoribb egészségügyi szűrővizsgálatok	Betegségmegelőző programok, szűrőbuszos szűrővizsgálatok biztosítása
Munkanélküliség	Munkahelyteremtés ösztönzése
Helyi kulturális közösségfejlesztés	Pályázati forrás bevonásával kulturális közösségfejlesztés megvalósítása
Temető felújítások, terület bővítések	Pályázati forrás bevonása

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) a 3-7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése;

A településen megtalálható valamennyi történelmi egyház és több kisebb nagyobb karitatív szervezet helyi központja is. Az egyházak és a karitatív szervezetek minden évben több alkalommal szerveznek rendezvényeket, ahol cél egyes esélyegyenlőségi célcsoport segítése, támogatása. A város jó kapcsolatot ápol és támogatja az egyházi szervezeteket is, melyek a saját közösségükön belüli hitélet megerősítésén túl szerepet vállalnak Ózd kulturális, sport, oktatási életében. Az Önkormányzat működteti az Ózdi Városi Rendészetet, amely jó kapcsolatot ápol a Polgárőrséggel és az Ózdi Rendőrkapitánysággal, közösen elvégezve egyes rendvédelmi, biztonsági és tájékoztatási feladatokat.

b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása;

Ózd Város Önkormányzata kiemelt figyelmet fordít a város és vonzáskörzetében működő társadalmi (civil) szervezetek, mellyel célja az Önkormányzat és a civil társadalom közötti partneri viszony és munkamegosztás előmozdítása az önkormányzati feladatok hatékonyabb ellátása érdekében.

Minden évben közel 70 szervezet nyújt be pályázatot az Önkormányzathoz és valósít meg valamilyen programot, rendezvényt, illetve használja fel a támogatást saját működéséhez. A szervezetek között megtalálhatók érdekvédelmi, ifjúsági, nyugdíjas, kulturális, területi, hobbi és egyéb csoportok is, amelyek rendszeres résztvevői a városi kulturális rendezvényeknek, sportprogramoknak, szabadidős tevékenységekkel bekapcsolódnak az iskolai, óvodai életbe stb. Egyes jogi személyiséggel rendelkező civil szereplők ernyőszervezetként felkarolnak olyan társadalmi csoportokat (pl. nyugdíjas szervezetek, nőklub stb.), akiket így támogatnak a céljaik megvalósításában.

Kiemelt feladata a kulturális örökség védelme, a hagyományok átörökítése, közösségi létek megteremtése. Szoros az együttműködés a város intézményeivel, szervezeteivel. Az ÓMÉK – ÓMÉK Ózdi Művelődési és Kommunikációs NKft. (a továbbiakban: Olvasó) mellett egyre erősebb a kulturális szerepvállalása a 2016-tól működő, uniós pályázati forrásból kialakított, Nemzeti Filmtörténeti Élményparknak, valamint a Digitális Eróműnek, mely intézmények turisztikai vonzereje is egyre erősebb.

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása;

Ózd város közművelődésében kiemelkedő szerep jut az Olvasó, illetve az ÓMÉK-on belül működő muzeális ágazatnak, valamint az önállóan működő, de térségi feladatokat is ellátó Ózdi Városi Könyvtárnak. Az Olvasó a város lakossági feladatellátásán túl a kistérség kulturális központja és emellett szakmai tanácsadást és szolgáltatást biztosít is. A művelődési központ felkarolja a helyi kulturális kezdeményezéseket, támogatja a civil elképzeléseket, helyet és bemutatkozási lehetőséget biztosít a helyi értékek bemutatására, tehetséget gondoz, tudás-bázist fejleszt, segíti az IT technológiák elterjesztését.

A város az Ózd Kistérség Többcélú Társulás székhelyeként, melyhez jelenleg 17 település tartozik, kiemelten foglalkozik a közös céloknak megfelelő hatékony és eredményes közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati tevékenységek összehangolásán és elvégzésén. Ezek a szociális-, gyerekjóléti szolgáltatások és egészségügyi alapellátás biztosításának kötelezettsége, nappali

melegedő -, átmeneti szállás működtetése, gyermekek részére bölcsődei ellátás nyújtása, háziorvosi, védőnői ellátás biztosítása.

Szemléletformálási tevékenységek helyi megszervezésével az önkormányzat segíti a Sajó-Boldva Völgye és Környéke Hulladékkezelési Önkormányzati Társulás munkáját is.

A térség polgármesterei évente többször üléseznek, megvitatva azokat a feladatokat, melyek túlnyúlnak egyes települések határain, illetve amelyek közös intézkedést igényelnek.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége;

Ózdon két jelentősebb nemzetiség képviselteti magát, melyeknek kultúrájával, érdekképviselésével a helyi nemzetiségi önkormányzat is foglalkozik. Ezek az Ózdi Német Nemzetiségi Önkormányzat és az Ózdi Roma Nemzetiségi Önkormányzat. A város nemzetiségi összetételét illetően a roma önkormányzat a nagyobb és a jelentősebb. Mindkét nemzetiségi önkormányzat szervez kisebb nagyobb rendszerességgel kulturális és sportprogramokat, táboroztatásokat. Az Ózdi Roma Nemzetiségi Önkormányzat ezen túlmenően aktívan részt vesz a közfoglalkoztatási programok felügyeletében, koordinálásában és egyes szegregált területeket érintő felzárkóztató pályázati programok irányításának segítésében.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége;

Az ózdi civil társadalom egy része jogi személyiséggel rendelkező egyesületi, alapítványi formában, míg kisebbik hányada társadalmi szerveződés (klub, kör, szakkör) formában – esetleg valamely nagyobb intézményhez kötötten (pl. Ózdi Művelődési Központ – Olvasó, Ózdi Városi Könyvtár) működik.

A működő közel harminc sportegyesületnek mintegy 1300 tagja van. A tagság mintegy 70%-a utánpótlás korú sportoló. A Képviselő-testület által sport célokra és feladatokra meghatározott keretösszegeből a létesítmények fenntartása és üzemeltetése jelenti a legnagyobb tételt.

A sportegyesületek egy jelentős része versenyrendszerben is működik, többek között az Ózdi Kézilabda Club, az Ózdi Városi Sportegyesület (benne a Hétyvölgy Focisulival), a Lóci DSE, az Ózdi Kerékpáros Egyesület, az Ózdi Úszóklub, az Ózdi Súlyemelő és Fitness Club.

Az iskolai és diáksport élet is évről évre mozgalmas és eredményes, rendszeresek a városban bonyolított megyei, sőt országos diákolimpiai döntők. Az egyesületi és a diáksport mellett a városi sportélet sokrétűségét mutatja a szabadidős programok sokasága. Az évszakonként megrendezett labdarúgó tornák, a kosárlabdások streetball rendezvényei, a környékbeli természetjáró túrák egész éves sorozatai, a modellezők bemutatói a városi rendezvényeken, a strand-kézilabdatorna, lépcsőfutó verseny, a szabadidős futóversenyek, nyugdíjas sportversenyek, a sok-sok sportági emlékverseny, Extrém Sportnap egész évben változatos mozgási lehetőségeket biztosítottak.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában;

A város társadalmi életében egyre nagyobb szerephez jutnak a helyi kis-, közép-, és nagyvállalkozások. Kiemelt szerep juthat a 2014-ben megkötött 5 oldalú együttműködési megállapodásnak, melyben Ózdi Város Önkormányzata, a Miskolci Egyetem, valamint az akkori 3 legnagyobb foglalkoztató (ABB Ltd., a Johnson Electric és az Ózdi Acélművek) kötelezte el magát a tehetségek felkarolása, az ózdi szakképzés és duális képzés megerősítése és az ózdi felsőoktatás megerősítése területén. E megállapodás folytatásaként lett elérhető 2017-től a felsőfokú képzés a Miskolci Egyetem Ózdi Kihelyezett Tagozatán. E képzésekhez, valamint a 2020-tól átalakult szakképzési rendszerhez kapcsolódóan a közeljövőben Anyagtudományi Tudásközpont is létesülhet Ózdon, mely a kohászati és fémipari képzések összehangolását segítheti elő.

A városba letelepült for-profit szereplők egy részére jellemző a városbarát, családcentrikus munkaszemlélet, így karitatív tevékenységekkel, faültetési programokkal, közösségi programok támogatásával segítik a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátását.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.

A HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

- a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába;

Ózd Város Önkormányzata a Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP) készítésének folyamata alatt Helyi Esélyegyenlőségi Programért felelős Fórumot (HEP Fórum), hozott létre. A HEP Fórum célja egy együttműködési rendszer felállítása, programalkotás és végrehajtás során a munkafolyamatok felügyelete, a nyomon követés, az ellenőrzés és értékelés, továbbá a HEP Fórum feladata a HEP megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, szankcionálása, kétévenkénti felülvizsgálata, aktualizálása, döntés előkészítése, kommunikáció stb.

A HEP Fórum a jelen esélyegyenlőségi programot és hozzá tartozó intézkedési tervet minimum évente felülvizsgálja és az esetleges bővítési javaslatokat, az intézkedési terv részletes kidolgozására vonatkozó terveket egyezteti.

- b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.

A HEP Fórum működése nyilvános és létszám szempontjából bővíthető, minden egyes esélyegyenlőségre vonatkozó kezdeményezése a helyi esélyegyenlőségi programmal együtt Ózd város honlapján nyomon követhető lesz. A HEP Fórum a www.ozd.hu városi honlapon folyamatosan lehetőséget biztosít a város lakossága és szervezetei részére a helyi esélyegyenlőségi programhoz és annak intézkedési tervéhez véleményezési, módosítási javaslatok feltöltésére.

A HEP fórum vezetője: **Kellóné Mezőtúri Márta** önkormányzati képviselő, az Oktatási-, Kulturális- és Sport Bizottság elnöke.

A HEP fórum kapcsolattartó személye Ózd város önkormányzata részéről: **Szaka Attila** köznevelési, közművelődési és projekt referens.

- c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF a települési önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenti.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

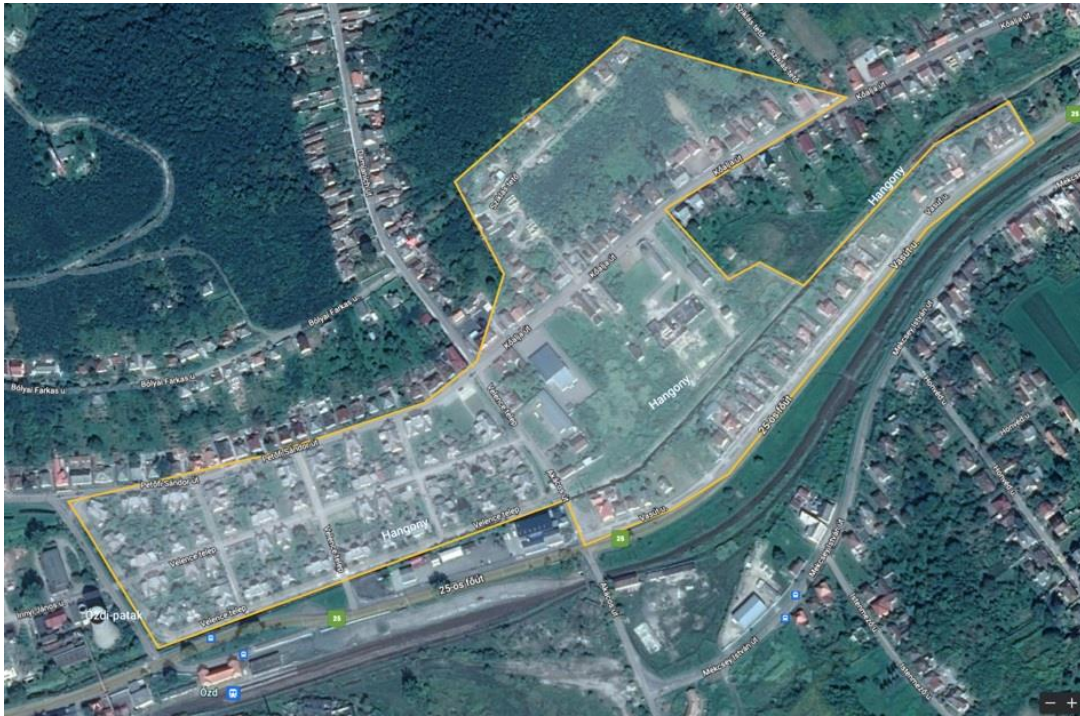
Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	<ul style="list-style-type: none"> - Mélyszegénységben élő lakosság nagy száma - Alacsony iskolázottság - Munkahelyek hiánya - Alacsony foglalkoztatottság - Ellátatlan lakosság nagy száma - Rossz lakhatási körülmények - Átlagon aluli egészségi állapot - Eladósodottság 	<ul style="list-style-type: none"> - Szegregáció mérséklése - Felnőttképzések, felzárkoztató programok megszervezése - Munkahelyteremtés, közfoglalkoztatás bővítése - Képzések, átképzések szervezése, támogatások - Szociális támogatások bővítése, az egészségügyi szolgáltatásokhoz való kedvezményes hozzáférés javítása - Szociális bérlakások igénybevételi lehetőségeinek bővítése - Prevenció, szűrővizsgálatok kiterjesztése - Munkalehetőségek, közfoglalkoztatás bővítése, uzsorakamat visszaszorítása - A TOP_Plusz-3.1.2-21-BO1-2022-00001 Ózd Város Sziklástető-Velence telepi városrészének szociális célú városrehabilitációja (ESZA) pályázat megvalósítása, melynek területe és tartalma a következő részben ismertetésre kerül *
Gyermekek	<ul style="list-style-type: none"> - Magas és egyenetlen eloszlású a hátrányos- és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma - Oktatási épületek állapota és felszereltsége nem megfelelő 	<ul style="list-style-type: none"> - Munkahelyek létesítésével a családok anyagi hátterének megerősítése, felnőttképzési lehetőségek bővítése - Közoktatási épületek infrastrukturális fejlesztése TOP+ pályázatok útján, eszközbeszerzés

	<ul style="list-style-type: none"> - Településszerkezetből adódó oktatási szegregátumok alakultak ki - SNI, BTM gyermekek magas száma, forráshiány az oktatásuk területén - Tehetséges tanulók elvándorlása 	<ul style="list-style-type: none"> - Oktatási esélyegyenlőség - Központi állami támogatás mértékének növelése, otthoni szülői háttér megerősítéséhez képzések szervezése - Ösztöndíjrendszerek, oktatási életpályamodell bevezetése, megszilárdítása - A felsőoktatási képzési paletta megerősítése, bővítése
Idősek	<ul style="list-style-type: none"> - Elmagányosodás - Ellátatlanság - Egészségügyi problémák - Többgenerációs családok megszűnése - Kiszolgáltatottság (bűnözők, család) - Alacsony jövedelmi szint (nyugdíjak reálértékének csökkenése) 	<ul style="list-style-type: none"> - A család fokozottabb szerepe - A család fokozottabb szerepe (gyermekek, unokák nagyobb rész vállalása az idősebb családtagok gondozásában), házi segítségnyújtás - Szűrővizsgálatok biztosítása - Prevenációs szemlélet erősítése, egészségtudatos magatartás fejlesztése - Összetartozást segítő programok szervezése - Idősek személyes környezetének, otthonának védelmét szolgáló intézkedések bővítése - Nyugdíjmelés
Nők	<ul style="list-style-type: none"> - Alacsony foglalkoztatottság - GYES utáni munkába való visszatérés - Családon belüli erőszak magas aránya - A szolgáltatásokhoz való időbeni hozzáférés 	<ul style="list-style-type: none"> - Munkahelyek létesítése, közfoglalkoztatás bővítése, munkaidő kedvezmények körének szélesítése - Munkahelyek létesítése munkaidő kedvezménnyel - Büntethetőség megerősítése - Nyitvatartások részleges igazítása
Fogyatékkal élők	<ul style="list-style-type: none"> - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén - Szolgáltatások akadálymentesítése nem megoldott - Az autóbuszos közlekedésben a fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés nem biztosított - A fogyatékkal élők sporttevékenységének lehetősége nem kellő mértékben biztosított - Községi élet hiánya, elmagányosodás - A fogyatékos személyek részére a speciális oktatási, kulturális szolgáltatások hiánya 	<ul style="list-style-type: none"> - Otthon végezhető vagy fogyatékos személyek részére kialakított munkahelyek létesítésének elősegítése - Akadálymentesítési projektek megvalósítása - Kapcsolatfelvétel a közösségi közlekedést biztosító szolgáltatóval - Akadálymentes tornatermek biztosítása, versenyeken való részvétel támogatása - Kulturális, sport és egyéb fogyatékosoknak is szóló rendezvények szervezése, csoportos foglalkozások beindítása - Fogyatékkal élőknek szóló speciális rendezvények megvalósítása

<p>Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás</p>	<ul style="list-style-type: none"> - A mélyszegénységben élő roma és nem roma potenciális munkavállalók fokozatos visszavezetése a munka világába. - A roma lakosság esélyegyenlőségét, társadalmi integrációját támogató szakemberállomány bővítése. - Lakosság előregedése, az idősek emberek többnyire egyedül élnek, ki vannak szolgáltatva, bűnözők kihasználják hiszékenységüket - A tehetségek elvándorlásának megakadályozása. Kevés a jól képzett felsőfokú szakember 	<ul style="list-style-type: none"> - Közfoglalkoztatás bővítése; Vállalkozások támogatása munkahelyteremtéshez, Vállalkozások adóterheinek csökkentése, Munkaerő piaci fórumok létrehozása, Képzések, tréningek szervezése. - Az Önkormányzat, a Családsegítés és a civil szervezetek humán erőforrásának bővítése; Szociálpedagógus, szociális munkás, játékpedagógus, roma asszisztensek, roma integrációs szakértő, roma közösségfejlesztő szakemberek biztosítása. - A házi jelzőrendszer kiépítésének bővítése; A Rendőrség, Polgárőrség, Ózdi Városi Rendészet bevonása, Felvilágosító programok szervezése. - Ösztöndíj-rendszerek kidolgozása a tehetséges tanulók helyben oktatása érdekében – ehhez forráskeresés; Népszerűsítő programok indítása oktatási területeken, Nagyfoglalkoztatók bevonása középiskolai, egyetemi programokba, A helyben működő felsőoktatás népszerűsítése, képzési kínálatának racionalizálása.
---	--	---

*A TOP_Plusz-3.1.2-21-BO1-2022-00001 Ózd Város Sziklástető-Velence telepi városrészének szociális célú városrehabilitációja (ESZA) pályázat részleteinek bemutatása:

A projektgazda Ózd Város Önkormányzata a 2024-2026. évre ütemezett pályázatban az építészeti és várostörténetileg egyaránt jelentős értéket képező Ózd, Velence telephez tartozó épületek, közterületek rehabilitációját, rekonstrukcióját, fejlesztését, értékvédelmét kívánja megvalósítani, akár kapcsolódó beruházások részeként. Célja Ózd, Velence-telep lakásállományának komfortfokozat emelése, a tulajdonviszonyok racionalizálása, az önkormányzati tulajdon növelése a területen.

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a nemzetiségek társadalmi, egészségügyi, szociális téren is a helyi közösségi életbe beilleszkedve, a közösségi normákat betartva képesek élni, a társadalom teljes jogú tagjaként.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők területi és társadalmi hátránya csökkenjen. Ózd Város Önkormányzatának legfontosabb célja a városban és térségben élő állampolgárok jólétének biztosítása, életminőségének folyamatos javítása, a mélyszegénységben élők integrációjának előmozdítása.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek esélyegyenlőségét, hogy intézkedéseink eredménye csökkentse a gyermekek és családjainak nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit.

Folyamatosan odafigyelünk az idősök életkörülményeire, egészségi állapotára, ellátására, a generációk közti távolság csökkentésére.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők megbecsülését mind a családon belül, a munkahelyeken, a gazdasági és szociális szférában.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők életminőségének és munkaerő-piaci esélyeinek javítására. Kiemelt területként kell kezelni a fogyatékkal élők számára létfontosságú akadálymentes közlekedés feltételeinek megteremtését.

A fenti intézkedések erősítik a közösséghez és a lakóhelyhez kötődést, a lokálpatriotizmus, a társadalmi szolidaritást.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

Intézkedés sorszáma	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
Településszintű probléma												
1	„Vissza a munka világába”	A mélyszegénységben élő roma és nem roma potenciális munkavállalók fokozatos visszavezetése a munka világába.	A foglalkoztatottság növelése; A munkanélküliek számának csökkentése; Megélhetési támogatás biztosítása; Az értékteremtő munka megbecsülése; Az Alaptörvényben rögzített gondoskodási kötelezettség elősegítése;	Integrált Településfejlesztési Stratégia, Közoktatási Esélyegyenlőségi Intézkedési Terv,	Új Roma Stratégia (2019-2030)	Közfoglalkoztatás bővítése; Vállalkozások támogatása munkahelyteremtéshez, Vállalkozások adóterheinek csökkentése Munkaerő piaci fórumok létrehozása Képzések, tréningek szervezése	Polgármester	2029.12.31.	KSH statisztika, ÁFSZ statisztika, Fórumok jelenléti ívei, Projekt záró jelentések,	Munkaerő piaci szakemberek, vállalkozók, érdekképviselői szervezetek,	Az intézkedés hosszú távú fenntarthatósága függ a térség gazdasági környezetétől, valamint a pályázati támogatások kiírásától, valamint az Önkormányzat adóerő-képességétől.	TOP_PLUSZ-3.1.3-BO1-2024-00015 Helyi humán fejlesztések Ózdon Ózd és Csernely települések együttműködésével
2	„Szakemberek nélkül nehezebb”	A roma lakosság esélyegyenlőségét, társadalmi integrációját támogató szakemberállomány bővítése.	A célcsoport nagysága, a problémák mélysége és mennyisége több szakember biztosítását igényli	Közoktatási Esélyegyenlőségi Intézkedési Terv, Integrált Településfejlesztési Stratégia, Közfoglalkoztatási Terv,	Új Roma Stratégia (2019-2030)	Az Önkormányzat, a Családsegítés és a civil szervezetek humán erőforrásának bővítése; Szociálpedagógus, szociális munkás, játékpedagógus, roma asszisztensek, roma integrációs szakértő, roma közösségfejlesztő szakemberek biztosítása;	Polgármester, Ózdi Roma Nemzetiségi Önkormányzat elnöke	2029.12.31.	A munkába álló szakemberek száma; A B-A-Z. Vármegyei Kormányhivatal Ózdi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály statisztikai jelentései; Képzési tanúsítványok száma,	A finanszírozási források biztosítása pályázással;	A pályázatok által elvárt fenntarthatósági szempontok alapján.	TOP_PLUSZ-3.1.3-BO1-2024-00015 Helyi humán fejlesztések Ózdon Ózd és Csernely települések együttműködésével
3	„Idős emberek megbecsülése”	Lakosság előregedése, az idős emberek többnyire egyedül élnek, ki vannak szolgáltatva, bűnözők kihasználják kiszolgáltatottságukat.	Az idős emberek biztonságérzetének erősítése; Tájékoztatottságuk növelése, problémamegoldó képességük fejlesztése; Bűncselekmények	Szociális intézmények alapító okiratai és SZMSZ-ei Polgárőrség alapító okirata;	Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022) (2023-2024)	A házi jelzőrendszer kiépítésének bővítése; A Rendőrség, Polgárőrség, Ózdi Városi Rendészet bevonása; Felvilágosító programok szervezése;	Egészségügyi és Szociális Bizottság elnöke, ÓTSZEGYII vezetője, Ügyrendi és Rendészeti	2029.12.31.	KSH statisztikák; Rendőrségi statisztikák; Polgárőrök éves beszámolója; Programok jelenléti ívei; Szociális	Család- és Gyermekegészségügyi Szolgálat Szakemberei, Háziorvosi szolgálat; Polgárőrség állami támogatása – terembérlés; Rendezvények előadóinak díja	A hatékony információ birtokában az idős emberek eredményesebben tudnak vigyázni értékeikre és	TOP_PLUSZ-3.1.3-BO1-2024-00015 Helyi humán fejlesztések Ózdon

			számának csökkentése				Bizottság elnöke		intézmények statisztikai kimutatásai;		saját biztonságukra.	Ózd és Csermely települések együttműködésével
									Az intézkedést segítő pályázati programok: TOP_PLUSZ-1.2.2-21-BO1-2022-00001 Ózd Város Sziklástető-Velence telepi városrészének szociális célú városrehabilitációja (ERFA) TOP_PLUSZ-3.1.2-21-BO1-2022-00001 Ózd Város Sziklástető-Velence telepi városrészének szociális célú városrehabilitációja (ESZA) TOP_PLUSZ-1.1.3-21-BO1-2022-00001 Komplex turizmusfejlesztés Ózd városában TOP_PLUSZ-1.2.1-21-BO1-2022-00056 Zöld sziget Ózdon Önkormányzati civil és sport támogatások Helyi Rendőrkapitányság, Városi Rendészet, Polgárőrség támogatása			
4	„Az élet PÁLYA azaz irány az egyetem”	A tehetségek elvándorlásának megakadályozása; Kevés a jól képzett felsőfokú szakember;	A városban élő tehetséges tanulók megtartása; A kompetencia-mérések és érettségi eredmények növelése; Kiemelt oktatási lehetőségek biztosítása; Jól képzett felsőfokú szakemberek irányítása a városi foglalkoztatókhoz;	Intézményi Pedagógiai Programok; Önkormányzati rendeletek;	„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	Ösztöndíj-rendszerek kidolgozása a tehetséges tanulók helyben oktatása érdekében – ehhez forráskeresés; Népszerűsítő programok indítása oktatási területeken; Nagyfoglalkoztatók bevonása középiskolai, egyetemi programokba; A helyben működő felsőoktatás népszerűsítése, képzési kínálatának racionalizálása;	Polgármester, Oktatási, Kulturális és Sport Bizottság elnöke	2029.12.31.	Beiratkozási mutatók; Ösztöndíj-rendszerek igénybe vevőinek száma; Népszerűsítő programok száma; A helyi felsőoktatásban tanulók száma;	Oktatási szakemberek; Önkormányzati és pályázati források; Nagyfoglalkoztatók bevonása; Szakember továbbképzési programok;	A fenntarthatóság nagyrészt az Önkormányzat pénzügyi stabilitásától függ; A nagyfoglalkoztatók bevonásával a fenntarthatóság könnyebbé válik;	TOP_PLUSZ-3.1.3-BO1-2024-00015 Helyi humán fejlesztések Ózdon Ózd és Csermely települések együttműködésével
									Az intézkedést segítő pályázati programok: A Kazincbarcikai Tankerületi Központ pályázati programjai; Tanulást elősegítő támogatás Önkormányzati civil és sport támogatások TOP_PLUSZ-1.1.3-21-BO1-2022-00001 Komplex turizmusfejlesztés Ózd városában			
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége												
1	„Vissza a munka világába”	A mélyszegénységben élő roma és nem roma potenciális munkavállalók fokozatos visszavezetése a munka világába.	A foglalkoztatottság növelése; A munkanélküliek számának csökkentése; Megélhetési támogatás biztosítása; Az értékteremtő munka megbecsülése; Az Alaptörvényben rögzített gondoskodási kötelezettség elősegítése;	Integrált Településfejlesztési Stratégia, Közoktatási Esélyegyenlőségi Intézkedési Terv,	Új Roma Stratégia (2019-2030)	Közfoglalkoztatás bővítése; Vállalkozások támogatása munkahelyteremtéshez, Vállalkozások adóterheinek csökkentése Munkaerő piaci fórumok létrehozása Képzések, tréningek szervezése	Polgármester	2029.12.31.	KSH statisztika, AFSZ statisztika, Fórumok jelenléti ívei, Projekt záró jelentések,	Munkaerő piaci szakemberek, vállalkozók, érdekképviseleti szervezetek,	Az intézkedés hosszú távú fenntarthatósága függ a térség gazdasági környezetétől, valamint a pályázati támogatások kiírásától, valamint az Önkormányzat adóerő-képességétől.	TOP_PLUSZ-3.1.3-BO1-2024-00015 Helyi humán fejlesztések Ózdon Ózd és Csermely települések együttműködésével
									TOP_PLUSZ-3.1.2-21-BO1-2022-00001 Ózd Város Sziklástető-Velence telepi városrészének szociális célú városrehabilitációja (ESZA) TOP_PLUSZ-1.2.2-21-BO1-2022-00001 Ózd Város Sziklástető-Velence telepi városrészének szociális célú városrehabilitációja (ERFA) TOP_PLUSZ-1.1.3-21-BO1-2022-00001 Komplex turizmusfejlesztés Ózd városában TOP_PLUSZ-1.2.3-21-BO1-2022-00016 Belterületi utak felújítása Ózdon TOP_PLUSZ-2.1.1-21-BO1-2022-00047 ÓVI épületének energetikai korszerűsítése TOP_PLUSZ-1.1.1-21-BO1-2022-00017 Központi főzőkonyha kialakítása Ózdon TOP_PLUSZ-1.1.1-21-BO1-2022-00013 Zöldmezős iparterülethez kapcsolódó kamionparkoló létesítése Ózdon			

2	„A munkanélküliség válság esélyének csökkentése”	A munkanélküliek körében magas a szakképzetlenség aránya. A szegregált, teleszerű lakókörnyezetben élő iskolás gyermekek segítése az iskola elvégzésében, térítési díjas szakkörök, táborozások elérésében. A még tanköteles, a nappali képzésből kimaradt roma fiatalok segítése az általános- illetve középiskola befejezésére, érettségi, szakmai képzés megszerzésére.	Az oktatás és a képzés területén a hozzáférés esélyének javítása; A jogellenes elkülönítés megelőzése; A sztereotipikus pályorientáció megváltoztatása;	Közoktatási Esélyegyenlőségi Intézkedési Terv, Integrált Településfejlesztési Stratégia	Új Roma Stratégia (2019-2030) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	Általános iskola végzős osztályaiban a szülők és a diákok tájékoztatása a munkaerő-piaci hiányszakmák alakulásának várható trendjéről - tanoda jellegű szolgáltatás felülvizsgálata; A hátrányos helyzetű gyerekek speciális nyári foglalkoztatási, táboroztatási programjaihoz források felkutatása - a munka világába orientáló speciális felkészítő szakkörök beindítása;	Közoktatási intézmények vezetői	2029.12.31.	KIR adatszolgáltatási statisztika; Éves beszámoló; Szakköri naplók;	Szakkörök, táborok szervezéséhez szükséges szakemberek, civil szervezetek, Foglalkoztatók szakemberei, Pedagógusok,	Humán, pénzügyi, technikai erőforrások fejlesztése, szükséges pályázat. A szülők és diákok folyamatos tájékoztatásával, a pályaválasztási támogató tevékenység fokozásával az intézkedés fenntarthatósága biztosítható.	TOP_PLUSZ-3.1.3-BO1-2024-00015 Helyi humán fejlesztések Ózdon Ózd és Csermely települések együttműködésével
3	„Szakemberek nélkül nehezebb”	A roma lakosság esélyegyenlőségét, társadalmi integrációját támogató szakemberállomány bővítése.	A célcsoport nagysága, a problémák mélysége és mennyisége több szakember biztosítását igényli	Közoktatási Esélyegyenlőségi Intézkedési Terv, Integrált Településfejlesztési Stratégia, Közfoglalkoztatási Terv,	Új Roma Stratégia (2019-2030)	Az Önkormányzat, a Családsegítés és a civil szervezetek humán erőforrásának bővítése; Szociálpedagógus, szociális munkás, játékpédagógus, roma asszisztensek, roma integrációs szakértő, roma közösségfejlesztő szakemberek biztosítása;	Polgármester, Ózdi Roma Nemzetiségi Önkormányzat elnöke	2029.12.31.	A munkába álló szakemberek száma; A B-A-Z. Vármegyei Kormányhivatal Ózdi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály statisztikai jelentései; Képzési tanúsítványok száma,	A finanszírozási források biztosítása pályázással;	A pályázatok által elvárt fenntarthatósági szempontok alapján.	TOP_PLUSZ-3.1.3-BO1-2024-00015 Helyi humán fejlesztések Ózdon Ózd és Csermely települések együttműködésével
4	„Addig nyújtózkodj, amíg a takaród ér!”	Adósságrendezés, az eladósodás kúrtjai, a megelőzés lehetőségei elsősorban a roma és mélyszegénységben élő lakosság körében.	A lakosság eladósodottságának visszaszorítása; Takarékosagra nevelés;	Közoktatási Esélyegyenlőségi Intézkedési Terv, Integrált Településfejlesztési Stratégia, Közfoglalkoztatási Terv,	Új Roma Stratégia (2019-2030)	Tájékoztató adatgyűjtés, helyzetfelmérés; A lakosság tájékoztatása az adósságkezelési lehetőségekről; Foglalkoztatás érdekében kapcsolattartás a Munkaügyi Központtal; Programok szervezése, ahol szakemberek segítik és ismertetik az eladósodás megoldási lehetőségeit.	Egészségügyi és Szociális Bizottság elnöke	2029.12.31.	KSH jelentések az eladósodottak számáról; Képzési rendezvények jelenléti ívei; Szociális és egészségügyi hálózat adatbázisai.	Szakemberek, finanszírozási programok biztosítása; Értéktantermő közfoglalkoztatási programok;	Humán, pénzügyi, technikai erőforrások fejlesztése, szükséges pályázat. Folyamatos tájékoztatás, érdekeltség-növelő programok bevezetése;	TOP_PLUSZ-3.1.3-BO1-2024-00015 Helyi humán fejlesztések Ózdon Ózd és Csermely települések együttműködésével
II. A gyermekek esélyegyenlősége												
1	„Kitágul a világ”	Elsősorban a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyeinek növelése, oktatási szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférések biztosítása.	Kompetencia mérések és érettségi eredmények javítása; A HH és HHH tanulók oktatási esélyegyenlőségének növelése;	Közoktatási Esélyegyenlőségi Intézkedési Terv	„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	Egységes és teljes körű HH. és HHH. nyilvántartások megteremtése, karbantartása; Tanórai és tanórán kívüli tevékenységek számának növelése; A szolgáltatások növeléséhez a szükséges plusz források megszerzése pályázatok útján; Városi rendezvények részben területi szintű lebonyolítása; A pedagógusok továbbképzése; Iskolai körzethatárok felülvizsgálata, újragondolása Iskolai fórumokon a szülők tájékoztatása a különböző támogatási, pályázati, szabadidős lehetőségekről;	Oktatási, Kulturális és Sport Bizottság elnöke	2029.12.31.	Kompetencia mérések, érettségi mutatók eredményei; A HH és a HHH adatbázisok; Intézményi éves beszámoló; Pályázati programok beszámoló jelentései;	Részvétel esélyegyenlőségi pályázati programokban (pl: Apáczai ösztöndíjprogram – Ginop+) Kulturális intézményekben a programokhoz a helyiségek és technikai berendezések kedvezményes biztosítása; A szabadidős programok lebonyolításához civil szervezetek, sportegyesületek bevonása;	A pályázati források kihasználásával több iskolát lehet bevonni a szolgáltatások fejlesztésébe. A képzettség lakosság több munkalehetőséget kaphat, ezzel csökken a hátrányos helyzetű gyerekek száma.	TOP_PLUSZ-3.1.3-BO1-2024-00015 Helyi humán fejlesztések Ózdon Ózd és Csermely települések együttműködésével

										Az intézkedést segítő pályázati programok: TOP_PLUSZ-1.2.1-21-BO1-2022-00056 Zöld sziget Ózdon TOP_PLUSZ-1.1.3-21-BO1-2022-00001 Komplex turizmusfejlesztés Ózd városában A Kazincbarcikai Tankerületi Központ pályázati programjai; Civil szervezetek pályázati programjai; Önkormányzati civil és sport támogatások Tanulást elősegítő támogatás		
2	„Együtt-egymásért a gyerekekért”	Az óvodai nevelés és a családi nevelés összhangjának megteremtése közös programok megszervezésével.	A családon belüli gyermeknevelés (elsősorban a hátrányos helyzetű, roma családok körében) módszertana, kultúrája, eszköztrendszere horizontálisan közelítsen az óvodai nevelési programokban megfogalmazott óvodai nevelési elvekhez. A családi háttér átalakítása az európai közösségi normáknak megfelelően.	Közzoktatási Esélyegyenlőségi Intézkedési Terv; Integrált Településfejlesztési Stratégia; Óvodai pedagógiai programok;	„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	Óvodapedagógusi és szülői közös fórumok szervezése; Belső óvodai továbbképzések szervezése hátrányos helyzetű szülők számára; Az óvodai kulturális és szabadidős programokba az érintett szülők minél nagyobb létszámú bevonása; A lakhatási körülmények javítása Szülői klubok szervezése és módszertani kiadványok készítése és terjesztése; A beiskolázási folyamat tudatos előkészítése	Intézmények vezetői, Köznevelési- és művelődési referensek;	2029.12.31.	Képzési, rendezvények jelenléti ívei; Intézményi éves beszámoló; A kiutalt bérlekások statisztikái;	Iskolai, óvodai, érdekvédelmi, Család- és, Gyermekjóléti Központ szakemberei; Pályázati források felkutatása és bevonása; Civil szervezetek közreműködése;	A fenntarthatóságot akadályozó tényezők: az intézményi dolgozók leterheltsége, valamint a családi motiváció hiánya;	TOP_PLUSZ-3.1.3-BO1-2024-00015 Helyi humán fejlesztések Ózdon és Csemely települések együttműködésével
3	„Szegregációs mentőöv”	A szegregált területeken élő gyerekek köznevelési, közoktatási, gyermekjóléti és gyermekvédelmi, egészségügyi, kulturális szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javítása, esélyegyenlőségük növelése.	A szegregált területen élő gyerekek oktatási esélyegyenlőségének növelése; A szegregált területen élő gyerekek szociális és egészségügyi esélyegyenlőségének növelése; A szegregált területen élő gyerekek kulturális esélyegyenlőségének növelése;	Integrált Településfejlesztési Stratégia; Közzoktatási Esélyegyenlőségi Intézkedési Terv;	„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	Oktatási, kulturális és sportprogramok szegregált területekre való kitelepítése; Könyv, ruha, játék, oktatási eszköz, bútorok, stb. gyűjtési akciók szervezése és a gyűjtemények kijuttatása a szegregált területekre; Az internet használati lehetőségek bővítése; Képzések lebonyolítása a helyi higiénés környezet javítása az általános egészségügyi állapot érdekében; Rendszeres egészségügyi szűrővizsgálatok a gyerekek körében; Óvodába, iskolába történő bejutás közlekedési körülményeinek további fejlesztése; A tanulói önkéntes munka szegregált területekre való irányítása;	Egészségügyi és Szociális Bizottság elnöke	2029.12.31.	Kompetencia mérések eredményei; Programok, jegyzőkönyveinek eredményei; A szociális és egészségügyi hálózat adatbázisai; Óvodai, iskolai hiányzások statisztikák	Oktatási, kulturális, szociális, egészségügyi szakemberek; Pályázati források Egyéb támogatási formák; Közösségi rendezvényekre alkalmas helyiségek felújítása a területen lakó személyek bevonásával; A közfoglalkoztatás szegregált területekre történő szervezése; A rendőrség és polgárőrség bevonása a rendezvények biztosításához;	A fokozottabb rendőri, polgárőrségi és városrendészeti járőrözéssel biztosítható a fejlesztett strukturális környezet megtartása. A családi motiváció növelésével a szegregált területeken élők bevonása könnyebbé válik.	TOP_PLUSZ-3.1.3-BO1-2024-00015 Helyi humán fejlesztések Ózdon és Csemely települések együttműködésével
4	„Az élet PÁLYA azaz irány az egyetem”	A tehetségek elvándorlásának megakadályozása; Kevés a jól képzett felsőfokú szakember;	A városban élő tehetséges tanulók megtartása; A kompetencia-mérések és érettségi eredmények növelése; Kiemelt oktatási lehetőségek biztosítása; Jól képzett felsőfokú szakemberek irányítása a városi foglalkoztatókhöz;	Intézményi Pedagógiai Programok; Önkormányzati rendeletek;	„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	Ösztöndíj-rendszerek kidolgozása a tehetséges tanulók helyben oktatása érdekében – ehhez forráskeresés; Népszerűsítő programok indítása oktatási területeken; Nagyfoglalkoztatók bevonása középiskolai, egyetemi programokba; A helyben működő felsőoktatás népszerűsítése, képzési kínálatának racionalizálása;	Polgármester, Oktatási, Kulturális és Sport Bizottság elnöke	2029.12.31.	Beiratkozási mutatók; Ösztöndíj-rendszerek igénybe vevőinek száma; Népszerűsítő programok száma; A helyi felsőoktatásban tanulók száma;	Oktatási szakemberek; Önkormányzati és pályázati források; Nagyfoglalkoztatók bevonása; Szakember továbbképzési programok;	A fenntarthatóság nagyrészt az Önkormányzat pénzügyi stabilitásától függ; A nagyfoglalkoztatók bevonásával a fenntarthatóság könnyebbé válik;	TOP_PLUSZ-3.1.3-BO1-2024-00015 Helyi humán fejlesztések Ózdon és Csemely települések együttműködésével

												Az intézkedést segítő pályázati programok: A Kazincbarcikai Tankerületi Központ pályázati programjai; Tanulást elősegítő támogatás Önkormányzati civil és sport támogatások TOP_PLUSZ-1.1.3-21-BO1-2022-00001 Komplex turizmusfejlesztés Ózd városában
III. A nők esélyegyenlősége												
1	„Fitt anyu”	Családon belüli erőszak visszaszorítása, a nők családon belüli hátrányos helyzetének megszüntetése.	Családon belüli erőszak visszaszorítása - a békés családi élet megteremtése; A jó házasság példamutató ereje a gyerekek felé;	Ózd Város Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciója; Közoktatási Esélyegyenlőségi Intézkedési Terv;	<u>Nők és Férfiak Társadalmi Egvenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)</u>	A házasság intézményéhez kötődő kulturális programok szervezése; Felvilágosító programok szervezése; Rendőrségi statisztikák, valamint fogatosított intézkedések elemzése; Önvédelmi programok szervezése;	Egészségügyi és Szociális Bizottság elnöke, Oktatási, Kulturális és Sport Bizottság elnöke	2029.12.31.	KSH statisztika Rendőrségi statisztikai adatok; Programok jelenléti ívei;	Érdekvédelmi szervezetek; Oktatási intézmények; Városi Rendőrkapitányság; Pszichológus és egyéb mentális szakemberek; Házi orvosok Kulturális intézmények; EFI szakemberek;	A hosszú távú fenntarthatóságot elősegíti, hogy az erőszakot elszenvedett nők a nyilvánosság előtt beszéljenek problémájukról, valamint bemutassák problémáik megoldásának módját.	TOP_PLUSZ-3.1.3-BO1-2024-00015 Helyi humán fejlesztések Ózdon Ózd és Csermely települések együttműködésével
												Az intézkedést segítő pályázati programok: TOP_PLUSZ-1.2.2-21-BO1-2022-00001 Ózd Város Sziklástető-Velence telepi városrészének szociális célú városrehabilitációja (ERFA) TOP_PLUSZ-3.1.2-21-BO1-2022-00001 Ózd Város Sziklástető-Velence telepi városrészének szociális célú városrehabilitációja (ESZA) TOP_PLUSZ-1.2.1-21-BO1-2022-00056 Zöld sziget Ózdon TOP_PLUSZ-3.3.2-21-BO1-2022-00034 Ózdi Nemzetőr úti orvosi rendelők fejlesztése Önkormányzati civil és sport támogatások Helyi Rendőrkapitányság, Városi Rendészet, Polgárőrség támogatása
2	„Siker anyák”	Hogyan lehet összeegyeztetni a családot, gyerekvállalással, neveléssel kapcsolatos felelőséget, anyai feladatokat azzal, hogy a nők munkavállalására, jövedelemszerzésére szükség van a család fenntartásához.	Növekedjen a gyerekes családban élő női munkavállalók száma; Növekedjen a kisgyermekkel rendelkező nők számára a rész munkaidős munkát kínáló munkahelyek száma; A női munkavállalók hátrányos helyzetének csökkentése;	Közfoglalkoztatási programok; Integrált; Településfejlesztési Stratégia;	<u>Nők és Férfiak Társadalmi Egvenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)</u>	Állásbörzék szervezése, melyben előtérbe kerülnek a kisgyerekes nők foglalkoztatási lehetőségei; Bölcsődei és családi napközi férőhelyek bővítése; Munkaidő kedvezmény a gyereket nevelő családok női dolgozói részére A családon belüli munkamegosztás társadalmi elfogadottságának erősítése, jó családi példák állítása; Egész napos iskolai programok bevezetése; Az üzletek és a hivatalok nyitvatartási idejének részleges igazítása a gyerekes szülők javítására érdekében; A női munkaerőt is lehetővé tevő közfoglalkoztatási munkakörök számának bővítése; Család-barát munkahelyek létesítése; Képzések, átképzések szervezése;	Egészségügyi és Szociális Bizottság elnöke	2029.12.31.	B-A-Z. Vármegyei Kormányhivatal Ózdi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály statisztikai; KSH statisztika; KIR statisztikai jelentések; programok jelenléti ívei;	B-A-Z. Vármegyei Kormányhivatal Ózdi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály szakembereinek bevonása; Önkormányzati költségvetési támogatás; Munkáltatói pályázati támogatások;	Az eredmény fenntarthatósága nagyban függ a pályázati, költségvetési források bevonásától. A nyugodt családi háttérrel eredményesebb munkát végezhetnek a nők.	TOP_PLUSZ-3.1.3-BO1-2024-00015 Helyi humán fejlesztések Ózdon Ózd és Csermely települések együttműködésével
												Az intézkedést segítő pályázati programok: TOP_PLUSZ-1.1.1-21-BO1-2022-00017 Központi főzőkonyha kialakítása Ózdon TOP_PLUSZ-3.3.1-21-BO1-2022-00034 Ózdi Nemzetőr Úti Tagóvoda infrastrukturális fejlesztése A Kazincbarcikai Tankerületi Központ pályázati programjai; Belterületi utak fejlesztése, Bölcsőde bővítés
IV. Az idősek esélyegyenlősége												
1	„Öreg ember nem vén ember”	Az idősek emberek többnyire egyedül élnek, ki vannak szolgáltatva a bűnözőknek, akik kihasználják hitványosságukat.	Az idősek emberek biztonságérzetének erősítése; Tájékozottságuk növelése, problémamegoldó képességük fejlesztése; Bűncselekmények számának csökkentése	Szociális intézmények alapító okiratai és SZMSZ-ei Polgárőrség alapító okirata;	<u>Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022) (2023-2024)</u>	A házi jelzőrendszer kiépítésének bővítése; A Rendőrség, Polgárőrség, Ózdi Városi Rendészet bevonása; Felvilágosító programok szervezése;	Egészségügyi és Szociális Bizottság elnöke, ÓTSZEGYII vezetője, Ügyrendi és Rendészeti Bizottság elnöke	2029.12.31.	KSH statisztikák; Rendőrségi statisztikák; Polgárőrök éves beszámolója; Programok jelenléti ívei; Szociális intézmények statisztikai kimutatásai;	Család- és Gyermekejölési Szolgálat Szakemberei, Házi orvosok szolgálat; Polgárőrség állami támogatása – teremlélet; Rendezvények előadóinak díja	A hatékony információ birtokában az idősek emberek eredményesebben tudnak vigyázni értékeikre és saját biztonságukra.	TOP_PLUSZ-3.1.3-BO1-2024-00015 Helyi humán fejlesztések Ózdon Ózd és Csermely települések együttműködésével

										<p>Az intézkedést segítő pályázati programok: TOP_PLUSZ-1.2.2-21-BO1-2022-00001 Ózd Város Sziklástető-Velence telepi városrészeinek szociális célú városrehabilitációja (ERFA) TOP_PLUSZ-3.1.2-21-BO1-2022-00001 Ózd Város Sziklástető-Velence telepi városrészeinek szociális célú városrehabilitációja (ESZA) TOP_PLUSZ-1.1.3-21-BO1-2022-00001 Komplex turizmusfejlesztés Ózd városában TOP_PLUSZ-1.2.1-21-BO1-2022-00056 Zöld sziget Ózdon Önkormányzati civil és sport támogatások Helyi Rendőrkapitányság, Városi Rendészet, Polgárőrség támogatása</p>
2	„MMM, azaz a Mami Munka Menedzsment”	50 év feletti nők visszatérése a munka világába	Az 50 év feletti nők visszaintegrálódjanak a munka világába; Emelkedjen a nők foglalkoztatása;	Integrált Településfejlesztési Stratégia; Gazdaságfejlesztési Program; Közfoglalkoztatási Programok;	<u>Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022) (2023-2024)</u>	Piacképes tanfolyamok indítása, munkahelyteremtés; Munkahelyi gyerekfelügyeleti, nyári táboroztatási programok beindítása; Otthon, interneten keresztül végezhető női munkalehetőségek felkutatása; Szociális földprogram keretében kerti munkákhoz, növénytermesztéshez kapcsolódó tevékenységek szervezése; Közösségi „mami klubok” kialakítása;	Egészségügyi és Szociális Bizottság elnöke,	2029.12.31.	<p>B-A-Z. Vármegyei Kormányhivatal Ózdi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály statisztikai beszámlói; TEIR; KSH statisztikák; Civil szervezetek beszámlói; Jelenléti ívek; Tanfolyami végzettséget igazoló tanúsítványok;</p> <p>B-A-Z. Vármegyei Kormányhivatal Ózdi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály szakemberei; Civil szervezetek; Szakember állomány; Kedvezményes terembérleti konstrukciók kialakítása; Anyagi források megteremtése; Természetbeni juttatások megteremtése;</p> <p>Az állami nyugdíjrendszer nőkre vonatkozó kedvezményeinek bővítése elősegíti az intézkedés fenntarthatóságát. Jelentős akadályt jelent a munkahely teremtési támogatások csökkenése, elmaradása.</p> <p>TOP_PLUSZ-3.1.3-BO1-2024-00015 Helyi humán fejlesztések Ózdon Ózd és Csermely települések együttműködésével</p> <p>Az intézkedést segítő pályázati programok: Önkormányzati civil és sport támogatások TOP_PLUSZ-3.3.2-21-BO1-2022-00034 Ózdi Nemzetőr úti orvosi rendelők fejlesztése TOP_PLUSZ-1.1.1-21-BO1-2022-00017 Központi főzőkonyha kialakítása Ózdon</p>	
3	„Ép testben ép lélek”	Időskori betegségek kialakulása a betegre és a családra is nagy anyagi terhet ró; A betegségek révén kialakulnak további problémák is: elmagányosodás, elszívárosodás, kedvetlenség stb.	Hamarabb ismerjük fel a betegségeket, még a kezdeti stádiumban; A betegségekhez kötődő problémák visszaszorítása; Az idősebb emberek visszavezetése a társadalomba – a hasznossá válás erősítése;	Együttműködési programok;	<u>Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022) (2023-2024)</u>	Egészségügyi szűrőprogramok gyakoriságának növelése; A kulturális és sport programok gyakoriságának növelése, idősek számára vonzóvá tétele, elérhetőségének javítása; Felvilágosító programok gyakoriságának növelése.	Egészségügyi és Szociális Bizottság elnöke, Oktatási, Kulturális és Sport Bizottság elnöke	2029.12.31.	<p>Szűrőprogramok és egészségügyi programok száma; „Idősprogramok” számának növelése a kulturális és sportrendezvényeken; Érdekvédelmi szervezetek támogatása</p> <p>Egészségügyi szakemberek bevonása; Képzési programok beindítása; Pályázati források bevonása; Civil szervezetek bevonása;</p> <p>Kulturális és sportprogramok időbeni összegegyeztetése; Tájékoztatói felületek megnövelése; A programok „házhöz vitele”</p> <p>Az intézkedést segítő pályázati programok: TOP_PLUSZ-1.2.1-21-BO1-2022-00056 Zöld sziget Ózdon TOP_PLUSZ-3.3.2-21-BO1-2022-00034 Ózdi Nemzetőr úti orvosi rendelők fejlesztése Egészségfejlesztési Iroda pályázati programjai; Nappali melegedő, Önkormányzati civil és sport támogatások</p>	
4	„Klikkelj rá!”	Időskorban nehezebb a technikai eszközök, az internet használatának elsajátítása; Az internet nélkül számos ügyintézés, kommunikáció lassabbá, elérhetetlenebbé válik	Az időskori digitális kompetencia növelése; Az internethez kötődő digitális lehetőségek segítségével az ügyintézés gyorsaságának, hatékonyságának javítása; Az idősek részére az internethasználat segítségével a város közzolgáltatásai, kulturális programjainak „házhöz vitele”	Intézményi oktatási, nevelési programok; Ózd Város Szolgáltatástervezési Konceptiója;	<u>Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022) (2023-2024)</u>	Digitális kompetencianövelő programok gyakoriságának növelése; Felvilágosító programok növelése a hagyományos médiafelületeken keresztül; Keresztgenerációs korrepetációs programok növelése; Önkéntes programok beindítása; Városalkalmazás elérhetővé tétele	Polgármester, Egészségügyi és Szociális Bizottság elnöke,	2029.12.31.	<p>Felvilágosító, korrepetációs, programok növelése; Önkéntes csoportok tagszámának növekedése; Érdekvédelmi szervezetek támogatása; Városalkalmazás letöltéseinek száma</p> <p>Informatikai szakemberek bevonása; Képzési programok beindítása; Pályázati források bevonása; Civil szervezetek bevonása;</p> <p>A szolgáltatások elérhetőségének javításával a fenntarthatóság növelhető; A Digitális Erőmű érdekeltté tétele és bevonása a programba; Önkéntes diákprogramok segítségével házhöz menni az idősekhez;</p> <p>Az intézkedést segítő pályázati programok: Önkormányzati civil és sport támogatások A Kazincbarcikai Tankertületi Központ pályázati programjai;</p>	

V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége												
1	„Ne legyen hátrány a hátrány”	A testi és szellemi fogyatékosokkal rendelkezők nehezen férnek hozzá a közszolgáltatásokhoz.	A közintézmények: oktatási intézmények, egészségügyi orvosi rendelők, kórház, kulturális intézmények akadálymentesítési folyamatának felgyorsítása; A közösségi közlekedés feltételeinek javítása; Az akadálymentesítési folyamatok minél több fogyatékosra való kiterjesztése; Az utcai közlekedési jelzőrendszer kiépítése;	Integrált Településfejlesztési Stratégia; Ózd Város Szolgáltatástervezési Koncepciója; Ózd Város Településrendezési Terve; Ózd Város Helyi Építési Szabályzata;	Országos Fogyatékosügyi Program (2015-2025)	A városi tájékoztató dokumentumokban (internet, városi televízió stb.) az akadálymentes környezet kialakítás fontosságának hangsúlyozása a jó társadalmi megítélés érdekében; A városi infrastrukturális beruházások során az akadálymentesítés szélesebb körű megvalósítása; Jeltolmács képzések szervezése és foglalkoztatása; Az akadálymentesített közösségi közlekedési eszközök beszerzésének ösztönzése; Az önkormányzati tulajdonú ingatlanok esetében a bérleti alatti akadálymentesítési környezet kialakításához támogatási konstrukciók kidolgozása; Nagyobb városi rendezvények helyének kialakításakor az akadálymentes környezet előnyben részesítése;	Polgármester	2029.12.31.	Pályázati beszámolók; KSH statisztika; TEIR; Intézményi beszámolók;	Pályázati források felkutatása és bevonása; Érdekvédelmi civil szervezetek bevonása;	Az intézkedési terv hosszú távú fenntarthatósága a pályázati és egyéb források sikeres bevonásától nagymértékben függ. A megépített akadálymentes környezet állapotának használhatóságának megőrzésére fokozottabb figyelmet kell fordítani.	TOP_PLUSZ-3.1.3-BO1-2024-00015 Helyi humán fejlesztések Ózdon Ózd és Csermely települések együttműködésével
									Az intézkedést segítő pályázati programok: Önkormányzati civil és sport támogatások TOP_PLUSZ-1.2.3-21-BO1-2022-00016 Belterületi utak felújítása Ózdon TOP_PLUSZ-3.3.2-21-BO1-2022-00030 Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának fejlesztése Ózdon TOP_PLUSZ-3.3.2-21-BO1-2022-00034 Ózdi Nemzetőr úti orvosi rendelők fejlesztése TOP_PLUSZ-2.1.1-21-BO1-2022-00047 ÓVI épületének energetikai korszerűsítése TOP_PLUSZ-3.3.1-21-BO1-2022-00034 Ózdi Nemzetőr Úti Tagóvoda infrastrukturális fejlesztése			
2	„Kéz a kézben dolgozunk”	A fogyatékkal élő, de munkaképes emberek részére munkavállalási lehetőségek hiánya.	A fogyatékkal élő emberek munkaerő piaci hátrányai csökkenjenek; A fogyatékkal élő családok életkörülményeinek javítása a bérből származó jövedelem révén; A munkavégzés során a fogyatékosokkal élő emberek és a velük együtt dolgozó egészséges emberek érezzék a közös munka társadalmi hasznosságát, értékteremtő erejét;	Integrált Településfejlesztési Stratégia; Gazdaságfejlesztési Program; Közfoglalkoztatási program;	Országos Fogyatékosügyi Program (2015-2025)	Állásbörzék szervezése, melynek kínálatában hangsúlyosan jelenjenek meg a fogyatékkal élők munkalehetőségei; Olyan pályázati források felkutatása és kijárlása a potenciális munkáltatók részére, melyeknél előnyt jelent a fogyatékkal élők foglalkoztatása; A médiumokban jelenjenek meg olyan figyelemfelhívó műsorok, melyek a fogyatékkal élők foglalkoztatási problémáira világítanak rá; A fogyatékosokat foglalkoztató szervezetek lehetőségeinek (kedvezményes helyiségbérlet, megrendelések, szakemberek) bővítése az alkalmazottak számának növelése érdekében; Képzések, átképzések szervezése, hogy a fogyatékkal élőknek több lehetősége legyen a munkaerő piacon; Otthon, interneten keresztül történő munkavégzési lehetőségek felkutatása;	Polgármester, Egészségügyi és Szociális Bizottság elnöke,	2029.12.31.	KSH statisztika; B-A-Z. Vármegyei Kormányhivatal Ózdi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály nyilvántartásai; Képzési tanúsítványok, jelenléti ívek.;	B-A-Z. Vármegyei Kormányhivatal Ózdi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály szakembereinek bevonása; Foglalkoztatási, képzési, fejlesztési pályázati források felkutatása; Kedvezményes helyiség biztosítása; Média szakemberek bevonása; Politikai lobbizás tevékenység az állami kötelezettségvállalás növelésére; Kedvezményes internet hozzáférési lehetőségek;	Piacképés, minimum önköltséget eredményező tevékenységek szervezése. A keresett szakmák képzésében felkutatni a fogyatékkal élők lehetőségeit.	TOP_PLUSZ-3.1.3-BO1-2024-00015 Helyi humán fejlesztések Ózdon Ózd és Csermely települések együttműködésével
									Az intézkedést segítő pályázati programok: TOP_PLUSZ-1.2.3-21-BO1-2022-00016 Belterületi utak felújítása Ózdon Önkormányzati civil és sport támogatások			

3	„Érzékeny érintés”	A fogyatékkal élők nem ismerik a fogyatékkal élők világát.	A fogyatékkal élők minél szélesebb körben ismerjék meg a fogyatékkal élők világát, hogy így elfogadóbb társadalmi környezet alakuljon ki.	Integrált Településfejlesztési Stratégia; Ózd Város Szolgáltatástervezési Koncepciója; Ózd Város Településrendezési Terve;	Országos Fogyatékosügyi Program (2015-2025)	A fogyatékkal élők érdekvédelmi szervezeteinek támogatása és mozgósítása révén jusson be az óvodák és iskolák falai közé – pl. osztályfőnöki órák, érzékenyítő programok révén – a fogyatékkal élők világa; Növelni kell a médiumokban a fogyatékkal élők világát bemutató tájékoztató programokat; Kulturális rendezvényeken kerüljenek bemutatásra a fogyatékkal élők világa és érdekvédelmi szervezeteik tevékenysége;	Oktatási, Kulturális és Sport Bizottság elnöke,	2029.12.31.	Programokon résztvevők száma, jelenléti íve; Pályázati beszámoló;	Érdekvédelmi szervezetek szakemberei; Fogyatékkal élők bevonása;	A civil szervezetek hosszú távú működése és támogatása feltétele az intézkedés fenntarthatóságának. A társadalmi igény szint, elfogadottság növelése. Az önkéntességi alapon még több aktív ember, szervezet bevonása a programokba.	TOP_PLUSZ-3.1.3-BO1-2024-00015 Helyi humán fejlesztések Ózdon és Csermely települések együttműködésével
Az intézkedést segítő pályázati programok: TOP_PLUSZ-1.2.1-21-BO1-2022-00056 Zöld sziget Ózdon TOP_PLUSZ-3.3.1-21-BO1-2022-00034 Ózdi Nemzetőr Úti Tagóvoda infrastrukturális fejlesztése TOP_PLUSZ-1.1.3-21-BO1-2022-00001 Komplex turizmusfejlesztés Ózd városában A Kazincbarcikai Tankerületi Központ pályázati programjai; Civil szervezetek pályázati programjai;												
4	„A kultúra mindenkié”	A testi és szellemi fogyatékkal élők nehezen jutnak el a város kulturális rendezvényeire, illetve azok nem igazodnak az ő igényeihez.	Növekedjen azon kulturális rendezvények száma, mely vagy a fogyatékkal élőknek szól (pl. hangos kiállítás, fogyatékkal élők sportversenyei, stb) vagy az egészségeseket vezeti el a fogyatékkal élők világába és világít rá a problémáikra (pl. sötét kiállítás, vakszínház, stb).	Integrált Településfejlesztési Stratégia; Közoktatási Esélyegyenlőségi Intézkedési Terv; Ózd Város Közművelődési koncepciója 2007-2013.	Országos Fogyatékosügyi Program (2015-2025)	Kulturális rendezvények tervezésébe be kell vonni a fogyatékkal élők igényeit is; Partnerségi fórumokat kell létrehozni kulturális intézmények és érdekvédelmi civil szervezetek között; Növelni kell azon sportszervezetek önkormányzati támogatását, akik saját versenyekben megjelentetik a fogyatékkal élők sportolási lehetőségeit; Teret kell adni Ózdi Művelődési és Kommunikációs Nonprofit Kft. intézményeiben a fogyatékkal élő színjátszó, zenei, kulturális csoportok fellépésének	Polgármester, Oktatási, Kulturális és Sport Bizottság elnöke	2029.12.31.	Intézményi statisztikai beszámoló; Jelenléti ívek;	Pályázati források; Érdekvédelmi civil szervezetek bevonása; Közművelődési szakemberek bevonása; Kedvezményes helyiségbérlés;	A civil szervezetek hosszú távú működése és támogatása feltétele az intézkedés fenntarthatóságának. A társadalmi igény szint, elfogadottság növelése. Az önkéntességi alapon még több aktív ember, szervezet bevonása a programokba.	TOP_PLUSZ-3.1.3-BO1-2024-00015 Helyi humán fejlesztések Ózdon és Csermely települések együttműködésével
Az intézkedést segítő pályázati programok: TOP_PLUSZ-1.2.1-21-BO1-2022-00056 Zöld sziget Ózdon TOP_PLUSZ-1.1.3-21-BO1-2022-00001 Komplex turizmusfejlesztés Ózd városában A Kazincbarcikai Tankerületi Központ pályázati programjai; Civil szervezetek pályázati programjai;												

3. Megvalósítás

3.1 A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódról és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására **Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot** hoz létre és működtet.

3.2 A megvalósítás folyamata

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, a HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,

- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakíthatunk az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább kétévente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórum összetétele:

Tagok

- a település polgármestere,
- helyi nemzetiségi önkormányzatok vezetői,
- beavatkozási területekhez kapcsolódó önkormányzati bizottságok elnökei,
- helyi/térségi releváns közszolgáltató intézmények képviselői,
- meghatározó helyi/térségi gazdasági szereplők, munkáltatók képviselői,
- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,
- A HEP intézkedési tervében szereplő intézkedések végrehajtásáért felelős intézmények, szervezetek képviselői,
- a település HEP referense,
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői,
- egyéb tagok (pl. tapasztalati szakértőként valamely célcsoportban érintett személy, vagy a településen aktív szerepet vállaló személyek).

Állandó meghívottak

- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

Az Esélyegyenlőségi Fórum által létrehozott Munkacsoportok és azok HEP szerinti feladat kiosztása a következő:

1. Mélyszegénységben élők és romák esélyegyenlősége munkacsoport

Tagok:

- ÓTSZEGYII Hajléktalan ellátás
- ÓTSZEGYII Család- és Gyermejjóléti Központ
- ÓTSZEGYII Család- és Gyermejjóléti Szolgálat
- B-A-Z. Vármegyei Kormányhivatal Ózdi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály
- Ózdi Roma Nemzetiségi Önkormányzat

2. Gyermek helyzet, esélyegyenlősége, gyermekszegénység munkacsoport

Tagok:

- Vasvár Úti Általános Iskola
- ÓTSZEGYII Család- és Gyermejjóléti Szolgálat
- ÓTSZEGYII Család- és Gyermejjóléti Központ
- Védőnői Szolgálat

3. A nők helyzete, esélyegyenlősége munkacsoport

Tagok:

- Védőnői Szolgálat
- B-A-Z. Vármegyei Kormányhivatal Ózdi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály

4. Idősek helyzete, esélyegyenlősége munkacsoport

Tagok:

- B-A-Z. Vármegyei Kormányhivatal Ózdi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály
- Ózdi Polgármesteri Hivatal/Hatósági és Szociális Osztály
- ÓTSZEGYII Bentlakásos Intézmény

5. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége munkacsoport

Tagok:

- SINOSZ Ózdi Szervezete
- Mozgáskorlátozottak Ózd Városi Egyesülete

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

3.3 Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5 Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így
 - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
 - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
 - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
 - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a **kétévente előírt** – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - **felülvizsgálat** során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a **HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát** annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. ÓZD város Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Ózd város képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és számú határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet:

- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata

A kötelező táblák és az összefoglaló IT tábla nem a melléklete a HEP-nek hanem az egységes szerkezetbe foglalt HEP kötelező eleme!

Dátum

Aláírás

A KÉPVISELŐ TESTÜLET ELFOGADÓ HATÁROZATÁNAK KIVONATA